॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ನಮಕ್ಕಾರಪಾಳಿ

೧. ಸುಗತಂ ಸುಗತಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಕುಸಲಂಕುಸಲಂ ಜಹಂ।
ಅಮತಂ ಅಮತಂ ಸನ್ತಂ, ಅಸಮಂ ಅಸಮಂ ದದಂ॥

ಸರಣಂ ಸರಣಂ ಲೋಕಂ, ಅರಣಂ ಅರಣಂ ಕರಂ।
ಅಭಯಂ ಅಭಯಂ ಠಾನಂ, ನಾಯಕಂ ನಾಯಕಂ ನಮೇ॥

೨. ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗಂ,
ಮಧುರವರಸರೋಪೇತಂ।
ಅಮಿತಗುಣಗಣಾಧಾರಂ,
ದಸಬಲಮತುಲಂ ವನ್ದೇ॥

೩. ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಧಿತಿಮಾಞ್ಞಧಾರಕೋ,
ಸಂಸಾರೇ ಅನುಭೋಸಿ ಕಾಯಿಕಂ।
ದುಕ್ಖಂ ಚೇತಸಿಕಞ್ಚ ಲೋಕತೋ,
ತಂ ವನ್ದೇ ನರದೇವಮಙ್ಗಲಂ॥

೪. ಬಾತ್ತಿಂಸತಿಲಕ್ಖಣಚಿತ್ರದೇಹಂ,
ದೇಹಜ್ಜುತಿನಿಗ್ಗತಪಜ್ಜಲನ್ತಂ।
ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಗುಣೋಘವಿನ್ದಂ,
ವನ್ದೇ ಮುನಿಮನ್ತಿಮಜಾತಿಯುತ್ತಂ॥

೫. ಪಾತೋದಯಂ ಬಾಲದಿವಾಕರಂವ,
ಮಜ್ಝೇ ಯತೀನಂ ಲಲಿತಂ ಸಿರೀಹಿ।
ಪುಣ್ಣಿನ್ದುಸಙ್ಕಾಸಮುಖಂ ಅನೇಜಂ,
ವನ್ದಾಮಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಮಹಂ ಮುನಿನ್ದಂ॥

೬. ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ ವರಬೋಧಿಮೂಲೇ,
ಸಸೇನಮಾರಂ ಸುಗತೋ ಜಿನಿತ್ವಾ।
ಅಬೋಜ್ಝಿ ಬೋಧಿಂ ಅರುಣೋದಯಮ್ಹಿ,
ನಮಾಮಿ ತಂ ಮಾರಜಿನಂ ಅಭಙ್ಗಂ॥

೭. ರಾಗಾದಿಭೇದಾಮಲಞಾಣಖಗ್ಗಂ,
ಸತೀಸಮಞ್ಞಾಫಲಕಾಭಿಗಾಹಂ।
ಸೀಲೋಘಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಂ ತಂ,

ನಮಾಮಿಭಿಞ್ಞಾವರಮಿದ್ಧುಪೇತಂ॥

೮. ದಯಾಲಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ದುಕ್ಕರಂ ಕರಂ,
ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮಮಗ್ಗತಂ ಗತಂ।
ತಿಲೋಕನಾಥಂ ಸುಸಮಾಹಿತಂ ಹಿತಂ,
ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುಂ ಪಣಮಾಮಿ ತಂಮಿತಂ॥

೯. ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯಂ ಚಯಂ,
ಗತಂ ಗತಂ ಸಬ್ಭಿ ಸುಖಪ್ಪದಂ ಪದಂ।
ನರಾನರಾನಂ ಸುಖಸಮ್ಭವಂ ಭವಂ,
ನಮಾನಮಾನಂ ಜಿನಪುಙ್ಗವಂ ಗವಂ॥

೧೦. ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಂ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕೋ,
ಈಹಾಫಿಯಂ ಞಾಣಕರೇನ ಗಾಹಕೋ।
ಆರುಯ್ಹ ಯೋ ತಾಯ ಬಹೂ ಭವಣ್ಣವಾ,
ತಾರೇಸಿ ತಂ ಬುದ್ಧಮಘಪ್ಪಹಂ ನಮೇ॥

೧೧. ಸಮತಿಂಸತಿಪಾರಮಿಸಮ್ಭರಣಂ,
ವರಬೋಧಿದುಮೇ ಚತುಸಚ್ಚದಸಂ।
ವರಮಿದ್ಧಿಗತಂ ನರದೇವಹಿತಂ,
ತಿಭವೂಪಸಮಂ ಪಣಮಾಮಿ ಜಿನಂ॥

೧೨. ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕಂ ವಿರಜಂ,
ಗಗನೂಪಮಧಿಂ ಧಿತಿಮೇರುಸಮಂ।
ಜಲಜೂಪಮಸೀತಲಸೀಲಯುತಂ,
ಪಥವೀಸಹನಂ ಪಣಮಾಮಿ ಜಿನಂ॥

೧೩. ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮತಿ ದಿವೇ ದಿವಾಕರೋವ,
ಸೋಭನ್ತೋ ರತಿಜನನೇ ಸಿಲಾಸನಮ್ಹಿ।
ಆಸೀನೋ ಸಿವಸುಖದಂ ಅದೇಸಿ ಧಮ್ಮಂ,
ದೇವಾನಂ ತಮಸದಿಸಂ ನಮಾಮಿ ನಿಚ್ಚಂ॥

೧೪. ಯೋ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲರಾಜಿಕೇಹಿ,
ಲೋಕೇಹಿ ತೀಹಿವಿಕಲೇಹಿ ನಿರಾಕುಲೇಹಿ।
ಸಮ್ಪಾಪುಣೇ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಮೇವ ನಾಥೋ,
ತಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಮಹಿತಂ ಅಸಮಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೫. ಬುದ್ಧಂ ನರಾನರಸಮೋಸರಣಂ ಧಿತತ್ತಂ,

ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ ವಿಹತನ್ಧಕಾರಂ।
ಅತ್ಥಾಭಿಕಾಮನರದೇವಹಿತಾವಹಂ ತಂ,
ವನ್ದಾಮಿ ಕಾರುಣಿಕಮಗ್ಗಮನನ್ತಞಾಣಂ॥

೧೬. ಅಖಿಲಗುಣನಿಧಾನೋ ಯೋ ಮುನಿನ್ದೋಪಗನ್ತ್ವಾ,
ವನಮಿಸಿಪತನವ್ಹಂ ಸಞ್ಞತಾನಂ ನಿಕೇತಂ।
ತಹಿಮಕುಸಲಭೇದಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೋ,
ತಮತುಲಮಭಿಕನ್ತಂ ವನ್ದನೇಯ್ಯಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೭. ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತಂ ಸುರುಚಿರಪ್ಪಭಾಹಿ ರತ್ತಂ,
ಸಿರಿವಿಸರಾಲಯಂ ಗುಪಿತಮಿನ್ದ್ರಿಯೇಹುಪೇತಂ।
ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿಲಕ್ಖಣೋಪಚಿತ್ತಂ,
ಸುರನರಪೂಜಿತಂ ಸುಗತಮಾದರಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೮. ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೇನ ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿಂ,
ಸಂಸಾರೋಘಂ ತರಿ ತಮಭಯಂ ಪಾರಪತ್ತಂ ಪಜಾನಂ।
ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಅಸಮಸರಣಂ ಏಕತಿತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಂ,
ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಪರಮಸುಖದಂ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೯. ಕಣ್ಡಮ್ಬಂಮೂಲೇ ಪರಹಿತಕರೋ ಯೋ ಮುನಿನ್ದೋ ನಿಸಿನ್ನೋ,
ಅಚ್ಛೇರಂ ಸೀಘಂ ನಯನಸುಭಗಂ ಆಕುಲಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲಂ।
ದುಜ್ಜಾಲದ್ಧಂಸಂ ಮುನಿಭಿಜಹಿತಂ ಪಾಟಿಹೇರಂ ಅಕಾಸಿ,
ವನ್ದೇ ತಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಪರಮರತಿಜಂ ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಹುಪೇತಂ॥

೨೦. ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ ಯ್ವೇಕೋ ದಯುದಯರುಣೋ ಞಾಣವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋ,
ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘಂ ಕಮಲಕಥಿತಂ ಧಮ್ಮರಂಸೀವರೇಹಿ।
ಸುಬೋಧೇಸೀ ಸುದ್ಧೇ ತಿಭವಕುಹರೇ ಬ್ಯಾಪಿತಕ್ಕಿತ್ತಿನಞ್ಚ,
ತಿಲೋಕೇಕಚ್ಚಕ್ಖುಂ ದುಖಮಸಹನಂ ತಂ ಮಹೇಸಿಂ ನಮಾಮಿ॥

೨೧. ಯೋ ಜಿನೋ ಅನೇಕಜಾತಿಯಂ ಸಪುತ್ತದಾರಮಙ್ಗಜೀವಿತಮ್ಪಿ,
ಬೋಧಿಪೇಮತೋ ಅಲಗ್ಗಮಾನಸೋ ಅದಾಸಿಯೇವ ಅತ್ಥಿಕಸ್ಸ।
ದಾನಪಾರಮಿಂ ತತೋ ಪರಂ ಅಪೂರಿ ಸೀಲಪಾರಮಾದಿಕಮ್ಪಿ,
ತಾಸಮಿದ್ಧಿಯೋಪಯಾತಮಗ್ಗತಂ ತಮೇಕದೀಪಕಂ ನಮಾಮಿ॥

೨೨. ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವಂ ನಿಧನವಪುಧರಂ ಮಾರಭಙ್ಗಂ ಅಭಙ್ಗಂ,
ದೀಪಂ ದೀಪಂ ಪಜಾನಂ ಜಯವರಸಯನೇ ಬೋಧಿಪತ್ತಂಧಿಪತ್ತಂ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಬ್ರಹ್ಮಾಗತಾನಂ ವರಗಿರಕಥಿಕಂ ಪಾಪಹೀನಂ ಪಹೀನಂ,
ಲೋಕಾಲೋಕಾಭಿರಾಮಂ ಸತತಮಭಿನಮೇ ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಮುನಿನ್ದಂ॥

೧೩. ಬುದ್ಧೋ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋ ಮುದುಕರಚರಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೇಣಿಜಙ್ಘೋ,
ಕೋಸಚ್ಛಾದಙ್ಗಜಾತೋ ಪುನರಪಿ ಸುಗತೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ।
ಮೂದೋದಾತುಣ್ಣಲೋಮೋ ಅಥಮಪಿ ಸುಗತೋ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗ್ಗತ್ತಭಾವೋ,
ನೀಲಕ್ಖೀ ದೀಘಪಣ್ಹೀ ಸುಖುಮಮಲಛವೀ ಥೋಮ್ಯರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ॥

೧೪. ಚತ್ತಾಲೀಸಗ್ಗದನ್ತೋ ಸಮಕಲಪನಜೋ ಅನ್ತರಂಸಪ್ಪಪೀನೋ,
ಚಕ್ಕೇನಙ್ಕಿತಪಾದೋ ಅವಿರಳದಸನೋ ಮಾರಜುಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ॥

ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ನೋನಮನ್ತೋಭಯಕರಮುದುನಾ ಜಣ್ಣುಕಾನಾಮಸನ್ತೋ,
ವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಜಿನೋ ಗೋತರುಣಪಖುಮಕೋ ಸೀಹಪುಬ್ಬಡ್ಢಕಾಯೋ॥

೧೫. ಸತ್ತಪ್ಪೀನೋ ಚ ದೀಘಙ್ಗುಲಿ ಮಥ ಸುಗತೋ ಲೋಮಕೂಪೇಕಲೋಮೋ,
ಸಮ್ಪನ್ನೋದಾತದಾಠೋ ಕನಕಸಮತಚೋ ನೀಲಮುದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ॥

ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಥೂಲಜಿವ್ಹೋ ಅಥ ಸೀಹಹನುಕೋ ಜಾಲಿಕಪ್ಪಾದಹತ್ಥೋ,
ನಾಥೋ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಇತಿಗುಣಸಹಿತಂ ತಂ ಮಹೇಸಿಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೬. ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿಘೋಸೋ ಅತಿದುಲಭತರೋ ಕಾ ಕಥಾ ಬುದ್ಧಭಾವೋ,
ಲೋಕೇ ತಸ್ಮಾ ವಿಭಾವೀ ವಿವಿಧಹಿತಸುಖಂ ಸಾಧವೋ ಪತ್ಥಯನ್ತಾ॥

ಇಟ್ಠಂ ಅತ್ಥಂ ವಹನ್ತಂ ಸುರನರಮಹಿತಂ ನಿಬ್ಬಯಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ,
ಲೋಕಾನಂ ನನ್ದಿವಡ್ಢಂ ದಸಬಲಮಸಮಂ ತಂ ನಮಸ್ಸನ್ತು ನಿಚ್ಚಂ॥

೧೭. ಪುಞ್ಞೇನೇತೇನ ಸೋಹಂ ನಿಪುಣಮತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ತಿತ್ತೋ,
ದಕ್ಖೋ ದಿಟ್ಠುಜ್ಜುಪಞ್ಞೋ ಅವಿಕಲವೀರಿಯೋ ಭೋಗವಾ ಸಂವಿಭಾಗೀ॥

ತಿಕ್ಖೋ ಸೂರೋ ಧಿತತ್ತೋ ಸಪರಹಿತಚರೋ ದೀಘಜೀವೀ ಅರೋಗೋ,
ಧಞ್ಞೋ ವಣ್ಣೋ ಯಸಸ್ಸೀ ಅತಿಬಲವಧರೋ ಕಿತ್ತಿಮಾ ಖನ್ತುಪೇತೋ॥

೧೮. ಸದ್ಧೋ ದಾತಙ್ಗುಪೇತೋ ಪರಮಸಿರಿಧರೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ವಿರತ್ತೋ,
ಲಜ್ಜೀ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಅಭಿರತಕುಸಲೋ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿರಕ್ಖೋ॥

ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅಪ್ಪಕೋಧೋ ಅತಿವುಜುಹದಯೋ ಇದ್ಧಿಮಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ,
ಪಾಸಂಸೋ ಪೇಮವಾಚೋ ಸುಜನಗುಣವಿದೂ ಮಾಮಕೋ ಸೋ ಭವೇಯ್ಯಂ॥

೧೯. ಇತ್ಥಂ ಅಸಙ್ಖಯೇ ನಾಥ, ಗುಣೇ ಲಕ್ಖಣದೀಪಿತೇ।
ಗಾಥಾಸು ಸೂಚಕಾಸ್ವೇಕ, ಗಾಥಮ್ಪಿ ಸರತೇ ಬುಧೋ॥

೨೦. ಚತುರಾಪಾಯಮುತ್ತೋ ಸೋ, ಸಾಧಕತ್ಥದ್ವಯಸ್ಸ ಚ।
ಹತೂಪದ್ದವಜಾಲೋ ಚ, ಲಾಭೀ ಹಿತಸುಖಸ್ಸ ಚ॥

೩೧. ಅಧಿಪೋ ನರದೇವಾನಂ, ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರೋಪಿ ವಾ।
ಭವೇಯ್ಯ ಅನ್ತಿಮೇ ದೇಹೇ, ತಮಙ್ಗಂ ಸೇತಭತ್ತಕಂ॥

೩೨. ಭಾವನಾಯಾನಮಾರುಯ್ಹ, ಸಮಮೇಸ್ಸತಿ ಸುಬ್ಬತೋ।
ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇಪಿ, ಅರೋಗೋ ದೀಘಜೀವಿಕೋ॥

೩೩. ಪೂಜಿತೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇಹಿ, ಭಾವನಾಭಿರತೀಮನೋ।
ಜನಪ್ಪಿಯೋ ಮನಾಪೋ ಚ, ಕಾ ಕಥಾಖಿಲಧಾರಣೇ॥

ನಮಕ್ಕಾರಪಾಳಿ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಮಕ್ಕಾರಟೀಕಾ

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

೧. ಸುಗತನ್ತ್ಯಾದಿವಣ್ಣೇಹಿ , ಪಸತ್ಥಞ್ಚ ಸುಖದ್ದದಂ।
ವನ್ದನ್ತಾನಂ ಜಿನಂ ನತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಂ ಸುದ್ಧಂ ಗಣುತ್ತಮಂ॥

೨. ನಮಕ್ಕಾರಂ ಹಿತತ್ಥೀಹಿ, ಪೋರಾಣಾಚರಿಯೇಹಿ ಚ।
ಲಿಖಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಪುಞ್ಞ, ಬುದ್ಧಿಯಾ ತೇನ ವನ್ದಿನಂ॥

೩. ತಸ್ಸತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕಸ್ಸಂ, ಗಮ್ಭೀರತ್ಥಸುಬೋಧನಂ।
ಮೋವಿಪುನಾಮೇನ ಸನ್ತೇನ, ಸೀಲುಪೇತೇನ ಯಾಚಿತೋ॥

೪. ವಣ್ಣನ್ತೋಪಿ ಚ ತಸ್ಸತ್ಥಂ, ತಂ ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾದಿಸು।
ವುತ್ತಞಾಯೇನ ಕಸ್ಸಾಮಿ, ಸದ್ಧಾ ಸುಣಾಥ ಸಾಧವೋ॥

೫. ನಮನಂ ನಮತೀತೀ ವಾ, ನಮತೀ ತೇನ ವಾ ನಮೋ।
ತಸ್ಸ ಕಾರೋನ್ತಿ ತಾಹೀತಿ, ನಮಕ್ಕಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

೬. ತಞ್ಚ ಬುದ್ಧಘೋಸಾಚರಿ, ಯೇನ ಪುಬ್ಬಸುತಂ ಕತಂ।
ಬುದ್ಧಘೋಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಞ್ಚ, ತಂ ತಂ ಪನ ಕಥಾದಿಸು॥

೭. ನ ದಿಟ್ಠಂ ಕತಕಾರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಹಿತತ್ಥಿಕೇಹಿ ಚ।
ಪೋರಾಣಾಚರಿಯೇಹೀ ಚ, ಠಪಿತನ್ತಿ ಮಯಾ ವುತ್ತಂ।
ತಂ ಕಾರಣಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀ ಚ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ವಿಜಾನಿತನ್ತಿ॥

೧. ಸುಗತಂ ಸುಗತಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ಕುಸಲಂಕುಸಲಂ ಜಹಂ।
ಅಮತಂ ಅಮತಂ ಸನ್ತಂ, ಅಸಮಂ ಅಸಮಂ ದದಂ॥

ಸರಣಂ ಸರಣಂ ಲೋಕಂ, ಅರಣಂ ಅರಣಂ ಕರಂ।
ಅಭಯಂ ಅಭಯಂ ಠಾನಂ, ನಾಯಕಂ ನಾಯಕಂ ನಮೇ॥

೧. [ಕ] ಇದಾನಿ ಪಠಮಂ ತಾವ ಸುಗತನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವನ್ದಿತುಕಾಮೇನ ಸುಗತನ್ತಿಆದಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಂ ಆರದ್ಧಂ। ಅಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬಪಾದಾದಿಯಮಕಪಥ್ಯಾ ವತ್ತಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಂ ಪನ ಯಮಕಂ **ಸುಬೋಧಾಲಙ್ಕಾರೇ** ಕಿಲಿಟ್ಠದೋಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ –

“ಯಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಪದಂ ಮನ್ದಾ, ಭಿಧೇಯ್ಯಂ ಯಮಕಾದಿಕಂ।

ಕಿಲಿಟ್ಠಪದದೋಸೇವ, ತಮ್ಹಿ ಅನ್ತೋ ಕರೀಯತೀ"ತಿ॥

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪತೀತಸದ್ದರಚಿತತ್ತಾಯೇವ ಪಸಾದಗುಣ ಸಞ್ಞಾತೇನ ಸದ್ದಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಸಂಯುತ್ತಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಯಮಕಂ ಸುವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪರಾಸು ಯಮಕಗಾಥಾಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಪುನಾ **ಲಙ್ಕಾರೇ** -

"ಪತೀತಸದ್ದರಚಿತಂ, ಸಿಲಿಟ್ಠಪದಸನ್ಧಿಕಂ।
ಪಸಾದಗುಣಸಂಯುತ್ತಂ, ಯಮಕಂ ಮತಮೇದಿಸ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ **ಸುಗತ**ನ್ತಿ ಸೋಭನಗಮನತ್ತಾ ಸುನ್ದರಂ ಠಾನಂ ಗತತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾ ಗತತ್ತಾ ಚ ಸುಗತೋ, ಸೋ ಹಿ ಸೋಭನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸುಪುಬ್ಬೋ ಗಮುಧಾತು ತ। ಸುಸದ್ದೋ ಸೋಭನತ್ಥೋ। ಅರಿಯಮಗ್ಗಗಮನೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಅನವಜ್ಜಂ ಖೇಮಂ ದಿಸಂ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಞ್ಚ ಗಮನಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಕಾಯಗಮನಂ, ಞಾಣಗಮನಞ್ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ವೇನೇಯ್ಯಜನುಪಸಙ್ಕಮನಂ ಏಕನ್ತೇನ ತೇಸಂ ಹಿತಸುಖಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದ ನತೋ ಸೋಭನಂ ಕಾಯೇನ ಗಮನಂ ಕಾಯಗಮನಂ ನಾಮ। ಸಯಮ್ಭೂ ಞಾಣೇನ ಪನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಲೋಕಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪರಿಜಾನನತೋ ಞಾಣೇನ ಗಮನಂ ಞಾಣಗಮನಂ ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಞಾಣಗಮನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಅಙ್ಗುತ್ತರಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಸೋಭನಂ ಗತಂ ಗಮನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಸುಗತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸುನ್ದರಂ ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮಾ ಅವಿಪರೀತಂ ಚೇಸ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸುಸದ್ದೋ ಸಮ್ಮಾಸದ್ದತ್ಥೋ। ತೇನ ತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಾ ತಾವ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಪೂರಿಕಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ಹಿತಸುಖಮೇವ ಕರೋನ್ತೋ ಸಸ್ಸತಂ ಉಚ್ಛೇದಂ ಕಾಮಸುಖಂ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಞ್ಚಾತಿ ಇಮೇ ಚನ್ತೇ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತೋ ಆಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಸುಗತಂ ಬುದ್ಧಂ ನಮೇ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಪುನ **ಸುಗತ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಗದತ್ತಾ ಸುಗತೋ। ಸೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಾ ಗದತಿ ಭಾಸತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸುಪುಬ್ಬಗದಧಾತು ಭಾಸಾಯಂ ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ ವಾ, ತ, ದಸ್ಸ ತೋ। ಭಸು ವಾಚಾಸು ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಯುತ್ತಮೇವ ದ್ವಿವಾಚಂ ಭಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಪಾಳಿಯಂ **ಅಭಯರಾಜಕುಮಾರಸುತ್ತೇ** -

೧

. "ರಾಜಕುಮಾರ ಯಂ ತಥಾಗತೋ ತಂ ವಾಚಂ ಜಾನಾತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ಸಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಯಾ ಅಮನಾಪಾ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ। ೨. ಯಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ಜಾನಾತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ಸಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಯಾ ಅಮನಾಪಾ। ತಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ನ ಭಾಸತಿ। ೩. ಯಞ್ಚ ಖೋ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ಜಾನಾತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ಸಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಅಪ್ಪಿಯಾ ಅಮನಾಪಾ, ತತ್ರಕಾಲಞ್ಞೂ ತಥಾಗತೋ ಹೋತಿ ತಸ್ಸಾ ವಾಚಾಯ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯ। ೪. ಯಂ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ಜಾನಾತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ಸಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ। ೫. ಯಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ಜಾನಾತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ಸಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ, ತಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ನ ಭಾಸತಿ। ೬. ಯಞ್ಚ ಖೋ ತಥಾಗತೋ ವಾಚಂ ಜಾನಾತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ, ಸಾ ಚ ಪರೇಸಂ ಪಿಯಾ ಮನಾಪಾ । ತತ್ರ ಕಾಲಞ್ಞೂ ತಥಾಗತೋ ಹೋತಿ ತಸ್ಸಾ ವಾಚಾಯ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯಾ"ತಿ।

ಏತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಪನೇಸಾ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಥಂ ಹೇಸಾ ಅಭೂತಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ ಅಪ್ಪಿಯಾ ವಾಚಾ ಚ, ಭೂತಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ ಅಪ್ಪಿಯಾ ವಾಚಾ ಚ, ಭೂತಾ ಅತ್ಥ ಸಂಹಿತಾ ಅಪ್ಪಿಯಾ ವಾಚಾ ಚ, ಅಭೂತಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ ಪಿಯಾ ವಾಚಾ ಚ, ಭೂತಾ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತಾ ಪಿಯಾ ವಾಚಾ ಚ, ಭೂತಾ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಾ ಪಿಯಾ ವಾಚಾ ಚಾತಿ ಛಬ್ಬಿಧಾ ಹೋತೀತಿ। ತತ್ಥ ಅಚೋರಂಯೇವ ಚೋರೋ ಅಯನ್ತಿಆದಿವಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಾಚಾ ಪಠಮವಾಚಾ ನಾಮ। ಚೋರಂಯೇವ ಚೋರೋ ಅಯನ್ತಿಆದಿವಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಾಚಾ ದುತಿಯವಾಚಾ ನಾಮ। ಅಕತಪುಞ್ಞತಾಯ ದುಗ್ಗತೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖೋ, ಇಧ ಪನ ಠತ್ವಾಪಿ ಪುನ ಪುಞ್ಞಂ ನ ಕರೋತಿ, ದುತಿಯಚಿತ್ತವಾರೇ ಕಥಂ ಚತೂಹಿ ಅಪಾಯೇಹಿ ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಪುರೇಕ್ಖಾರೇನ ಧಮ್ಮಪುರೇಕ್ಖಾರೇನ ಅನುಸಾಸನೀಪುರೇಕ್ಖಾರೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಾಚಾ ತತಿಯವಾಚಾ ನಾಮ। ಏಕೋ ಧುತ್ತೋ ಆಹ-ಮಯ್ಹಂ ಭೋ ಮಾತು ಮಯಿ ಕುಚ್ಛಿಗತೇ ಕಪಿಟ್ಠಫಲದೋಹಳೋ ಅಹೋಸಿ। ಸಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಪಿಟ್ಠಹಾರಕಂ ಅಲಭಮಾನಾ ಮಂಯೇವ ಪೇಸೇಸಿ। ಅಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರುಕ್ಖಂ ಅಭಿರುಹಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಪಾದೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಮುಗ್ಗರಂ ವಿಯ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪರಿ ಖಿಪಿಂ। ಅಥ ಸಾಖತೋ ಸಾಖಂ ವಿಚರನ್ತೋ ಫಲಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಓತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಓರುಯ್ಹ ಮಾತು ಸನ್ತಿಕೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಫಲಾನಿ ಮಾತುಯಾ ಅದಾಸಿಂ। ತಾನಿ ಪನ ಮಹನ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಚಾಟಿಪ್ಪಮಾಣಾನಿ। ತತೋ ಮೇ ಮಾತರಾ ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಾಯ ಸಮಸಟ್ಠಿಫಲಾನಿ ಖಾದಿತಾನೀತಿ। ಏವಮಾದಿವಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬವಾಚಾ ಚತುತ್ಥವಾಚಾ ನಾಮ। ಆಮಿಸಹೇತು ಚಾಟುಕಮ್ಯತಾದಿವಸೇನ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ಪರೇಸಂ ಥೋಮನಾ ವಾಚಾ ಚೇವ ರಾಜಕಥಂ ಚೋರಕಥನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ ಚ ಪಞ್ಚಮವಾಚಾ ನಾಮ। ಅರಿಯಸಚ್ಚಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಧಮ್ಮಕಥಾ ಛಟ್ಠಮವಾಚಾ ನಾಮ। ತಂ ಪನ ವಸ್ಸಸತಮ್ಪಿ ಸುಣನ್ತಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ನೇವ ತಿತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ । ತಾಸು ಪನ ಭಗವಾ ತತಿಯಛಟ್ಠಮಾ ದ್ವಿವಾಚಾಏವ ಭಾಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಸಾಯೇವ ದ್ವಿವಾಚಾ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ। ಅಯಂ ತದಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತೋ ಸಙ್ಖೇಪನಯೋ। ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗ ಮಹಾಟೀಕಾಯಂ ಪನ ಸಾರತ್ಥದೀಪನೀಟೀಕಾಯಞ್ಚ ತದಞ್ಞಾಕಾರೇನ ವಣ್ಣಿತೋ। ತಾಸು ಪನ ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಗಹಗಾಥಾ -

"ಯೋ ಭೂತಮತ್ಥಸಂಹೀತಂ, ಪರೇಸಮಪ್ಪಿಯಾ ವಾಚಂ।
ಭೂತಮತ್ಥಸಹೀತಞ್ಚ, ಪರೇಸಂ ಪಿಯವಾಚನ್ತಿ।
ದ್ವಿವಾಚಂ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇವ, ವದತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ।
ವುಚ್ಚತೀ ಚ ದಕಾರಸ್ಸ, ಕತ್ವಾ ತಕಾರವಿಞ್ಞುನಾ"ತಿ॥

ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ಗುಣಮಹನ್ತತ್ತಾ ಪಸತ್ಥತರಂ। ಸೋ ಹಿ ಪಸತ್ಥಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಪಸತ್ಥೋತಿ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಸತ್ಥಪದಂ, ವಿಸೇಸತದ್ಧಿತೇ ಇಟ್ಠಪಚ್ಚಯೋ। ಪಸತ್ಥಸದ್ದಸ್ಸ ಸೋ, ಪಸತ್ಥಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾರಿಯಸಾವಕಾದೀನಂ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿ ಗುಣೇಹಿ ವಿಸೇಸೇನ ಪಸತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸುನ್ದರೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ ಏಸಿಂ ಗವೇಸಿನ್ತಿ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸುಪುಬ್ಬೋಏಸ ಗವೇಸನೇ ತ। ತಸ್ಸ ರಟ್ಠೋ। ಸುಸದ್ದೋ ಸುನ್ದರತ್ಥೋ। ಸನ್ತೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಏಸಿತಬ್ಬೋ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ। ಸನ್ತಸದ್ದೂಪಪದೋ ಇಸ ಗವೇಸನೇ ತ, ಸನ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ಸೋ, ಇಕಾರಸ್ಸೇ, ತಸ್ಸ ಟ್ಠೋ। ಸನ್ತೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಇಚ್ಛಿಯತಿ ಕನ್ತಿಯ ತೀತಿ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ। ಸನ್ತಸದ್ದೂಪಪದೋ ಇಸು ಇಚ್ಛಾಕನ್ತೀಸು ತ। ಅಥ ವಾ ಸನ್ತಾನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಹಿತಸುಖಂ ಇಚ್ಛತೀತಿ ಸೇಟ್ಠೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಕತ್ತುಸಾಧನೋಯಂ। ಸುನ್ದರೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ದಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮೇ ಏಸೇತಿ ಬುದ್ಧೇತೀತಿ ವಾ ಸೇಟ್ಠೋ। ಹೇತು ಕತ್ತುಸಾಧನೋಯಂ। ಸುಪುಬ್ಬಏಸಧಾತು ಬುದ್ಧಿಯಂ ತ। ತಂ ಸೇಟ್ಠಂ।

ಕುಸಲಂಕುಸಲಂ ಜಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲಂ ಜಹನ್ತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಂ ಸಲಯತಿ ಚಲಯತಿ ಕಮ್ಪೇತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಕುಸಲಂ, ಚತುಭೂಮಿಕಕುಸಲಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಕುಪುಬ್ಬೋ ಸಲಧಾತು ಅ। ತತ್ಥ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಂ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಾಪಧಮ್ಮಂ ಸಲಯತಿ ಚಲಯತಿ, ಮಹಗ್ಗತ ಕ್ಸಲಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ಸಲಯತಿ ಕಮ್ಪೇತಿ, ಲೋಕುತ್ತರ ಕುಸಲಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನೇನ ಸಲಯತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಅಪಾಯದ್ವಾರಂ ಸಲನ್ತಿ ಸಂವರನ್ತಿ ಪಿದಹನ್ತಿ ಸಾಧವೋ ಏತೇನಾತಿ ಕುಸಲಂ, ಕರಣಸಾಧನೋಯಂ। ಇಧ ಪನ ಜಹನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಮೇವಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಂ ಪನ ಅನವಜ್ಜಸುಖವಿಪಾಕಲಕ್ಖಣಂ, ಅಕುಸಲವಿದ್ಧಂಸನರಸಂ, ವೋದಾನ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ಇಟ್ಠವಿಪಾಕಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ ವಾ, ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರ ಪದಟ್ಠಾನಂ। ನ ಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲಂ, ಮಿತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖೋ ಅಮಿತ್ತೋ ವಿಯ ಪಹಾಯಕಪಹಾತಬ್ಬಭಾವೇನ ಕುಸಲಪಟಿಪಕ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನ ಸಾವಜ್ಜದುಕ್ಖವಿಪಾಕಲಕ್ಖಣಂ, ಸಾವಜ್ಜಾನಿಟ್ಠವಿಪಾಕ ಲಕ್ಖಣಂ ವಾ, ಅನತ್ಥಜನನರಸಂ, ಅನಿಟ್ಠವಿಪಾಕಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಪದಟ್ಠಾನಂ। ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಆನೇಞ್ಜಾ ಭಿಸಙ್ಖಾರಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಸಲಂ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಙ್ಖಾತಂ ಅಕುಸಲಞ್ಚ ಕುಸಲಂಕುಸಲಂ। ತಂ ಪನ ಪದಂ ಜಹನ್ತಿಪದೇ ಕಮ್ಮಂ।

ಜಹನ್ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನೇನ ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಜಹನ್ತಂ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಞ್ಹಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಜಹತಿ ಪಜಹತಿ, ಫಲಞಾಣೇನ ಜಹಿಂ ಪಜಹಿಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭಿನ್ತಿ ವಾ ಜಹೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಹಾಧಾತು ಚಾಗೇ ಅ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪನೇತ್ಥ ಕುಸಲಂ ಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ನ ವುತ್ತಂ, ವಟ್ಟಮೂಲಭೂತೇ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾದಿಕಿಲೇಸೇ ಪನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗ ಞಾಣೇನ ಜಹಿತೇ ಲೋಕಿಯಕುಸಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮೂಲಭೂತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಯ ಅಭಾವಾ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಸಂಸಾರೇ ಪುನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಟ್ಟಮೂಲಭೂತೇ ಕಿಲೇಸೇ ಜಹಿತೇ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ಕುಸಲಮ್ಪಿ ಜಹಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ತಂ ಪಜಹಥಾತಿಆದೀಸು ವಿಯ । ಅರಹನ್ತೇನ ಹಿ ಅಭಿಸಮಾಚಾರಿಕವತ್ತಂ ಕತಮ್ಪಿ ಕುಸಲನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಕ್ರಿಯಾತಿ ಪನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ನಿದಾನವಗ್ಗಸಂಯುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಖೀಣಾಸವೇನ ಹಿ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ನೇವ ಕುಸಲಂ ಹೋತಿ ನಾಕುಸಲಂ, ಅವಿಪಾಕಂ ಹುತ್ವಾ ಕ್ರಿಯಮತ್ತೇ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ।

ಅಙ್ಗುತ್ತರಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ "ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಚ ಕುಸಲಾಕುಸಲ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಏವಂ ತೇನ ತಂ ಭಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಚೂಳನಿದ್ದೇಸಪಾಳಿಯಂ** "ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಏತ್ಥೇತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವೂಪಸಮನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಮತನ್ತಿ ಮರಣವಿರಹಿತಂ। ಸೋ ಜಿನೋ ಹಿ ನ ಮತೋ ಅಮತೋ, ಮರಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅರಹತ್ತ ಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತತ್ತಾ ಪುನ ಮರಣತೋ ವಿರಹಿತೋತಿ ವಾ ಅಮತೋ। ಅಥ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಅಧಿಗತೇ ನತ್ಥಿ ಮತಂ ಮರಣಂ ಯಸ್ಸ ಜಿನಸ್ಸಾತಿ ಅಮತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಜಿನೇನ ಹಿ ಖನ್ಧಮಚ್ಚುಮಾರಂ ಅಜಿತೋಪಿ ಕಿಲೇಸಮಾರಂ ಜಯಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಅವಸ್ಸಂ ಜಿಯಮಾನತ್ತಾ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ಅಮತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪುನ **ಅಮತ**ನ್ತಿ ಅಮತನಿಬ್ಬಾನಸಮನ್ನಾಗತಂ। ನತ್ಥಿ ಮತಂ ಮರಣಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಮತಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ಪನ ಸನ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ, ಅಚ್ಚುತರಸಂ, ಅನಿಮಿತ್ತಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ನಿಸ್ಸರಣಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ ವಾ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪನ ಪದಟ್ಠಾನಂ ನ ಲಬ್ಭತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಿಲಿನ್ದಪಞ್ಹೇ** ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೇನ "ನ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ।

ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಮತೋ, ಜಿನೋ। ಸದ್ಧಾದಿತೋ ಣಾತಿ ಸುತ್ತೇನ ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಣಪಚ್ಚಯೋ। ಸದ್ಧೋ ಪಞ್ಞೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ । ಅಸ್ಸ ಜಿನಸ್ಸ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಸಚ್ಛಿಕತಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ಅಮತಂ।

ಸನ್ತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸದರಥೇಹಿ ಚ ವಟ್ಟದುಕ್ಖೇಹಿ ಚ ಸುವೂಪಸನ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ ಬುದ್ಧೋ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸದರಥವಟ್ಟದುಕ್ಖೇಹಿ ಸಮಿತ್ಥ ವೂಪಸಮಿತ್ಥಾತಿ ಸನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಮುಧಾತು ಉಪಸಮೇ ತ। ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪಂ ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸನ್ತೋಆದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ದರಥಕಾರಕಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತತ್ತಾ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸನ್ತಕಾಯಚಿತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ತಂ।

ಅಸಮನ್ತಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಅಸದಿಸಂ, ಸೋ ಹಿ ಬುದ್ಧೋ ನತ್ಥಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮೋ ಸದಿಸೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಸಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಲೋಕೇ ಸೀಲ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿಗುಣೇಹಿ ಬುದ್ಧೇನ ಸದಿಸೋ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಅಸೀತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಪಟಿಮಣ್ಡಿತ ಬಾತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ವಿಚಿತ್ರರೂಪಕಾಯೋ ಚ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಗುಣ ರತನಸಮಿದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಕಾಯೋ ಚ ಪುಞ್ಞಮಹತ್ತಥಾಮಮಹತ್ತ ಇದ್ಧಿಮಹತ್ತಯಸಮಹತ್ತಪಞ್ಞಾಮಹತ್ತಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚ ಪರಮುಕ್ಕಂಸಗತೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಸಮೋ ಅಸದಿಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಸಮಂ ದದನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮೇನ ಅಸದಿಸಂ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನ ಧಮ್ಮಂ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ದೇಸನಾಞಾಣೇನ ದಾಯಕಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಸಮನ್ತಿ ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಏತೇಸಂ ವಾ ಸಮೋ ಸದಿಸೋ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮೋತಿ ಅಸಮೋ, ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಥ ವಾ ಅಸಮನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಭಾವತೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಅರಿಯ ಮಗ್ಗೇನ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಯಾವತಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖತಾ ವಾ ಅಸಙ್ಖತಾ ವಾ, ವಿರಾಗೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ದದನ್ತಿಪದೇನ ಕಮ್ಮಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ದದಾತೀತಿ ದದೋ, ಬುದ್ಧೋ। ದಾಧಾತು ಅ, ಸೋ ಕೇನಚಿ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮೇನ ಅಸಮಂ ಅಸದಿಸಂ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಮಹಾಕರುಣಾಪ್ಪಧಾನೇನ ಅಮತಾಧಿಗಮಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನೇನ ದೇಸನಾಞಾಣೇನ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ದಾತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಅಸಮಂ ದದಂ।

(ಖ) ದುತಿಯಗಾಥಾಯಂ ಪನ **ಸರಣ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಪಟಿಸರಣಭೂತೋ ಪರಾಯಣೋ ಲೇಣೋ ತಾಣೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ ಬುದ್ಧೋ ಸರನ್ತಿ ಪಟಿಸರನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತಲೋಕಾತಿ ಸರಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸರಧಾತು ಯು। ಅಥ ವಾ ಸರನ್ತಿ ಓಸರನ್ತಿ ಸಮೋಸರನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತ್ತಲೋಕಾತಿ ಸರಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸರನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸದ್ಧಾ ಪಸನ್ನಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಸರಣಮಿದನ್ತಿ ಸರಣೋತಿ ಚ। ಸರನ್ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ ಏತ್ಥುಪಗತಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಸದ್ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಸರಣೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಸರ ಚಿನ್ತಾಯಂ ಯು। ಸರಣಗಮನಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಸರತಿ ಹಿಂಸತಿ ಭಯಂ ಸನ್ತಾಪಂ ದುಕ್ಖಂ ಕಿಲೇಸಞ್ಚಾತಿ ಸರಣಂ। ರತನತ್ತ ಯನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ। ತಂ ಸರಣಂ।

ಪುನ **ಸರಣಂ ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರೋಕಾಸಸಙ್ಖತಂ ಲೋಕಂ ಸರನ್ತಂ ಜಾನನ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಲೋಕಯತಿ ಪತಿಟ್ಠಯತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಞ್ಚ ತಬ್ಬಿಪಾಕೋ ಚಾತಿ ಲೋಕೋ, ಸತ್ತ ಲೋಕೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಲೋಕಧಾತು ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ಣ। ಲುಜ್ಜತಿ ಪಲುಜ್ಜತೀತಿ ಲೋಕೋ, ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ। ಲುಜಧಾತುಣ। ಲೋಕಿಯತಿ ವಿಚಿತ್ತಾಕಾರೇನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಲೋಕೋ, ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಾ ಜಙ್ಗಮಾ ಚ ಥಾವರಾ ಚಾತಿ ಲೋಕೋ, ಚಕ್ಕವಾಳಸಙ್ಖತೋ ಓಕಾಸಲೋಕೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಲೋಕಧಾತುಣ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ವಾ ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ವಾತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾನಂ ರೂಪಾದೀನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಸನ್ತಾನೋ ಚ ಸತ್ತೋಯೇವ ಲೋಕೋ ಸತ್ತಲೋಕೋತಿ ವಚನತ್ಥೇನ ಸತ್ತಲೋಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏಕೋ ಲೋಕೋ ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾ ರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾನಂ ವಾ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾನಂ ವಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಸನ್ತಾನೋ ಚ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಖರಿಯನ್ತೀತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಸಙ್ಖಾರಾಏವ ಲೋಕೋ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋತಿ ವಚನತ್ಥೇನ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋತಿ।

"ಯಾವತಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿಹರನ್ತಿ,

ದಿಸಾ ಭನ್ತಿ ವಿರೋಚಮಾನಾ।
ತಾವ ಸಹಸ್ಸಧಾ ಲೋಕೋ,
ಏತ್ಥ ತೇ ವತ್ತತಿ ವಸೋ"ತಿ॥

ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾನಂ ರೂಪಾದೀನಂ ಸಮೂಹೋ ಸನ್ತಾನೋ ಚ ಅವಕಸನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಓಕಾಸೋ, ಸೋಯೇವ ಲೋಕೋ ಓಕಾಸಲೋಕೋತಿ ವಚನತ್ಥೇನ ಓಕಾಸ ಲೋಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತಂ ಲೋಕಂ। ಸರತಿ ಜಾನಾತಿ ಅಜಾನೀತಿ ವಾ ಸರಣೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸರ ಚಿನ್ತಾಯಂ ಯು। ಲೋಕಂ ಸರಣನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಬುದ್ಧೋ ಪನ ಸತ್ತಲೋಕಂ, ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಂ, ಓಕಾಸಲೋಕಂ, ಕಿಲೇಸಲೋಕಂ, ಭವಲೋಕಂ, ಇನ್ದ್ರಿಯ ಲೋಕಂ, ಖನ್ಧಲೋಕಂ, ಆಯತನಲೋಕಂ ಧಾತುಲೋಕಞ್ಚಾತಿಆದಿಮನೇಕಲೋಕಂ ಅನಾವರಣಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅರಣನ್ತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಂ, ಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತರಣವಿರಹಿತಂ ವಾ। ರಣಸದ್ದೋ ಚ ಕಿಲೇಸೇಸು ಚ ಯುದ್ಧೇ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಕರಣೇ ಚ ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸರಣಾ ಧಮ್ಮಾ ಅರಣಾ ಧಮ್ಮಾತಿಆದೀಸು ಕಿಲೇಸೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತೇ ಹಿ ರಣನ್ತಿ ಕನ್ದನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತೇಹೀತಿ ರಣಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

"ಧನುಗ್ಗಹೋ ಅಸದಿಸೋ, ರಾಜಪುತ್ತೋ ಮಹಬ್ಬಲೋ।
ಸಬ್ಬಾಮಿತ್ತೇ ರಣಂ ಕತ್ವಾ, ಸಂಯಮಂ ಅಜ್ಝುಪಾಗಮೀ"ತಿ॥

ಅಸದಿಸಜಾತಕೇ ಯುದ್ಧೇ ದಿಸ್ಸತಿ। ರಣಂ ಕತ್ವಾತಿ ಹಿ ಯುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ, ಸಂಯಮನ್ತಿ ಸಂಯತಂ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅಜ್ಝುಪಾಗಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಿಣಞ್ಚ ಕಟ್ಠಞ್ಚ ರಣಂ ಕರೋನ್ತೋ, ಧಾವಿಂಸು ತೇ ಅಟ್ಠದಿಸಾ ಸಮನ್ತತೋತಿ ಛದ್ದನ್ತಜಾತಕೇ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಕರಣೇ ದಿಸ್ಸತಿ। ರಣಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ ಹಿ ಚುಣ್ಣಂ ವಿಚುಣ್ಣಂ ಕರೋನ್ತೋ। ತೇತಿ ಸಬ್ಬೇ ಅಟ್ಠಸಹಸ್ಸನಾಗಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ ಕಿಲೇಸೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ರಣನ್ತಿ ಸತ್ತೇ ರಾಗಾದಯೋ ಚುಣ್ಣೇನ್ತಿ ಪೀಳೇನ್ತೀತಿ ರಣಾ, ರಣನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತೇಹಿ ಕನ್ದನ್ತಿ ಪರಿದೇವನ್ತೀತಿ ವಾ ರಣಾ, ಕಿಲೇಸಾ। ರಣಧಾತು ಸದ್ದೇ ಅ। ನತ್ಥಿ ರಣಾ ಕಿಲೇಸಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅರಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಜಿನಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಜಿಯಮಾನತ್ತಾ ರಣಾ ಕಿಲೇಸಾ ನ ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಅರಣಂ।

ಅರಣಂ ಕರನ್ತಿ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇ ರಣಸಙ್ಖತಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಅಭಾವಕರಣಂ। ಏತ್ಥ ಚ ರಣನ್ತಿ ಏತಂ ಯೇಹಿ ಅಭಿಭೂತಾ ಸತ್ತಾ ಕನ್ದನ್ತಿ ಪರಿದವನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ರಾಗಾದೀನಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇಸಂ ಅಭಾವಂ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇ ದೇಸನಾಞಾಣೇನ ಕರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಕರೋತೀತಿ ಕರೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಕರಂ।

ಅಭಯನ್ತಿ ಜಾತಿಭಯಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ನಿಬ್ಭಯಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಭಯಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಂ, ಞಾಣಭಯಂ, ಆರಮ್ಮಣಭಯಂ, ಓತ್ತಪ್ಪ ಭಯಞ್ಚಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಭಾಯತಿ ಚಿತ್ತೇನಾತಿ ಭಯಂ, ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಂ। ಞಾಣೇನ ತೀರೇತ್ವಾ ಭಾಯತೀತಿ ಭಯಂ, ಞಾಣಂ। ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಭಯಂ, ಆರಮ್ಮಣಭಯಂ। ಭಾಯತಿ ಏತೇನ ಪಾಪತೋತಿ ಭಯಂ, ಓತ್ತಪ್ಪಭಯಂ। ಭೀಧಾತು ಭಯೇ ಣ।

ಮಹಾನಿದ್ದೇಸಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಆಗತಾನಿ ಜಾತಿಭಯಂ, ಜರಾಭಯಂ, ಬ್ಯಾಧಿಭಯಂ, ಮರಣಭಯಂ, ರಾಜಭಯಂ, ಚೋರಭಯಂ, ಅಗ್ಗಿಭಯಂ, ಉದಕಭಯಂ, ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯಂ, ಪರಾನುವಾದಭಯಂ, ದಣ್ಡಭಯಂ, ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ, ಊಮಿಭಯಂ, ಕುಮ್ಭೀಲಭಯಂ, ಆವಟ್ಟಭಯಂ, ಸುಸುಕಭಯಂ, ಆಜೀವಿಕಭಯಂ, ಅಸಿಲೋಕಭಯಂ, ಪರಿಸಯಸಾರಜ್ಜಭಯಂ, ಮದನ ಭಯಂ, ದುಗ್ಗತಿಭಯನ್ತಿಆದೀನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ನತ್ಥಿ ಭಯಾನಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಭಯೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಸ್ಸ ಭಯಾನಂ ಕಾರಣ ಭೂತಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಭಯಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪುನ **ಅಭಯಂ ಠಾನಂ ನಾಯಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಯನ್ತಿಪದಂ ಠಾನನ್ತಿಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ। ಠಾನನ್ತಿಪದಂ ನಾಯಕನ್ತಿಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। ಭಯಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ನತ್ಥಿ ಸಬ್ಬಭಯಂ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನೇತಿ ಅಭಯಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧ ಅರಹನ್ತಾ ಠನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಠಾನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ನೇತೀತಿ ನಾಯಕೋ, ಬುದ್ಧೋ। ನೀಧಾತು ನಯನೇ ಣ್ವು। ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಭಬ್ಬೇ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಮಗ್ಗಾಧಿ ಗಮಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಂ ಅಧಿಗಮೇನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಟ್ಠಾನಂ ನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ನಾಯಕಂ।

ಪುನ **ನಾಯಕಂ ನಮೇ**ತಿ ನಾಯಕಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ನಮೇ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ ನಾಯಕನ್ತಿ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ಸಂಸಾರಣ್ಣವತೋ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ನೇತೀತಿ ನಾಯಕೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ಯಥಾ ನಾವಿಕೋ ಜನೇ ನಾವಾಯ ಓರಿಮತೀರತೋ ಪಾರಿಮತೀರಂ ನೇತಿ, ಏವಂ ಸತ್ತೇ ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಾಯ ಸಂಸಾರಣ್ಣವತೋ ನಿಬ್ಬಾನ ಪಾರಂ ನೇತಿ ಪಾಪುಣೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ನಾಯಕನ್ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಲೋಕಾನಂ ಜೇಟ್ಠಭಾವಗಮನತ್ತಾ ನಾಯಕೋ ಜೇಟ್ಠ ಸೇಟ್ಠವುಡ್ಢತರೋ। ಸೋ ಹಿ ಜೇಟ್ಠಭಾವಂ ನೇತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ನಾಯಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನೀಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಣ್ವು। ಸೋ ಪನ ಇಧ ಲೋಕೇ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಗತಾನಂ ಸಬ್ಬಪಜಾನಂ ಪಠಮತರಂ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸೇಟ್ಠಜೇಟ್ಠವುಡ್ಢತರಭಾವಂ ಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ನಾಯಕಂ। ನಮೇತಿ ಅಹಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಮಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ವತ್ತಮಾನಮಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ಕ್ವಚಿಧಾತುತ್ಯಾದಿಸುತ್ತೇನ ಏಆದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಾಚ್ಚತ್ಥಾದಿನಯೋ। ನಮೇತಿಪದಸ್ಸ ಆಖ್ಯಾತಪದತ್ತಾ ವಚನತ್ಥೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸದ್ದವಿದೂಹಿ** –

> “ರುಳ್ಹೀಖ್ಯಾತಂ ನಿಪಾತಞ್ಚು, ಪಸಗ್ಗಾಲಪನಂ ತಥಾ।
> ಸಬ್ಬನಾಮನ್ತಿಮೇತೇಸು, ನ ಕತೋ ವಿಗ್ಗಹೋ ಭಸೂ”ತಿ॥

ತಂ ಪನ ಪದಂ ನಮುಧಾತುವತ್ತಮಾನಅಮ್ಹಯೋಗಪರಸ್ಸಪದಮಿವಿಭತ್ಯನ್ತಂ ಆಖ್ಯಾತಪದಂ। ನಮುಧಾತುಯಾ ವಾಚ್ಚತ್ಥೋ ನಮನಕ್ರಿಯಾ ಸಙ್ಖಾತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಪಧಾನವಸೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಮಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ವಾಚ್ಚತ್ಥೋ ತೇನ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನ ಉಪಲಕ್ಖಿತೋ ಉಪ್ಪಾದ ವನ್ತೋ ತದಾಕಾರೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಧಾನವಸೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಪದಸಮುದಾಯಸ್ಸ ಪನ ವಾಚ್ಚತ್ಥೋ ಕತ್ತುಕಮ್ಮಭಾವೇಸು ಕತ್ತುಭೂತೋ ಅತೀತಾದಿಕಾಲೇಸು ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕಾಲಭೂತೋ ಧಾತ್ವತ್ಥ ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸೋವ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ।

ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನೇವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನಮುಧಾತುಯಾ ವಚ್ಚಂ ಸುಗತಾದಿ ಬುದ್ಧಗುಣಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವನ್ದನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತೋ ಕಾಯವಚೀ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕೋ ಸದ್ಧಾಚೇತನಾಪಞ್ಞಾಪಧಾನೋ ಕುಸಲ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಚ ದ್ವೇ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಅಸಮುಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಮನೋದ್ವಾರೇ ವನ್ದನಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಚ ಮುಖ್ಯೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಬುದ್ಧಗುಣಾನುಸ್ಸರಣವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾ ರಾದಿಪುರೇಚರಾನುಚರಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಫಲೂಪಚಾರೇನ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿ ಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸಙ್ಖಾತಂ ಪಚ್ಛಿಮಪಚ್ಛಿಮಫಲಂ ರೋಗಾದಿಅನ್ತರಾಯಾನಂ ಅಭಾವಞ್ಚ ವಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ, ಪುರೇ ಪುರೇ ವನ್ದನಾ ಸದಿಸ್ಯೂಪಚಾರೇನ, ವನ್ದನಸ್ಸ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ, ವತ್ಥುದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣಂ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ, ವನ್ದನ ಗುಣೇನ ಲಕ್ಖಿತಂ ಪುಗ್ಗಲದಬ್ಬಂ ಗುಣೂಪಚಾರೇನ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಮಜ್ಝ ಮುದುತ್ತಮತ್ತಭಾವೋ ಗುಣ್ಯೂಪಚಾರೇನ, ಅವಯವಭೂತಾ ವನ್ದನಾ ಏಕದೇಸೂಪಚಾರೇನ। ಸಮೂಹಭೂತಾ ವನ್ದನಾ ಏಕದೇಸ್ಯೂಪಚಾರೇನ, ಪುಬ್ಬಪುಬ್ಬಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸಮೀಪೂಪಚಾರೇನ, ಪಚ್ಛಿಮಪಚ್ಛಿಮ ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸಮೀಪ್ಯೂಪಚಾರೇನ, ಪಣಾಮಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಭೂತಾನಂ ಪರಮತ್ಥಧಮ್ಮಾನಂ ನಿಬ್ಯಾಪಾರಭಾವೋ ತದ್ಧಮ್ಮೂಪಚಾರೇನ। ತೇಸಂ ಏವಂ ಧಮ್ಮತಾಭಾವೋ ಅತದ್ಧಮ್ಮೂಪಚಾರೇನ, ವನ್ದನಾಕಾರೋ ಅಭೇದಭೇದೂಪಚಾರೇನ। ವನ್ದನಸತ್ತಿ ಭೇದಅಭೇದೂಪಚಾರೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಮಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ವಾಚ್ಚಂ ತಂಮುಖ್ಯಾದೀಹಿ ಲಕ್ಖಿತೋ ಕತ್ತು ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸೇನ ಚ ವತ್ತಮಾನವಿಭತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇನ ವಿಭತ್ತಿವಿಸೇ

ಸೇನ ಚ ಪರಸ್ಸಪದಸಙ್ಖಾತೇನ ಪದವಿಸೇಸೇನ ಚ ಉತ್ತಮಪುರಿಸ ವಿಸೇಸೇನ ಚ ಅಮ್ಹಯೋಗವಿಸೇಸೇನ ಚ ಸಬ್ಬಧಾತುವಿಸೇಸೇನ ಚ ಏಕವಚನವಿಸೇಸೇನ ಚ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕಾಲವಿಸೇಸೇನ ಚ ಧಾತ್ವತ್ಥಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸೇನ ಚ ಅಲಿಙ್ಗ ವಿಸೇಸೇನ ಚ ಭೂವಾದಿಗಣ ವಿಸೇಸೇನ ಚ ನೋವಿಕರಣವಿಸೇಸೇನ ಚ ಭಾವಕಮ್ಮಕತ್ತೂಸುಕತ್ತುವಿಸೇಸೇನ ಚ ಲಕ್ಖಿತೋ ಅಹಂಸಙ್ಖಾತೋ ಖನ್ಧಸಙ್ಖತೋ ಸನ್ತಾನೋ ಅಪ್ಪಧಾನೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಕ್ರಿಯಾಪದಸ್ಸ ಕ್ರಿಯಾಯ ಪಧಾನೇನ ವಾಚಕತ್ತಾ ಧಾತ್ವತ್ಥೋವ ಪಧಾನೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಂ ಭೂವಾದಿಗಣಜೋತಕಾ ರೂಪಸಿದ್ಧಿಮತ್ತಾ ಪದ ಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಲಬ್ಭತಿ।

ಅಥ ವಾ ಯೋ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸೋ ನಮೇ। ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥ ವಿಗ್ಗಹೋಯಂ। ವಾಚ್ಚತ್ಥೋ ಪನ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನಮನಞ್ಚೇತ್ಥ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೀಲಾದಿಅನನ್ತಗುಣೇಸು ನಿನ್ನಪಬ್ಭಾರತಾವಸೇನ ಪಣಾಮಕ್ರಿಯಾಭಿನಿಪ್ಫಾದಿಕಾ ಕುಸಲಚೇತನಾ। ಸಾ ಚ ವನ್ದನೇಯ್ಯ ವನ್ದನಕಾನಂ ಖೇತ್ತಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪದಾಹಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಭೂತಾ ಯಥಾಲದ್ಧಸಮ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕಸ್ಸ ಪುರಿಮಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಬಲಪ್ಪದಾನ ವಸೇನ ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತಿತವಿಪಾಕಸನ್ತತಿಯಾ ಅನ್ತರಾಯಕರಾನಿ ಉಪಪೀಳಕಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮಾನಿ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ರೋಗಾದಿಅನ್ತರಾಯಾನಮಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಸಾಧೇತಿ। ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಭೂತಾ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ದಸ್ಸನತ್ಥನಯೋ**। ನಮೇತಿಇಮಿನಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಗತಾದಿಗುಣಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಾ ತಿವಿಧಾ ಪಣಾಮಕುಸಲ ಚೇತನಾ ಮುಖ್ಯೇನ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ದಸ್ಸನೇನ ತಸ್ಸಾ ಕಾರಣಭೂತಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾದಯೋ ಚ ಚತುಚಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದನವಮಖೇತ್ತಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪವತ್ತಂ ಸದ್ಧಾಪಞ್ಞಾಪಧಾನಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಞ್ಚ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ದೀಪೇತಿ। ತದ್ದೀಪನೇನ ತಸ್ಸಾ ಫಲಭೂತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮರೋಗಾದಿಅನ್ತರಾಯವಿಸೋಸನಞ್ಚ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖ ಸುಖಞ್ಚ ಪಠಮಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಪಕಾಸೇತಿ। ತಪ್ಪಕಾಸನೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಣಾಮಾರಹಭಾವಂ ದುತಿಯಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ವಿಭಾವೇತಿ । ತಂವಿಭಾವನೇನ ವನ್ದಕಸ್ಸ ಮೇ ಖೇತ್ತಙ್ಗತಭಾವಞ್ಚ ಪಣಾಮೇ ತಬ್ಬಭಾವಞ್ಚ ತತಿಯಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಅನುಭಾವೇತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಅಲಙ್ಕಾರನಯೋ**। ನಮೇತಿವಾಚಕಪದಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಭೂತಾ ತಿವಿಧಾ ಬುದ್ಧಪಣಾಮಕುಸಲಚೇತನಾ ಸಮಟ್ಠಾಯೀ ಭಾವೋ ನಾಮ। ಕಸ್ಮಾ, ಸರೀರತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ ತಿವಿಧಾಯ ಬುದ್ಧಪಣಾ ಮಕುಸಲಚೇತನಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಮಾಧಿಪ್ಪಧಾನೋ ಮಹಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಸಮಟ್ಠಾಯೀಭಾವೋ ನಾಮ। ಕಸ್ಮಾ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಗತಾದಿಗುಣಾರಮ್ಮಣೇ ಏಕಗ್ಗತ್ತಾ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತತ್ತಾ ವಾ। ಸೋಯೇವ ಪನ ಸನ್ತರಸೋ ನಾಮ। ಕಸ್ಮಾ, ಬುದ್ಧಪಣಾಮಚೇತನಾ ಕುಸಲಙ್ಗೇನ ಅಕುಸಲಙ್ಗಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ। ಬುದ್ಧನ್ತಿಪಾಠಸೇಸ ಪದಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಭೂತೋ ಬುದ್ಧದಬ್ಬೋ ಆರಮ್ಮಣವಿಭಾವೋ ನಾಮ। ಕಸ್ಮಾ, ತಸ್ಸ ಪಣಾಮಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇನ ಉಪಕಾರತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸುಗತನ್ಯಾದಿಗುಣೋ ಉದ್ದೀಪನವಿಭಾವೋ ನಾಮ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಣಾಮಸ್ಸ ಕಾರಣತ್ತಾ। ಕಾರಣಭೂತಂ ತಂ ಸಮಟ್ಠಾಯೀಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮರೋಗಾ ದಿಅನ್ತರಾಯಾಭಾವೋ ಚ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಸಗ್ಗಮೋಕ್ಖಸುಖಸಮ್ಪತ್ತಿ ಚ ಆನುಭಾವೋ ನಾಮ। ಕಸ್ಮಾ, ಆನಿಸಂಸಫಲತ್ತಾ।

ತತ್ಥ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಆನುಭಾವದೀಪಕಂ ಪದಂ ನತ್ಥಿ। ಕಾರಣಸ್ಸ ಪನ ಫಲೇನ ವಿನಾಭಾವತೋ ಕಾರಣಸ್ಸ ಫಲಂ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ನಮೇತಿಪದಸ್ಸ ಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ ಆನುಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಆವಿಭೂತೋ ಉಸ್ಸುಕೋ ಚ ಬುದ್ಧಪಣಾಮಸ್ಸ ಆನಿಸಂಸಪಜಾನನಾ ಮತಿ ಚ ಅಲಸಾಭಾವೋ ಚ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸಾದೋ ಚ ಸಮಾಧಿತ್ಯಾದಿ ಚ ಬ್ಯಭಿಚಾರೀಭಾವೋ ನಾಮ। ಲೋಮಹಂಸಾದಿಭಾವೋ ಸತ್ವಂಕಾಭಾವೋ ನಾಮಾತಿ ಅಲಙ್ಕಾರ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಪಚ್ಛಿಮಪಚ್ಛಿಮಗಾಥಾಸೂತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಸುಗತಂ ಸೋಭನಗತಂ ಸುನ್ದರನಿಬ್ಬಾನಟ್ಠಾನಂ ಗತಂ ವಾ ಸಮ್ಮಾ ಗತಂ ವಾ, ಸುಗತಂ ಸಮ್ಮಾ ವಚನಂ ಗದಂ ಭಾಸನಂ, ಸೇಟ್ಠಂ ಪಸತ್ಥತರಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮೇ ಗವೇಸನ್ತಂ ವಾ ಸನ್ತೇಹಿ

ಗವೇಸಿತಬ್ಬಂ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಸುಖಂ ಇಚ್ಛಿತಂ ವಾ, ಕುಸಲಂಕುಸಲಂ ಕುಸಲಂಅಕುಸಲಂ, ಜಹಂ ಜಹಿತಂ, ಅಮತಂ ಮರಣವಿರಹಿತಂ ಅಮತಂ ಅಮತನಿಬ್ಬಾನಸಮನ್ನಾ ಗತಂ, ಸನ್ತಂ ಕಿಲೇಸದರಥವೂಪಸಮಂ, ಅಸಮಂ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮೇನ ಅಸದಿಸಂ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಂ। ದದಂ ದಾತಂ ದಾಯಕಂ ವಾ, ಸರಣಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಪಟಿಸರಣಭೂತಂ। ಲೋಕಂ ಸತ್ತಸಙ್ಖ ರೋಕಾಸಸಙ್ಖತಂ ತಿಲೋಕಂ, ಸರಣಂ ಜಾನನ್ತಂ, ಅರಣಂ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಂ, ಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತರಣವಿರಹಿತಂ ವಾ। ಅರಣಂ ಸತ್ತೇಸು ಕಿಲೇಸರಜಸ್ಸಾಭಾವಂ, ಕರಂ ದೇಸನಾಞಾಣೇನ ಕತಂ, ಅಭಯಂ ನಿಬ್ಭಯಂ, ಅಭಯಂ ನಿಬ್ಭಯಟ್ಠಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನದಿಸಂ, ನಾಯಕಂ ಸತ್ತೇ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ನೇನ್ತಂ, ನಾಯಕಂ ತಿಲೋಕಾನಂ ಜೇಟ್ಠಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ ಬುದ್ಧಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಅಹಂ ನಮೇ ನಮಾಮೀತಿ।

ಪಠಮವನ್ದನಗಾಥಾದ್ವಯವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧. ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗಂ,
ಮಧುರವರಸರೋಪೇತಂ।
ಅಮಿತಗುಣಗಣಾಧಾರಂ,
ದಸಬಲಮತುಲಂ ವನ್ದೇ॥

೧. ಏವಂ ಪಠಮಂ ಗಾಥಾದ್ವಯೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಮಸ್ಸಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತುಂ **ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗ**ನ್ತಿಆದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ನ ನ ಮಗಣಯುತ್ತತ್ತಾ ನವಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಭುಜಗಸು ಸುಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಭುಜಗಸುಸುಮತಾ ನಾಮೋ"ತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ನಾ ಚ ದ್ವೇ ನಗಣಾಮೋ ಚ ಮಗಣೋ ಚ ಯದಿ ಸಿಯಾ। ಸಾ ಭುಜಗಸುಸು ಗಾಥಾತಿ ಮತಾ ಞಾತಬ್ಬಾತಿ। ತತ್ಥ ಪನ **ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಸೋಭನಂ ಗತೇನ ಕಾಯಙ್ಗೇನಸಮನ್ನಾಗತಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ನಯನನ್ತಿ ಸಮವಿಸಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ನೇತೀತಿ ನಯನಂ, ಚಕ್ಖು ಲಬ್ಭತಿ। ನೀಧಾತು ಯು। ಸುಭಂ ಸೋಭನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಭಗಂ, ಕಾಯಙ್ಗಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಸುಭಸದ್ದೂಪಪದೋ ಗಮುಧಾತು ಕ್ವಿ। ಕಾಯಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ಅವಯವಂ ಕಾಯಙ್ಗಂ। ಭಗವತೋ ಕಾಯಙ್ಗಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಛಟ್ಠೀತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋಯಂ। ನಯನಸ್ಸ ಸುಭಗಂ ನಯನಸುಭಗಂ, ತಂ ಕಾಯಙ್ಗಂ ಯಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸಾತಿ ನಯನಸುಭಗ ಕಾಯಙ್ಗೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ದಸ್ಸನಾ ನುತ್ತರಿಯಗುಣಯೋಗತೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪಸಾದಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಸೋಭನಂ ಗತೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಅಸೀತ್ಯಾ ನುಬ್ಯಞ್ಜನಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಲಕ್ಖಿತೇನ ಕಾಯಙ್ಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಧುರವರಸರೋಪೇತನ್ತಿ ಪಿಯಪೇಮನೀಯಉತ್ತಮಸದ್ದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಮಧಿಯತಿ ಪಿಯತಿ ಪೇಮಿಯತಿ ವಾತಿ ಮಧುರೋ। ಮಧಧಾತು ಉರೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಟೀಕಾಯಂ** "ಮಧುರೋತಿ ಪಿಯೋ ಪೇಮನೀಯೋ ಅಪಲಿಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ಮಧಿಯತಿ ಅಸ್ಸಾದಿಯತೀತಿ ಮಧುರೋ, ಮಧತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪೀತಿಂ ಉನ್ದೇತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ ಮಧುರೋ, ಮಧಧಾತು ಉನ್ದೇ ಉರೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಸದ್ದನೀತಿಯಂ** "ಮಧ ಉನ್ದೇ"ತಿ। ವರಿತಬ್ಬೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಪತ್ಥಿತಬ್ಬೋ ವಾತಿ ವರೋ, ಸರೋ। ವರಧಾತು ಇಚ್ಛಾಯಂ ಅ। ಸರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಾರಮ್ಮಣಭಾವನ್ತಿ ಸರೋ, ಸದ್ದೋ। ಸರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಸರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸುಯ್ಯಮಾನತನ್ತಿ ವಾ ಸರೋ, ಸರಿಯತಿ ಸುಣಿಯತೀತಿ ವಾ ಸರೋ, ಭಗವತೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸದ್ದೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಉಪೇತೋ, ಉಪಪುಬ್ಬ ಇಧಾತು ತ। ಮಧುರೋ ಚ ವರೋ ಚ ಸೋ ಸರೋ ಚಾತಿ ಮಧುರವರಸರೋ, ತೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಮಧುರವರಸರೋಪೇತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಭಗವತೋ ಪನ ಹದಯ ವತ್ಥುನೋ ಸುವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದೀಹಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ದೇವ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಮಧುರೇನ ಪಿಯೇನ

ಮನಾಪಿಯೇನ ವರೇನ ಇಚ್ಛಿತಪತ್ಥಿತೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಸರೇನ ಸದ್ದೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸರೋಪೇತನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಭಗವತೋ ಸರೋ ಪನ ವಿಸಟ್ಠೋ ಚ, ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಮಞ್ಜು, ಸವನೀಯೋ, ಬಿನ್ದು, ಅವಿಸಾರೀ, ಗಮ್ಭೀರೋ, ನಿನ್ನಾದಿ ಚಾತಿ ವಿಸೇಸೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಮಜ್ಝಿಮ ಪಣ್ಣಾಸೇ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** "ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಮುಖತೋ ಘೋಸೋ ನಿಚ್ಛರತಿ ವಿಸಟ್ಠೋ ಚ, ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಚ, ಮಞ್ಜು ಚ, ಸವನೀಯೋ ಚ, ಬಿನ್ದು ಚ, ಅವಿಸಾರೀ ಚ, ಗಮ್ಭೀರೋ ಚ, ನಿನ್ನಾದಿ ಚ। ಯಥಾಪರಿಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಸರೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ನ ಚಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪರಿಸಾಯ ಘೋಸೋ ನ ನಿಚ್ಛರತೀ"ತಿ।

ತಸ್ಸಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವಿಸಟ್ಠೋತಿ ಸಿನಿದ್ಧೋ ಅಪಲಿಬುದ್ಧೋ। ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಪನೀಯೋ ಪಾಕಟೋ। ವಿಸಟ್ಠತ್ತಾಯೇವ ಚೇಸ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಹೋತಿ। ಮಞ್ಜೂತಿ ಮಧುರೋ। ಸವನೀಯೋತಿ ಸೋತಸುಖೋ, ಮಧುರತ್ತಾಯೇವ ಚೇಸ ಸವನೀಯೋ ಹೋತಿ। ಬಿನ್ದೂತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತೋ। ಅವಿಸಾರೀತಿ ಅವಿಸಟೋ। ಬಿನ್ದುತ್ತಾಯೇವ ಚೇಸ ಅವಿಸಾರೀ ಹೋತಿ। ಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಗಮ್ಭೀರಸಮುಟ್ಠಿತೋ। ನಿನ್ನಾದೀತಿ ನಿನ್ನದವಾ। ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾಯೇವ ಚೇಸ ನಿನ್ನಾದಿ ಹೋತಿ। ಯಥಾಪರಿಸನ್ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಾಪಿ ಏಕಬದ್ಧಂ ಪರಿಸಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಬಹಿದ್ಧಾತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪರಿಸತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ। ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಮಧುರಸರೋ ಅಕಾರಣಾ ಮಾ ನಸ್ಸೀತಿ। ಇತಿ ಭಗವತೋ ಘೋಸೋ ಪರಿಸಾಯ ಮತ್ತಕೇನೇವ ಚರತೀತಿ ವಣ್ಣಿತೋತಿ। **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಞ್ಚ** ವುತ್ತಾ ಸಙ್ಗಹಗಾಥಾ -

"ವಿಸಟ್ಠಮಞ್ಜುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ಸವನೀಯಾವಿಸಾರಿನೋ।
ಬಿನ್ದುಗಮ್ಭೀರನಿನ್ನಾದಿ, ತ್ಯೇವಮಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಸರೋ"ತಿ॥

ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸರೋ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹೇಹಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ವಿಸುದ್ಧೋ ಮಧುರೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದೀಹಿ ವಾಳಮಿಗೇಹಿ ಅನುಬನ್ಧಾ ಧಾವನ್ತಾ ಖುದ್ದಕಮಿಗಾ ಕರವೀಕಸಕುಣಸ್ಸ ವಿಕೂಜಮಾನಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಸರಸ್ಸ ಮಧುರತ್ತಾ ಮರಣಭಯಂ ಹಿತ್ವಾ ಅಧಾವಿತ್ವಾ ಉಕ್ಖಿತ್ತಪಾದಂ ಅನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಾ ಸುಣನ್ತಿ, ಏವಂ ಕರವೀಕಸ್ಸ ಸದ್ದೋ ಧಮ್ಮತಾಭಾವೇನ ಮಧುರೋ ಪಿಯೋ ಮನಾಪೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಭಗವತಾ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ವತ್ಥುಂ ಸೋಧೇತಿ, ವತ್ಥುಸ್ಸ ಸುದ್ಧತ್ತಾ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹೇಹಿ ಚ ಅಪಲಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ಭಗವತೋ ನಾಭಿತೋ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸರೋಪಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸುವಿಸುದ್ಧೋ ಅತಿಮಧುರೋ ಅತಿಪಿಯೋ ಅತಿಮನಾಪೋ ಹೋತಿ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಹೀನೂಪಮಾ ಹೋತಿ, ಭಗವತೋ ಹಿ ಸರೋ ತೇಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ಸತಭಾಗೇನ ಸಹಸ್ಸಭಾಗೇನ ಅತಿಮಧುರೋ ಅತಿಪಿಯೋ ಅತಿಮನಾಪೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಾಸೋ ಕರಞ್ಞೋ ಅಸನ್ಧಿಮಿತ್ತಾ ದೇವೀ ಕರವೀಕಸಕುಣಸ್ಸ ಮಧುರಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಇಮಸ್ಸ ತಿರಚ್ಛಾನಸ್ಸ ಮಧುರೋ ಸದ್ದೋ, ಕೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಿರಿಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅತಿಮಧುರೋ ಸದ್ದೋ"ತಿ, ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಪೀತಿಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಸತ್ತಹಿ ಜಙ್ಘಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಮಧುರವರಸರೋಪೇತನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ।

ಅಮಿತಗುಣಗಣಾಧಾರನ್ತಿ ಅಪರಿಮಿಣಿತಬ್ಬಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮೂಹಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಮಿತೋತಿ ಪರಿಮಿಣಿತಬ್ಬೋತಿ ಮಿತೋ, ಮಾಧಾತು ಪರಿಮಾಣೇ ತ, ನ ಮಿತೋ ಅಮಿತೋ। ಗುಣೋತಿ ಸೀಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ। ತೇ ಹಿ ಗುಣೇನ್ತಿ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೀತಿ ಗುಣಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಗುಣಧಾತು ಪಕಾಸನೇ ಅ। **ಮಣಿಸಾರಮಞ್ಜೂಸಾಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಗುಣನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಆಧಾರಂ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಗುಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸದ್ದನೀತಿಧಾತುಮಾಲಾಯಞ್ಚ "ಗುಣ ಆಮನ್ತನೇ, ಗುಣೋತಿ ಸೀಲಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ, ಕೇನಟ್ಠೇನ ತೇ ಗುಣಾ, ಗೋಣಾಪಿಯತಿ ಆಮನ್ತಾಪಿಯತಿ ಅತ್ತನಿ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಟ್ಠುಂ ಸೋತುಂ ಪೂಜಿತುಞ್ಚ ಇಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಜನೇಹೀತಿ ಗುಣೋ। ಏತ್ಥ

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೀಲಾದಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆಮನ್ತಾಪನಂ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ತಂಹೇತು ಆಮನ್ತನಂ ನಿಮನ್ತನಞ್ಚ ತೇಯೇವ ಕರೋನ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಗುಞ್ಜನ್ತೇ ಅಬ್ಯಯನ್ತೇ ಇತಿ ಗುಣಾತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। ತದನುರೂಪಂ ಪನ ಧಾತುಸದ್ದಂನ ಪಸ್ಸಾಮ । ಗುಣ ಆಮನ್ತನೇ ಇಚ್ಚೇವ ಪಸ್ಸಾಮ। ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಮಿತೋ ಗುಣೋ ಅಮಿತಗುಣೋ, ತೇಸಂ ಗಣೋ ಸಮೂಹೋ ಅಮಿತಗುಣಗಣೋ, ತೇಸಂ। ಆಧಾರತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಮಿತಗುಣಗಣಾಧಾರೋ, ಜಿನೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೋ ಪನ ಸಮುದ್ದೋದಕಂ ನಾಳಿಪತ್ತೇನ ಅಪರಿಮಿತಂ ವಿಯ ಕೇನಚಿ ಅಪರಿಮಿತಾನಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮೂಹಾನಂ ಆಧಾರೋ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಸಬಲನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ತಥಾಗತದಸಬಲಸಮ್ಪನ್ನಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಬಲನ್ತಿ ಕೇಹಿಚಿ ವಿರುದ್ಧೇಹಿ ಕಾರಣೇ ಹಿ ಬಲನ್ತಿ ನ ಕಮ್ಪೇನ್ತಿ ಥಿರನ್ತೀತಿ ಬಲಂ, ದಸ ಬಲಾನಿ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ದಸಬಲೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಪನ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ತಥಾ ಗತಸ್ಸ ದಸಬಲಂ ಕಾಯದಸಬಲಞ್ಚ, ಞಾಣದಸಬಲಞ್ಚಾತಿ। ತೇಸು ಹಿ ಕಾಯಬಲಂ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪೋರಾಣೇಹಿ** -

> "ಕಾಳಾ ವಕಞ್ಚ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಂ, ಪಣ್ಡರಂ ತಮ್ಬಪಿಙ್ಗಲಂ।
> ಗನ್ಧ ಮಙ್ಗಲಹೇಮಞ್ಚ, ಉಪೋಸಥಂ ಛದ್ದನ್ತಿಮೇ ದಸಾ"ತಿ॥

ಇಮಾನಿ ಹಿ ದಸ ಹತ್ಥಿಕುಲಾನಿ। ತತ್ಥ ಕಾಳಾವಕನ್ತಿ ಪಕತಿಹತ್ಥಿಕುಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಕಾಯಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಕಾಳಾವಕಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಕಾಳಾವಕಾನಂ ಬಲಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಣ್ಡರಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಣ್ಡರಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಮ್ಬಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ತಮ್ಬಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಪಿಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಪಿಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಗನ್ಧಹತ್ಥಿನೋ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಗನ್ಧಹತ್ಥೀನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಮಙ್ಗಲಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಹೇಮವತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಹೇಮವತಾನಂ, ತಂ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಉಪೋಸಥಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಛದ್ದನ್ತಸ್ಸ। ಯಂ ದಸನ್ನಂ ಛದ್ದನ್ತಾನಂ, ತಂ ಏಕಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ, ನಾರಾಯನಸಙ್ಘಾತಬಲನ್ತಿಪಿ ಇದಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತದೇತಂ ಪಕತಿಹತ್ಥೀನಂ ಗಣನಾಯ ಹತ್ಥಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ । ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಬಲಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯಬಲಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪನ ತಾಸು ತಾಸು ಪಾಳೀಸು ನ ಆಗತಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಸುಯೇವ ಆಗತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ದಸಕ ನಿಪಾತ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಟೀಕಾಯಂ** "ದಸ ಬಲಞಾಣಂ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಮೇವ। ನ ಕಾಯಬಲಂ ವಿಯ ಅಟ್ಠ ಕಥಾರೂಳ್ಹಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ನಾರಾಯನ ಸಙ್ಘಾತ ಬಲನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಸ್ಮಿಯೋ, ತಾ ಬಹೂ ನಾನಾವಿಧಾ ಇತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ನಾರಾಯನಂ, ವಜಿರಂ। ತಸ್ಮಾ ನಾರಾಯನಸಙ್ಘಾತ ಬಲನ್ತಿ ವಜಿರಸಙ್ಘಾತಬಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋತಿ।

ಞಾಣದಸಬಲಂ ಪನ ವಿಭಙ್ಗಪಾಳಿಯಞ್ಚ ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸೇ ಮಹಾ ಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇ ದಸಕನಿಪಾತಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಳಿಯಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಆಗತಮೇವ। ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಪನ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ। ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣಞ್ಚ, ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನಂ ವಿಪಾಕಞಾಣಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾಞಾಣಂ, ಅನೇಕಧಾತು ನಾನಾಧಾತು ಲೋಕ ಞಾಣಂ, ಸತ್ತಾನಂ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಂ ಞಾಣಂ, ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಿಞಾಣಂ, ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ವೋದಾನಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಂ ಞಾಣಂ, ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಞ್ಚಾತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಕಮೋ ಅಭಿಧಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಕ್ಕಮೋ।

ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಪಾಳಿಯಂ ಮಹಾಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇ ಚ ದಸಕನಿಪಾತಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಳಿಯಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ಆಗತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣೇನ ಚುತೂಪಪಾತಸ್ಸ ಪಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಸದಿಸಮೇವಾತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣನ್ತಿ ಕಾರಣಾಕಾರಣಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನನಞಾಣಂ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಫಲಂ ತಿಟ್ಠತಿ

ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ಪವತ್ತತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಠಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನಂ ವಿಪಾಕಞಾಣನ್ತಿ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕತಾನಂ ಅತೀತಾನಾಗತ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಂ ಸುಗತಿದುಗ್ಗತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಪಾಕಂ ನಿಬ್ಬಾನಫಲಞ್ಚ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನಞಾಣಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಂ ಞಾಣನ್ತಿ ಸಬ್ಬಗತಿಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಮಗ್ಗಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನಞಾಣಂ। ತತ್ಥ ಚ ಪಟಿಪದನ್ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ಪಾಪುಣಾತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಟಿಪದಂ, ಮಗ್ಗಂ। ಗತಿಗಾಮಿನಿನ್ತಿ ನಿರಯಾದಿಪಞ್ಚಗತಿಗಾಮಿನಿಂ। ಅಗತಿಗಾಮಿನಿನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚಾಹಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಪಜಾನಾಮಿ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದ"ನ್ತಿ।

ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಲೋಕಂ ಞಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನೇಕ ಧಾತೂತಿ ಚಕ್ಖುಧಾತುಆದೀಹಿ ಕಾಮಧಾತೂಹಿ ವಾ ಬಹುಧಾತುಂ। ನಾನಾಧಾತೂತಿ ತಾಸಂಯೇವ ಧಾತೂನಂ ವಿಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವಿಸದಿಸ ಸಭಾವತ್ತಾ ನಾನಾಪ್ಪಕಾರಧಾತುಂ। ಲೋಕನ್ತಿ ಖನ್ಧಾಯತನ ಧಾತುಲೋಕಂ। ಞಾಣನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನಞಾಣಂ। ಸತ್ತಾನಂ ಅಧಿಮುತ್ತಿಕತಂ ಞಾಣನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಹೀನಾದೀಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತೀಹಿ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಭಾವಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನಞಾಣಂ। ಪರಸತ್ತಾನಂ ಪರಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಿಞಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪರಸತ್ತಾನನ್ತಿ ಪಧಾನಸತ್ತಾನಂ। ಪರಪುಗ್ಗಲಾನನ್ತಿ ತತೋ ಪರೇಸಂ ಹೀನಸತ್ತಾನಂ। ಏಕತ್ಥಮೇವ ವಾ ಏತಂ ಪದದ್ವಯಂ ವೇನೇಯ್ಯವಸೇನ ದ್ವೇಧಾ ವುತ್ತಂ। ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಿಞಾಣನ್ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಭಾವಂ ವಡ್ಢಞ್ಚ ಅಪರಭಾವಂ ಹಾನಿಞ್ಚ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನಞಾಣಂ।

ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ವೋದಾನಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ಞಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನನ್ತಿ ಪಠಮಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ, ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀತಿಆದೀನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ, ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮಾಧೀನಂ, ಪಠಮಜ್ಝಾನ ಸಮಾಪತ್ತಿಆದೀನಞ್ಚ ನವನ್ನಂ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸಂಕಿಲೇಸನ್ತಿ ಹಾನಭಾಗಿಯಧಮ್ಮಂ। ವೋದಾನನ್ತಿ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಧಮ್ಮಂ। ವುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಝಾನಾದೀಹಿ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತಂ ಕಾರಣಂ। ಞಾಣನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನಞಾಣಂ। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಕ್ಖನ್ಧಾನುಸ್ಸರಣಸಙ್ಖಾತಂ ಪಜಾನನಞಾಣಂ। ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಂ ಞಾಣನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಞ್ಚ ಉಪಪಾತಞ್ಚ ಪಜಾನನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ। ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣನ್ತಿ ಕಾಮಾಸವಾದೀನಂ ಖಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆಸವನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನನ ಞಾಣನ್ತಿ । ಇಮಾನಿ ಪನ ಞಾಣಾನಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದಸಬಲಞಾಣಾನೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ।

ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ಠಾನಾಟ್ಠಾನಂ ವಿಪಾಕಞ್ಚ, ಞಾಣಂ ಪಟಿಪದಂ ಞಾಣಂ।
ಅನೇಕಧಾತುಲೋಕಞ್ಚ, ಸತ್ತಾನಂ ಅಧಿಮುತ್ತಿಕಂ॥ [ಸಾ ಪನೇಸಾ ಸೇತವವಿಪುಲಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।]

ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಾಪರಞ್ಚ, ಝಾನಾದಿನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ।
ವೋದಾನಂ ವುಟ್ಠಾನಂ ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಂ।
ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಂ, ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಞಾಣನ್ತಿ।
ದಸಿಮಾನಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚಾ, ಸಾಧಾರಣಾನಿ ಞಾಣಾನೀ"ತಿ॥ [ಸಾ ಪನೇಸಾ ಸಾಮಞ್ಞಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।]

ನನು ದಸಬಲಞಾಣಂ ನಾಮ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ತಂ ಞಾಣಂ ದಸಭೇದೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ। ವುಚ್ಚತೇ। ಅಞ್ಞಮೇವ ಹಿ ದಸಬಲಞಾಣಂ, ಅಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ, ದಸಬಲಞ್ಹಿ ಸಕಸಕಕಿಚ್ಚಮೇವ ಜಾನಾತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಪನ ತಮ್ಪಿ ತತೋ ಅವಸೇಸಮ್ಪಿ ಪಜಾನಾತಿ। ದಸಬಲಞಾಣೇಸು ಹಿ ಪಠಮಂ ಕಾರಣಾಕಾರಣಮೇವ ಜಾನಾತಿ।

ದುತಿಯಂ ಕಮ್ಮನ್ತರ ವಿಪಾಕನ್ತರಮೇವ। ತತಿಯಂ ಕಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ। ಚತುತ್ಥಂ ಧಾತು ನಾನತ್ತಕಾರಣಮೇವ। ಪಞ್ಚಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾಧಿಮುತ್ತಿಮೇವ। ಛಟ್ಠಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ತಿಕ್ಖಮುದುಭಾವಮೇವ। ಸತ್ತಮಂ ಝಾನಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತೇಸಂ ಸಂಕಿಲೇಸಾದಿಮೇವ। ಅಟ್ಠಮಂ ಪುಬ್ಬೇ ನಿವುತ್ಥಖನ್ಧಸನ್ತತಿಮೇವ। ನವಮಂ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಮೇವ। ದಸಮಂ ಸಚ್ಚಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪನ ಏತೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಞ್ಚ ತತೋ ಉತ್ತರಿಞ್ಚ ಪಜಾನಾತಿ। ಏತೇಸಂ ಪನ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ಸಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ। ತಞ್ಹಿ ಝಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಅಪ್ಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇದ್ಧಿ ಹುತ್ವಾ ವಿಕುಬ್ಬಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಮಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏವಂ ತೇಸಂ ಞಾಣದ್ವಯಾನಂ ವಿಸೇಸೋತಿ। ತಂ ಪನ ಇಧ ಞಾಣದ್ವಯಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ।

ಅತುಲನ್ತಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಅಸದಿಸಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ತುಲನಂ ಉಮ್ಮಾನಂ ತುಲಾ, ತುಲ ಸದಿಸ್ಯಂ। **ಸದ್ದನೀತಿಯಞ್ಹಿ** "ತುಲ ಉಮ್ಮಾನೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ತುಲಿಯತಿ ಪಮಿಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ ತುಲಾ, ಪಕತಿತುಲಾ। ತುಲಾ ವಿಯಾತಿ ತುಲಾ, ಞಾಣಂ। ತಾಯ ಸಮ್ಮಿತೋ ತುಲೋ। ಸಮ್ಮಿತ ತದ್ಧಿತೇ ಅಪಚ್ಚಯೋ। ತುಲಸದಿಸಞಾಣೇನ ಸಮ್ಮಿತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ನ ತುಲೋ ಅತುಲೋ। ಕಮ್ಮಧಾರಯಮಿಸ್ಸಕತಪ್ಪುರಿಸ ಸಮಾಸೋಯಂ। ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಅಸದಿಸೋ ಭಗವಾ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಥ ವಾ ನತ್ಥಿ ತುಲೋ ಸದಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅತುಲೋ, ಭಗವಾ। ಅತಗ್ಗುಣಸಂವಿಞ್ಞಾಣೋಯಂ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ। ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಸದಿಸೋ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲಭಾವತೋ। ಯಥಾಹ "ಯಾವತಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಾ ಚತುಪ್ಪದಾ ವಾ, ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ, ವಿರಾಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಾನಂ ದ್ವಿಪದಾನಞ್ಚ ಚಕ್ಖುಮಾ"ತಿ। ತಂ ಅತುಲಂ ಬುದ್ಧನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ವನ್ದೇತಿ** ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗಾದಿಗುಣಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಅಹಂ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ಮಹಾವಿಸಯಸುತ್ತೇನ ಏಕಾರಾ ದೇಸೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವನ್ದನಾ ಪನ ತಿವಿಧಾ ಹೋತಿ ಕಾಯವಚೀಮನೋವನ್ದನಾವಸೇನಾತಿ। ಯಥಾಹ "ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ವನ್ದನಾ। ಕತಮಾ ತಿಸ್ಸೋ। ಕಾಯೇನ ವನ್ದತಿ, ವಾಚಾಯ ವನ್ದತಿ, ಮನಸಾ ವನ್ದತೀ"ತಿ।

ತತ್ಥ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಜಾಣುದ್ವಯಕಪ್ಪರದ್ವಯನಲಾಟಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ವನ್ದನೇಯ್ಯಾನಂ ಅಭಿಮುಖಂ ನಿಪತನ್ತೋ ಕಾಯೇನ ವನ್ದತಿ ನಾಮ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ"ತಿ ಅಟ್ಠ ಕಥಾದೀಸು ವುತ್ತಂ। ಬುದ್ಧಗುಣಪದಾನಿ ವಾಚಾಯ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ ವಾಚಾಯ ವನ್ದತಿ ನಾಮ। ವಿಪಸ್ಸಿಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಸಿಖಿಸ್ಸಾಪಿ ನಮತ್ಥು, ವೇಸ್ಸ ಭುಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ನಮತ್ಥು , ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ನಮತ್ಥು, ಅಙ್ಗೀರಸ್ಸಸ್ಸ ನಮತ್ಥು ತ್ಯಾದೀಸುಪಿ ವಾಚಾವನ್ದನಾಯೇವ। ಬುದ್ಧಾದಿ ಗುಣಾನಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ಮನಸಾ ವನ್ದತಿ ನಾಮಾತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಸೋಭನಂ ಗತೇನ ಕಾಯಙ್ಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಮಧುರವರಸರೋಪೇತಂ ಪಿಯಪೇಮನೀಯೇನ ಅಸ್ಸಾದಿ ಯೇನ ಉತ್ತಮಸದ್ದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಅಮಿತಗುಣಗಣಾಧಾರಂ ಅಪರಿಮಿಣಿತಬ್ಬಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮೂಹಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ, ದಸಬಲಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇನ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯಞಾಣದಸ ಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ಅತುಲಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಸದಿಸಂ ಬುದ್ಧಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಅಹಂ ವನ್ದೇ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ದುತಿಯವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಧಿತಿಮಾಞ್ಞಧಾರಕೋ,
ಸಂಸಾರೇ ಅನುಭೋಸಿ ಕಾಯಿಕಂ।
ದುಕ್ಖಂ ಚೇತಸಿಕಞ್ಚ ಲೋಕತೋ,

ತಂ ವನ್ದೇ ನರದೇವ ಮಙ್ಗಲಂ॥

೩. ಏವಂ ತತಿಯಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮಾಧಿ ಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಧಿತಿಮಾಞ್ಞಧಾರಕೋ** ತಿಆದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಮಸಜಗಣ ಗರುಯುತ್ತತ್ತಾ ದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಸುದ್ಧವಿರಾಜಿತಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ**-ಮ್ಸಾಜ್ಗಾ ಸುದ್ಧವಿರಾ ಜಿತಂ ಮತನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಮ್ಸಾ ಮಸಗಣಾ ಚ ಜ್ಗಾ ಜಗಣಗರುಕಾ ಚ ಚೇ ಸಿಯ್ಯುಂ, ತಂ ವುತ್ತಂ ಸುದ್ಧವಿರಾಜಿತನ್ತಿ ಮತಂ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ। ಧಿತಿಮಾ ಅಞ್ಞಧಾರಕೋ ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕತೋ ಸಂಸಾರೇ ಕಾಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಅನುಭೋಸಿ ನರದೇವಮಙ್ಗಲಂ, ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ವನ್ದೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ತತ್ಥ ಹಿ **ಯೋ**ತಿ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೋ। ಯೋ ಯಾದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಚ ಅನಿಯಮವಾಚಕ ಸಬ್ಬನಾಮಪದತ್ತಾ ವಚನತ್ಥೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಯ ಓತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ತೇಸು ಚ ಯಸದ್ದಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಂ ಅನಿಯಮೋ ಬುದ್ಧದಬ್ಬೋ ಅಪ್ಪಧಾನೇನ ಲಬ್ಭತಿ, ತಸ್ಸ ಯಾದಿಸಯುತ್ತಜಚ್ಚನಾಮಗೋತ್ತಸೀಲವಿಹಾರೀ ಗೋಚರಸಙ್ಖಾತಂ ಅನಿಯಮಸಾಮಞ್ಞಾಕಾರತ್ತಗುಣಮೇವ ಪಧಾನೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಪಠಮಾಸಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ಕಾರಿಯಭೂತಸ್ಸ ಓಕಾರಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಂ ಪಕತೂಪನಿಸ್ಸಯಸಙ್ಖಾತಂ ಕತ್ತುಕಾರಕೇಕವಚನಸಙ್ಖ್ಯಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಬ್ಬನಾಮಭಾವಂ ಯಾತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಯೋ, ಅನಿಯಮವಾಚಕಭಾವಂ ಯಾತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಯೋ, ಸಬ್ಬನಾಮ ಭಾವೇನ ಯಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ ಯೋ, ಸಬ್ಬನಾಮಭಾವೇನ ಯಾತಬ್ಬೋ ಞಾತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಯೋ, ಯಾತಬ್ಬೋ ಞಾತಬ್ಬೋ ಏತೇನ ವಾ ಅನಿಯಮತ್ಥೋತಿ ಯೋ।

ತೇನಾಹು **ಪೋರಾಣಾ** -

"ನಾನಾಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ, ಧಾತುಪಚ್ಚಯವಿಗ್ಗಹಂ।
ಚಿನ್ತಕಾನಂ ಪಭಾವೋವ, ಪಧಾನಂ ಹೋತಿ ಚಿನ್ತನೇ"ತಿ॥

ಬುದ್ಧೋತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ಬುಜ್ಝತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಭಗವಾ। ಸುದ್ಧಕತ್ತುಸಾಧನೋಯಂ। ಬುಧಧಾತು ತ। ಬೋಧೇತಾ ಪಜಾಯಾತಿ ವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಹೇತು ಕತ್ತುಸಾಧನೋಯಂ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬೋಧೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಅನಞ್ಞಬೋಧಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಸವಾಸನಾಯ ಸಮ್ಮೋಹನಿದ್ದಾಯ ಬುಜ್ಝತಿ ಜಾಗರೋತೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ದಿನಕರಕಿರಣ ಸಮಾಗಮೇನ ಪರಮರುಚಿರಸಿರೀಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕಸಿತಮಿವ ಪದುಮಂ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಸಮಾಗಮೇನ ಅಪರಿಮಿತಗುಣಗಣಾಲಙ್ಕತ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಬುಜ್ಝತಿ ವಿಕಸತೀತಿ ವಾ ಬುದ್ಧೋ, ನಿಬ್ಬಾನ ಸಙ್ಖಾತಂ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಬುಜ್ಝತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಬುದ್ಧೋ। ಬುಧಸದ್ದೋ ಹಿ ಞಾಣಾದೀಸು ಚತೂಸ್ವತ್ಥೇಸು ವತ್ತತಿ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ -

"ಞಾಣೇ ವಿಕಸನೇ ಚೇವ, ಗಮನೇ ಚಾಪಿ ಜಾಗರೇ।
ಚತೂಸ್ವೇತೇಸು ಅತ್ಥೇಸು, ಬುಧಸದ್ದೋ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ॥

ಅಥ ವಾ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಪಾರಮಿ ಭಾವಿತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತಿ ಅಬುಜ್ಝಿ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಸೋ ಭಗವಾತಿ ಅಧಿಗತಞಾಣಗುಣವಿಸೇಸೇಹಿ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಭಗವತಾ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಬುದ್ಧಂ। ಕಿಂ ತಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣಂ, ತದಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಭಗವಾ। ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಪಾರಮಿತಾ ಭಾವಿತೋ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಸಹ ವಾಸನಾಯ ವಿಹತವಿದ್ಧಸ್ತ ನಿರವಸೇಸಕ್ಲೇಸೋ

ಮಹಾಕರುಣಾಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಅಪರಿ ಮೇಯ್ಯಗುಣಗಣಾಧಾರೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾಹ "ಬುದ್ಧೋತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ, ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವ"ನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧ, ಚತುಸಚ್ಚಬುದ್ಧ, ಸುತ ಬುದ್ಧವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಭೂಪತ್ತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಅವಸೇಸಾ ಖೀಣಾಸವಾ ಚತುಸಚ್ಚಬುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸುತಬುದ್ಧೋ ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಧಿತಿಮಾಙ್ಗಧಾರಕೋತಿ ಏತ್ಥ ಧಿತಿಮಾ ಅಙ್ಗಧಾರಕೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಧಿತಿಮಾತಿ ಸಮಾಧಿವನ್ತೋ, ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮೇ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಧಾರೇತೀತಿ ಧಿತಿ, ಸಮಾಧಿ। ಧಾಧಾತುತಿ। ಆಕಾರಸ್ಸ ಇಕಾರಾದೇಸೋ। ಧಿಯತಿ ಠಪೇತಿ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇತಿ ಧಿತಿ, ಚಿತ್ತೇನ ಯೋಗೇನೇವೇಸೋ ಏಕಾ ರಮ್ಮಣೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪನವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣೇ ನಿಚ್ಚಲಭಾವೇನ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಿತಿ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಧಿತಿಮಾ, ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ಯಥಾ ಮಹಾಮೇರು ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಭುಸಂ ಆಗತೇಹಿ ವಾತೇಹಿ ನ ಸಮಿಞ್ಜತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಮಿಚ್ಛಾವಾದ ವಾತೇಹಿ ಚ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಚ ಲಾಭಾಲಾಭ ಯಸಾಯಸ ನಿನ್ದಾ ಪಸಂಸ ಸುಖದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಚ ನ ಸಮಿಞ್ಜತಿ, ಸಮಾಧಿವನ್ತೋಯೇವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಙ್ಗಧಾರಕೋತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಹಾರಕೋ। ವಿಮುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ವಾ। ಜಾನಾತಿ ಪಠಮ ಮಗ್ಗೇನ ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚಸ್ಸ ಆಮರಿಯಾದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾತಿ ಅಙ್ಗಂ, ಅರಹತ್ತಫಲಂ। ಆಪುಬ್ಬಞಾಧಾತು ಕ್ವಿ। ಆಸದ್ದೋ ಮರಿಯಾದತ್ಥೋ। ಸಂಯೋಗಪರತ್ತಾ ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸೋ, ತಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಅಙ್ಗಧಾರಕೋ। ಅಙ್ಗಸದ್ದೂಪಪದಧರಧಾತು ಣ್ವು। **ಸಂಸಾರೇ**ತಿ ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾನಂ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪವತ್ತಮಾನೇ ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** –

"ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನ ಚ।
ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, ಸಂಸಾರೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತನಾನಂ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಸಂಪುನಪ್ಪುನಂ ಸರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಂಸಾರೋ। ಸಂಪುಬ್ಬಸರಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಣ। ಅಥ ವಾ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಯೋ ಸಂ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಸರನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಂಸಾರೋತಿ ವಚನತ್ಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಿಂ। **ಅನುಭೋಸೀ**ತಿ ಅನುಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಭುಞ್ಜಿ, ಅವೇದಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಯಿಕ**ನ್ತಿ ಕಾಯೇ ಸರೀರೇ ಪವತ್ತಂ ಕಾಯಿಕಂ। **ಚೇತಸಿಕ**ನ್ತಿ ಚೇತಸಿ ಪವತ್ತಂ ಚೇತಸಿಕಂ। ತಂ ಪನ ಪದದ್ವಯಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ। ದುಕ್ಖನಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅಥ ವಾ ದುಕ್ಖಯತೀತಿ ದುಕ್ಖಂ, ದುಕ್ಖಧಾತು ಅ। ಇದಂ ಪನ ನಿಬ್ಬಚನಂ ಕಾರಿತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ದುಕ್ಖಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲೋಕತೋ**ತಿ ಸತ್ತಲೋಕಹೇತು। ಲೋಕಿಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಿ ತಬ್ಬಿಪಾಕೋ ಚಾತಿ ಲೋಕೋ। ಲೋಕಧಾತು ಣ। ಅಥ ವಾ ಕುಸಲಾದೀನಿ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಲೋಕೋ। ಲಾಧಾತು ಓಕಪಚ್ಚಯೋ। ಸತ್ತ ಲೋಕೋವ ಲಬ್ಭತಿ। ಧಿತಿಮಾ ಅಙ್ಗಧಾರಕೋ ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ ನಿಮುಗ್ಗಾನಂ ಸತ್ತಾನಮನುದಯಾಯ ಸಂಸಾರವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಪಮೋಚೇತುಕಾಮೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅತಿದುಕ್ಕರಾನಿ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಪಞ್ಚ ಮಹಾ ಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಚ ಕರೋನ್ತೋ ಸತ್ತಲೋಕಹೇತು ಕಾಯಿಕಂ ಚೇತಸಿಕಂ ಸಂಸಾರವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತ**ನ್ತಿ ತಾದಿಸಂ ಬುದ್ಧಂ। **ವನ್ದೇ**ತಿ ವನ್ದಾಮಿ।

ನರದೇವಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ನರದೇವಾನಂ ಮಙ್ಗಲಭೂತಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ನಿರಯಂ ನೇತಿ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ನರೋ, ಮನುಸ್ಸೋ। ನಿಧಾತು ಪಾಪುನನೇ ಅರೋ। ಅರಿಯಮನುಸ್ಸೋ ಪನ ಭೂತಪುಬ್ಬಗತಿಕ ನಯೇನ ನರೋ ನಾಮಾತಿ। ಅಥ ವಾ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ನೇತೀತಿ ನರೋ, ಉತ್ತಮಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಮಾನವತ್ಥುಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ಜೇಟ್ಠಭಾವಂ ನೇತೀತಿ ನರೋ। ಪುತ್ತಭಾತುಭೂತೋಪಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಾತುಜೇಟ್ಠಭಗಿನೀನಂ ಪಿತುಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ಪಗೇವ ಭತ್ತುಭೂತೋ ಇತರಾಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಮಹಾಟೀಕಾಯಂ** ಪನ ನರತೀತಿ ನರೋ, ಪುರಿಸೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಠಮಪಕತಿಭೂತೋ ಸತ್ತೋ ಇತರಾಯ ಪಕತಿಯಾ ಸೇಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಪುರಿಉಚ್ಚೇ ಠಾನೇ ಸೇತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪುರಿಸೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ನಯನಟ್ಠೇನ ನರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪುತ್ತಭಾತು ಭೂತೋಪಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಾತುಜೇಟ್ಠಭಗಿನೀನಂ ಪಿತುಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ಪಗೇವ ಇತರಾ ಇತರಾಸನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಪನ ನರನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೇನ ಪುರಿಸನರನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ ಪಧಾನನಯೇನ ಗಹಣಸ್ಸ ಯುತ್ತತ್ತಾ। ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯಾದೀಹಿ ಕೀಳನ್ತೀತಿ ದೇವಾ। ದಿವುಧಾತು ಣ। ಅಥ ವಾ ಸರೀರಾಲಙ್ಕಾರಜುತಿಯಾ ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ದೇವಾ। ದೇವಾ ಚ ನಾಮ ತಿವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ, ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ, ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಮಹಾಸಮ್ಮತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಲೋಕೇನ ದೇವಾತಿ ಸಮ್ಮತತ್ತಾ ರಾಜಾನೋ ದೇವಿಯೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ ಚ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ನಾಮ। ದೇವಲೋಕೇ ಉಪಪನ್ನಾ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ನಾಮ। ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಖೀಣಾಸವಾ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ಮಙ್ಗಲಭೂತಂ। ತನ್ತಿಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ। ಮಙ್ಗನ್ತಿ ವಡ್ಢೇನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಏತೇನಾತಿ ಮಙ್ಗಲೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಮಙ್ಗಲ ಧಾತು ವಡ್ಢನೇ ಅಲೋ। ಅಥ ವಾ ಮಙ್ಗಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಪಂ, ತಂ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ದೇಸನಾಯ ಲುನಾತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ ಮಙ್ಗಲೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಮಙ್ಗಸದ್ದೂಪಪದಲುಧಾತು ಕ್ವಿ। ನರಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ನರದೇವಾ, ತೇಸಂ ಮಙ್ಗಲೋ ನರದೇವಮಙ್ಗಲೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಪನ ಮನುಸ್ಸದೇವಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪೂಜನೀಯತ್ತಾ ಚ ಸಙ್ಖೋ, ಚಕ್ಕಂ, ಪುಣ್ಣಕುಮ್ಭೋ, ಗರಾ, ಸಿರೀ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ, ಅಙ್ಕುಸೋ, ಧಜಂ, ಸೋವತ್ತಿಕಞ್ಚಾತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಿಯಮಙ್ಗಲೇಹಿ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಉತ್ತಮತ್ತಾ ಚ ಮಙ್ಗಲೋ ನಾಮಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನರದೇವಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಧಿತಿಮಾ ಸಮಾಧಿವನ್ತೋ ಅಞ್ಞಧಾರಕೋ ಅರಹತ್ತಫಲಧಾರಕೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ವಾ, ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ಸಂಸಾರೇ ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇ, ಕಾಯಿಕಂ ಕಾಯೇ ಪವತ್ತಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಞ್ಚ ಚೇತಸಿ ಪವತ್ತಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಞ್ಚ, ಲೋಕತೋ ಲೋಕಹೇತು, ಅನುಭೋಸಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಭವಸಿ ಅವೇದಯಿ, ನರದೇವಮಙ್ಗಲಂ ನರದೇವಾನಂ ಮಙ್ಗಲಭೂತಂ, ತಂ ತಾದಿಸಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ವನ್ದೇ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ತತಿಯವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಬಾತ್ತಿಂಸತಿಲಕ್ಖಣಚಿತ್ರದೇಹಂ,
ದೇಹಜ್ಜುತಿನಿಗ್ಗತಪಜ್ಜಲನ್ತಂ।
ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಗುಣೋಘವಿನ್ದಂ,
ವನ್ದೇ ಮುನಿಮನ್ತಿಮಜಾತಿಯುತ್ತಂ॥

೪. ಏವಂ ತತಿಯಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬಾತ್ತಿಂಸತಿಲಕ್ಖಣಚಿತ್ರದೇಹನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಛಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಮುನಿನೋ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಬಾತ್ತಿಂಸತಿ ಲಕ್ಖಣ ಚಿತ್ರ ದೇಹ** ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ತ ಜ ಜ ಗಣ ಗರುದ್ವಯ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಏಕಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** ತ್ಜಾ ಜ್ಗಾ ಗರುನಾಯಮುಪಟ್ಠಿತಾ ಸಾ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ತ್ಜಾ ತಜಗಣಾ ಚ ಜ್ಗಾಜಗಣಗರೂ ಚ ಗರುನಾ ಪಾದನ್ತಗರುನಾ ಚೇ ಯುತ್ತಾ, ಸಾ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ನಾಮಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಏಕ ಗರುಕೇ ಸತಿಪಿ ದ್ವಿಗರುಕೇಪಿ ಲಕ್ಖಣಸಮಾನತ್ತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ

ಬಾತ್ತಿಂಸತಿ ಲಕ್ಖಣ ಚಿತ್ರ ದೇಹನ್ತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ವಿಚಿತ್ರಂ ಸರೀರವನ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ದ್ವೀಹಿ ಅಧಿಕಂ ತಿಂಸಂ ಬಾತ್ತಿಂಸತಿ। ದ್ವಿಸದ್ದಸ್ಸ ಬಾದೇಸೋ। ಲಕ್ಖಿಯತಿ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧಸರೀರಂ ಏತೇನಾತಿ ಲಕ್ಖಣಂ। ದಿಹತಿ ಉಪಚಯತಿ ವಡ್ಢತಿ ವಾ ಏತ್ಥ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲನ್ತಿ ದೇಹಂ, ಸರೀರಂ। ದಿಹಧಾತು ಉಪಚಯೇ ವಡ್ಢನೇ ವಾ ೞ। ಬಾತ್ತಿಂಸತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚಿತ್ರಂ ವಿಚಿತ್ರಂ ದೇಹಂ ಸರೀರಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಬಾತ್ತಿಂಸತಿಲಕ್ಖಣಚಿತ್ರದೇಹೋ, ಮುನಿ ಲಬ್ಭತಿ।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸರೂಪಸ್ಸ **ಸಙ್ಖೇಪ ದಸ್ಸನಂ**। ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ಚ, ಆಯತಪಣ್ಹಿ, ದೀಘಙ್ಗುಲಿ, ಮುದುತ ಲುಣಹತ್ಥಪಾದೋ, ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋ, ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ, ಏಣಿಜಙ್ಘೋ, ಠಿತಕೋವ ಅನೋನಮನ್ತೋ ಉಭೋಹಿ ಪಾಣಿತಲೇಹಿ ಜಾಣು ಕಾನಿ ಪರಿಮಸತಿ ಪರಿಮಜ್ಜತಿ, ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹೋ, ಸುವಣ್ಣ ವಣ್ಣೋ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ, ಸುಖುಮಚ್ಛವೀ, ಏಕೇಕಲೋಮೋ, ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ, ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ, ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ, ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧ ಕಾಯೋ, ಚಿತನ್ತರಂಸೋ, ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ, ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ, ರಸಗ್ಗರಸೀ, ಸೀಹಹನು, ಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತೋ, ಸಮದನ್ತೋ, ಅವಿರಳದನ್ತೋ, ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋ, ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋ ಕರವೀಕಭಾಣಿ, ಅತಿನೀಲನೇತ್ತೋ, ಗೋಪಖುಮೋ, ಉಣ್ಣಾ ಭಮು ಕನ್ತರೇ ಜಾತೋ, ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಚಾತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸವಿಧಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ ಪಾಥೇಯ್ಯವಗ್ಗೇ **ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತೇ** "ಕತಮಾನಿ ತಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವೇ ಗತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ, ಅನಞ್ಞಾ। ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ... ಪೇ॰... ಸಚೇ ಖೋಪನ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ವಿವಟಚ್ಛದೋ ೧. ಇಧ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾ ಪುರಿಸೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾ ಪುರಿಸೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ಹೋತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ ೨. ಪುನ ಚಪರಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸಹಸ್ಸಾರಾನಿ ಸನೇಮಿಕಾನಿ ಸನಾಭಿಕಾನಿ ಸಬ್ಬಾ ಕಾರಪರಿಪೂರಾನಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸ ಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ ೩. ಪುನ ಚಪರಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಆಯತಪಣ್ಹೀ ಹೋತಿ ೪. ದೀಘಙ್ಗುಲೀ ಹೋತಿ ೫. ಮುದುತಲುಣ ಹತ್ಥಪಾದೋ ಹೋತಿ ೬. ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋ ಹೋತಿ ೭. ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ ಹೋತಿ ೮. ಏಣಿಜಙ್ಘೋ ಹೋತಿ ೯. ಠಿತಕೋವ ಅನೋನಮನ್ತೋ ಉಭೋಹಿ ಪಾಣಿತಲೇಹಿ ಜಾಣುಕಾನಿ ಪರಿಮಸತಿ ಪರಿಮಜ್ಜತಿ ೧೦. ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹೋ ಹೋತಿ ೧೧. ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ ೧೨. ಸುಖುಮಚ್ಛವೀ ಹೋತಿ ಸುಖುಮತ್ತಾ ಛವಿಯಾ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ಕಾಯೇ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ ೧೩. ಏಕೇಕಲೋಮೋ ಹೋತಿ, ಏಕೇಕಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಲೋಮಕೂಪೇಸು ಜಾತಾನಿ ೧೪. ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ ಹೋತಿ। ಉದ್ಧಗ್ಗಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಜಾತಾನಿ ನೀಲಾನಿ ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಾನಿ ಕುಣ್ಡಲಾ ವತ್ತಾನಿ ಪದಕ್ಖಿಣಾವತ್ತಕಜಾತಾನಿ ೧೫. ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ ಹೋತಿ ೧೬. ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ ಹೋತಿ ೧೭. ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ ೧೮. ಚಿತನ್ತರಂಸೋ ಹೋತಿ ೧೯. ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಹೋತಿ, ಯಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮೋ, ತಾವ ತಕ್ವಸ್ಸ ಕಾಯೋ ೨೦. ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಹೋತಿ ೨೧. ರಸಗ್ಗ ಸಗ್ಗೀ ಹೋತಿ ೨೨. ಸೀಹಹನು ಹೋತಿ ೨೩. ಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತೋ ಹೋತಿ ೨೪. ಸಮದನ್ತೋ ಹೋತಿ ೨೫. ಅವಿರಳದನ್ತೋ ಹೋತಿ ೨೬. ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋ ಹೋತಿ ೨೭. ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋ ಹೋತಿ ೨೮. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋ ಹೋತಿ ಕರವೀಕಭಾಣಿ ೨೯. ಅತಿನೀಲನೇತ್ತೋ ಹೋತಿ ೩೦. ಗೋಪಖುಮೋ ಹೋತಿ ೩೧. ಉಣ್ಣಾ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಹೋತಿ ಓದಾತಾ ಮುದುತೂಲ ಸನ್ನಿಭಾ। ಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಣ್ಣಾ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಹೋತಿ ಓದಾತಾ ಮುದುತೂಲಸನ್ನಿಭಾ। ಇದಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ ೩೨. ಪುನ ಚಪರಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಹೋತಿ। ಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಹೋತಿ। ಇದಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಭವತಿ। ಇಮಾನಿ ಖೋ ತಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಮಹಾಪುರಿಸ ಲಕ್ಖಣಾನೀ"ತಿ। ಏತೇಸಂ ಪನ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಪಚ್ಛಾ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ದೇಹಜ್ಜುತಿನಿಗ್ಗತಪಜ್ಜಲನ್ತನ್ತಿ ಭಗವತೋ ರೂಪಕಾಯತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೇಹಿ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಂಸೀಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಓಭಾಸೇಹಿ ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ವಿಜ್ಜೋತವನ್ತಂ। ಜವತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ಜುತಿ। ಜುಧಾತುತಿ। ನಿಗಚ್ಛತಿ ನಿಚ್ಛರತೀತಿ ನಿಗ್ಗತಾ, ರಸ್ಮಿ। ನಿಪುಬ್ಬಗಮುಧಾತು ತ। ಪಕಾರೇನ ಜಲತೇ ದಿಬ್ಬತೇ ಪಜ್ಜಲನ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ದೇಹನಿಗ್ಗತಜುತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಪದವಿಪರಿಯಾಯೇನ ದೇಹಜ್ಜುತಿನಿಗ್ಗತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ದೇಹತೋ ನಿಗ್ಗತಾ ಜುತೀತಿ ಸಮಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ದೇಹತೋ ರೂಪಕಾಯತೋ ನಿಗ್ಗತೇಹಿ ನಿಚ್ಛರೇಹಿ ಜುತೀಹಿ ರಂಸೀಹಿ ಪಜ್ಜಲನ್ತಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ದೇಹಜ್ಜುತಿ ನಿಗ್ಗತಪಜ್ಜಲನ್ತೋ, ಮುನಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಮುನಿನೋ ಹಿ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗ ಹೇಸಿ। ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥತೋ ವಾಮಹತ್ಥತೋ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿಯೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಉಪರಿ ಕೇಸನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಕೇಸವತ್ತೇಹಿ ಮೋರಗೀವವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಗನತಲೇ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಹಿ ಪವಾಳವಣ್ಣಾ ರಸ್ಮಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಘನಪಥವಿಯಂ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಟ್ಠಾನಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಏವಂ ಸಮನ್ತಾ ಅಸೀತಿಹತ್ಥಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಾ ವಿಪ್ಫನ್ದಮಾನಾ ಕಞ್ಚನದಣ್ಡದೀಪಿಕಾಹಿ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದಜಾಲಾ ವಿಯ ಚತುದ್ದೀಪಿಕ ಮಹಾಮೇಘತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತವಿಜ್ಜುಲತಾ ವಿಯ ವಿಧಾವಿಂಸೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ದೇಹಜ್ಜುತಿನಿಗ್ಗತಪಜ್ಜಲನ್ತನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ।

ಪಞ್ಞಾಧಿತಿ ಸೀಲ ಗುಣೋಘವಿನ್ದನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞಾತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣಂ। ಧಿತೀತಿ ಝಾನಮಗ್ಗಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಮಾಧಿ। ಸೀಲನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕ ಬುದ್ಧಾರಿಯಸಾವಕೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। ಓಘನ್ತಿ ಸಮೂಹಂ। ವಿನ್ದನ್ತಿ ಲದ್ಧಂ। ಪಕಾರೇನ ಯಥಾಸಭಾವಂ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣಂ। ಪಪುಬ್ಬಞಾಧಾತು ಅ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಪಜಾನನಲಕ್ಖಣಾ ಪಟಿವೇಧಲಕ್ಖಣಾ ಓಭಾಸನಲಕ್ಖಣಾ ಚ, ವಿಸಯೋಭಾಸ ರಸಾ, ಅಸಮ್ಮೋಹಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ಸಮಾಧಿಪದಟ್ಠಾನಾ। ಧಿತಿಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಸೀಲತೀತಿ ಸೀಲಂ। ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ ಸಮ್ಮಾ ದಹತಿ ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸೀಲತಿ ಸಮಾಧಿಯತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಸುಸಿಲ್ಯ ಭಾವೇನ ನ ವಿಪ್ಪಕಿರತೀತಿ ಸೀಲಂ, ಸೀಲನ್ತಿ ಸಮಾದಹನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ ವಾ ಸೀಲಂ, ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। ಸೀಲಧಾತು ಅ। ಇದಂ ಪನ ಪತಿಟ್ಠಾಪನಲಕ್ಖಣಂ, ದುಸ್ಸಿಲ್ಯವಿದ್ಧಂಸನರಸಂ ಅನವಜ್ಜರಸಂ ವಾ, ಸೋಚೇಯ್ಯಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪಪದಟ್ಠಾನಂ। ಗುಣಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಉಹನತಿ ಸಮೂಹಂ ಕರೋತಿ ಏತ್ಥ ಅವಯವನ್ತಿ ಓಘೋ, ಸಮೂಹೋ। ಉಪುಬ್ಬಹನಧಾತು ಣ। ಉಸ್ಸ ಓ। ಹನಸ್ಸ ಘೋ। **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಅವಯವಂ ಬ್ಯಪಿಯತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಓಘೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿನ್ದನಂಲಭನಂ ವಿನ್ದಂ, ವಿನ್ದಿಯಿತ್ಥ ಲಬ್ಭಿತ್ಥಾತಿ ವಾ ವಿನ್ದಂ, ಪಞ್ಞಾ ಚ ಧಿತಿ ಚ ಸೀಲಞ್ಚ ತಂ ಗುಣಞ್ಚಾತಿ ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಗುಣಾ, ತೇಸಂ ಓಘೋ ಸಮೂಹೋತಿ ತಥಾ, ತಂ ವಿನ್ದಂ ಲಭನಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಗುಣೋಘವಿನ್ದೋ, ಮುನಿ । ಅಥ ವಾ ವಿನ್ದಂ ಲಭಿತಬ್ಬಂ ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಗುಣೋಘಂ ಯೇನಾತಿ ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಗುಣೋಘವಿನ್ದೋ। ತತಿಯಾಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಸಮಾಸೋಯಂ। ವಿನ್ದಾನಂ ಲಭಿತಬ್ಬಾನಂ ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲ ಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಗುಣಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ।

ವನ್ದೇತಿ ಅಹಂ ವನ್ದಾಮಿ। **ಮುನಿ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಂ। ಮುನಾತಿ ಜಾನಾತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ ವಾ ಹಿತಾಹಿತನ್ತಿ ಮುನಿ, ಬುದ್ಧೋ। ಮುನಧಾತು ಞಾಣೇ ಇ। ಅಥ ವಾ ಮುನಾತಿ ಜಾನಾತಿ ಉಭೋ ಅತ್ಥೇತಿ ಮುನಿ, ಖನ್ಧಾದಿ ಲೋಕೇ ತುಲಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಮಿನನ್ತೋ ವಿಯ ಇಮೇ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಖನ್ಧಾ ಇಮೇ ಬಾಹಿರಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಇಧಲೋಕತ್ಥಞ್ಚ ಪರಲೋಕತ್ಥಞ್ಚ ಭಗವಾ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನೇಸ ಅಗಾರಿಯಮುನಿ, ಅನಾಗಾರಿಯಮುನಿ, ಸೇಖಮುನಿ, ಅಸೇಖಮುನಿ, ಪಚ್ಚೇಕಮುನಿ, ಮುನಿಮುನಿ ಚಾತಿ ಅನೇಕವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಯಮುನೀತಿ ಗಿಹಿಪಿ ಆಗತಫಲೋ ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನೋ। ಅನಾಗಾರಿಯಮುನೀತಿ ತಥಾರೂಪೋವ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸೇಖಮುನೀತಿ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ। ಅಸೇಖಮುನೀತಿ ಖೀಣಾಸವೋ। ಪಚ್ಚೇಕಮುನೀತಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ। ಮುನಿಮುನೀತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ತೇಸು ಪನ ಇಧ ಮುನಿಮುನಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಂ ಮುನಿಂ। **ಅನ್ತಿಮಜಾತಿಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಅನ್ತಿಮೇನ ಚರಿಮಭವೇನ ಯುತ್ತಂ। ಅವಸಾನಂ ಅಮತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅನ್ತಂ। ಅಮಧಾತು ತ। ಮಸ್ಸ ನೋ। ಅನ್ತೇ ಭವೋ ಅನ್ತಿಮೋ, ಚರಿಮಭವೋ। ಜಾನನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ಜಾತಿ, ಖನ್ಧಾನಂ ಪವತ್ತಿ। ಕಮ್ಮೇನ ಜನಿಯತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯತೀತಿ ವಾ ಜಾತಿ। ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಜಾನಿಧಾತುತಿ।

ಧಾತ್ವನ್ತ ಲೋಪೋ। ಅನ್ತಿಮಜಾತಿಯಾ ಯುತ್ತೋತಿ ಅನ್ತಿಮಜಾತಿಯುತ್ತೋ, ಮುನಿ। ಆಯತಿಞ್ಹಿ ತೀಸು ಭವೇಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿಜನಕಾನಂ ಸಬ್ಬ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇಯೇವ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಅನಾಗತೇ ಪುನಬ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಅರಿಯಜಾತಿ ಪಚ್ಛಿಮತ್ತಭಾವಯುತ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನಸುತ್ತೇ** -

“ಞಾಣಞ್ಚ ಮೇದಸ್ಸನಂ ಉದಪಾದಿ, ಅಕುಪ್ಪಾಮೇ ವಿಮುತ್ತಿ, ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ”ತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಬಾತ್ತಿಂಸತಿಲಕ್ಖಣಚಿತ್ರಂ ದೇಹಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ವಿಚಿತ್ರಂ ರೂಪಕಾಯವನ್ತಂ, ದೇಹಜ್ಜುತಿನಿಗ್ಗತ ಪಜ್ಜಲನ್ತಂ ರೂಪಕಾಯತೋ ನಿಗ್ಗತೇಹಿ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಂ ಸೀಹಿ ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ವಿಜ್ಜೋತವನ್ತಂ, ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಗುಣೋ ಘವಿನ್ದಂ ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಸಙ್ಖತಾನಂ ಗುಣಾನಂ ಸಮೂಹಂ ಲಭನವನ್ತಂ, ವಿನ್ದಿತಬ್ಬಾನಂ ಪಞ್ಞಾಧಿತಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಗುಣಾನಂ ಸಮೂಹವನ್ತಂ ವಾ, ಅನ್ತಿಮಜಾತಿಯುತ್ತಂ ಚರಿಮಭವೇನ ಚರಿಮತ್ತಭಾವೇನ ವಾ ಯುತ್ತಂ ಮುನಿಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ವನ್ದೇ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಚತುತ್ಥವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಪಾತೋದಯಂ ಬಾಲದಿವಾಕರಂವ,
ಮಜ್ಝೇ ಯತೀನಂ ಲಲಿತಂ ಸಿರೀಹಿ।
ಪುಣ್ಣಿನ್ದುಸಙ್ಕಾಸಮುಖಂ ಅನೇಜಂ,
ವನ್ದಾಮಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಮಹಂ ಮುನಿನ್ದಂ॥

೫. ಏವಂ ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಿರೀಹಿ ಲಲಿತನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಪಾತೋದಯ**ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ತ ತ ಜ ಗಣದ್ವಿಗರೂಹಿ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಏಕಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಇನ್ದವಜಿರಾ ಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** “ಇನ್ದಾದಿಕಾ ತಾ ವಜಿರಾ ಜಗಾಗೋ”ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ತಾ ದ್ವೇತ ಗಣಾ ಚ ಜಗಾ ಜಗಣ ಗರು ಚ ಗೋ ಗರು ಚ ಚೇ ಭವನ್ತಿ, ಸಾ ಇನ್ದಾ ದಿಕಾ ಇನ್ದಸದ್ದಆದಿಕಾ ವಜಿರಾ ವಜಿರಾಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ।

ತತ್ಥ **ಪಾತೋದಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾತೋ ಉದಯನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಪಗೇ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಪಾಚೀನಲೋಕಧಾತುತೋ ಉಗ್ಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಾತೋ ಪಗೇ ಪಾಚೀನಲೋಕಧಾತುತೋ ಉದೇತಿ ಉಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಾತೋದಯೋ, ಸೂರಿಯೋ। ಪಾತೋಪುಬ್ಬ ಉದಧಾತು ಉಗ್ಗಮನೇ ಅಯೋ, ತಂ ಪಾತೋದಯಂ। **ಬಾಲದಿವಾ ಕರಂ ವಾ**ತಿ ಬಾಲದಿವಾಕರಂ ಇವಾತಿಪದಚ್ಛೇದೋ। ಬಾಲದಿವಾಕರಂ ವಾತಿ ನಿಗ್ಗತಾಭಿನವಸೂರಿಯಂ ವಿಯ। ಏತ್ಥ ಚ ಬಾಲೋತಿ ಸಮ್ಪತಿ ಜಾತೋ ತರುಣದಾರಕೋ ಪೋತಕೋ ವಾ। ಸೋ ಹಿ ಬಲತಿ ಅಸ್ಸಸಿತಪಸ್ಸಸಿತಮತ್ತೇನ ಜೀವತಿ ನ ಸೇಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಞಾಜೀವಿತೇನಾತಿ ಬಾಲೋ, ತರುಣದಾರಕೋ। ಬಲಧಾತು ಪಾಣನೇ ಜೀವಾಯಂ ವಾ। ಸೂರಿಯರಂಸಿನಾ ದಿವತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ದಿವಾ। ದಿವುಧಾತು ಅ। ಅಥ ವಾ ದೀಯತಿ ಖೀಯತಿ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಏತೇನಾತಿ ದಿವಾ। ದೀಧಾತು ಖಯೇ ಅ, ವಾಗಮೋ। ತಂ ಕರೋತೀತಿ ದಿವಾಕರೋ, ದಿವಾ ದಿವಸೇ ವಾ ಕರೋ ಆಭಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ದಿವಾಕರೋ, ಸೂರಿಯೋ। ಬಾಲಸದಿಸೋ ದಿವಾಕರೋ ಬಾಲದಿವಾಕರೋ। ಅಥ ವಾ ಬಾಲೋ ಇವ ದಿವಾಕರೋತಿ ಬಾಲದಿವಾಕರೋ, ನವುಗ್ಗತಸೂರಿಯೋ। ಸೋ ಪನ ಆಕಾಸೇ ನಕ್ಖತ್ತತಾರಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸಹಸ್ಸರಂಸೀಹಿ ಲಲತಿ ವಿಲಾಸತಿ ವಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯತೀನನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ। ತೇ ಹಿ ಯತನ್ತಿ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ ಘಟನ್ತಿ ವಾಯಮನ್ತಿ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ಯತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯತ ಧಾತು ಪತಿಯತನೇ ವಾಯಾಮೇ ವಾ ಇ। ಅಥ ವಾ ಯಮನ್ತಿ ಉಪರಮನ್ತಿ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ಯತೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಯಮುಧಾತು ಉಪರಮೇ ಇ। ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ತೇಸಂ ಯತೀನಂ। **ಲಲಿತ**ನ್ತಿ ವಿಲಾಸಿತಂ। ಲಲತಿ ವಿಲಾಸೇತೀತಿ ಲಲಿತೋ, ಮುನಿ। ಲಲಧಾತು ವಿಲಾಸೇ ತ। ತಂ। **ಸಿರೀಹೀ**ತಿ ಭಗವತೋ ಕಾಯಙ್ಗಸೋಭಗ್ಗಪತ್ತೇಹಿ ಸಿರೀಹಿ, ಬಾತ್ತಿಂಸಲಕ್ಖಣಾಸೀತ್ಯಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಭಬ್ಬಣ್ಣರಂಸೀಸಙ್ಖತೇಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಿರೀಹಿ ವಾ। ಕತಪುಞ್ಞೇ ನಿಸ್ಸಯತೀತಿ ಸಿರೀ। ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ ರಪಚ್ಚಯೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಜೋತಕಈಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಕತಪುಞ್ಞೇಹಿ ಸೇವಿಯತೀತಿ ವಾ ಸಿರೀ, ಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ಮೂಲಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಸಿರೀತಿ ಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯತೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸಿರೀಹಿ ಲಲಿತಂ ವಿಲಾಸಿತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಯಥಾ ಪಾತೋ ಉದಿತೋ ಉಗ್ಗತೋ ಸೂರಿಯೋ ಆಕಾಸೇ ನಕ್ಖತ್ತತಾರಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸಹಸ್ಸರಂಸೀಹಿ ಲಲತಿ ವಿಲಾಸತಿ, ಏವಂ ಮುನಿ ಲೋಕೇ ಯತೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಬಾತ್ತಿಂಸಲಕ್ಖಣಾ ಸೀತ್ಯಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಭಬ್ಬಣ್ಣರಂಸೀಹಿ ಅಲಙ್ಕತೇಹಿ ಸರೀರಸೋಭಗ್ಗ ಪತ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಿರೀಹಿ ಲಲತಿ ವಿಲಾಸತೀತಿ।

ಪುಣ್ಣಿನ್ದುಸಙ್ಕಾಸಮುಖನ್ತಿ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೇನ ಸದಿಸಂ ಆನನಸಮ್ಪನ್ನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಚನ್ದೋ ಕಾಳಪಕ್ಖೇ ಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಿನೇ ದಿನೇ ಊನೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ನ ಮುನಿನೋ ಮುಖಂ ಆನನಂ ಊನಂ। ಭಗವತೋ ಪನ ಮುಖಂ ನಿಚ್ಚಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ಅನೂನಂ ಹುತ್ವಾ ಸೋಭತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಪುಣ್ಣಿನ್ದುಸಙ್ಕಾಸಮುಖನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ। ಸೋಳಸಕಲೇಹಿ ಪೂರೇತೀತಿ ಪುಣ್ಣಂ। ಪೂರಧಾತು ತ, ತಸ್ಸ ಣ್ಣೋ। ಇದತಿ ನಕ್ಖತ್ತತಾರಾನಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಕರೋತೀತಿ ಇನ್ದು, ಇದಿಧಾತು ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಉ। ಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಇನ್ದು ಪುಣ್ಣಿನ್ದು, ಚನ್ದೋ। ಸಙ್ಕಾಸನ್ತಿ ಸದಿಸಂ। ಸಙ್ಕಾಸಸದ್ದೋ ಹಿ ಉಪಮಾವಾಚಕೋ ನಿಪಾತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ

ಸುಬೋಧಾಲಙ್ಕಾರೇ -

> "ಇವಾದಿ ಇವ ವಾ ತುಲ್ಯ, ಸಮಾನನಿಭಸನ್ನಿಭಾ।
> ಯಥಾ ಸಙ್ಕಾಸ ತುಲಿತ, ಪ್ಪಕಾಸ ಪತಿರೂಪಕಾ"ತ್ಯಾದಿ॥

ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ವಿಯ ಮುಖತಿ ಸೋಭತೀತಿ ಮುಖಂ, ಆನನಂ। ಮುಖಧಾತು ಅ। ಪುಣ್ಣಿನ್ದುನಾ ಸಙ್ಕಾಸಂ ಸದಿಸಂ ಮುಖಂ ಆನನಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಪುಣ್ಣಿನ್ದುಸಙ್ಕಾಸಮುಖೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಂ। ಮುನಿನ್ದಸ್ಸ ಪನ ಪುಣ್ಣ ಚನ್ದಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸರಂಸೀಹಿ ಸಸ್ಸಿರಿಕೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಬಾತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸ ಲಕ್ಖಣಾಸೀತ್ಯಾನುಬ್ಯಞ್ಜನ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸಿರೀಹಿ ಚ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇಹಿ ಆವೇಳಾವೇಳಾ ಯಮಕಾಯಮಕಾ ಗುಮ್ಬಾಗುಮ್ಬಾ ಹುತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛರನ್ತೀಹಿ ಘನಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಅಲಙ್ಕಿತೋ ಸಸ್ಸಿರಿಕಮುಖೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಿನ್ದುಸಙ್ಕಾಸಮುಖನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಅನೇಜನ್ತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹಂ। ಲಾಭಾಲಾಭಾದಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಏಜತಿ ಕಮ್ಪತೀತಿ ಏಜಾ, ತಣ್ಹಾ। ಏಜಧಾತು ಕಮ್ಪನೇ ಅ, ನತ್ಥಿ ಏಜಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅನೇಜೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸಪಾಳಿಯಂ** "ಲಾಭಾಲಾಭ ಯಸಾಯಸ ನಿನ್ದಾನಿನ್ದ ಸುಖದುಕ್ಖೇಹಿ ನ ಇಞ್ಜತೀತಿ ಅನೇಜೋ, ಭಗವಾ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ।

ಸಬ್ಬಞ್ಞುನ್ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ। ಸಙ್ಖರವಿಕಾರಲಕ್ಖಣನಿಬ್ಬಾನ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಸಬ್ಬಸದ್ದೂಪಪದ ಞಾಧಾತು ರೂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಖರಾ ನಾಮ ಸಕಸಕಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಖರಿಯನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿದ್ವಯಂ ಲಹುತಾದಿತ್ತಯಞ್ಚ ವಿಕಾರೋ ನಾಮ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ವಿರೂಪಂ ಕರಿಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿದ್ವಯಸ್ಸ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಚಿತ್ತಜವಾಯೋಧಾತು ಚಿತ್ತಜಪಥವೀ ಧಾತೂನಂ ವಿಸೇಸಗುಣತ್ತಾ, ಲಹುತಾದಿತ್ತಯಸ್ಸ ಚ ಚಿತ್ತೋ ತ್ವಾಹಾರಜನಿಪ್ಫನ್ನರೂಪಾನಂ ವಿಸೇಸಗುಣತ್ತಾ। ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ

ಫುಸನಾದಿಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಪಥವೀಧಾತ್ವಾದೀನಂ ಕಕ್ಖಳಾದಿಲಕ್ಖಣಞ್ಚ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣಞ್ಚ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಲಕ್ಖಣಞ್ಚ, ರೂಪಸ್ಸ ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಞ್ಚ, ನಾಮಸ್ಸ ನಮನಲಕ್ಖಣಞ್ಚ, ಅನಿಚ್ಚತಾದಿತ್ತಯಾನಿ ಚ ಉಪಚಯಾದಿಚತ್ತಾರಿ ಲಕ್ಖಣರೂಪಾನಿ ಚ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ನಾಮ ಲಕ್ಖಿಯನ್ತಿ ಏತೇನ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಕತ್ವಾ। ಅಸಙ್ಖತಧಾತುನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ವಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ, ತತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। ಪರಿಚ್ಛೇದರೂಪಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾದಿಘಟಪಟಾದಯೋ ಸಬ್ಬ ವೋಹಾರತ್ಥಾ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಪಿಯತಿ ಪಕಾರೇನ ಞಾಪಿಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಙ್ಖಾರನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ಪರಮತ್ಥಧಮ್ಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಕಾರಾದೀಸು ಪನ ವಿಕಾರಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಸೇಸತ್ತಾ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾನಿ। ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ವಿನಿಮುತ್ತಾ ಪನ ಪರಿಚ್ಛೇದರೂಪಾ ಸಬ್ಬವೋಹಾರತ್ಥಾ ಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅಪದಾನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಸಬ್ಬಂ ಅತೀತಾದಿಭೇದಂ ಹತ್ಥಾಮಲಕಂ ವಿಯ ಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಬ್ಬಞ್ಞೂತಿ ಚ ಕಮಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಸಕಿಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಸತತಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಸತ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಞಾತಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಹೋತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ। ತತ್ಥ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಸಬ್ಬಂ ಜಾನನಧಮ್ಮೋ ಕಮಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ನಾಮ। ಏಕಾವಜ್ಜನೇನ ಜವನವಾರೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಜಾನನಧಮ್ಮೋ ಸಕಿಂಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ನಾಮ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ನಿಯತಾರಮ್ಮಣತ್ತಂ ಜಾನನಧಮ್ಮೋ ಸತತಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ನಾಮ। ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಂ ಜಾನನಸಮತ್ಥೋ ಧಮ್ಮೋ ಸತ್ತಿಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ನಾಮ। ಆವಜ್ಜನಾಭೇದೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಂ ಜಾನನಧಮ್ಮೋ ಞಾತಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ನಾಮ। ತೇಸು ಚ ಸಕಿಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸತ್ತಿಸಬ್ಬಞ್ಞೂವಸೇನ ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ ಮಗ್ಗಞಾಣಾನಿಯೇವ। ತದವಸೇಸಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಂ।

ಮುನಿನ್ದನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮುನಿಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಮುನೀನಂ ಇನ್ದೋ ಇಸ್ಸರೋ ಮುನಿನ್ದೋ, ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಅಹಂ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಪಾತೋದಯಂ ಪಗೇವ ಉದಯಂ ಉಗ್ಗತಂ, ಬಾಲದಿವಾಕರಂವ ನವುಗ್ಗತಸೂರಿಯಮಾಣವೋಇವ, ಯತೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸಿರೀಹಿ ಬಾತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾ ಸೀತ್ಯಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಸಿರೀಹಿ ಲಲಿತಂ ವಿಲಾಸಿತಂ, ಪುಣ್ಣಿನ್ದುಸಙ್ಕಾಸಮುಖಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೇನ ಸದಿಸಂ ಆನನವನ್ತಂ, ಅನೇಜಂ ನಿತ್ತಣ್ಹಂ, ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅನಿಞ್ಜನಂ ವಾ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮ ವಿಜಾನನ್ತಂ, ಮುನಿನ್ದಂ ಬುದ್ಧಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಅಹಂ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಪಞ್ಚಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ ವರಬೋಧಿಮೂಲೇ,
ಸಸೇನಮಾರಂ ಸುಗತೋ ಜಿನಿತ್ವಾ।
ಅಬೋಜ್ಝಿ ಬೋಧಿಂ ಅರುಣೋದಯಮ್ಹಿ,
ನಮಾಮಿ ತಂ ಮಾರಜಿನಂ ಅಭಙ್ಗಂ॥

೬. ಏವಂ ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾಯ ಮುನಿನ್ದಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಾರಜಿನಗುಣೇನ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ** ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಜ ತ ಜ ಗಣ ದ್ವಿಗರುಯುತ್ತತ್ತಾ ಏಕಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಉಪೇನ್ದವಜಿರಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಉಪಾದಿಕಾ ಸಾವ ಜತಾ ಜಗಾ ಗೋ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಜತಾ ಜಗಣ ತಗಣಾ ಚ ಜಗಾ ಜಗಣಗರೂ ಚ ಗೋ ಗರು ಚ ಚೇ ಸಿಯಾ, ಸಾವ ಸಾಗಾಥಾಏವ ಉಪಾದಿಕಾ ಉಪಸದ್ದಾದಿಕಾ ಇನ್ದವಜಿರಾಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ।

ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ ಯೋ ಸುಗತೋ ವರಬೋಧಿಮೂಲೇ ಸಸೇನ ಮಾರಂ ಜಿನಿತ್ವಾ ಅರುಣೋದಯಮ್ಹಿ ಬೋಧಿಂ ಅಬೋಜ್ಝಿ ಮಾರಜಿನಂ ಅಭಙ್ಗಂ, ತಂ ಸುಗತಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ**ತಿ

ಸಮ್ಪನ್ನದಾನಸೀಲಾದಿಪಾರಮೀಪುಞ್ಞವಾ। ದಾನಸೀಲಾದಿ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಾ। ದಾನಸೀಲಾದಿಪಾರಮೀಪುಞ್ಞೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಗತೋ ಸಮುಪಗತೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ, ಉಪನ್ನೋ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಉಪೇತಂ, ಪುಞ್ಞಂ। ಉಪಪುಬ್ಬಇಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ। ಪುನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಂ, ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಪುಧಾತು ಪೀಣನೇ ಸೋಧನೇ ವಾ ಞ್ಯೋ। ತಸ್ಸ ಞೋ। ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸಚಿತ್ತಸನ್ತತಿಞ್ಚ ಸಂಜನಿತಪಣೀತರೂಪವಿಸಟೇನ ಸನಿಸ್ಸಯ ರೂಪಸನ್ತತಿಞ್ಚ ಪುನಾತಿ ಪೀಣೇತಿ ಸೋಧೇತಿ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತೋ। ಪೂರೇತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯನ್ತಿ ವಾ ಪುಞ್ಞಂ। ಪೂರಧಾತು ಞ್ಯ। ಯೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪೂರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ ಪುಜ್ಜಞ್ಚ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ। ನಿಬ್ಬತ್ತಿತದ್ಧಿತಾಯಂ। ಪೂಜ ಪದಂ ಣ್ಯಪಚ್ಚಯೋ। ಯೋ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪೂಜಿತಬ್ಬಂ ಭವಂ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನೀ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಪುನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕಂ ಪೂರೇತಿ ಚಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪುಜ್ಜಞ್ಚ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞೋ"ತಿ। **ಮೂಲಟೀಕಾಯಞ್ಚ** "ಪುನಾತೀತಿ ಸೋಧೇತಿ ಅಪುಞ್ಞಫಲತೋ ದುಕ್ಖಸಂಕಿಲೇಸತೋ ಚ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯೇನ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋತೀತಿ ತಂ ನಿಪ್ಫಾದನೇನ ಕಾರಕಸ್ಸಜ್ಝಾಸಯಂ ಪೂರೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞೋ। ಪೂರಕೋ ಪುಜ್ಜನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ಚ ನಿರುತ್ತಿಲಕ್ಖಣೇನ ಪುಞ್ಞೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ । **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಮಹಾಟೀಕಾಯಞ್ಚ**- "ಪುನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಂ ಅಪುಞ್ಞಫಲತೋ ದುಕ್ಖಸಂಕಿಲೇಸತೋ ಚ ವಿಸೋಧೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ। ಹಿತಸುಖಜ್ಝಾಸಯೇನ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋತೀತಿ ತಂನಿಪ್ಫಾದನೇನ ಕಾರಕಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪೂರೇತಿ, ಪುಜ್ಜಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ವಾ ಪುಞ್ಞಂ। ಇತಿ ಪೂರಕೋ ಪುಜ್ಜನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ಚ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಪುಞ್ಞನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪೇತಂ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ, ಸುಗತೋ ಲಬ್ಭತಿ।

ವರಬೋಧಿಮೂಲೇತಿ ಉತ್ತಮಸ್ಸ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ। ತತ್ಥ **ವರೋ**ತಿ ವರಿತಬ್ಬೋ ಪತ್ಥಿತಬ್ಬೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ವರೋ। **ಬೋಧಿಮೂಲೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ ರುಕ್ಖೋಪಿ, ಮಗ್ಗೋಪಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಮ್ಪಿ, ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಠಮಾಭಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಚ, ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯನ್ತಿ ಚ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ರುಕ್ಖೋ। ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗೋ। ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರಿ ಮೇಧಸೋತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಪತ್ವಾನ ಬೋಧಿಂ ಅಮತಂ ಅಸಙ್ಖತನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಅಯಂ ಪನ ತೇಸಂ ವಚನತ್ಥೋ। ಬುಜ್ಝತಿ ಅಬುಜ್ಝಿ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಬೋಧಿ, ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋ। ಬುಧಧಾತು ಣಿ। ಬುಜ್ಝತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಬೋಧಿ, ಮಗ್ಗೋ। ಬುಜ್ಝತಿ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮನ್ತಿ ಬೋಧಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಅರಿಯೇನ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಬೋಧಿ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಲಬ್ಭತಿ। ವರೋ ಉತ್ತಮೋ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋತಿ ವರಬೋಧಿ, ತಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಸಮೀಪಂ ವರಬೋಧಿಮೂಲಂ, ತಸ್ಮಿಂ।

ಸಸೇನಮಾರನ್ತಿ ಸಹ ಸೇನಾಯ ಪವತ್ತಂ ಮಾರರಾಜಂ। ತತ್ಥ ಸಿಯತಿ ಬನ್ಧಿಯತೀತಿ ಸೇನಾ। ಸಿಧಾತು ಬನ್ಧನೇಯು। ತಾಯ ಸಹ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಸೇನೋ, ಮಾರರಾಜಾ। ಅನತ್ಥೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೋ ಗುಣಮಾರಣೇನ ಸತ್ತೇ ಮಾರೇತೀತಿ ಮಾರೋ। ಮರಧಾತು ಣ। ಸತ್ತಾನಂ ಕುಸಲಂ ಮಾರೇತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ ವಾ ಮಾರೋ। ಸಸೇನೋ ಚ ಸೋ ಮಾರೋ ಚಾತಿ ಸಸೇನಮಾರೋ, ಮಾರರಾಜಾ। ತಂ । ಜಿನಿತ್ವಾತಿ ಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ ಯೋ ಸುಗತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸುಗತಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ಜಿನಿತ್ವಾತಿ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಿಯಂ ಬುದ್ಧದಿನೇ ಅನತ್ಥಙ್ಗತೇಯೇವ ಸೂರಿಯೇ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ವಿಜಯಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಬೋಜ್ಝೀ**ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ ಅಧಿಗಮಿ ವಾ। **ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಂ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ಮಗ್ಗಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಬೋಧಿಂ।

ಅರುಣೋದಯಮ್ಹೀತಿ ಅರುಣಉದಯಮ್ಹೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಅರುಣುಗ್ಗಮನವೇಲಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಆಸಮನ್ತತೋ ಆಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉನತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅರುಣೋ। ಆಪುಬ್ಬಉನಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಣ। ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸೋ। ರಕಾರಾಗಮೋ। ನಸ್ಸ ಣೋ। ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉದಯತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಉಗ್ಗತರಂಸಿ ಅರುಣೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ದಸಕನಿಪಾತ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಳಿಯಂ** "ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖವೇ ಉದಯತೋ ಏತಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಏತಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಯದಿದಂ ಅರುಣುಗ್ಗಂ, ಏವಮೇವ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಏತಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಏತಂ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ ಯದಿದಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ** "ಸೂರಸ್ಸೋದಯತೋ ಪುಬ್ಬು, ಟ್ಠಿತರಂಸಿ ಸಿಯಾರುಣೋ"ತಿ। **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಅರುಣವಣ್ಣತಾಯ ಅರತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅರುಣೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉದೇತಿ ಉಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ ಉದಯೋ, ಸೂರಿಯೋ। ಉದಿಧಾತು ಅ। ಉದಯಸ್ಸ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗತರಂಸೀತಿ ಅರುಣೋದಯೋ। ತಸ್ಸಂ ಅರುಣುಗ್ಗಮನವೇಲಾಯಂ। ಬೋಧಿಂ ಅಬೋಜ್ಝೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಭಗವಾ ಹಿ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಿಯಂ ಅನತ್ಥಙ್ಗತೇಯೇವ ಸೂರಿಯೇ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ಚೀವರೂಪರಿ ಪತಮಾನೇಹಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಙ್ಕುರೇಹಿ ರತ್ತಪವಾಳಪಲ್ಲವೇಹಿ ವಿಯ ಪೂಜಯಮಾನೋ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ತದೇವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾವಜಿರಞಾಣಸಞ್ಞಾತಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅಧಿಗತೇನ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಯದಾ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತದಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಾದಿಸಬ್ಬ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ ಅಧಿಗಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಮಾರಜಿನನ್ತಿ ಪಞ್ಚಮಾರಾನಂ ವಿಜಿತಾವಿಂ। ದೇವಪುತ್ತ ಕಿಲೇಸಾಭಿ ಸಙ್ಖಾರಖನ್ಧಮಚ್ಚುಸಞ್ಞಾತೇ ಪಞ್ಚಮಾರೇ ಜಿನಾತಿ ಅಜಿನಿ ಜಿನಿಸ್ಸತೀತಿ ಮಾರಜಿನೋ, ಸುಗತೋ। ದೇವಪುತ್ತಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖರಸಙ್ಖಾತಂ ಮಾರತ್ತಯಂ ಜಿನಾತಿ ಅಜಿನಿ, ಖನ್ಧಮಚ್ಚುಸಙ್ಖಾತಂ ಮಾರದ್ವಯಂ ಅವಸ್ಸಂ ಜಿನಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ವಿಜಿತಾವಿನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅವಿರದ್ಧಂ ಏಕನ್ತೇನ ಜಿಯಮಾನತ್ತಾತಿ। **ಅಭಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಸಸೇನಮಾರಸ್ಸ ಭಞ್ಜಿತುಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ। ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಭಞ್ಜಿತುಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ವಾ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ। ಮಾರೇನ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಭಞ್ಜಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಅಭಙ್ಗೋ, ತೇನ ವಾ ನ ಭಞ್ಜಿಯತಿ ನ ವಿದ್ಧಂಸಿಯತೀತಿ ಅಭಙ್ಗೋ, ಸುಗತೋ। ನಪುಬ್ಬ ಭನ್ಜಧಾತು ತ। ತಸ್ಸ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ ಗಕಾರಾದೇಸೋ। ಅಥ ವಾ ಭನ್ಜತಿ ವಿದ್ಧಂಸತೀತಿ ಭಙ್ಗೋ, ಮಾರೋ। ಯೋ ಕೋಚಿ ವಾ। ನತ್ಥಿ ಭಙ್ಗೋ ಮಾರೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ವಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅಭಙ್ಗೋ, ಸುಗತೋ। ತಂ ಅಭಙ್ಗಂ। **ತ**ನ್ತಿ ಸುಗತಂ। ಮಾರಜಿನಂ ಅಭಙ್ಗಂ ತಂ ಸುಗತಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪನ ಗಾಥಾಯಂ **ಏಕನಿಪಾತಜಾತಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ, ಅಪದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** ಆಗತನಯೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಾರವಿಜಯಾದಿಂ ಸೋತುಜನಾನಂ ಬಹುಸ್ಸುತತ್ಥಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಬೋಧಿ ಸತ್ತೋ ಹಿ ಮಹಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಗತಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಏಕೂನತಿಂಸವಸ್ಸೇ ಆಸಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉತ್ತರಸಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನ ಯುತ್ತೇ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನೋಮನದೀತೀರೇ ಘಟೀಕಾರಬ್ರಹ್ಮುನಾ ದಿನ್ನಂ ಅರಹತ್ತ ಧಜಭೂತಂ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸಮಣಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಕತ್ವಾ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಚರಿತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಸೇನನಿಗಮೇ ಸೇನಕುಟುಮ್ಬಿಕಸ್ಸ ಧೀತರಾಯ ಸುಜಾತಾಯ ಸಹ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘಿಯಾ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಪ್ಪೋದಕಂ ಮಧುಪಾಯಾಸಂ ಏಕಟ್ಠಿತಾಲಪಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣಂ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸಾಲೋಪಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ದೇವತಾಹಿ ಅಲಙ್ಕತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಅನ್ತರಮಗ್ಗೇ ಸೋತ್ಥಿಯೇನ ನಾಮ ತಿಣಹಾರಕೇನ ದಿನ್ನಂ ಅಟ್ಠಮುಟ್ಠಿಕತಿಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಇದಂ ಠಾನಂ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಅವಿಜಹಿತಂ ಅಚಲಟ್ಠಾನಂ ಕಿಲೇಸಭಞ್ಜನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಅಗ್ಗೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಚಾಲೇಸಿ। ತಾವದೇವ ಚುದ್ದಸಹತ್ಥೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಅಹೋಸಿ। ತಾನಿಪಿ

ತಿಣಾನಿ ತಥಾರೂಪೇನ ಸಣ್ಠಾನೇನ ಸನ್ಥರಿಂಸು ಸಣ್ಠಹಿಂಸು ವಾ। ಯಥಾರೂಪಂ ಸುಕುಸಲೋಪಿ ಚಿತ್ತಕಾರೋ ವಾ ಪೋತ್ಥಕಾರೋ ವಾ ಆಲಿಖಿತುಮ್ಪಿ ಸಮತ್ಥೋ ನತ್ಥಿ। ಬೋಧಿ ಸತ್ತೋ ಬೋಧಿಖನ್ಧಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ದಳ್ಹಮಾನಸೋ ಹುತ್ವಾ -

"ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚ, ಅಟ್ಠಿ ಚ ಅವಸುಸ್ಸತು।
ಉಪಸುಸ್ಸತು ನಿಸೇಸಂ, ಸರೀರೇ ಮಂಸಲೋಹಿತ"ನ್ತಿ॥

ನ ತ್ವೇವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಪತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಸನಿಸತಸನ್ನಿಪಾತೇನಪಿ ಅಭೇಜ್ಜರೂಪಂ ತಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಅಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರೋ "ಮಯ್ಹಂ ವಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಕಾಮೋ, ನ ದಾನಿ ಅಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಮಾರಬಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಮಾರಘೋಸನಂ ನಾಮ ಘೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಮಾರಬಲಂ ಆದಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸಾ ಮಾರಸೇನಾ ಮಾರಸ್ಸ ಪುರತೋ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾ ಹೋನ್ತಿ। ದಕ್ಖಿಣತೋ ಚ ವಾಮತೋ ಚ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾ। ಪಚ್ಛತೋ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಉದ್ಧಂ ನವಯೋಜನುಬ್ಬೇಧಾ। ಯಸ್ಸಾ ಉನ್ನಾದನ್ತಿಯಾ ಉನ್ನಾದಸದ್ದೋ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಥವೀಉನ್ದ್ರಿಯಸದ್ದೋ ವಿಯ ಸುಯ್ಯತಿ। ಅಥ ಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕಂ ಗಿರಿಮೇಖಲಂ ನಾಮ ಹತ್ಥಿಂ ಅಭಿರೂಹಿತ್ವಾ ಬಾಹುಸಹಸ್ಸಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ನಾನಾವುಧಾನಿ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅವಸೇಸಾಯಪಿ ಮಾರಪರಿಸಾಯ ದ್ವೇ ಜನಾ ಏಕಸದಿಸಂ ಆವುಧಂ ನ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ನಾನಪ್ಪಕಾರವಣ್ಣಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರ ಮುಖಾ ಹುತ್ವಾ ಮಹಾಸತ್ತಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಮಾನಾ ಆಗಮಂಸು।

ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಪನ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಥುತಿ ಯೋ ವದಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾ ವಿಜಯುತ್ತರಸಙ್ಖಂ ಧಮಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಕಿರ ಸಙ್ಖೋ ವೀಸಹತ್ಥಸತಿಕೋ ಹೋತಿ। ಸಕಿಂ ವಾತಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಧಮನ್ತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಸದ್ದಂ ಕರಿತ್ವಾ ನಿಸ್ಸದ್ದೋ ಹೋತಿ। ಮಹಾಕಾಳನಾಗ ರಾಜಾ ಅತಿರೇಕಪದಸತೇನ ವಣ್ಣಂ ವದನ್ತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಧಾರಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಾರ ಬಲೇ ಪನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೇ ತೇಸಂ ಏಕೋಪಿ ಠಾತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಸಮ್ಮುಖ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇನೇವ ಪಲಾಯಿಂಸು। ಕಾಳೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ ಪಥವಿಂ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕಂ ಮನ್ತಿರಕನಾಗಭವನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಭೋಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಮುಖಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ। ಸಕ್ಕೋ ವಿಜಯುತ್ತರಸಙ್ಖಂ ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖ ವಟ್ಟಿಯಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಕೋಟಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಏಕದೇವತಾಪಿ ಠಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಏಕಕೋವ ನಿಸೀದಿ। ಮಾರೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಂ ಆಹ "ತಾತ ಸುದ್ಧೋದನಪುತ್ತೇನ ಸಿದ್ಧತ್ಥೇನ ಸದಿಸೋ ಅಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಮಯಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಯುದ್ಧಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮ, ಪಚ್ಛಾ ಭಾಗೇನ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋಪಿ ತೀಣಿ ಪಸ್ಸಾನಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬದೇವತಾನಂ ಪಲಾಯಿತತ್ತಾ ಸುಞ್ಞಾನಿ ಅದ್ದಸ। ಪುನ ಉತ್ತರಪಸ್ಸೇನ ಮಾರಬಲಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಏತ್ತಕೋ ಜನೋ ಮಂ ಏಕಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ಮಹನ್ತಂ ವಾಯಾಮಂ ಕರೋತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಮಯ್ಹಂ ಮಾತಾ ವಾ ಪಿತಾ ವಾ ಭಾತಾ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಞಾತಕೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಇಮಾ ಪನ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋವ ಮಯ್ಹಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಪುತ್ತಪರಿಜನಸದಿಸಾ, ತಸ್ಮಾ ಮಯಾ ಪಾರಮಿಯೋವ ಫಲಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಮಿಸತ್ಥೇನೇವ ಪಹರಿತ್ವಾ ಅಯಂ ಬಲಕಾಯೋ ಮಯಾ ವಿದ್ಧಂಸೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಆವಜ್ಜಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ।

ಅಥ ಮಾರೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಏತೇನೇವ ಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾತಮಣ್ಡಲಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇಯೇವ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ದಿಭೇದಾ ವಾತಾ ಸಮುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅಡ್ಢಯೋಜನಏಕಯೋಜನ ದ್ವಿಯೋಜನತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ಪಬ್ಬತಕೂಟಾನಿ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ವನಗಚ್ಛರುಕ್ಖಾದೀನಿ ಉದ್ಧಂ ಮೂಲಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಾಮನ್ತಾ ಗಾಮನಿಗಮೇ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಾಪಿ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಮಹಾನುಭಾವೇನ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಚೀವರಕಣ್ಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಾಲೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ತತೋ ಉದಕೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಮಾರೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ಮಹಾವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಉಪರೂಪರಿ

ಸತಪಟಲಸಹಸ್ಸಪಟಲಾದಿಭೇದಾ ವಳಾಹಕಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಿಂಸು। ವುಟ್ಠಿಧಾರಾವೇಗೇನ ಪಥವೀ ಛಿನ್ನಾ ಅಹೋಸಿ। ವನರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಮಹಾಮೇಘೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಹಾ ಸತ್ತಸ್ಸ ಚೀವರೇ ಉಸ್ಸಾವಬಿನ್ದುಗ್ಗಹಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ತೇಮೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ತತೋ ಪಾಸಾಣವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಮಹನ್ತಾನಿ ಪಬ್ಬತಕೂಟಾನಿ ಧೂಮಾಯನ್ತಾನಿ ಪಜ್ಜಲನ್ತಾನಿ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬಮಾಲಾಗುಳಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿಂಸು। ತತೋ ಪಹರವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಏಕತೋಧಾರಾ ಉಭತೋಧಾರಾ ಅಸಿಸತ್ತಿಖುರಪ್ಪಾದಯೋ ಧೂಮಾಯನ್ತಾ ಪಜ್ಜಲನ್ತಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತೋ ಅಙ್ಗಾರವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಕಿಂಸುಕವಣ್ಣಾ ಅಙ್ಗಾರಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಹುತ್ವಾ ವಿಕಿರಿಂಸು। ತತೋ ಕುಕ್ಕುಳವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಅಚ್ಚುಣ್ಹೋ ಅಗ್ಗಿವಣ್ಣೋ ಕುಕ್ಕುಳೋ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬಚನ್ದನಚುಣ್ಣಂ ಹುತ್ವಾ ನಿಪತತಿ। ತತೋ ವಾಳುಕವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಅತಿಸುಖುಮವಾಳಿಕಾ ಧೂಮಾಯನ್ತಾ ಪಜ್ಜಲನ್ತಾ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಹುತ್ವಾ ನಿಪತಿಂಸು। ತತೋ ಕಲಲವಸ್ಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತಂ ಕಲಲವಸ್ಸಂ ಧೂಮಾಯನ್ತಂ ಪಜ್ಜಲನ್ತಂ ಆಕಾಸೇ ನಾಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ದಿಬ್ಬವಿಲೇಪನಂ ಹುತ್ವಾ ಪತತಿ। ತತೋ ಇಮಿನಾ ಭಿಂಸೇತ್ವಾ ಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ಪಲಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತಂ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಯ ಮಹಾತಮಂ ಹುತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಸೂರಿಯಪ್ಪಭಾ ವಿಹತಂ ವಿಯ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ।

ಏವಂ ಮಾರೋ ಇಮಾಹಿ ನವಹಿ ವಾತವಸ್ಸಪಾಸಾಣಪಹರಅಙ್ಗಾರ ಕುಕ್ಕುಳವಾಳುಕ ಕಲಲಅನ್ಧಕಾರವುಟ್ಠೀಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪಲಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಕಿಂ ಭಣೇ ತಿಟ್ಠಥ ಇಮಂ ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರಂ ಗಣ್ಹಥ ಹನಥ ಪಲಾಪೇಥಾ"ತಿ ಪರಿಸಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಗಿರಿಮೇಖಲಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ ಖನ್ಧೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚಕ್ಕಾವುಧಂ ಆದಾಯ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಸಿದ್ಧತ್ಥ ಉಟ್ಠಾಹಿ ಏತಸ್ಮಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾ, ನಾಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಮಯ್ಹಂಏವ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಆಹ। ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಅವೋಚ "ಮಾರ ನೇವ ತಯಾ ದಸಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ನ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ ನ ಪರಮತ್ಥ ಪಾರಮಿಯೋ ನಾಪಿ ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಾ ನ ಞಾತತ್ಥಚರಿಯಾ ನ ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾ ನ ಬುದ್ಧತ್ಥಚರಿಯಾ ಪೂರಿತಾ, ಸಬ್ಬಾ ತಾ ಮಯಾಯೇವ ಪೂರಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ನಾಯಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ತುಯ್ಹಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಮಯ್ಹಮೇವ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ। ಮಾರೋ ಕುದ್ಧೋ ಕೋಧವೇಗಂ ಅಸಹನ್ತೋ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಕ್ಕಾವುಧಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತಂ ತಸ್ಸ ದಸಪಾರಮಿಯೋ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇ ಮಾಲಾವಿತಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಂ ಕಿರ ಖುರಚಕ್ಕಾವುಧಂ ಅಞ್ಞದಾ ತೇನ ಕುದ್ಧೇನ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಏಕಘನಪಾಸಾಣ ಥಮ್ಭೇ ವಂಸಕಳೀರೇ ವಿಯ ಛಿನ್ದನ್ತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಇದಾನಿ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಮಾಲಾವಿತಾನಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತೇ ಅವಸೇಸಾ ಮಾರಪರಿಸಾ ಇದಾನಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಲಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಮಹನ್ತಮಹನ್ತಾನಿ ಸೇಲಕೂಟಾನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸುಂ। ತಾನಿಪಿ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಮಾಲಾಗುಳಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಂಸು।

ದೇವತಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಠಿತಾ ಗೀವಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ನಟ್ಠೋ ವತ ಭೋ ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರಸ್ಸ ರೂಪಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತಿ। ತತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪೂರಿತಪಾರಮೀನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಅಭಿ ಸಮ್ಬುಜ್ಝನದಿವಸೇ ಪತ್ತಪಲ್ಲಙ್ಕೋ ಮಯ್ಹಂವ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ವತ್ವಾ ಠಿತಂ ಮಾರಂ ಆಹ "ಮಾರ ತುಯ್ಹಂ ದಾನಸ್ಸ ದಿನ್ನಭಾವೇ ಕೋ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ। ಮಾರೋ "ಏತ್ತಕಾ ಜನಾ ಸಕ್ಖಿನೋ"ತಿ ಮಾರ ಬಲಾಭಿಮುಖಂ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಮಾರಪರಿಸಾಯ "ಅಹಂ ಸಕ್ಖೀ ಅಹಂ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ ಪವತ್ತಸದ್ದೋ ಪಥವೀಉನ್ದ್ರಿಯಸದ್ದಸದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಮಾರೋ ಮಹಾಪುರಿಸಂ ಆಹ "ಸಿದ್ಧತ್ಥ ತುಯ್ಹಂ ದಾನಸ್ಸ ದಿನ್ನಭಾವೇ ಕೋ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೋ "ತುಯ್ಹಂ ತಾವ ದಾನಸ್ಸ ದಿನ್ನಭಾವೇ ಸಚೇತನಾ ಸಕ್ಖಿನೋ। ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಚೇತನೋ ಕೋಚಿ ಸಕ್ಖೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ಮೇ ಅವಸೇಸತ್ತಭಾವೇಸು ದಿನ್ನದಾನಂ, ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವೇ ಪನ ಠತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ತಸತ್ತಕ ಮಹಾದಾನಸ್ಸ ದಿನ್ನಭಾವೇ ಅಚೇತನಾಪಿ ಘನಮಹಾಪಥವೀ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ ಚೀವರಗಬ್ಭನ್ತರತೋ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವೇ ಮಯ್ಹಂ ಸತ್ತಸತ್ತಕಮಹಾದಾನಸ್ಸ

ದಿನ್ನಭಾವೇ ತ್ವಂ ಸಕ್ಖಿ ನ ಸಕ್ಖೀತಿ ಮಹಾಪಥವಿಯಾಭಿಮುಖಂ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇಸಿ। ಮಹಾ ಪಥವೀ "ಅಹಂ ತೇ ದಾನಸ್ಸ ಸಕ್ಖೀ"ತಿ ವಿರವಸಹಸ್ಸೇನ ವಿರವಸತಸಹಸ್ಸೇನ ಮಾರಬಲಂ ಅವತ್ಥರಮಾನಾ ವಿಯ ಉನ್ನದಿ।

ತತೋ ಮಹಾಪುರಿಸೇ ದಿನ್ನಂ ತೇ ಸಿದ್ಧತ್ಥ ಮಹಾದಾನಂ ಉತ್ತಮ ದಾನನ್ತಿ ವೇಸ್ಸನ್ತರದಾನಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತೇ ದಿಯಡ್ಢಯೋಜನಸತಿಕೋ ಗಿರಿಮೇಖಲೋ ಹತ್ಥೀ ಜಾಣುಕೇಹಿ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ಮಾರಪರಿಸಾ ದಿಸಾವಿದಿಸಾ ಪಲಾಯಿಂಸು। ದ್ವೇ ಏಕಮಗ್ಗೇನ ಗತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸೀಸಾಭರಣಾನಿ ಚೇವ ವತ್ಥಾಭರಣಾನಿ ಚ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮುಖ ಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ ದಿಸಾವಿದಿಸಾಹಿಯೇವ ಪಲಾಯಿಂಸು। ತತೋ ದೇವಸಙ್ಘೋ ಪಲಾಯಮಾನಂ ಮಾರಬಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಾರಸ್ಸ ಪರಾಜಯೋ ಜಾತೋ। ಸಿದ್ಧತ್ಥಕುಮಾರಸ್ಸ ಜಯೋ। ಜಯಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಾಗಾ ನಾಗಾನಂ, ಸುಪಣ್ಣಾ ಸುಪಣ್ಣಾನಂ, ದೇವತಾ ದೇವತಾನಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿ ಹತ್ಥಾ ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಗಮಂಸು। ಏವಂ ಗತೇಸು ಚ ಪನೇತೇಸು -

"ಜಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ ಅಯಂ,
ಮಾರಸ್ಸ ಚ ಪಾಪಿಮತೋ ಪರಾಜಯೋ।
ಉಗ್ಘೋಸಿಸುಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಪಮೋದಿತಾ,
ಜಯಂ ತದಾ ನಾಗಗಣಾ ಮಹೇಸಿನೋ॥

ಜಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ ಅಯಂ,
ಮಾರಸ್ಸ ಚ ಪಾಪಿಮತೋ ಪರಾಜಯೋ।
ಉಗ್ಘೋಸಿಸುಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಪಮೋದಿತಾ,
ಜಯಂ ತದಾ ಸುಪಣ್ಣಸಙ್ಘಾ ಮಹೇಸಿನೋ॥

ಜಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ ಅಯಂ,
ಮಾರಸ್ಸ ಚ ಪಾಪಿಮತೋ ಪರಾಜಯೋ।
ಉಗ್ಘೋಸಿಸುಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಪಮೋದಿತಾ,
ಜಯಂ ತದಾ ದೇವಗಣಾ ಮಹೇಸಿನೋ॥

ಜಯೋ ಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಿರೀಮತೋ ಅಯಂ,
ಮಾರಸ್ಸ ಚ ಪಾಪಿಮತೋ ಪರಾಜಯೋ।
ಉಗ್ಘೋಸಿಸುಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಪಮೋದಿತಾ,
ಜಯಂ ತದಾ ಬ್ರಹ್ಮಗಣಾಪಿ ತಾದಿನೋ"ತಿ॥

ಅವಸೇಸೇಸು ದಸಸು ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಸು ದೇವತಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನೇಹಿ ಚ ಪೂಜಯಮಾನಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರ ಥುತಿಯೋ ಚ ವದಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ಏವಂ ಅನತ್ಥಙ್ಗತೇಯೇವ ಸೂರಿಯೇ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ಚೀವರೂಪರಿ ಪತ ಮಾನೇಹಿ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಙ್ಕುರೇಹಿ ರತ್ತಪವಾಳಪಲ್ಲವೇಹಿ ವಿಯ ಪೂಜಯಮಾನೋ ಪಠಮಯಾಮೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣಂ ಓತಾರೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ದ್ವಾದಸಪದಿಕಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಕಾರಂ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ಅನುಲೋಮತೋ ಪಟಿಲೋಮತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಉದಕಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದ್ವಾದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿ। ಮಹಾಪುರಿಸೇನ ಪನ ದಸಸಹಸ್ಸಿ ಲೋಕಧಾತುಂ

ಉನ್ನಾದೇತ್ವಾ ಅರುಣುಗ್ಗಮನವೇಲಾಯಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಧ ಪನ ವುತ್ತಾವಸೇಸಂ ತಾಸು ಚ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಉಪೇತಪುಞ್ಞೋ ಸಮ್ಪನ್ನ ದಾನಾದಿಪಾರಮೀಪುಞ್ಞವಾ ದಾನಾದಿಪಾರಮೀಪುಞ್ಞೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಾ, ಯೋ ಸುಗತೋ ವರಬೋಧಿಮೂಲೇ ಉತ್ತಮಸ್ಸ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ, ಸಸೇನಮಾರಂ ಸೇನಾಯ ಸಹ ಪವತ್ತಂ ಮಾರರಾಜಂ, ಜಿನಿತ್ವಾ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ವಿಜಯಿತ್ವಾ, ಅರುಣೋದಯಮ್ಹಿ ವಿಸಾಖಪುಣ್ಣಮಿಯಂ ಅರುಣುಗ್ಗಮನವೇಲಾಯಂ, ಬೋಧಿಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ಬೋಧಿಂ, ಅಬೋಜ್ಝಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ ಅಧಿಗಮಿ ವಾ, ಮಾರಜಿನಂ ಪಞ್ಚಮಾರಾನಂ ವಿಜಿತಾವಿಂ, ಅಭಙ್ಗಂ ಸಸೇನಮಾರೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ವಾ ಭಿನ್ದಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ತಂ ಸುಗತಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ।

ಛಟ್ಠಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

> ೭. ರಾಗಾದಿ ಭೇದಾಮಲಞಾಣಖಗ್ಗಂ,
> ಸತೀಸಮಞ್ಞಾಫಲಕಾಭಿಗಾಹಂ।
> ಸೀಲೋಘಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಂ ತಂ,
> ನಮಾಮಿಭಿಞ್ಞಾವರಮಿದ್ಧುಪೇತಂ॥

೭. ಏವಂ ಛಟ್ಠಮಗಾಥಾಯ ಸುಗತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತ ಮಗ್ಗಞಾಣಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ರಾಗಾದಿ**ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಇನ್ದವಜಿರ ಉಪೇನ್ದವಜಿರ ಗಾಥಾದ್ವಯಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ ಏಕಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಉಪಜಾತಿಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಅನನ್ತರೋದೀರಿತಲಕ್ಖಣಾ ಚೇ, ಪಾದಾವಿಮಿಸ್ಸಾ ಉಪಜಾತಿಯೋ ತಾ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಾ ವುತ್ತಿಯಾ ಅನನ್ತರೋ ದೀರಿತಲಕ್ಖಣಾ ಅನನ್ತರೇ ಉದೀರಿತಂ ವುತ್ತಂ ಇನ್ದವಜಿರೋಪೇನ್ದ ವಜಿರಗಾಥಾನಂ ಲಕ್ಖಣವನ್ತಾ ಪಾದಾ ವಿಮಿಸ್ಸಾ ಸಂಸಟ್ಠಾ ಚೇ ಭವನ್ತಿ, ತಾ ವುತ್ತಿಯೋ ಉಪಜಾತಿಯೋ ನಾಮಾತಿ।

ತತ್ಥ **ರಾಗಾದಿಭೇದಾಮಲ ಞಾಣಖ**ಗ್ಗನ್ತಿ ಏತ್ಥ ರಾಗಆದಿಭೇದ ಅಮಲಞಾಣಖಗ್ಗನ್ತಿಪದಚ್ಛೇದೋ। ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಂ ಭಿನ್ದನ್ತಂ ಮಲವಿರ ಹಿತಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ಅಸಿವನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ। ರೂಪಾದೀಸು ರಜ್ಜತೀತಿ ರಾಗೋ। ರನ್ಜಧಾತು ರಾಗೇ ಣ। ರಾಗೋ ಆದಿ ಯೇಸನ್ತೇತಿ ರಾಗಾದಯೋ, ಕಿಲೇಸಾ। ತೇ ಭಿನ್ದತೀತಿ ರಾಗಾದಿಭೇದಂ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ಅಪಾಯಂ ಮಲತಿ ಧಾರೇತೀತಿ ಮಲಂ, ರಾಗಾದಿ। ಅಥ ವಾ ಮಲತಿ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸತಿ ಏತೇನಾತಿ ಮಲಂ। ಮಲಧಾತು ಸಂಕಿಲೇಸನೇ ಅ। ಮಲತೋ ವಿರಹಿತಂ ಅಮಲಂ, ಞಾಣಂ। ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಞಾಣಂ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ರಾಗಾದಿಭೇದಞ್ಚ ಅಮಲಞ್ಚ ತಂ ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ರಾಗಾದಿಭೇದಾಮಲಞಾಣಂ। ರುಕ್ಖಾದಿಂ ಖಗ್ಗತಿ ಭಿನ್ದತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ ಖಗ್ಗಂ, ಪಕತಿಅಸಿ। ಖಗ್ಗಂ ವಿಯಾತಿ ಖಗ್ಗಂ, ಞಾಣಂ। ರಾಗಾದಿಭೇದಾಮಲಞಾಣಸಙ್ಖತಂ ಖಗ್ಗಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ರಾಗಾದಿಭೇದಾಮಲಞಾಣಖಗ್ಗೋ, ಬುದ್ಧೋ। ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಂ ಭಿನ್ದನ್ತೇನ ಮಲವಿರ ಹಿತೇನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖತೇನ ಅಸಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ।

ಸತೀಸಮಞ್ಞಾ ಫಲಕಾಭಿಗಾಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತಿಸಮಞ್ಞಾಫಲಕ ಅಭಿಗಾಹನ್ತಿಪದಚ್ಛೇದೋ। ಸಮ್ಮಾಸತಿನಾಮಿಕಂ ಫಲಕಂ ದಳ್ಹಗಾಹ ಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ। ಸರಣಂ ಸತಿ, ಸರತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಏತಾಯಾತಿ, ಸರತೀತಿ ವಾ ಸತಿ। ಸರಧಾತುತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಮಾದಂ ಸರತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ। ಸರಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಆಜಾನಾತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಸಮಞ್ಞಾ, ಸತಿಇತಿ ಸಮಞ್ಞಾ ಸತಿಸಮಞ್ಞಾ, ಅಸಿಆದಿಸತ್ಥಂ ಫಲತಿ ನಿವಾರೇತೀತಿ ಫಲಕಂ, ಖೇಟಕಂ। ಫಲಧಾತು ನಿವಾರಣೇ ಣ್ವು।

ಸತಿಸಮಞ್ಞಂ ಫಲಕಂ ಅಭಿದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಸತಿಸಮಞ್ಞಾಫಲ ಕಾಭಿಗಾಹೋ, ಬುದ್ಧೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಸೇನಾಯ ಫಲಕಂ ಅಸಿಆದಿಸತ್ಥಂ ರಕ್ಖತಿ, ಏವಂ ಸತಿಸಂವರೋ ಚಕ್ಖಾದಿ ದ್ವಾರೇಸು ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ಪವಿಸಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ರಕ್ಖತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಸತಿಧಮ್ಮೋ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾನಂ ರಕ್ಖಕತ್ತಾ ಸಬ್ಬಕುಸಲ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಕಾರತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಾನಂ ಸಾಧಕತ್ತಾ ಚ ಸತಿಫಲಕಂ ದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಯೇ ಕೇಚಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಅಪ್ಪಮಾದಮೂಲಕಾ ಅಪ್ಪಮಾದಸಮೋಸರಣಾ, ಅಪ್ಪಮಾದೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ ಚ। "ಸತಿಂ ಖ್ವಾಹಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕಂ ವದಾಮೀ"ತಿ ಚ।

ಸೀಲೋಘಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತನ್ತಿ ಸೀಲಓಘಅಲಙ್ಕಾರ ವಿಭೂ ಸಿತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ವಿಸುದ್ಧಸೀಲಾನಂ ಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಲಙ್ಕಾರೇನ ವಿಭೂಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಸೀಲನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರ ಸೀಲಂ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ತಂ ಪನ ಚೇತನಾ ಸೀಲಂ, ಚೇತಸಿಕಂ ಸೀಲಂ, ಸಂವರೋ ಸೀಲಂ, ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಸೀಲಞ್ಚಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಚೇತನಾ ಸೀಲಂ ನಾಮ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ದೀಹಿ ವಾ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವಾ ಪೂರೇನ್ತಸ್ಸ ಚೇತನಾ। ಚೇತಸಿಕಸೀಲಂ ನಾಮ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಿರಮನ್ತಸ್ಸ ವಿರತಿ। ಸಂವರೋ ಸೀಲನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಂವರೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೋ, ಸತಿ ಸಂವರೋ, ಞಾಣಸಂವರೋ, ಖನ್ತಿಸಂವರೋ, ವೀರಿಯಸಂವರೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸಂವರೋ ಸೀಲಂ ನಾಮ। ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಸೀಲಂ ನಾಮ ಸಮಾದಿನ್ನಸೀಲಸ್ಸ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ಅನತಿಕ್ಕಮೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ** "ಕಿಂಸೀಲನ್ತಿಚೇತನಾ ಸೀಲಂ, ಚೇತಸಿಕಂ ಸೀಲಂ, ಸಂವರೋ ಸೀಲಂ, ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಸೀಲ"ನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಸೀಲಂ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಕಸ್ಮಾ। ಭಗವತೋ ಸಮಾದಿನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ। **ಓಘೋತಿ** ಸಮೂಹೋ। ಓಘಸದ್ದೋ ಹಿ ಸಮೂಹವಾಚಕೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ** -

"ಸಮೂಹೋ ಗಣಸಙ್ಘಾತಾ, ಸಮುದಾಯೋ ಚ ಸಞ್ಚಯೋ।
ಸನ್ದೋಹೋ ನಿವಹೋ ಓಘೋ, ವಿಸರೋ ನಿಕರೋ ಚಯೋ"ತ್ಯಾದಿ॥

ಅವಹನತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತಿ ಅವಯವಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಓಘೋ, ಸಮೂಹೋ। ಅವಪುಬ್ಬಹನಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಣೋ। ಅವಸ್ಸ ಓ, ಹನಸ್ಸ ಘೋ। **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಅವಯವಂ ಕತ್ವಾ ಬ್ಯಾಪಿಯತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಓಘೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೀಲಾನಂ ಓಘೋ ಸಮೂಹೋ ಸೀಲೋಘೋ। **ಅಲಙ್ಕಾರೋತಿ** ಪಿಳನ್ಧನೋ। ಅಲಂ ವಿಭುಸಂ ತಂ ಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ಕರೋತಿ ಅನೇನಾತಿ ಅಲಙ್ಕಾರೋ, ಸೀಲಂ। ಅಲಂಸದ್ದೂಪಪದಕರಧಾತು ಣೋ। ಸೀಲೋಘೋ ಏವ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ಸೀಲೋಘಾಲಙ್ಕಾರೋ, ತೇನ ವಿಭೂ ಸಿಯತೀತಿ ಸೀಲೋಘಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತೇನ ಪನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣೇನ ಲೋಕುತ್ತರಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೇನ ವಿಭೂಸಿತೋ। ನ ಚೀವರಾದಿನಾಲಙ್ಕಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಹಿ ಸದಿಸೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಂ ಸೀಲೋಘಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಂ।

ನಮಾಮಿಭಿಞ್ಞಾವರಮಿದ್ಧುಪೇತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಮಾಮಿ ಅಭಿಞ್ಞಾವರಂ ಇದ್ಧಿ ಉಪೇತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ತತ್ಥ ನಮಾಮೀತಿ ವನ್ದಾಮಿ। ಅಭಿಞ್ಞಾವರಮಿದ್ಧುಪೇತನ್ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಉತ್ತಮಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಭಿವಿಸೇಸೇನ ಜಾನಾತೀತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾ, ಛಬ್ಬಿಧಂ ಞಾಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಇದ್ಧಿವಿಧದಿಬ್ಬಸೋತ ಪರಚಿತ್ತ ವಿಜಾನನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿ ಚುತೂಪಪಾತ ಆಸವಕ್ಖಯ ಞಾಣವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣನ್ತಿ ಏಕೋಪಿ ಹುತ್ವಾ ಬಹುಧಾ ಹೋತೀತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತೇ ಇದ್ಧಿವಿಧೇ ಜಾನನ ಞಾಣಂ। ದಿಬ್ಬಸೋತಞಾಣನ್ತಿ ದೂರಸನ್ತಿಕಾದಿಭೇದಸದ್ದಾರಮ್ಮಣಾಯ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಯಾ ಜಾನನಞಾಣಂ। ಪರಚಿತ್ತವಿಜಾನನಞಾಣನ್ತಿ ಪರಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಸ್ಸ ವಿಜಾನನಞಾಣಂ। ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾ ನುಸ್ಸತಿಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ತಸನ್ತಾನೇ ವುತ್ಥವಸೇನ ಚೇವ ಗೋಚರ ನಿವಾಸವಸೇನ ಚ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಭವೇಸು ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಅನುಸ್ಸರಣ ಸತಿಯಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಞಾಣಂ। ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಯಞ್ಚ ಉಪಪಾತೇ ಚ ಜಾನನಞಾಣಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಟ್ಠಾನೇ ತಸ್ಸ ಸಾಧಕತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣನ್ತಿ ಸಚ್ಚಪರಿಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಜಾನನಂ ಅರಹತ್ತ

ಮಗ್ಗಞಾಣನ್ತಿ। ವರನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ। ಇದ್ಧೀತಿ ಇಜ್ಝನಂ ಸಮಿಜ್ಝನಂ। ಇಜ್ಝತಿ ಸಮಿಜ್ಝತೀತಿ ವಾ ಇದ್ಧಿ। ಇಧಧಾತುತಿ। ಅಭಿಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ವರಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾವರಮಿದ್ಧುಪೇತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾವರಮಿದ್ಧುಪೇತಂ। ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ರಾಗಾದಿಭೇದಾಮಲಞಾಣ ಖಗ್ಗಂ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಂ ಭಿನ್ದನ್ತಂ ಮಲವಿರಹಿತಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣ ಸಙ್ಖಾತಂ ಅಸಿವನ್ತಂ, ಸತೀಸಮಞ್ಞಾಫಲಕಾಭಿಗಾಹಂ ಸಮ್ಮಾ ಸತಿನಾಮಿಕಂ ಫಲಕಂ ದಳ್ಹಗಹಣಂ, ಸೀಲೋಘಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಂ ಸೀಲಾನಂ ಸಮೂಹಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಲಙ್ಕಾರೇನ ವಿಭೂಸಿತಂ, ಅಭಿಞ್ಞಾ ವರಮಿದ್ಧುಪೇತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ವರಾಯ ಉತ್ತಮಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ।

ಸತ್ತಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ದಯಾಲಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ದುಕ್ಕರಂ ಕರಂ,
ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮಮಗ್ಗತಂ ಗತಂ।
ತಿಲೋಕನಾಥಂ ಸುಸಮಾಹಿತಂ ಹಿತಂ,
ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುಂ ಪಣಮಾಮಿ ತಂಮಿತಂ॥

೮. ಏವಂ ಸತ್ತಮಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಹಾಕರುಣಾ ದೀಹಿ ನವಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ದಯಾಲಯ**ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಜ ತ ಜ ರಗಣೇಹಿ ಯುತ್ತತ್ತಾ ದ್ವಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಚತುಪಾದನ್ತಯಮಕಾ ವಂಸಟ್ಠಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ವದನ್ತಿ ವಂಸಟ್ಠಮಿದಂ ಜತಾ ಜರಾ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಜತಾ ಜತಗಣಾ ಚ ಜರಾ ಜರಗಣಾ ಚ ಚೇ ಭವನ್ತಿ, ಇದಂ ವುತ್ತಂ ವಂಸಟ್ಠಂ ವಂಸಟ್ಠಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ ಮುನಯೋ ಇಸಯೋ ವದನ್ತೀತಿ।

ತತ್ಥ **ದಯಾಲಯ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಚ, ಮೇತ್ತಾಯ ಚ ಆಧಾರಂ। ದಯಾಸದ್ದೋ ಹಿ ಕರುಣಾಯ ಚ, ಮೇತ್ತಾಯ ಚ ವತ್ತತಿ। ಅದಯಾಪನ್ನೋತಿ ಏತ್ಥ ಹಿ ಕರುಣಾಯ ವತ್ತತಿ। ನಿಕ್ಕರುಣಿಕತಂ ಆಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಯಾಪನ್ನೋತಿ ಏತ್ಥ ಮೇತ್ತಾಯ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತತಂ ಆಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಮಾ ದಯಾ ಚ ದಯಾ ಚ ದಯಾತಿ ಸದ್ದಸರೂಪೇಕಸೇಸೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದಯತಿ ಹಿಂಸತಿ ಕಾರುಣಿಕನ್ತಿ ದಯಾ, ಮಹಾಕರುಣಾ। ದಯಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ಅ। ಯಾ ಕರುಣಾ ಯಾವ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಪರಸ್ಸ ಹಿತನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾವ ಕಾರುಣಿಕಂ ಹಿಂಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಯತಿ ಹಿಂಸತಿ ಅಪನೇತಿ ಪರದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಾ ದಯಾ। ಅಥ ವಾ ದಯತಿ ಅತ್ತನೋ ಸುಖಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಖೇದಂ ಗಣ್ಹಾತಿ ಸಜ್ಜನೋ ಏತಾಯಾತಿ ದಯಾ, ದಯತಿ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪಾಪಜನಮ್ಪಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ದಯಾ, ದಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ದಯಾ, ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರಕರಣ ಕಾಲೇ ಹತ್ಥಗತಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಛಟ್ಟೇತ್ವಾ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಂಸಾರಸಾಗರತೋ ಸತ್ತೇ ಸಮುದ್ಧರಿತುಕಾಮಾ ಅನಸ್ಸಾಸ ಕರಂ ಮಹನ್ತಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಸಹ ಅಮತ ಧಾತುಪಟಿಲಾಭೇನ ಅನೇಕಗುಣಸಮಲಙ್ಕತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದಯತಿ ದದಾತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅಭಯಂ ಏತಾಯಾತಿ ದಯಾ, ಮೇತ್ತಾ। ದಯಧಾತು ದಾನೇ ಅ। ದಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ ಸತ್ತೇಸು ಸಮಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಯಾ। ಯಥಾ ಉದಕಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಸೀತೇನ ಸಮಂ ಫರತಿ ರಜೋಮಲಞ್ಚ ಪವಾಹೇತಿ, ಏವಂ ಮೇತ್ತಾ ಪಾಪಕಲ್ಯಾಣಜನೇಸು ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಮಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪರೋ ನಯೋ। ದಯನ್ತಿ ಅನುರಕ್ಖನ್ತಿ ಸತ್ತೇ ಏತಾಯ, ಸಯಂ ವಾ ಅನುದ್ದಯತಿ ಅನುದ್ದಯಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಏತನ್ತಿ ದಯಾ, ಕರುಣಾಮೇತ್ತಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತಾಯ ಆಲಯತಿ ಪತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ದಯಾಲಯೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ದೇವದತ್ತಾದೀಸು ವಿರೋಧಿ

ಸತ್ತೇಸು ಚ ಅವಿರೋಧಿಸತ್ತೇಸು ಓರಸೇ ರಾಹುಲೇ ಚ ಸಮಂ ನಿಚ್ಚಂ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯತಾಯ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಮೇತ್ತಾಯ ಚ ರಿತೋ , ತಸ್ಮಾ ದಯಾಲಯನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಪದಾನಪಾಳಿಯಂ** –

"ವಧಕೇ ದೇವದತ್ತೇ ಚ, ಚೋರೇ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಕೇ।
ಧನಪಾಲೇ ರಾಹುಲೇ ಚ, ಸಮಚಿತ್ತೋ ಮಹಾಮುನೀ"ತಿ॥

ಸಬ್ಬಧೀತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ। ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬತ್ತಭಾವೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಕರ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖೇನ ಕರಿತಬ್ಬಂ ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾದಿಕಮ್ಮಂ ದುಕ್ಖೇನ ಕರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದುಕ್ಕರಂ, ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾದಿಕಮ್ಮಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಚಮಹಾ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋತಿ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಪುತ್ತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಭರಿಯಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸ ದಾಸಿದಾಸಾದಿ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಸ್ಸ ಧನಸ್ಸ ವಾ ಮುತ್ತಾಮಣಿರಜತಾದಿ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಸ್ಸ ಧನಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ। ಹತ್ಥಪಾದಚಕ್ಖುಕಣ್ಣನಾಸಾದಿಸರೀರಾವ ಯವಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ। ಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಧೀತುಯಾ ಚ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಪುತ್ತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ। ಭರಿಯಾಯ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಭರಿಯಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ। ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಪಟಿಬದ್ಧಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ನಾಮ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪನ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗಾ ದಯೋ ದಾನಪಾರಮಿಯಂಯೇವ ಅನ್ತೋಗಧಾ, ತಥಾಪಿ ಪರಿಚ್ಚಾಗ ವಿಸೇಸಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಸುದುಕ್ಕರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗವಸೇನ ವಿಸುಂ ಕತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಹಾಪದಾನಸುತ್ತಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ನಯನಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಅತ್ತಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ರಜ್ಜಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಪುತ್ತದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗೋತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾ। ತತ್ಥಪಿ ಕಾಮಂ ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗಾದಯೋಪಿ ದಾನಪಾರಮೀಯೇವ। ತಥಾಪಿ ಪರಿಚ್ಚಾಗವಿಸೇಸಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಸುದುಕ್ಕರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾನಂ ವಿಸುಂ ಗಹಣಂ। ತತೋಯೇವ ಚ ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗತೋಪಿ ವಿಸುಂ ನಯನಪರಿಚ್ಚಾಗಗ್ಗಹಣಂ। ಪರಿಚ್ಚಾಗಭಾವಸಾಮಞ್ಞೇಪಿ ರಜ್ಜಪರಿಚ್ಚಾಗ ಪುತ್ತದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗಗ್ಗಹಣಂ ಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ದುಕ್ಕರಂ। ಇದಂ ಪನ ಕರನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಪದಂ। **ಕರ**ನ್ತಿ ಕರೋನ್ತಂ, ಕರೋತೀತಿ ಕರೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ।

ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮಮಗ್ಗತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭವಅಣ್ಣವಅತಿಕ್ಕಮಂ ಅಗ್ಗತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಕಾಮರೂಪಅರೂಪಭವಸಙ್ಖಾತಾ ಅಣ್ಣವಾ ಸಮುದ್ದತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ। ಭವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತ್ಥಾತಿ ಭವೋ। ಅಣ್ಣೋ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ। ತಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಣ್ಣವಾ, ಸಮುದ್ದೋ। ಭವಸಙ್ಖಾತೋ ಅಣ್ಣವೋತಿ ಭವಣ್ಣವಾ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ। ಬಹೂಹಿ ಊಮಿವೇಗಾದೀಹಿ ಭಯೇಹಿ ಓಕಿಣ್ಣೋ ವಿಯ ತಿವಿಧೋಪಿ ಭವೋ ಬಹೂಹಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾದೀಹಿ ದುಕ್ಖಭಯೇಹಿ ಓಕಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭವಣ್ಣವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ಥ ಉತ್ತರಿತ್ಥಾತಿ ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಗಮ್ಭೀರೇ ಮಹಾಉದಕಕ್ಖನ್ಧೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪವತ್ತತಿ ಸನ್ತತಿಇವ ತಿಭವಸಙ್ಖತೇ ಸಂಸಾರೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚುತಿಯೋ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾನಂ ದಿಯಡ್ಢಸಹಸ್ಸಕಿಲೇಸಾನಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಸೇಸಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತತ್ತಾ ತೀಸು ಭವೇಸು ಪುನಬ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಂ ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಅಭಿತ್ಥವಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮಂ।

ಅಗ್ಗತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಗ್ಗಸದ್ದೋ ಆದಿಕೋಟಿಕೋಟ್ಠಾಸಸೇಟ್ಠೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಪಾಣುಪೇತಂ ಸರಣಂ ಗತನ್ತಿಆದೀಸು ಆದಿಮ್ಹಿ ದಿಸ್ಸತಿ। ತೇನೇವ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗೇನ ತಂ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗಂ ಪರಾಮಸೇಯ್ಯಾತಿಆದೀಸು ಕೋಟಿಯಂ। ಅನುಜಾನಾಮಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ವಿಹಾರಗ್ಗೇನ ವಾ ಪರಿವೇಣಗ್ಗೇನ ವಾ ಭಾಜೇತುನ್ತಿಆದೀಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। ಅಗ್ಗೋ ಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿಆದೀಸು ಸೇಟ್ಠೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧಪಿ ಸೋಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಅಜತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗ್ಗೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಅಸದಿಸಟ್ಠೇನ ಗುಣವಿಸಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ ಅಸಮಸಮಟ್ಠೇನ ಚ ಅಗ್ಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ದುಲ್ಲಭಪಾತು ಭಾವತೋ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸಭಾವತೋ ಬಹುಜನಹಿತಸುಖಾವಹತೋ ಅದುತಿಯಅಸಹಾಯಾದಿಭಾವತೋ ಚ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಅಗ್ಗೋ ಸೇಟ್ಠೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಳಿಯಂ**

“ಯಾವತಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಾ ಚತುಪ್ಪದಾ ವಾ ಬಹುಪ್ಪದಾ ವಾ, ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ”ತಿ। ಅಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವೋ ಅಗ್ಗತಂ। ತಂ ಪನ ಗತನ್ತಿಏತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಪದಂ। **ಗತ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಂ, ಪಾಪುಣನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಿಲೋಕನಾಥನ್ತಿ ಕಾಮರೂಪಅರೂಪಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಲೋಕಾನಂ ಪಟಿಸರಣಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಲೋಕಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ತಯೋ ಲೋಕಾ ತಿಲೋಕಾ। ನಾಥಸದ್ದೋ ಪನ ನಿಪ್ಫನ್ನಾನಿಪ್ಫನ್ನವಸೇನ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಅನಿಪ್ಫನ್ನನಾಥಸದ್ದೋ ಪಟಿಸರಣತ್ಥೋ ಹೋತಿ ಸಙ್ಕೇತವಸೇನ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಸಙ್ಕೇತವಚನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಕಾರಣ”ನ್ತಿ। ತಿಲೋಕಾನಂ ನಾಥೋ ಪಟಿಸರಣೋತಿ ತಿಲೋಕನಾಥೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸಬ್ಬಾನತ್ಥಪರಿಹಾರ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ನಿರವಸೇಸಹಿತಸುಖವಿಧಾನತಪ್ಪರಾಯನಿರತಿಸಯಾಯ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಪಜಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತುಪಕಾರಿತಾಯ ಅಪರಿಮಿತನಿರುಪಮಪ್ಪಭಾವಗುಣವಿಸೇಸಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಚ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮೋ ಭಗವಾ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಏಕಪಟಿಸರಣೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಿಪ್ಫನ್ನನಾಥಸದ್ದೋ ಪನ ಯಾಚನೇ, ಉಪತಾಪೇ, ಇಸ್ಸರಿಯೇ, ಆಸೀಸೇ ಚಾತಿ ಚತೂಸ್ವತ್ಥೇಸು ವತ್ತತಿ। ತತ್ಥ ಯಾಚನೇ ನಾಥತಿ ಯಾಚತೀತಿ ನಾಥೋ, ಬುದ್ಧೋ। ನಾಥಧಾತು ಅ। ಸೋ ಪನ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಕರಣೇ ಯಾಚಿತ್ವಾಪಿ ನಿಯೋಜೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಭಗವಾ ಸಾಧು ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖು ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಅತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿಆದಿನಾ ಸತ್ತಾನಂ ತಂ ತಂ ಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಯಾಚಿತ್ವಾಪಿ ಕರುಣಾಯ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತೋ ತೇ ತತ್ಥ ನಿಯೋಜೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಾಥೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪತಾಪೇ ನಾಥತಿ ವೇನೇಯ್ಯಗತೇ ಕಿಲೇಸೇ ಉಪತಾಪೇತೀತಿ ನಾಥೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ವೇನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇ ಕಿಲೇಸೇ ವಿದ್ಧಂಸಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಸ್ಸರಿಯೇ ನಾಥತಿ ಇಸ್ಸರಿಯತಿ ಸತ್ತೇತಿ ನಾಥೋ। ಪರಮೇನ ಪನ ಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಧಮ್ಮೇನ ಇಸತಿ ಅಭಿಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಸೀಸೇ ಪನ ನಾಥತಿ ಆಸೀಸತೀತಿ ನಾಥೋ। ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಹಿತಸುಖಂ ಮೇತ್ತಾಯ ನವಸೇನ ಪತ್ಥೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಿಲೋಕಾನಂ ನಾಥೋ ತಿಲೋಕನಾಥೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ತಿಲೋಕನಾಥಂ।

ಸುಸಮಾಹಿತನ್ತಿ ಲಾಭಾಲಾಭಾದಿಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಚಲ ಮಾನತ್ತಾ ಸುನ್ದರಸಮಾಧಿವನ್ತಂ। ಸಂಸಮಂ ಆಧಿಯತಿ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಠಪೇತಿ ಏತೇನಾತಿ ಸಮಾಧಿ। ಸಂಪುಬ್ಬ ಧಾ ಧಾತು ಇ। ಸುನ್ದರೋ ಪಸತ್ಥೋ ವಾ ಸಮಾಧಿ ಸುಸಮಾಧಿ। ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸುಸಮಾಹಿತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ತೋ। ಪಬ್ಬತೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಧಸ್ಸ ಹೋ। ಚತೂಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗತೇಹಿ ವಾತೇಹಿ ಅಚಲಮಾನೋ ಮಹಾಮೇರುಪಬ್ಬತೋ ವಿಯ ಭಗವಾ ಲಾಭಾಲಾಭಾದಿಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಚ ಮಿಚ್ಛಾವಾದ ವಾತೇಹಿ ಚ ಅಚಲಮಾನೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಸುಸಮಾಹಿತಂ।

ಹಿತನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸದೇವಬ್ರಹ್ಮಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪಯೋಜನ ಧಾರೇನ್ತಂ। ಕಾರಣಾನುರೂಪಂ ಹಿನೋತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಹಿತಂ, ಪಯೋಜನಂ। ಹಿಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ। ತಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಹಿತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಕಿತನ್ತ ಸಮಾಸೋಯಂ। ಹಿತಧರನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಉತ್ತರ ಪದಲೋಪೇನ ಹಿತನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಸಮಜ್ಜನೀ ಪದೀಪೋತಿ। ಅಥ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಹಿಂಸತೀತಿ ಹಿತಂ। ಹಿಂಸಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ತಪಚ್ಚಯೋ। ಯಥಾ ಚ ಬ್ಯಾಧಿಯಾ ಓಸಮಂ ರೋಗೀನಂ ಹಿತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ದುಕ್ಖಹನನತೋ ಹಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸುಖಂ ವಿದಧಾತೀತಿ ವಾ ಹಿತಂ। ಧಾಧಾತು ಧಾರಣೇ ತ। ಯಥಾ ಚ ರುಧಿರಮಂಸಾದಿ ಧಾತು ವಡ್ಢನಂ ರಸಾಯತನಂ ಕಿಸ್ಸಾನಂ ಹಿತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸುಖವಹನತೋ ಹಿತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಯೋಜನಂ ತಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಹಿತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಪನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ವೇನೇಯ್ಯಜನಾನಂ ದುಕ್ಖಾಪನಯನಮ್ಪಿ ಞಾಣಪರಿಪಾಚನಮ್ಪಿ ಕತ್ವಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಹಿತಸುಖಂ ಧಾರೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಹಿತಂ।

ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಖು ನಾಮ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು, ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು, ಞಾಣ ಚಕ್ಖು, ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖೂತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಅದ್ದಸಂ ಖೋ ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋತಿ ಇದಂ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖು ನಾಮ। ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ ಇದಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗತ್ತ ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು ನಾಮ। ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದೀತಿ ಇದಂ ಞಾಣಚಕ್ಖು ನಾಮ। ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣನ್ತಿ ಇದಂ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ನಾಮ। ಅದ್ದಸಂ ಖೋ ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನಾತಿ ಇದಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣವನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಚಕ್ಖತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಚಕ್ಖಧಾತು ಉ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸಪಾಳಿಯಂ** "ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣ"ನ್ತಿ। ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಬುದ್ಧೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** –

"ನ ತಸ್ಸ ಅದ್ದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ,
ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಮಜಾನಿತಬ್ಬಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಯದತ್ಥಿ ನೇಯ್ಯಂ,
ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ"ತಿ॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅದ್ದಿಟ್ಠಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ಇಧಲೋಕೇ ನ ಅತ್ಥಿ। ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಅವಿದಿತಂ ಅಪಾಕಟಂ ವಾ ಅಜಾನಿತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ನ ಅತ್ಥಿ। ನೇಯ್ಯಂ ಞಾತಬ್ಬಂ ಯಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ಅತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಧಮ್ಮಜಾತಂ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ತೇನ ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ನಾಮಾತಿ। ತಂ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುಂ।

ಪಣಮಾಮಿ ತಂಮಿತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಣಮಾಮಿ ತಂ ಅಮಿತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಅಮಿತಂ ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ಪಣಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ ಅಮಿತನ್ತಿ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಂ ಞಾಣೇನ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ವಾ, ಸೀಲಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಞಾದಿಗುಣವನ್ತಂ। ಅಮಿತಬ್ಬಂ ಞಾಣೇನ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ಅಮಿತಂ, ಸೀಲಾದಿಗುಣಂ। ನಪುಬ್ಬ ಮಾಧಾತು ಪರಿಮಾಣೇ ತ। ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಮಿತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ನ ಸುಕರಂ ಉದಕಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ಗಣೇತುಂ ಏತ್ತಕಾನಿ ಉದಕಾಳ್ಹಕಾನೀತಿ ವಾ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಉದಕಾಳ್ಹಕಸತಾನೀತಿ ವಾ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಉದಕಾಳ್ಹಕಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ವಾ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಉದಕಾಳ್ಹಕಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ವಾತಿ। ಅಥ ಖೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಮಹಾಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನ ಸುಕರಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ಗಣೇತುಂ ಏತ್ತಕಂ ಸೀಲಗುಣಂ, ಏತ್ತಕೋ ಸಮಾಧಿಗುಣೋ, ಏತ್ತಕಾ ಪಞ್ಞಾಗುಣಾತಿಆದಿನಾತಿ। ಅಥ ಖೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಮಹಾಗುಣಕ್ಖನ್ಧೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನವುತ್ತಂ **ಅಪದಾನಪಾಳಿಯಂ** –

"ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಣೇಯ್ಯ ವಣ್ಣಂ,
ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞಮಭಾಸಮಾನೋ।
ಖೀಯೇಥ ಕಪ್ಪೋ ಚಿರದೀಘಮನ್ತರೇ,
ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಾನ"ನ್ತಿ ಚ॥

"ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ, ಸಗುಣೇನ ಮಹೇಸಿನೋ।
ಗುಣೇನ ನಾಮಮುದ್ಧೇಯ್ಯಂ, ಅಪಿ ನಾಮಸಹಸ್ಸತೋ"ತಿ ಚ॥

ತೇನ ಬುದ್ಧಂ ಅಮಿತನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ದಯಾಲಯಂ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಮೇತ್ತಾಯ ಆಧಾರಂ। ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ, ದುಕ್ಕರಂ ದುಕ್ಖೇನ ಕರಿತಬ್ಬಂ ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕರಂ ಕರೋನ್ತಂ, ಭವಣ್ಣವಾತಿಕ್ಕಮಂ ತಿಭವಸಙ್ಖಾತಸಮುದ್ದತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಅಗ್ಗತಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ, ಗತಂ ಪತ್ತಂ, ತಿಲೋಕನಾಥಂ ಕಾಮರೂಪ ಅರೂಪಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ತಿಲೋಕಸ್ಸ ಪಟಿಸರಣಂ, ಸುಸಮಾಹಿತಂ ಸುನ್ದರ ಸಮಾಧಿವನ್ತಂ, ಹಿತಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ಥಧಾರಣಂ, ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುಂ ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣವನ್ತಂ, ಅಮಿತಂ ಅಪರಿಮೇಯ್ಯಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣವನ್ತಂ, ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ಪಣಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಅಟ್ಠಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯಂ ಚಯಂ,
ಗತಂ ಗತಂ ಸಬ್ಭಿ ಸುಖಪ್ಪದಂ ಪದಂ।
ನರಾನರಾನಂ ಸುಖಸಮ್ಭವಂ ಭವಂ,
ನಮಾನಮಾನಂ ಜಿನಪುಙ್ಗವಂ ಗವಂ॥

೯. ಏವಂ ಅಟ್ಠಮಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯಂ ಚಯನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯಂಚಯ**ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಜತಜರ ಗಣೇಹಿ ಯುತ್ತತ್ತಾ ದ್ವಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ಸಬ್ಬಪಾದಾದ್ಯನ್ತಯಮಕಾ ವಂಸಟ್ಠಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ವದನ್ತಿ ವಂಸಟ್ಠಮಿದಂ ಜತಾ ಜರಾ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ತತ್ಥ **ತಹಿಂ ತಹಿ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಾ, ಬುದ್ಧವರಂ ಪಣಿಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತೇಸು ತೇಸು ಭವೇಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯ**ನ್ತಿ ದಾನಾದಿಪಾ ರಮೀನಂ ಸಮೂಹಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಾರಮೀ ನಾಮ ದಾನಸೀಲನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಞ್ಞಾ ವೀರಿಯ ಖನ್ತಿಸಚ್ಚಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ತಾಉಪೇಕ್ಖಾವಸೇನ ದಸವಿಧಾ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಚ **ಬುದ್ಧವಂಸೇ** -

"ದಾನಂ ಸೀಲಞ್ಚ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ, ಪಞ್ಞಾ ವೀರಿಯೇನ ಪಞ್ಚಮಂ।
ಖನ್ತಿಸಚ್ಚಮಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಮೇತ್ತುಪೇಕ್ಖಾತಿ ತೇ ದಸಾ"ತಿ॥

ಅಯಂ ಪನ ಪಾರಮೀಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ। ದಾನಸೀಲಾದಿಗುಣ ವಿಸೇಸಯೋಗೇನ ಸತ್ತುತ್ತಮತಾಯ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪರಮೋ। ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಭಾವೋ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವಾ ಪಾರಮೀ, ದಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯಾವ ಲಬ್ಭತಿ। ಸನ್ತಕಭಾವಕಮ್ಮತದ್ಧಿತೇ ಣಪಚ್ಚಯೋ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಜೋತಕ ಈಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಅಥ ವಾ ದಾನಾದೀನಿ ಪೂರೇತೀತಿ ಪರಮೋ। ದಾನಾದಿಗುಣಾನಂ ಪೂರಕೋ ಪಾಲಕೋ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಪೂರಧಾತು ಅಮಪಚ್ಚಯೋ। ಪರೇ ಸತ್ತೇ ಮವತಿ ಅತ್ತನಿ ಬನ್ಧತಿ ಗುಣವಿಸೇಸಯೋಗೇನಾತಿ ವಾ ಪರಮೋ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಪರಸದ್ದೂಪಪದ ಮುಧಾತು ಬನ್ಧನೇ ಕ್ವಿ। ಪರಂ ಅತಿರೇಕಂ ಮಜ್ಜತಿ ಕಿಲೇಸಮಲತೋತಿ ವಾ ಪರಮೋ। ಪರಸದ್ದೂಪ ಪದ ಮಜ್ಜಧಾತು ಸಂಸುದ್ಧಿಯಂ ಕ್ವಿ। ಪರಸದ್ದೋ ಅತಿರೇಕತ್ಥೋ। ಪರಂ ಸೇಟ್ಠಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಮಯತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಪರಮೋ। ಪರಸದ್ದೂಪಪದ ಮಯಧಾತು ಗತಿಯಂ ಕ್ವಿ। ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ಪರ ಸದ್ದೋ ಸೇಟ್ಠತ್ಥೋ। ಪರಂ ಲೋಕಂ ಪಮಾಣಭೂತೇನ ಞಾಣ ವಿಸೇಸೇನ ಇಧಲೋಕಮಿವ ಮುನಾತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ ವಾ ಪರಮೋ। ಪರಸದ್ದೂಪ ಪದ ಮುನಧಾತು ಪರಿಚ್ಛೆನ್ದನೇ ಕ್ವಿ। ಪರಂ ಅತಿ ವಿಯ ಸೀಲಾದಿಗುಣಗಣಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಮಿನೋತಿ ಪಕ್ಖಿಪತೀತಿ ವಾ ಪರಮೋ। ಪರಸದ್ದೂಪಪದ ಮಿಧಾತು ಪಕ್ಖಿಪನೇ ಕ್ವಿ। ಪರಸದ್ದೋ ಅತಿರೇಕವಾಚಕೋ। ಪರಂ ಅತ್ತಭೂತಧಮ್ಮಕಾಯತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ವಾ ತದನತ್ಥಕರಂ ಕಿಲೇಸಚೋರಗಣಂ ಮಿನಾತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ವಾ ಪರಮೋ, ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಪರಸದ್ದೂಪಪದ ಮಿಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ಕ್ವಿ। ಪರಸದ್ದೋ ಅಞ್ಞವಾಚಕೋ, ಪಟಿಪಕ್ಖವಾಚಕೋ ವಾ। ಪರಮಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಾರಮೀತಿ। ಅಪಿ ಚ ಪಾರೇ

ನಿಬ್ಬಾನೇ ಮಜ್ಜತಿ ಸುಜ್ಝತೀತಿ ಪಾರಮೀ, ಮಹಾಬೋಧಿ ಸತ್ತೋ। ಸುದ್ಧಕತ್ತುಸಾಧನೋಯಂ। ಪಾರಸದ್ದೂಪಪದ ಮಜಧಾತು ಸಂಸುದ್ಧಿಯಂ ಕ್ವಿ। ಈ ಚ। ಪಾರೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸತ್ತೇ ಮಜ್ಜತಿ ಸೋಧೇತೀತಿ ವಾ ಪಾರಮೀ, ಹೇತುಕತ್ತುಸಾಧನೋಯಂ।

ಪಾರೇನಿಬ್ಬಾನೇ ಸತ್ತೇ ಮವತಿ ಬನ್ಧತಿ ಯೋಜೇತೀತಿ ವಾ ಪಾರಮೀ। ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಸತ್ತೇ ಚ ಮಾಯೇತಿ ಗಮೇತಿ ವಾ ಪಾರಮೀ। ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಯಾಥಾವತೋ ಮುನಾತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ ವಾ ಪಾರಮೀ। ಪಾರೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸತ್ತೇ ಮಿನೋತಿ ಪಕ್ಖಿಪತೀತಿ ವಾ ಪಾರಮೀ। ಮಿಧಾತು ಪಕ್ಖಿಪನೇ ಈ। ಪಾರೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಸತ್ತಾನಂ ಮಿನಾತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ವಾ ಪಾರಮೀ, ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಭಾವೋ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ದಾನಾದಿಕ್ರಿಯಾ ಪಾರಮೀತಿ। ಇಮಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಾರಮೀಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪನ ಪಾರಮೀಸದ್ದಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಚನಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಂ। ಸೋತೂನಂ ಪನ ನಿರುತ್ತಿನಯಕೋಸಲ್ಲತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸಾ ಪನ ದಸಪಾರಮೀ, ದಸಉಪಪಾರಮೀ, ದಸಪರಮತ್ಥಪಾರಮೀ ಚಾತಿ ತಿವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸವಿಞ್ಞಾಣಾವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಧನಂ ಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರಿತಾ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಾ ದಸಪಾರಮಿಯೋ ನಾಮ। ಹತ್ಥ ಪಾದ ಕಣ್ಣ ನಾಸಾದಿಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರಿತಾ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಾ ದಸಉಪಪಾರಮಿಯೋ ನಾಮ। ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರಿತಾ ಬೋಧಿಸಮ್ಭಾರಾ ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋ ನಾಮಾತಿ। ದಾನಾದಿಪಾರಮೀನಂ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಚರಿಯಪಿಟಕಅಟ್ಠಕಥಾದೀಸು ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಅವಯವಂ ಸಙ್ಗಹವಸೇನ ಚಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಞ್ಚಯೋ, ಸಂಪುಬ್ಬ ಚಿಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ। ಸಞ್ಚಿನೋತಿ ಅವಯವನ್ತಿ ವಾ ಸಞ್ಚಯೋ, ಸಮೂಹೋ। ಪಾರಮೀನಂ ಸಞ್ಚಯೋ ಸಮೂಹೋತಿ ಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯೋ, ತಂ ಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯಂ। ತಂ ಪನ ಚಯನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ। **ಚಯ**ನ್ತಿ ಉಪಚಿತಂ, ಪರಿಸಮ್ಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಯತಿ ಉಪಚಿನಾತೀತಿ ಚಯೋ, ಚಿಯಿತ್ಥ ಉಪಚಿಯಿತ್ಥಾತಿ ವಾ ಚಯೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಚಿಧಾತು ಉಪಚಯೇ ಣ। ತಂ ಚಯಂ। ಸಬ್ಭಿಗತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಭೀ**ತಿ ಸನ್ತೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ। ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸೇ ಸಮೇನ್ತಿ ಉಪಸಮೇನ್ತೀತಿ ಸನ್ತಾ, ಸಪ್ಪುರಿಸಾ। ಸಮುಧಾತು ಉಪಸಮೇತ, ಅನ್ತಪಚ್ಚಯೋ ವಾ। ಸನ್ತೇಹೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸ್ಮಾಹಿಸ್ಮಿಂನಂ ಮ್ಹಾ ಭಿಮ್ಹಿವಾತಿ ಸುತ್ತೇನ ಹಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ಭಿಕಾರಂ ಸನ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ಸೋ ಭೇ ಬೋ ಚನ್ತೇತಿ ಸುತ್ತೇನ ಭಕಾರೇ ಪರೇ ಸನ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ಸಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೇ ಚ ಬಕಾರಾಗಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಭೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇಹಿ ಸಬ್ಭಿ। ತಂ ಪನ ಗತನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ ಅವುತ್ತಕತ್ತಾ। **ಗತ**ನ್ತಿ ಉಪಗಮಿತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಗಮಿಯತಿ ಉಪಗಮಿಯತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿಯತೀತಿ ಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅತ್ಥಕಾಮೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಅನನ್ತಗುಣಕತ್ತಾ ಸರಣನ್ತಿ ಅಭಿಮಾನಾ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಗತಂ। ಸುಖಪ್ಪದಂ ಪದಂ ಗತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಸುಖಪ್ಪದ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ। ಸುಖನಂ ಸುಖಂ, ತಸ್ಸ ಪಜ್ಜತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸುಖಪ್ಪದಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಪದ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಪಜ್ಜಿಯತಿ ಗಮಿಯತೀತಿ ಪದನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಗತನ್ತಿ ಅಗಮಿನ್ತಿ ಗತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ದುಕ್ಖಾದಿಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಸ್ಸ ಏಕನ್ತಸುಖಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಅಪಾಪುಣಿನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಗತಂ।

ನರಾನರಾನನ್ತಿ ನರಅನರಾನನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಮನುಸ್ಸದೇವಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದಿಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ನರತಿ ನೇತೀತಿ ನರೋ, ನರೀಯತಿ ಸಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಯತೀತಿ ವಾ ನರೋ, ಮನುಸ್ಸೋ, ಸತ್ತೋ ವಾ। ನರಧಾತು ನಯನೇ ಅ। ನ ನರೋ ಅನರೋ, ದೇವೋ। ನರೋ ಚ ಅನರೋ ಚ ನರಾನರೋ, ತೇಸಂ ನರಾನರಾನಂ। ತಂ ಪನ ಸುಖಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಪದೇ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಸುಖಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸುಖಸ್ಸ ಕಾರಣಂ। ತಿವಿಧಸುಖಸ್ಸ ಲಭನಕಾರಣಭೂತಂ ಪುಞ್ಞಂ ವಾ। ಸುಖಯತೀತಿ ಸುಖಂ। ತಿವಿಧಸುಖಂ। ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸುಖಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸುಟ್ಠು ದುಕ್ಖಂ ಖನತೀತಿ ಸುಖಂ। ಸುಪುಬ್ಬಖನುಧಾತು ಅವಧಾರಣೇ ಅ। ಸಮ್ಭವತಿ ಸುಖಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಂ ಅನೇನ ಪುಞ್ಞೇನಾತಿ ಸಮ್ಭವಂ, ಪುಞ್ಞಕರಣಂ।

ಸಂಪುಬ್ಬಭೂಧಾತು ಸತ್ತಾಯಂಣ। ಸುಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಂ ಸುಖಸಮ್ಭವಂ, ತಂ ಪನ ಭವನ್ತಿಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। **ಭವ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಂ। ತಂ ಸುಖಸಮ್ಭವಂ ಭಾವೇತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಭವೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಭವಂ। ಸೋ ಹಿ ಮಹಾಕರುಣಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸುಖಸ್ಸ ಲಭನಕಾರಣಭೂತಂ ದಾನಸೀಲಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಂ ಪುಞ್ಞಂ ಕಾರೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ನರಾನರಾನಂ ಸುಖಸಮ್ಭವಂ ಭವನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ನಮಾನಮಾನನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ನಮೇ ಅನಮಾನನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ನಮೇತಿ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ಏಕಾರಾದೇಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅನಮಾನನ್ತಿ ಅನಮೇನ್ತಾನಂ ಅವನ್ದನ್ತಾನಂ ಅನಾದರಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನ ಗವನ್ತಿಏತಸ್ಸ ವಿಸೇಸನಂ। **ಗವ**ನ್ತಿ ಗೋಣಸದಿಸಾನಂ ಬಾಲಾನಂ। ಗವನ್ತಿ ಹಿ ಛಟ್ಠೀಬಹುವಚನನ್ತನಾಮಪದಂ। ತತೋ ನಮಂ ಪತಿಮ್ಹಾಲುತ್ತೇ ಚ ಸಮಾಸೇತಿ ಸುತ್ತೇ ಸಮಭಿನಿವಿಟ್ಠೇನ ಚಗ್ಗಹಣೇನ ನಂವಚನಸ್ಸ ಅಂ ಆದೇಸಞ್ಚ ಗೋಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಓಕಾರಸ್ಸ ಅವಾದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಗಾವೋ, ಗೋಣಾ। ಗಾವೋ ವಿಯಾತಿ ಗಾವೋ, ತೇಸಂ ಗವಂ ಬಾಲಾನಂ। ತಂ ಪನ ಜಿನಪುಙ್ಗವನ್ತಿಪದೇ ಛಟ್ಠೀಕಮ್ಮಂ। **ಜಿನಪುಙ್ಗವ**ನ್ತಿ ಜಯನ್ತಪುರಿಸುತ್ತಮಂ ಬುದ್ಧಂ ನಮೇ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪುಙ್ಗವ ಸದ್ದೋ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೇ ಸೇಟ್ಠತ್ಥವಾಚಕೋ। ಮುನಿಪುಙ್ಗವೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ವುತ್ತಞ್ಚ **ಅಮರಕೋಸೇ** –

“ಉತ್ತರಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಬ್ಯಗ್ಘ, ಪುಙ್ಗವೋಸಭಕುಞ್ಜರಾ।
ಸೀಹಸದ್ದೂಲನಾಗಾದ್ಯಾ, ಪುಮೇ ಸೇಟ್ಠತ್ಥಗೋಚರಾ”ತಿ॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೇ ಉತ್ತರಪದೇ ವತ್ತಮಾನಾ ಬ್ಯಗ್ಘಪುಙ್ಗವೋಸಭಕುಞ್ಜರಾ ಬ್ಯಗ್ಘಪುಙ್ಗವಉಸಭಕುಞ್ಜರಸದ್ದಾ ಚ ಸೀಹ ಸದ್ದೂಲನಾಗಾದ್ಯಾ ಸೀಹ ಸದ್ದೂಲ ನಾಗಾಸದ್ದಾ ಚ ಪುಮೇ ಸೇಟ್ಠತ್ಥ ವಾಚಕಾತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ಗೋ ವಿಯ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಅಜಾನನ್ತೇ ಅನಮನ್ತೇ ಅಞ್ಞದಿಟ್ಠಿಕೇ ಬಾಲೇ ಜಿನಾತಿ ಅಜಿನೀತಿ ವಾ ಜಿನೋ। ಪಕಟ್ಠಭಾವಂ ಪಧಾನಭಾವಂ ವಾ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪುಙ್ಗವೋ। ಪಉಪುಬ್ಬ ಗಮುಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅವಪಚ್ಚಯೋ। ನಿಗ್ಗಹಿತಾ ಗಮೋ। ತಸ್ಸ ಕವಗ್ಗನ್ತಂ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪಞ್ಚ ಯದಾದಿನಾ ಕತ್ವಾ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಜಿನೋ ಚ ಸೋ ಪುಙ್ಗವೋ ಚಾತಿ ಜಿನಪುಙ್ಗವೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಪನ ಗುನ್ನಂ ವಿಯ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸೀಲಾದಿಕೇ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಗುಣೇ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಅನಮನ್ತಾನಂ ಅಗಾರವನ್ತಾನಂ ಅವನ್ದನ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ಬಾಲಾನಂ ಅಸತ್ಥೇನ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಅಜಿನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಜಿನಪುಙ್ಗವನ್ತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ತಹಿಂ ತಹಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ, ಅತ್ತಭಾವೇ ವಾ, ಪಾರಮಿಸಙ್ಖಯಂ ದಾನಾದಿಪಾರಮೀನಂ ಸಮೂಹಂ, ಚಯಂ ಉಪಚಿತಂ ಪರಿಸಮ್ಭೂತಂ, ಸಬ್ಭಿ ಸನ್ತೇಹಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ, ಗತಂ ಉಪಗಮಿತಬ್ಬಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬಂ, ಸುಖಪ್ಪದಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನ ಭೂತಂ, ಪದಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತಂ ಪತ್ತಂ ಅಗಮಿಂ, ನರಾನರಾನಂ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ, ಸುಖಸಮ್ಭವಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸುಖಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ತಿವಿಧ ಸುಖಸ್ಸ ಲಭನಕಾರಣಭೂತಂ ಪುಞ್ಞಂ ವಾ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಂ, ಅನಮಾನಂ ಅನಮನ್ತಾನಂ ಅನಾದರಾನಂ ಅವನ್ದನ್ತಾನಂ ವಾ, ಗವಂ ಗೋಣಸದಿಸಾನಂ ಬಾಲಾನಂ ಜಿನಪುಙ್ಗವಂ ಜಯನ್ತಪುರಿಸುತ್ತಮಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ನಮೇ ನಮಾಮೀತಿ।

ನವಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಂ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕೋ,
ಈಹಾಫಿಯಂ ಞಾಣಕರೇನ ಗಾಹಕೋ।
ಆರುಯ್ಹ ಯೋ ತಾಯ ಬಹೂ ಭವಣ್ಣವಾ,
ತಾರೇಸಿ ತಂ ಬುದ್ಧಮಘಪ್ಪಹಂ ನಮೇ॥

೧೦. ಏವಂ ನವಮಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಂ ನತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬಹೂ ಸತ್ತೇ ತಿಭವಸಙ್ಖಾತಾ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ದತೋ ತಾರೇನ್ತೇನ ಗುಣೇನ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖಪ್ಪಹಾನೇನ ಗುಣೇನ ಚ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತು ಕಾಮೋ **ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವ**ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ತತ ಜರ ಗಣೇಹಿ ರಚಿತತ್ತಾ ದ್ವಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಇನ್ದವಂಸ ಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಸಾಯಿನ್ದವಂಸಾ ಖಲು ಯತ್ಥ ತಾ ಜರಾ"ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯತ್ಥ ಯಸ್ಸಂ ಗಾಥಾಯಂ ತಾ ತಗಣದ್ವಯಞ್ಚ ಜರಾ ಜಗಣ ರಗಣಾ ಚ ಚೇ ಸಿಯುಂ, ಸಾ ಗಾಥಾ ಖಲು ಏಕನ್ತಂ ಇನ್ದವಂಸಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ।

ತತ್ಥ ಯೋ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯೋ ಬುದ್ಧ ಸಙ್ಖಾತೋ ಛೇಕೋ ನಾವಾಜೇಟ್ಠಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ಮುನೀ**ತಿ ಉಭೋ ಲೋಕೇ ಮುನಾತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಮುನಿ, ಭಗವಾ। ಮುನಧಾತು ಞಾಣೇ ಇ। ಅಥ ವಾ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ, ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಮುನಿ, ಭಗವಾ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಇಪಚ್ಚಯೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಏಕನಿಪಾತೇ **ವಣ್ಣಪಥಜಾತಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಮುನೀತಿ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ। ಕಾಯ ಮೋನೇಯ್ಯಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮುನೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸೋ ಪನೇಸ ಅಗಾರಿಯಮುನಿ, ಅನಗಾರಿಯಮುನಿ, ಸೇಕ್ಖಮುನಿ, ಅಸೇಕ್ಖಮುನಿ, ಪಚ್ಚೇಕಮುನಿ, ಮುನಿಮುನೀತಿ ಅನೇಕವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಯಮುನೀತಿ ಗಿಹಿ ಆಗತಫಲೋ ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನೋ। ಅನಗಾರಿಯಮುನೀತಿ ತಥಾರೂಪೋವ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸೇಕ್ಖಮುನೀತಿ ಸತ್ತಸೇಕ್ಖಾ। ಅಸೇಕ್ಖಮುನೀತಿ ಖೀಣಾಸವೋ। ಪಚ್ಚೇಕಮುನೀತಿ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಮುನಿಮುನೀತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ಇಧ ಪನ ಮುನಿಮುನಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ದಕ್ಖೋತಿ ಛೇಕೋ। ಸಮುದ್ದತರಣೇ ದಕ್ಖತಿ ಕುಸಲತ್ತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದಕ್ಖೋ, ನಾವಿಕೋ। ದಕ್ಖಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಅಥ ವಾ ದಕ್ಖತಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚೇ ಅದನ್ಧತಾಯ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದಕ್ಖೋ, ಯೋಕೋಚಿ ಕುಸಲೋ ಪುಗ್ಗಲೋ। ದಕ್ಖಧಾತು ಸೀಘತ್ಥೇ ಅ। ದಕ್ಖೋ ವಿಯಾತಿ ದಕ್ಖೋ, ಬುದ್ಧೋ। ನೀತತ್ಥೇನ ಪನ ಬುದ್ಧೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ದತೋ ಉದ್ಧಾರಣಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಕ್ಖತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ ಞಾಣೇನಾತಿ ದಕ್ಖೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಾವಿಕೋ**ತಿ ಸಮುದ್ದತೀರಂ ನಾವಾಯ ತರತೀತಿ ನಾವಿಕೋ, ನಾವಾಜೇಟ್ಠಕೋ। ತರತಿತದ್ಧಿತೇ ಣಿಕೋ। ನಾವಿಕೋ ವಿಯಾತಿ ನಾವಿಕೋ, ಬುದ್ಧೋ। ನೀತತ್ಥೇನ ಪನ ಬುದ್ಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾರಂ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಾಯ ತರತೀತಿ ನಾವಿಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದಕ್ಖೋ ನಾವಿಕೋ ದಕ್ಖನಾವಿಕೋ, ಮುನಿ ಚ ಸೋ ದಕ್ಖನಾವಿಕೋಚಾತಿ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕೋ, ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋಯಂ। ಅಥ ವಾ ದಕ್ಖನಾವಿಕೋ ವಿಯ ದಕ್ಖೋ ಮುನೀತಿ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಉಪಮಾಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋಯಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಸಮುದ್ದತರಣೇ ಛೇಕೋ ನಾವಿಕೋ ಮನುಸ್ಸೇ ಸಮುದ್ದಪಾರಂ ನೇತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧೋ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ನೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಂ ಆರುಯ್ಹಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗ ಸಙ್ಖಾತಂ ನಾವಂ। **ಆರುಯ್ಹಾ**ತಿ ಆರೋಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಲೇಸೇ ಮಾರೇನ್ತೋ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಮಗ್ಗೋ। ಮಾರಸದ್ದೂಪಪದ ಗಮುಧಾತು ಕ್ವಿ। ಮಾರೇನ್ತ ಗೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಮಗ್ಗೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗತಿ ಗವೇಸತೀತಿ ಮಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗಧಾತು ಗವೇಸನೇ ಅ। ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗಿಯತಿ ಗವೇಸಿಯತೀತಿ ವಾ ಮಗ್ಗೋ। ಏಕನ್ತತೋ ಜಾತಿ ಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣದುಕ್ಖಾದೀಹಿ ಪೀಳಿತೇಹಿ ಸತ್ತೇಹಿ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಾಪುಣತ್ಥಾಯ ಮಗ್ಗಿತಬ್ಬೋ ಗವೇಸಿತಬ್ಬೋತಿ ಮಗ್ಗೋ, ಚತುಮಗ್ಗೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಮಗ್ಗೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನೀಯಟ್ಠೇನ ಚಾ"ತಿ। ಅಙ್ಗತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ ಏತೇನಾತಿ ಅಙ್ಗಂ। ಅಗಿಧಾತು ಗಮನೇ ಅ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿವಸೇನ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಲಬ್ಭತಿ। ನುಯತಿ ಥವೀಯತೀತಿ ನಾವಾ। ನುಧಾತು ಥವಿಯಂ ಅವೋ। ಅಥ ವಾ ಓರತೋ ಪಾರಂ ನೇತೀತಿ ನಾವಾ, ಭಾರಂ ನಯನ್ತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ನಾವಾ। ನಿಧಾತು ನಯನೇ ಅವೋ। ಮಗ್ಗಙ್ಗಸಙ್ಖಾತಾ ನಾವಾ ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಾ। ಅಥ ವಾ ನಾವಾ ವಿಯ ಮಗ್ಗಙ್ಗನ್ತಿ ಮಗ್ಗಙ್ಗ ನಾವಾ। ಯಥಾ ಹಿ ನಾವಾ

ಅತ್ತನಿ ಆರುಳ್ಹೇ ಮನುಸ್ಸೇ ಸಮುದ್ದ ನದೀಪಾರಂ ನೇತಿ, ಏವಂ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೇ ನಿಬ್ಬಾನ ಪಾರಂ ನೇನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಂ।

ಈಹಾಫಿಯನ್ತಿ ವೀರಿಯಸಙ್ಖಾತಂ ದಬ್ಬಿಸಾರಕಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸುತ್ತನಿ ಪಾತಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಫಿಯೇನಾತಿ ದಬ್ಬಿಸಾರಕೇನಾ"ತಿ। ಈಹತಿ ಆರಬ್ಭತೀತಿ ಈಹಾ। ಈಹತಿ ವಾಯಮತಿ ಚೇತಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ ಈಹಾ, ವೀರಿಯಂ। **ಸದ್ದನೀತಿಯಂ** ಪನ "ಈಹ ಚೇತಾಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಫಾತಿ ವಡ್ಢೇತಿ ಉದಕಂ ಏತೇನಾತಿ ಫಿಯಂ। ಫಾಧಾತು ವಡ್ಢಿಯಂ ಇಯೋ। ಫಾತಿ ಘಟ್ಟೇತಿ ಉದಕನ್ತಿ ವಾ ಫಿಯಂ। ಅಥ ವಾ ಫಾಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ನಾವಂ ಏತೇನಾತಿ ಫಿಯಂ। ದಬ್ಬಿಸಾರಕಂ। ಫಾಯಿ ಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಆಕಾರಸ್ಸ ಇ। ಈಹಾಸಙ್ಖಾತಂ ಫಿಯನ್ತಿ ಈಹಾಫಿಯಂ। ಫಿಯಂ ವಿಯ ಈಹಾತಿ ಈಹಾಫಿಯಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಫಿಯೇನ ನಾವಾ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಈಹಾಸಙ್ಖಾತೇನ ವೀರಿಯೇನ ತಂ ತಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ, ಇಚ್ಛಿತಂ ನಿಬ್ಬಾನಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಂ ಪನ ಗಾಹಕೋತಿ ಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। **ಞಾಣಕರೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಹತ್ಥೇನ। ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಞಾಣಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ ಕರೋ, ಹತ್ಥೋ। ಞಾಣಸಙ್ಖಾತೋ ಕರೋ ಞಾಣ ಕರೋ, ಕರಂ ವಿಯ ಞಾಣನ್ತಿ ವಾ ಞಾಣಕರೋ, ತೇನ ಞಾಣಕರೇನ। **ಗಾಹಕೋ**ತಿ ದಳ್ಹಗಣ್ಹಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ। **ತಾಯಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗ ಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಾಯ ನಾವಾಯ, **ಬಹೂ**ತಿ ಅನೇಕೇ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ। **ಭವಣ್ಣವಾ**ತಿ ತಿಭವಸಙ್ಖಾತಾ ಸಂಸಾರವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತಾ ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದತೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ।

ತಾರೇಸೀತಿ ಓತಿಣ್ಣೇಸಿ, ಅತಿಕ್ಕಮೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ। **ಅಘಪ್ಪಹ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖಪ್ಪಜ ಹನ್ತಂ । ದುಕ್ಖವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಅಘಪ್ಪಹನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಜಹನ್ತಂ। ಕಿಲೇಸವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಘಸದ್ದೋ ದುಕ್ಖೇ ಕಿಲೇಸೇ ಚ ವತ್ತತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಅಘಯತಿ ದುಕ್ಖಯತೀತಿ ಅಘನ್ತಿ ಚ, ಅಘಯತಿ ದುಕ್ಖಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ ಅಘನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಲೇಸೋ ಪನ ಅಘಯನ್ತಿ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತೇನಾತಿ ಅಘೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಘಧಾತು ಪಾಪಕರಣೇ ಅ। ಅಘಂ ಪಜಹತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಅಘಪ್ಪಹೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಅಘಸದ್ದೂಪಪದಪಪುಬ್ಬಹಾಧಾತು ಚಾಗೇ। ಬುದ್ಧೋ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಕಿಲೇಸಞ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಪನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬಧಮ್ಮತ್ತಾ ಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹಾತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ದುಕ್ಖಪ್ಪಜಹನ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತನ್ತಿ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕಂ ಅಹಂ ನಮೇ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಯೋ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕೋ ಯೋ ಬುದ್ಧಸಙ್ಖಾತೋ ಛೇಕೋ ನಾವಾಜೇಟ್ಠಕೋ, ಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಂ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗಸಙ್ಖಾತಂ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ಆರೋಹಿತ್ವಾ ಈಹಾಫಿಯಂ ವೀರಿಯಸಙ್ಖಾತಂ ದಬ್ಬಿಸಾರಕಂ, ಞಾಣಕರೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಹತ್ಥೇನ, ಗಾಹಕೋ ದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ತಾಯ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಾಯ, ಬಹೂ ಅನೇಕೇ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ಭವಣ್ಣವಾ ತಿಭವಸಙ್ಖಾತಮಹಾಸಮುದ್ದತೋ, ತಾರೇಸಿ ಓತಾರೇಸಿ, ಬುದ್ಧಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಅಘಪ್ಪಹಂ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತಂ ಕಿಲೇಸ ವಿದ್ಧಂಸೇನ್ತಂ ವಾ ತಂ ಮುನಿದಕ್ಖನಾವಿಕಂ ಅಹಂ ನಮೇ ನಮಾಮೀತಿ।

ದಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೧. ಸಮತಿಂಸತಿಪಾರಮಿಸಮ್ಭರಣಂ,
ವರಬೋಧಿದುಮೇ ಚತುಸಚ್ಚದಸಂ।
ವರಮಿದ್ಧಿಗತಂ ನರದೇವಹಿತಂ,
ತಿಭವೂಪಸಮಂ ಪಣಮಾಮಿ ಜಿನಂ॥

೧೧. ಏವಂ ದಸಮಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಮತಿಂ ಸತಿಪಾರಮಿಸಮ್ಭರಣಾದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಜಿನಂ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಸಮತಿಂಸತಿಪಾರಮಿಸಮ್ಭರಣ**ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಚತೂಹಿ ಸಗಣೇಹಿ ರಚಿತತ್ತಾ ದ್ವಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ತೋಟಕಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಇಹ ತೋಟಕ ಮಮ್ಬುಧಿಸೇಹಿ ಮಿತ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಅಮ್ಬುಧಿಸೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಗಣೇಹಿ ಮಿತಂ ಪಮಿತಂ ರಚಿತಂ ಲಕ್ಖಿತಂ ವಾ ವುತ್ತಂ ಇಧ ಜಗತಿಛನ್ದೇ ತೋಟಕಂ ನಾಮಾತಿ।

ತತ್ಥ ಪನ **ಸಮತಿಂಸತಿಪಾರಮಿಸಮ್ಭರಣ**ನ್ತಿ ದಸಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಉಪಪಾರಮಿಯೋ, ದಸ ಪರಮತ್ಥಪಾರಮಿಯೋ ಚಾತಿ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಸಮ್ಭೂತಂ, ಪರಿಪೂರಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಾಸಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ ಪಾರಮಿಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಸಮ್ಭರಿತ್ಥ ಪರಿಪೂರಯಿತ್ಥಾತಿ ಸಮ್ಭರಣೋ, ಜಿನೋ। ಸಂಪುಬ್ಬಭರಧಾತು ಪೂರಣೇ ಯು। ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಸಮ್ಭರಣೋತಿ ಸಮತಿಂಸತಿಪಾರಮಿಸಮ್ಭರಣೋ, ಜಿನೋ। ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಲದ್ಧಬ್ಯಾಕರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಸಮತಿಂಸತಿಪಾರಮಿಸಮ್ಭರಣಂ। **ವರಬೋಧಿದುಮೇ**ತಿ ಉತ್ತಮಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ। ಏತ್ಥ ಚ ವರಬೋಧಿಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ದವತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಮೂಲಖನ್ಧತಚಸಾಖ ವಿಟಪ ಪಲ್ಲವ ಫಲೇಹಿ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ರಜತ ಸುವಣ್ಣಮಣಿ ಸನ್ನಾ ರುಚೀಹಿ ಅತಿಸೋಭನಂ ವಾ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ದುಮೋ, ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ವಿಜಾತದಿವಸೇಯೇವ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಹ ಜಾತೋ ಸತಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೋ ಅಸತ್ಥದುಮರಾಜಾ ಲಬ್ಭತಿ। ದುಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಅಮೋ। **ಅಪದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ದುನಾತಿ ಕಮ್ಪತೀತಿ ದುಮೋ। ದುಮತಿ ಪೂರೇತಿ ಆಕಾಸತಲನ್ತಿ ವಾ ದುಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವರೋ ಬೋಧಿ ವರಬೋಧಿ, ವರಬೋಧಿ ಚ ಸೋ ದುಮೋ ಚಾತಿ ವರಬೋಧಿದುಮೋ, ತಸ್ಮಿಂ।

ಚತುಸಚ್ಚದಸನ್ತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಚ್ಚಸದ್ದೋ ಅನೇಕೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ। ಸಚ್ಚಂ ಭಣೇ ನ ಕುಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿಆದೀಸು ವಾಚಾಸಚ್ಚೇ। ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿಆದೀಸು ವಿರತಿಸಚ್ಚೇ। ಕಸ್ಮಾ ನು ಸಚ್ಚಾನಿ ವದನ್ತಿ ನಾನಾ ಪವಾದಿಯಾಸೇ ಕುಸಲಾವದಾನಾತಿಆದೀಸು ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚೇ। ಏಕಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚಂ ನ ದುತಿಯಮತ್ಥೀತಿಆದೀಸು ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚೇವ ಮಗ್ಗೇ ಚ, ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಕತಿ ಕುಸಲಾತಿಆದೀಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧಾಪಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚೇ ವತ್ತತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಥನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಅವಿತಥಂ। ಸಥಧಾತು ಅವಿತಥೇ ಣ್ಯೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಗ್ಗೀನಂ ಸಭಾವೋ ಏಕನ್ತಂ ಉಣ್ಹೋಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಸೀತಲೋ, ಏವಂ ದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಪೀಳನಾದಿ ಸಭಾವಂ ಏಕನ್ತಂ ಸಚ್ಚಂ ತಥಂ ಅವಿತಥಂ ಅನಞ್ಞಥಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಪನ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖಚ್ಛಿತಂ ಖಂ ತುಚ್ಛನ್ತಿ ದುಕ್ಖಂ। ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋಯಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ದುಇತಿ ಅಯಂಸದ್ದೋ ಕುಚ್ಛಿತೇ ದಿಸ್ಸತಿ। ಕುಚ್ಛಿತಞ್ಹಿ ಪುತ್ತಂ ದುಪುತ್ತೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಖಂಸದ್ದೋ ಪನ ತುಚ್ಛೇ। ತುಚ್ಛಞ್ಹಿ ಆಕಾಸಂ ಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇದಞ್ಚ ಪಠಮಸಚ್ಚಂ ಕುಚ್ಛಿತಂ। ಅನೇಕಉಪದ್ದವಾಧಿಟ್ಠಾನತೋ, ತುಚ್ಛಂಬಾಲಜನಪರಿಕಪ್ಪಿತಧುವಸುಭಸುಖತ್ತಭಾವವಿರಹಿತತೋ। ತಸ್ಮಾ ಕುಚ್ಛಿತತ್ತಾ ತುಚ್ಛತ್ತಾ ಚ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। ದುಕ್ಖಞ್ಚ ತಂ ಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ। ತೇಭೂಮಿಕವಟ್ಟಂ ಲಬ್ಭತಿ।

ಸಮುದಯಸಚ್ಚನ್ತಿ ಅಯತಿ ಪವತ್ತತಿ ದುಕ್ಖಫಲಂ ಏತೇನಾತಿ ಅಯೋ, ಲೋಭೋ। ಅಯಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಅ। ಸಂ ಅವಸೇಸ ಪಚ್ಚಯಸಂಯೋಗೇ ಸತಿ ಉ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಯೋ ಕಾರಣೋತಿ ಸಮುದಯೋ। ಛಟ್ಠೀತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋಯಂ। ವುತ್ತೇಞ್ಹೇತಂ **ಸಚ್ಚ ವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಂಇತಿ ಚ ಅಯಂಸದ್ದೋ ಸಮಾಗಮೋ ಸಮೇತನ್ತಿಆದೀಸು ಸಂಯೋಗಂ ದೀಪೇತಿ। ಉಇತಿ ಅಯಂಸದ್ದೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಉದಿತನ್ತಿಆದೀಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ। ಅಯಸದ್ದೋ ಪನ ಕಾರಣಂ ದೀಪೇತಿ। ಇದಞ್ಚಾಪಿ ದುತಿಯಸಚ್ಚಂ ಅವಸೇಸಪಚ್ಚಯಸಮಾಯೋಗೇ ಸತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ। ಇತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಂಯೋಗೇ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣತ್ತಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। ಸಮುದಯೋ ಚ ಸೋ ಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಲೋಭಸಙ್ಖಾತಾ ತಣ್ಹಾ ಲಬ್ಭತಿ । ನಿರೋಧಸಚ್ಚನ್ತಿ ರೋಧತಿ ಚರತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ರೋಧೋ, ತೇಭೂಮಿಕವಟ್ಟಧಮ್ಮೋ। ರೋಧಧಾತು ಚರಣೇ ಣ। ನತ್ಥಿ ತೇಭೂಮಿಕವಟ್ಟಧಮ್ಮಸ್ಸ ರೋಧೋ

ಚರಣಂ ಏತ್ಥಾತಿ ನಿರೋಧೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಅಥ ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಏತ್ಥಾತಿ ನಿರೋಧೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ರುಧಿಧಾತು ಆವರಣೇ ಣ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ತತಿಯಸಚ್ಚಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ನಿಸದ್ದೋ ಅಭಾವಂ। ರೋಧ ಸದ್ದೋ ಚಾರಕಂ ದೀಪೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಭಾವೋ ಏತ್ಥ ಸಂಸಾರ ಚಾರಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖರೋಧಸ್ಸ ಸಬ್ಬಗತಿಸುಞ್ಞತ್ತಾ। ಸಮಧಿ ಗತೇ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸಂಸಾರಚಾರಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖರೋಧಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾತಿಪಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧನ್ತಿ। ನಿರೋಧೋ ಚ ಸೋ ಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ। ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ ಮಗ್ಗೋ। ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಚತುತ್ಥಸಚ್ಚಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಏತಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಗಚ್ಛತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ತದಭಿಮುಖಭೂತತ್ತಾ ಪಟಿಪದಾ ಚ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿಪದಾತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। ಮಗ್ಗೋ ಚ ಸೋ ಸಚ್ಚಞ್ಚಾತಿ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತಾನಿ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅರಿಯಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ತೇಸಂ ಪನ ಲಕ್ಖಣಾದೀನಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಬಾಧನಲಕ್ಖಣಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಸನ್ತಾಪನರಸಂ, ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, ಪಭವಲಕ್ಖಣಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಅನುಪಚ್ಛೇದಕರಣರಸಂ, ಪಲಿಬೋಧಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ। ಸನ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಅಚ್ಚುತಿರಸಂ, ಅನಿಮಿತ್ತಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ। ನಿಯ್ಯಾನಲಕ್ಖಣಂ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ, ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನ ಕರಣರಸಂ, ವುಟ್ಠಾನಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ। ಏತೇಸು ಪನ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಪಠಮತತಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಫಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ದುತಿಯ ಚತುತ್ಥಸಚ್ಚಾನಿ ಹೇತೂನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇಸಚ್ಚಾನಿ ದುದ್ದ ಸತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಾನಿ। ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ದ್ವೇಸಚ್ಚಾನಿ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ದುದ್ದಸಾನಿ।

ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಪನ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚೇವ ದುದ್ದಸಞ್ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏಕೇಕಸ್ಸ ಪನ ಸಚ್ಚಸ್ಸ ಚತುನ್ನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ವಸೇನ ಸೋಳಸ ಸಚ್ಚಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಮಗ್ಗಪಾಳಿಯಂ** "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ದುಕ್ಖಟ್ಠಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ। ಏವಂ ದುಕ್ಖಂ ತಥಟ್ಠೇನ ಸಚ್ಚಂ। ಸಮುದಯಸ್ಸ ಆಯೂಹನಟ್ಠೋ ನಿದಾನಟ್ಠೋ ಸಂಯೋಗಟ್ಠೋ ಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೋ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮುದಯಸ್ಸ ಸಮುದಯಟ್ಠಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ। ಏವಂ ಸಮುದಯೋ ತಥಟ್ಠೇನ ಸಚ್ಚಂ। ನಿರೋಧಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣಟ್ಠೋ ವಿವೇಕಟ್ಠೋ ಅಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ ಅಮತಟ್ಠೋ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ನಿರೋಧಸ್ಸ ನಿರೋಧಟ್ಠಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ, ಏವಂ ನಿರೋಧೋ ತಥಟ್ಠೇನ ಸಚ್ಚಂ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೋ ಹೇತ್ವಟ್ಠೋ ದಸ್ಸನಟ್ಠೋ ಅಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೋ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾ ತಥಾ ಅವಿತಥಾ ಅನಞ್ಞಥಾ, ಏವಂ ಮಗ್ಗೋ ತಥಟ್ಠೇನ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ।

ದಸ್ಸನಂ ದಸಂ, ದಿಸತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ದಸಂ, ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ದಿಸಧಾತು ಅಪೇಕ್ಖನೇ ಅ। ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ದಸ್ಸನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಚತುಸಚ್ಚದಸೋ, ಜಿನೋ। ಅಥ ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅದಸ್ಸಿ ಅಪಸ್ಸೀತಿ ಚತುಸಚ್ಚದಸೋ, ಜಿನೋ। ಸೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಚತುಸಚ್ಚದಸಂ। ಚತುಸಚ್ಚಞಾಣಂ ಪನ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಅನುಬೋಧಞಾಣಞ್ಚ, ಪಟಿವೇಧ ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಅನುಬೋಧಞಾಣಂ ಲೋಕಿಯಂ ಅನುಸ್ಸವಾದಿವಸೇನ ನಿರೋಧೇ ಮಗ್ಗೇ ಚ ಪವತ್ತತಿ, ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ನಿರೋಧಮಾರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚತೋ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ಯಥಾಹ ಯೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ದುಕ್ಖಂ ಪಸ್ಸತಿ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯಮ್ಪಿ ಸೋ ಪಸ್ಸತಿ। ದುಕ್ಖನಿರೋಧಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪಟಿ ಪದಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಚತುಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ಪನ ಅನುಬೋಧಞಾಣೇನ ವಿನಾ ನ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಬೋಧ ಞಾಣತ್ಥಾಯ ಪುಬ್ಬೇ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪಣ್ಡಿತೇನ ಸಮಾರಮ್ಭಿ ತಬ್ಬನ್ತಿ । ನನು ಚ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಜಿನೋಯೇವ ಚತುಸಚ್ಚದಸನ್ತಿ ಥೋಮಿತೋತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ಅರಿಯಸಾವಕೇಹಿ ವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಅನಞ್ಞೋಪದೇಸೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾಯೇವ ಚತುಸಚ್ಚದಸನ್ತಿ ಅಭಿತ್ಥವಿತೋತಿ।

ತತ್ಥ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಅವಸೇಸಧಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ನಾಮ। ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ನಾಮ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿರೋಧ ಸಚ್ಚಂ ನಾಮ। ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ನಾಮ। ವುತ್ತಂ ಪನ **ಅಭಿಧಮ್ಮತ್ಥಸಙ್ಗಹೇ** -

"ದುಕ್ಖಂ ತೇಭೂಮಕಂ ವಟ್ಟಂ, ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯೋ ಭವೇ।
ನಿರೋಧೋ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಮಗ್ಗೋ ಲೋಕುತ್ತರೋ ಮತೋ"ತಿ॥

ವರಮಿದ್ಧಿಗತನ್ತಿ ವರಂ ಇದ್ಧಿಗತಂ। ಉತ್ತಮಂ ಅತೀತಬುದ್ಧಾನಂ ಇದ್ಧಿಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಉತ್ತಮಾನಂ ಇದ್ಧೀನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಜ್ಝನಂ ಸಮಿಜ್ಝನಂ ಇದ್ಧಿ, ಇಜ್ಝತಿ ಸಮಿಜ್ಝತಿ ನಿಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವಾ ಇದ್ಧಿ। ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಞ್ಚ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಚ ಲಬ್ಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** "ತಥಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ಇಜ್ಝತೀತಿ ಇದ್ಧೀತಿ ಚ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಇಜ್ಝತೀತಿ ಇದ್ಧೀ"ತಿ ಚ। ಅಥ ವಾ ಇಜ್ಝನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತಾಯ ಇದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇದ್ಧಿ, ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಚ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಇಧಧಾತು ವುಡ್ಢಿಯನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ತಪಚ್ಚಯೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಜೋತಕೋ ಈಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಇದ್ಧಿಂ ಅಗಮಿನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಗತೋ, ಜಿನೋ। ಅಥ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಗತೋ, ವರಾನಂ ಉತ್ತಮಾನಂ ಇದ್ಧೀನಂ ಗತೋ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೋತಿ ವರಮಿದ್ಧಿಗತೋ, ಜಿನೋ। ತಂ ವರಮಿದ್ಧಿಗತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪನ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಇದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಪನ ವಿಸೇಸತೋ ಏತಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಇದ್ಧಾ ಸಮಿದ್ಧಾ ವುದ್ಧಾ ಅತಿಉಕ್ಕಂಸಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋಯೇವ ವರಮಿದ್ಧಿಗತನ್ತಿ ಅಭಿತ್ಥವಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನರದೇವಹಿತನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರ ಸಙ್ಖಾತಂ ಹಿತಂ ಪಯೋಜನಂ ಧಾರಣಂ। ತೇಸಂ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ತಿಭವೂಪಸಮ**ನ್ತಿ ತಿಭವಉಪಸಮಂ। ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಕಾಮರೂಪಅರೂಪಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ತೀಸು ಭವೇಸು ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ವಾ ಉಪಸಮಿತಂ ನಿಬ್ಬುತಂ ನಿರುದ್ಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತ್ಥಾತಿ ಭವೋ, ತಯೋ ಭವಾ ತಿಭವಾ, ತೇಹಿ ಉಪಸಮಿತ್ಥಾತಿ ತಿಭವೂಪಸಮೋ, ಜಿನೋ। ತಂ ತಿಭವೂಪಸಮಂ। ಭಗವತೋ ಪನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇವ ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಸಙ್ಖಾತೇಸು ತೀಸು ಭವೇಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿಜನಕಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾಮೂಲಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಾದಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ನಿರವಸೇಸಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ವಿಸೇಸೇನ ತಿಭವೂಪಸಮನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಜಿನ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಮಾರಜಯನ್ತಂ ಬುದ್ಧಂ। **ಪಣಮಾಮೀ**ತಿ ಅಹಂ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆದರಂ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಸಮತಿಂಸತಿ ಸಮ್ಭರಣಂ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಸಮ್ಭೂತಂ ಪರಿಪೂರಿತಂ, ವರಬೋಧಿದುಮೇ ಉತ್ತಮಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ, ಚತುಸಚ್ಚದಸಂ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಪಸ್ಸನ್ತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಂ, ವರಮಿದ್ಧಿಗತಂ ಉತ್ತಮಂ ಅತೀತ ಬುದ್ಧಾನಂ ಇದ್ಧಿಪತ್ತಂ ಉತ್ತಮಾನಂ ಇದ್ಧೀನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ವಾ, ನರದೇವಹಿತಂ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಙ್ಖಾತಂ ಪಯೋಜನಂ ಧಾರಣಂ, ತಿಭವೂಪಸಮಂ ಕಾಮರೂಪಅರೂಪಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ಉಪಸಮಿತಂ, ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಸಙ್ಖಾತೇಸು ತೀಸು ಭವೇಸು ಪುನಬ್ಭವಾ ಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಉಪಸಮಿತಂ ನಿಬ್ಬುತಂ ವಾ, ಜಿನಂ ಪಞ್ಚಮಾರಜಯನ್ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಪಣಮಾಮಿ ಅಹಂ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಆದರಂ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಏಕಾದಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೨. ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕಂ ವಿರಜಂ,
ಗಗನೂಪಮಧಿಂ ಧಿತಿಮೇರುಸಮಂ।
ಜಲಜೂಪಮಸೀತಲಸೀಲಯುತಂ,
ಪಥವೀಸಹನಂ ಪಣಮಾಮಿ ಜಿನಂ॥

೧೨. ಏವಂ ಏಕಾದಸಮಗಾಥಾಯ ಜಿನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಛಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಜಿನಂ ವನ್ದಿತು ಕಾಮೋ **ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕನ್ತ್ಯಾದಿ**ಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಚತೂಹಿ ಸ ಗಣೇಹಿ ರಚಿತತ್ತಾ ದ್ವಾದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ತೋಟಕಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಸಾಧಕಂ ಪನ ಅನನ್ತರಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ।

ತತ್ಥ **ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕ**ನ್ತಿ ಅನೇಕಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಜಾತೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸತಸದ್ದೋ ಅನೇಕಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋ। ಸತತೇಜೋ ಸಹಸ್ಸರಂ ಸೀತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಸತೇನ ಅನೇಕೇನ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಜಾತನ್ತಿ ಸತಪುಞ್ಞಜಂ, ಲಕ್ಖಿಯತಿ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಬುದ್ಧದಬ್ಬಂ ಏತೇಹೀತಿ ಲಕ್ಖಣಂ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾದಿ। ಲಕ್ಖಧಾತು ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸುಯು। ಸತಪುಞ್ಞಜಞ್ಚ ತಂ ಲಕ್ಖಣಞ್ಚಾತಿ ಸತಪುಞ್ಞಜ ಲಕ್ಖಣಂ। ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕೋ, ಜಿನೋ। ತಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಅನನ್ತೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಏಕೇಕಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಏತ್ತಕೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಕತಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏಕೋವ ಏಕೇಕಂ ಸತಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಜಾತೇಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನ ಲಕ್ಖಣೇ ಹಿ ಚ ಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಬುದ್ಧವಂಸಟ್ಠಕಥಾಯಂ** -

"ಸತಪುಞ್ಞ ಲಕ್ಖಣೋತಿ ಅನನ್ತೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಏಕೇಕಂ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ, ಏತ್ತಕೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಕತಕಮ್ಮಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸಯಮೇವ ಏಕೋ ಸತಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಸತೇನ ಸತೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಏಕೇಕಲಕ್ಖಣೋತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯೋ ಕೋಚಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ। ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ"ನ್ತಿ। **ಪಾಥೇಯ್ಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಸತ ಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಸತೇನ ಸತೇನ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಏಕೇಕಂ ಲಕ್ಖಣಂ । ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯೋ ಕೋಚಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ನ ರೋಚಯಿಂಸು। ಅನನ್ತೇಸು ಪನ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಏಕೇಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಏತ್ತಕೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಏಕೋವ ಏಕೇಕಂ ಸತಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸತಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ರೋಚಯಿಂಸೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಪನ ಉಪರಿ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತೀತಿ।

ವಿರಜನ್ತಿ ರಾಗರಜಾದೀನಂ ಅಭಾವಾ ವಿಗತರಜಂ। ರಞ್ಜತಿ ಸಞ್ಜತಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣೇಸೂತಿ ರಜೋ, ರಾಗಾದಿರಜೋ। ರನ್ಜಧಾತು ರಾಗೇ ಅ। ವಿಗತೋ ರಜೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಿರಜೋ, ಜಿನೋ। ತಂ ವಿರಜಂ। ಜಿನೋ ಹಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇಯೇವ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಮಾರ ರಜಸ್ಸ ಜಯಿತತ್ತಾ ವಿಗತರಜೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಗನೂಪಮಧಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಧೀ ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಆಕಾಸೂಪಮಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣವನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಹಙ್ಗಮಾದಯೋತಿ ಗಗನಂ, ಆಕಾಸೋ। ಗಮುಧಾತು ಗತಿಯಂ ಯು। ಮಕಾರಸ್ಸ ಗೋ। ಉಪಮಿಯತೇ ಉಪಮಾ। ಭಾವಸಾಧನೋಯಂ। ಉಪಪುಬ್ಬಮಾಧಾತು ಪರಿಮಾನೇ ಅ। ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಧರತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಧೀ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣಂ। ಧರಧಾತು ಞಾಣೇ ಕ್ವಿ, ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಜೋತಕಈಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಗಗನೇನ ಆಕಾಸೇನ ಯುತ್ತಾ ಉಪಮಾ ಗಗನೂಪಮಾ, ತಂ ಸದಿಸಂ ಧೀ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಗಗನೂಪಮಧಿ, ಜಿನೋ। ತಂ ಗಗನೂಪಮಧಿಂ। ಅಯಂ ಪನ ಅನನ್ತಾದಿಗುಣಹೀನತ್ತಾ ಧಮ್ಮಹೀನೋಪಮಾ ನಾಮ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸುಬೋಧಾಲಙ್ಕಾರೇ** "ಧಮ್ಮಹೀನಾಮುಖಮ್ಭೋಜ, ಸದಿಸಂ ಮುನಿನೋ ಇತೀ"ತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಆಕಾಸೋ ಅನನ್ತೋತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಕಾಸೋ ಅನನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿತ್ಥರತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ಅನನ್ತಂ ಬುದ್ಧಞಾಣನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸ್ಸ ಅನನ್ತಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಚ ಞಾಣಂ ಅನನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ವಿತ್ಥರತಿ। ತಸ್ಮಾ ಗಗನೂಪಮಧಿನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ।

ಧಿತಿಮೇರುಸಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಧಿತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮಾಧಿ। ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತ ಸದಿಸಂ ಅಚಲಸಮಾಧಿವನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಿಯತಿ ಠಪಿಯತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಏತೇನಾತಿ ಧಿತಿ, ಭಗವತೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಝಾನಸಮಾಧಿ। ಧಿಧಾತು ಧಾರಣೇತಿ। ರಂಸಿಯಾ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಮಿನಾತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ಮೇರು, ಪಬ್ಬತರಾಜಾ। ಮೀಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ರುಪಚ್ಚಯೋ। ಇಮಂ ವಚನತ್ಥಞ್ಹಿ

ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಪಾಚೀನಪಸ್ಸಂ ರಜತಮಯಂ, ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಂ ಮಣಿಮಯಂ, ಪಚ್ಛಿಮಪಸ್ಸಂ ಫಲ್ಲಿಕಮಯಂ, ಉತ್ತರಪಸ್ಸಂ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಮಿನಾತಿ ಹಿಂಸತಿ ಸಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬತೇ ಅತ್ತನೋ ಉಚ್ಚತರಟ್ಠೇನಾತಿ ಮೇರು, ಮೇರುನಾ ಸಮೋ ಧಿತಿ ಸಮಾಧಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ಧಿತಿಮೇರುಸಮೋ, ಜಿನೋ। ತಂ ಧಿತಿಮೇರು ಸಮಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಮೇರುರಾಜಾ ಅಟ್ಠಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗತೇಹಿ ವಾತೇಹಿ ನ ಕಮ್ಪತಿ ನ ಚಲತಿ, ಏವಂ ಜಿನೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿನೀವರಣೇ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಹಿ ಲೋಕಧಮ್ಮೇಹಿ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಾತೇಹಿ ಚ ನ ಕಮ್ಪತಿ ನ ಚಲತೀತಿ ಧಿತಿಮೇರುಸಮನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಜಲಜೂಪಮಸೀತಲಸೀಲಯುತನ್ತಿ ಉದಕಜಾತಪ್ಪದುಮಸದಿಸೇನ ಅತಿಸೀತಲೇನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸೀಲೇನ ಸಂಯುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಅಪದಾನ ಪಾಳಿಯಂ** "ಸೀಲಂ ತಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। **ತದಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** "ಭಗವತೋ ಪನ ಸೀಲಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಮೇವಾ"ತಿ। ಜಲತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ಜಲಂ, ಉದಕಂ। ಜಲಧಾತು ದಿತ್ತಿಯಂ ಅ। ಜಲೇ ಉದಕೇ ಜಾತಂ ಜಲಜಂ, ಪದುಮಂ। ಜಲಜೇನ ಪದುಮೇನ ಉಪಮಂ ಸದಿಸನ್ತಿ ಜಲಜೂಪಮಂ, ಸೀಲಂ। ಸುಖತ್ಥಿಕೇಹಿ ಸೇವಿಯತೀತಿ ಸೀತಲಂ, ಸೀಲಂ। ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ ತಲಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ಸೀತಗುಣಂ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಸೀತಲಂ, ಸೀಲಂ। ಸೀತಸದ್ದೂಪಪದ ಲಾಧಾತು ಗಹಣೇ ಕ್ವಿ। ಉದಕೇ ಪನ ಜಾತಂ ಪದುಮಂ ಉದಕೇನ ಉಣ್ಹಸ್ಸ ಸಮಿತತ್ತಾ ಸೀತಲಂ ವಿಯ। ಸೀಲಂ ಪನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಕಿಲೇಸತಾ ಪನಸ್ಸ ಸಮೇತತ್ತಾ ಅಚ್ಚನ್ತಸೀತಲಂ ಹೋತಿ। ಸುರಕ್ಖಿತಞ್ಹಿ ವಿಸುದ್ಧಂ ಸೀಲಂ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಂ ಉಪಸಮೇತಿ ನ ಹರಿತಚನ್ದನಂ ಮುತ್ತಾಹಾರೋ ಮಣಿ ಉದಕಂ ವಾತೋ ಚನ್ದಕಿರಣೋ ಚ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಲಮೇವ ಸೀತಲನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸೀತಲನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** -

> "ನ ತಂ ಸಜಲದಾ ವಾತಾ, ನ ಚಾಪಿ ಹರಿಚನ್ದನಂ।
> ನೇವ ಹಾರಾ ನ ಮಣಯೋ, ನ ಚನ್ದಕಿರಣಙ್ಕುರಾ।
> ಸಮಯನ್ತೀಧ ಸತ್ತಾನಂ, ಪರಿಳಾಹಂ ಸುರಕ್ಖಿತಂ।
> ಯಂ ಸಮೇತಿದಂ ಅರಿಯಂ, ಸೀಲಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸೀತಲ"ನ್ತಿ॥

ಅಯಂ ಪನ ತಸ್ಸ ಗಾಥಾದ್ವಯಸ್ಸತ್ಥೋ। ಸುರಕ್ಖಿತಂ ಸುಟ್ಠುರಕ್ಖಿತಂ ಅರಿಯಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸೀತಲಂ ಇದಂ ಸೀಲಂ ಇಧಲೋಕೇ ಸತ್ತಾನಂ ಯಂ ಪರಿಳಾಹಂ ಸಮೇತಿ, ತಂ ಪರಿಳಾಹಂ ಸಜಲದಾ ಉದಕದದೇನ ಮೇಘೇನ ಸಹ ಪವತ್ತಾ ವಾತಾ ಸೀತವಾತಾ ನ ಸಮಯನ್ತಿ ಹರಿತಚನ್ದನಞ್ಚಾಪಿ ನ ಸಮಯತಿ। ಹಾರಾ ಮುತ್ತಾಹಾರಾ ನೇವ ಸಮಯನ್ತಿ। ಮಣಯೋ ವೇಳುರಿಯಾದಿಮಣಿಯೋ ನ ಸಮಯನ್ತಿ। ಚನ್ದಕಿರಣಙ್ಕುರಾ ಚನ್ದಸ್ಸ ರಂಸಿಅಙ್ಕುರಾ ನ ಸಮಯನ್ತೀತಿ। ಸೀಲತಿ ಸಮಾಧಿಯತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಸುಸೀಲ್ಯವಸೇನ ನ ವಿಪ್ಪಕಿರತೀತಿ ಸೀಲಂ। ಸೀಲಧಾತು ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಅ। ಅಥ ವಾ ಸೀಲನ್ತಿ ಸಮಾದಹನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ ಸೀಲಂ, ಸೀಲೇನ್ತಿ ವಾ ಏತೇನ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಧಾರೇನ್ತಿ ಆಭುಸೋ ಧಾರೇನ್ತಿ ಸಾಧವೋತಿ ಸೀಲಂ, ಚೇತನಾಧಮ್ಮೋ, ಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ವಾ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೀಲಧಾತು ಉಪಧಾರಣೇ ಅ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಕೇನಟ್ಠೇನ ಸೀಲನ್ತಿ ಸೀಲನಟ್ಠೇನ ಸೀಲಂ। ಕಿಮಿದಂ ಸೀಲಂ ನಾಮ, ಸಮಾಧಾನಂ ವಾ, ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಸುಸೀಲ್ಯವಸೇನ ಅವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪಧಾರಣಂ ವಾ, ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಆಧಾರಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ। ಜಲಜೂಪಮೇನ ಪದುಮಸದಿಸೇನ ಸೀತಲೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಸೀತಲೇನ ಸೀಲೇನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸೀಲೇನ ಯುತ್ತೋತಿ ಜಲಜೂಪಮಸೀತಲಸೀಲಯುತೋ, ಜಿನೋ। ತಂ ಜಲಜೂಪಮಸೀತಲಸೀಲಯುತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಉದಕೇ ಜಾತಂ ಪದುಮಂ ಜಲೇನ ಸೀತಲಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಭಗವತೋ ಮಗ್ಗಸೀಲೇನ ಕಿಲೇಸುಪತಾಪನಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ತಂ ಸೀತಲಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸೀತಲಂ। ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋತಿ ಜಲಜೂಪಮಸೀತಲಸೀಲ ಯುತನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪಥವೀಸಹನನ್ತಿ ಪಥವೀ ವಿಯ ಖನ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಖನ್ತಿವನ್ತಂ ವಾ। ಪಥನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತರುಪಬ್ಬತಾದಯೋತಿ ಪಥವೀ, ಭೂಮಿ। ಪಥಧಾತು ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ವೀಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ಪುಥು ಹುತ್ವಾ ಜಾತನ್ತಿ ಪಥವೀ। ಜಾತತದ್ಧಿತತ್ಥೇ ವೀಪಚ್ಚಯೋ। ಸಹಯತೇ ಖಮಿಯತೇ ಸಹನಂ, ಸಹತಿ ಖಮತೀತಿ ವಾ ಸಹನಂ, ಅಧಿವಾಸನಖನ್ತಿ। ಸಹಧಾತು ಖನ್ತಿಯಂ ಯು। ಪಥವೀ ವಿಯ ಸಹನಂ ಖಮನಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಪಥವೀಸಹನೋ, ಜಿನೋ। ತಂ ಪಥವೀಸಹನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಥವೀ ಅತ್ತನೋ ಉಪರಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸುಚಿಮ್ಪಿ ಅಸುಚಿಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಸಹತಿ, ನ ಪಟಿಘಾನುನಯಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಜಿನೋ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಸಹತಿ, ನ ತತ್ಥ ಪಟಿಘಾನುನಯಂ ಕರೋತೀತಿ ಪಥವೀಸಹನನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಪದಾನಪಾಳಿಯಂ** –

"ಲಾಭಾಲಾಭೇ ನ ಸಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಮ್ಮಾನನವಿಮಾನನೇ।
ಪಥವೀಸದಿಸಾ ಬುದ್ಧಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ನ ವಿರಾಧಿಯಾ"ತಿ॥

ಅಹಂ ಜಿನಂ ಪಣಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಸತಪುಞ್ಞಜಲಕ್ಖಣಿಕಂ ಅನೇಕಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಜಾತೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಂ, ವಿರಜಂ ರಾಗರಜಾದೀನಂ ಅಭಾವಾ ವಿಗತರಜಂ, ಗಗನೂಪಮಧಿಂ ಆಕಾಸೂಪಮಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣವನ್ತಂ, ಧಿತಿಮೇರುಸಮಂ ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತಸದಿಸಂ ಅಚಲಸಮಾಧಿವನ್ತಂ, ಜಲಜೂಪಮಸೀತಲ ಸೀಲಯುತಂ। ಉದಕಜಾತಪ್ಪದುಮಸದಿಸೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಅತಿಸೀತಲೇನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಸೀಲೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ಪಥವೀಸಹನಂ ಪಥವೀ ವಿಯ ಖನ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಖನ್ತಿವನ್ತಂ ವಾ, ಜಿನಂ ಪಞ್ಚಮಾರವಿಜಯಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಪಣಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ದ್ವಾದಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೩. ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮತಿ ದಿವೇ ದಿವಾಕರೋವ,
ಸೋಭನ್ತೋ ರತಿಜನನೇ ಸಿಲಾಸನಮ್ಹಿ।
ಆಸೀನೋ ಸಿವಸುಖದಂ ಅದೇಸಿ ಧಮ್ಮಂ,
ದೇವಾನಂ ತಮಸದಿಸಂ ನಮಾಮಿ ನಿಚ್ಚಂ॥

೧೩. ಏವಂ ದ್ವಾದಸಮಗಾಥಾಯ ಜಿನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಾವತಿಂಸಪುರೇ ಮಾತುದೇವಪುತ್ತಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ದೇಸಕ ಗುಣೇನ ಅಭಿತ್ಥವಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮತಿ**ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಮ ನ ಜ ರ ಗಣೇಹಿ ಚ ಏಕಗರುನಾ ಚ ತೀಹಿ ಯತೀಹಿ ಚ ದಸಹಿ ಯತೀಹಿ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ತೇರಸಕ್ಖರ ಸಂಯುತ್ತಾ ಪಹಸ್ಸಿಣೀಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಮ್ನಾ ಜರಾ ಗೋ ತಿದಸಯತಿಪ್ಪಹಸ್ಸಿಣೀ ಸಾ"ತಿ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಮ್ನಾ ಮಗಣ ನಗಣಾ ಚ ಜರಾ ಜ ಗಣ ರಗಣಾ ಚ ಗೋ ಗರು ಚ ತಿದಸಯತಿ ತಿಯತಿ ಚ ದಸಯತಿ ಚ ಚೇ ಸಿಯಾ, ಸಾ ಗಾಥಾ ಪಹಸ್ಸಿಣೀಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ। ತತ್ಥ ಸುಮತಿ ಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇವಾನಂ ಅದೇಸೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಯೋ**ತಿ ಅನಿಯಮವಾಚಕಸಬ್ಬನಾಮಪದಂ। ತಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸದ್ದವಿದೂಹಿ** –

"ರುಳ್ಹೀಖ್ಯಾತಂ ನಿಪಾತಞ್ಚು, ಪಸಗ್ಗಾಲಪನಂ ತಥಾ।
ಸಬ್ಬನಾಮನ್ತಿ ಏತೇಸು, ನ ಕತೋ ವಿಗ್ಗಹೋ ಭಸೂ"ತಿ॥

ಅಥ ವಾ ಸಬ್ಬನಾಮಭಾವಂ ಯಾತೀತಿ ಯೋ, ಅನಿಯಮವಾಚಕ ಭಾವಂ ಯಾತೀತಿ ವಾ ಯೋ। ಸಬ್ಬನಾಮಭಾವೇನ ಯಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ ಯೋ। ಅನಿಯಮವಾಚಕಭಾವೇನ ಯಾತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ ಯೋ। ಸಬ್ಬನಾಮಭಾವೇನ ಯಾತಬ್ಬೋ ಞಾತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಯೋ, ಯಾತಬ್ಬೋ ಞಾತಬ್ಬೋ ಏತೇನ ಅನಿಯಮತ್ಥೋತಿ ವಾ ಯೋ। ಸಬ್ಬನಾಮಸಞ್ಞಾತಂ ಯಞಿತಿಪದಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಯೋ ಯಾದಿ ಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ, ಪಟಿವಿದ್ಧಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ವಾ। ತಸ್ಸ ಪನ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಸುಮತೀ**ತಿ ಸುನ್ದರಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣವಾತೋ, ದೇಸನಾಞಾಣವಾತೋ ವಾ। ಅದೇಸಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇವಾನನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ ಹಿ ಇಧ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣಂ ಸುಮತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಮನತಿ ಜಾನಾತಿ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಧಮ್ಮಂ ವಾತಿ ಮತಿ। ಮನಧಾತು ಞಾಣೇತಿ। ಸುನ್ದರಾ ಮತಿ ಸುಮತಿ, ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಸಭಾವಜಾನನಸಮತ್ಥಂ ತೇಸಂ ದೇಸೇ ತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಜಾನನಸಮತ್ಥಂ ಬೋಧೇತಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸಯಾಧಿ ಮುತ್ತಿಯಾದಿವಿಭಾವನಸಮತ್ಥಞ್ಚಾತಿ ತಿಸಮತ್ಥಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಸುಮತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಮೇವ ಅಭಿಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನಭಾವೇ ಸಮತ್ಥಂ। ನಾಞ್ಞನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ಅಭಿಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸುನ್ದರಾ ಮತಿ ಅಸ್ಸ ಅಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಸುಮತಿ, ಬುದ್ಧೋ। ಸಮಾಸನ್ತ ತದ್ಧಿತಾಯಂ। ತದಸ್ಸತ್ಥೀತಿವೀ ಚಾತಿ ಸುತ್ತೇ ಚಸದ್ದೇನ ಅಪಚ್ಚಯೋ। ಯಥಾ ಪೀತಿಸುಖನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಪಾರಾಜಿಕಣ್ಡಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಅಯಞ್ಚ ಪೀತಿ ಇದಞ್ಚ ಸುಖಂ ಅಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಅಸ್ಮಿಂ ವಾ ಝಾನೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಇದಂ ಝಾನಂ ಪೀತಿಸುಖನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ।

ದಿವೇತಿ ದಿವಸೇ। ಸೂರಿಯೋಭಾಸೇನ ದಿಬ್ಬತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ದಿವೋ। ದಿವುಧಾತು ಜುತಿಯಂ ಅ। ತಸ್ಮಿಂ ದಿವೇ। **ದಿವಾ ಕರೋವಾ**ತಿ ಸೂರಿಯೋ ಇವ। ದಿವಾದಿನಂ ಕರೋತೀತಿ ದಿವಾಕರೋ, ಸೂರಿಯೋ। ದಿವಾಸದ್ದೂಪ ಪದ ಕರಧಾತು ಕರಣೇ ಅ। ಅಥ ವಾ ದಿವಾ ದಿವಸೇ ಕರೋ ರಂಸಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಿವಾಕರೋ। ಕರಸದ್ದೋ ಹಿ ರಂಸಿವಾಚಕೋ। **ಸೋಭನ್ತೋ**ತಿ ವಿರೋಚಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ। ಸುಭತಿ ವಿರೋಚತಿ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಂಸಿಆದೀಹೀತಿ ಸೋಭನ್ತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸುಭಧಾತು ಸೋಭೇ, ದಿತ್ತಿಯಂ ವಾ ಅನ್ತಪಚ್ಚಯೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಂಸೀಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಅಸೀತ್ಯಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ದೇವಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸೋಭತಿ ವಿರೋಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರತಿಜನನೇ**ತಿ ದೇವಾನಂ ಅತಪ್ಪಕಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪಾದನೇ, ಪೇಮುಪ್ಪಾದನೇ ವಾ। ರಮನಂ ರತಿ। ರಮುಧಾತು ಕೀಳಾಯನ್ತಿ। ತಂ ಜನೇತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ರತಿಜನನಂ। ಸಿಲಾಸನಂ। ರತಿಸದ್ದೂಪಪದ ಜನಧಾತು ಜನನೇ ಯು। ತಸ್ಮಿಂ ರತಿಜನನೇ।

ಸಿಲಾಸನಮ್ಹೀತಿ ತಿದಸಾಲಯೇ, ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಮೂಲೇ ಜಾತೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ವಾ ದೀಘತೋ ಸಟ್ಠಿಯೋಜನೇ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪಣ್ಣಾಸ ಯೋಜನೇ ಪುಥುಲತೋ ಪನ್ನರಸಯೋಜನೇ ವಣ್ಣತೋ ಜಯಸುಮನಪುಪ್ಫಸದಿಸೇ ರತ್ತಕಮ್ಬಲವಣ್ಣೇ ವಾ ಸಣ್ಹಸುಖುಮೇ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬ ಲನಾಮಕೇ ಸಿಲಾಸನೇ। ಸಕ್ಕೇನ ಸೇವಿಯತೀತಿ ಸಿಲಂ। ಪಾಸಾಣೋ । ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ ಅಲಪಚ್ಚಯೋ। ಆಸಿಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆಸನಂ। ಅಥ ವಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸೇವಿಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆಸನಂ। ಆಪುಬ್ಬಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ ಯು। ಸಿಲಂಏವ ಆಸನಂ ಸಿಲಾಸನಂ। ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಸನಂ ಲಬ್ಭತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಲಾಸನಮ್ಹಿ। **ಆಸೀನೋ**ತಿ ದಸಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಆಗಮ್ಮ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ದೇವಾನಂ ಗಣೇನ ಪರಿವಾರಿತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತೋ। ಆಸೀದನಂ ನಿಸಜ್ಜನಂ ಆಸೀನೋ। ಆಸಮನ್ತತೋ ಸೀದತಿ ವಸತೀತಿ ವಾ ಆಸೀನೋ। ಅಭಿಧಮ್ಮಕಥಾಭಿಮುಖಂ ಸೀದತಿ ನಿಸಜ್ಜತೀತಿ ವಾ ಆಸೀನೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಆಪುಬ್ಬಸೀದಧಾತು ನಿಸಜ್ಜಾಯಂ। ವಿಸರಣ ಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು ವಾ ತಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಸ ಈನಾದೇಸೋ, ಐಸ್ಸನತ್ತಂ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। **ಸಿವಸುಖದ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖದಾಯಕಂ। ಅರಿಯೇಹಿ ಸೇವಿಯತೀತಿ ಸಿವಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ ಅವೋ। ಅಥ ವಾ ರಾಗಗ್ಗಿಆದೀಹಿ ಸಮತಿ ಉಪಸಮತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಿವಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಸಮುಧಾತು ಉಪಸಮೇ ರಿವೋ। **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಸಿವಂ ಖೇಮಭಾವಂ ಕರೋತೀತಿ ಸಿವಂ, ಸಂಸಾರಭೀರುಕೇಹಿ ಸೇವಿತಬ್ಬತ್ತಾ ವಾ ಸಿವಂ। ಯದಾದಿನಾ ವಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸುಖಯತೀತಿ ಸುಖಂ। ಯಸ್ಸುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸುಖಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸುಟ್ಠು ದುಕ್ಖಂ ಖನತೀತಿ ಸುಖಂ। ಸುಪುಬ್ಬ ಖನುಧಾತು ಅವದಾರಣೇ ಕ್ವಿ। ಸಿವಸ್ಸ

ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸುಖಂ ಸಿವಸುಖಂ, ತಂ ದದಾತೀತಿ ಸಿವಸುಖದಂ, ಅಭಿಧಮ್ಮಧಮ್ಮೋ। ಸಿವಸುಖಸದ್ದೂಪಪದದಾಧಾತು ಅ। ಯೋ ಹಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಸೋ ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ದದಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅದೇಸಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇವಾನನ್ತಿ ದೇವಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ಅದೇಸೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಾನಾನಯವಿಚಿತ್ತಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಂ ದುದ್ದಸಂ ಅಭಿಧಮ್ಮ ಧಮ್ಮಂ। ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಧಮ್ಮೋ, ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಧಾರಿಯತಿ ನ ಬಾಲೇಹೀತಿ ವಾ ಧಮ್ಮೋ, ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ। ಧರಧಾತು ಧಾರಣೇ ರಮ್ಮಪಚ್ಚಯೋ। ತಂ ಧಮ್ಮಂ। **ದೇವಾನ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಮಾತುಭೂತದೇವಪುತ್ತಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಟ್ಠಸಾಲಿನೀಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** -

"ಮಾತರಂ ಪಮುಖಂ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯ ತೇಜಸಾ।
ಅಭಿಧಮ್ಮಕಥಾಮಗ್ಗಂ, ದೇವಾನಂ ಸಮ್ಪವತ್ತಯೀ"ತಿ॥

ಏತ್ಥ ಚ ಮಾತರನ್ತಿಪದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಮಾತುಭೂತಂ ದೇವಪುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಜಿನಾಲಙ್ಕಾರಪಾಳಿಯಂ** -

"ತತೋ ಪುತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾನ, ಗತಾ ಮಾತಾ ಸಕಂ ಘರಂ।
ಸತ್ತಮಿಯಂ ಚುತಾ ಗನ್ತ್ವಾ, ದೇವಪುತ್ತತ್ತಮಾಗಮೀ"ತಿ॥

ತಟ್ಟೀಕಾಯಞ್ಚ "ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ತುಸಿತಪುರೇ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ದೇವಪುತ್ತಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಮೇವ। **ಕಾಳುದಾಯೀ ಥೇರಗಾಥಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** "ಪರಿವಾರಿತಾತಿ ಚ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ ಪುರಿಮತ್ತಭಾವಸಿದ್ಧಂ ಇತ್ಥಿಭಾವಂ ದೇವತಾಭಾವಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ಕತೋ। ದೇವೂಪಪತ್ತಿ ಪನ ಪುರಿಸಭಾವೇನ ಜಾತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಜಾತಕಟೀಕಾಯಞ್ಚ** "ದೇವೋರೋಹನೇತಿ ಮಾತುದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ತೇಮಾಸಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ದೇವೋರೋಹನಕಾಲೇ"ತಿ ಮಾತುದೇವಪುತ್ತಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿಧಮ್ಮಾವತಾರಟೀಕಾಯಞ್ಚ** "ದೇವಾನನ್ತಿ ತದಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಾಧಿವಾಸೀನಂ ಮಾತುದೇವಪುತ್ತಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನ"ನ್ತಿ ಮಾತುದೇವಪುತ್ತ ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಿರೀಮಹಾಮಾಯಾಸತ್ಥೇ** ಚ "ಸಿರೀಮಹಾಮಾಯಾ ದೇವೀಪಿ ಸತ್ತದಿವಸೇಯೇವ ವಸಿತ್ವಾ ಕಾಲಙ್ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ತುಸಿತಭವನೇ ದೇವಪುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೀ"ತಿ ದೇವಪುತ್ತಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಂ। **ಮಣಿದೀಪಟೀಕಾಯಞ್ಚ** "ಮಾತರನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಮಾತುಭೂತಂ ದೇವಪುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಿರೀಮಹಾಮಾಯಾ ಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ವಿಜಾಯಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಮತ್ತಂ ಠತ್ವಾ ಇತೋ ಚವಿತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನೇ ಪುರಿಸಭಾವೇನೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ನ ಇತ್ಥಿಭಾವೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಮಾತರನ್ತಿಪದಸ್ಸ ಮಾತುಭೂತಂ ದೇವಪುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಮುಖ್ಯೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಮಧುಸಾರತ್ಥ ದೀಪನೀಟೀಕಾಯಂ ಪನ -
"ಸುದ್ಧೋದನೋ ನಾಮ ಪಿತಾ ಮಹೇಸಿನೋ,
ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಾತಾ ಪನ ಮಾಯಾ ನಾಮ॥

ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪರಿಹರಿಯ ಕುಚ್ಛಿನಾ,
ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ತಿದಿವಸ್ಮಿಂ ಮೋದತಿ।
ಸಾ ಗೋತಮೀ ಕಾಲಂಕತಾ ಇತೋ ಚುತಾ,
ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಕಾಮೇಹಿ ಸಮಙ್ಗಿಭೂತಾ।
ಆಮೋದತಿ ಕಾಮಗುಣೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ,

ಪರಿವಾರಿತಾ ದೇವಗಣೇಹಿ ತೇಹೀ"ತಿ। **ಥೇರಾಪಾಳಿ**।

ತದಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಪರಿವಾರಿತಾತಿ ಚ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ ಪುರಿಮತ್ತ ಭಾವಸಿದ್ಧಂ ಇತ್ಥಿಭಾವಂ ದೇವತಾಭಾವಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ಕತೋ। ದೇವೂಪಪತ್ತಿ ಪನ ಪುರಿಸಭಾವೇನ ಜಾತಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮಾತರನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವವಸೇನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಥೇರಟ್ಠಕಥಾ ಪನ ನಸಙ್ಗಹಾರುಳ್ಹಾ। ಅಞ್ಞಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾಸು ಚ ತಾದಿಸಂ ವಚನಂ ನತ್ಥಿ। ಪತ್ಥನಾಕಾಲೇ ಚ ಬುದ್ಧಮಾತಾ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪುರಿಸೋ ಹೋಮೀತಿ ಪತ್ಥನಾ ನತ್ಥಿ। ತಿಂಸಧಮ್ಮತಾಯಞ್ಚ ಬುದ್ಧಮಾತುಯಾ ಪುರಿಸಭಾವೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬನ್ತಿಪಿ ವಿದೂ ವದನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಪನ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಸಂಸಯವಚನೇನ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಿದೂವದನ್ತೀತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾವಚನೇಹಿ ಉಜುಕಂ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಚ। ದೇವತಾಸದ್ದೋ ಹಿ ದೇವಪುತ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮೇ ದೇವಧೀತಾಯ ಚ ವತ್ತತಿ। ತಥಾಹೇಸ "ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರಾ ದೇವತಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣಾ"ತಿಆದೀಸು ದೇವಪುತ್ತೇ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಖುದ್ದಕಪಾಠಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಅಞ್ಞತರಾತಿ ಅನಿಯಮಿತ ನಿದ್ದೇಸೋ। ಸಾ ಹಿ ನಾಮಗೋತ್ತತೋ ಅಪಾಕಟಾ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞತರಾತಿ ವುತ್ತಾ। ದೇವೋಯೇವ ದೇವತಾ। ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಸಾಧಾರಣಮೇವೇತಂ। ಇಧ ಪನ ಪುರಿಸೋಏವ। ಸೋ ದೇವಪುತ್ತೋ। ಕಿನ್ತುಸಾಧಾರಣನಾಮವಸೇನ ದೇವತಾತಿ ವುತ್ತೋ"ತಿ। **ಸುನೀತತ್ಥೇರಅಪದಾನ ಪಾಳಿಯಂ** ಆಗತಾಸು "ತಥಾ ತಾ ದೇವತಾ ಸತ್ತಸತಾ ಉಳಾರಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಮಾನಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ"ತಿಆದೀಸು ಬ್ರಹ್ಮೇ। **ಪದೀಪವಿಮಾನವತ್ಥುಪಾಳಿಯಂ** ವುತ್ತಾಸು -

"ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇನ ವಣ್ಣೇನ, ಯಾ ತ್ವಂ ತಿಟ್ಠತಿ ದೇವತೇ।
ಓಭಾಸೇನ್ತೀ ದಿಸಾ ಸಬ್ಬಾ, ಓಸಧೀ ವಿಯ ತಾರಕಾ"ತಿ॥

ಆದೀಸು ದೇವಧೀತಾಯ। ಏವಂ ಪನ ಪರಿವಾರಿತಾಸದ್ದೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಆಚರಿಯಧಮ್ಮಪಾಲತ್ಥೇರೇನ ಕತಾಯ ಥೇರಟ್ಠಕಥಾಯ ವುತ್ತವಚನಂ ಜಾತಕಟೀಕಾಯ ವುತ್ತವಚನಞ್ಚ ಆಚರಿಯಸುಮಙ್ಗಲತ್ಥೇರೇನ ಕತಾಯ ಅಭಿಧಮ್ಮಾವತಾರಟೀಕಾಯ ವುತ್ತವಚನಂ ಪಮಾಣಂ ಕತ್ವಾ ಮಾತುದೇವಪುತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋಯೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏತರಹಿ ಪನ ಕೇಚಿ ಆಚರಿಯಾ ಥೇರಾಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಂ ಪರಿವಾರಿತಾಸದ್ದಞ್ಚ ಮಧುಸಾರತ್ಥದೀಪನೀಟೀಕಾವಚನಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ಮಾತುದೇವಧೀತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅದೇಸೀ**ತಿ ಮಹಾಕರುಣಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಕಥೇಸಿ। ಅಸದಿಸಂ ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ತ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಂ। **ಅಸದಿಸ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಂ। ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಸದಿಸೋ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋತಿ ಅಸದಿಸೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇನ ಬುದ್ಧೇನ ಸದಿಸೋ ಕೋಚಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **ವಿನಯಮಹಾವಗ್ಗಪಾಳಿಯಂ** -

"ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಸದಿಸೋ ಮೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಸದೇವಕಸ್ಮಿಂ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ನತ್ಥಿ ಮೇ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ॥

ನಿಚ್ಚನ್ತಿಸತತಂ ಸಮಿತಂ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನಿರನ್ತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಸದಿಸಂ ತಂ ಬುದ್ಧಂ ನಿಚ್ಚಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಸುಮತಿ ಸುನ್ದರಸಬ್ಬಞ್ಞುತ ಞಾಣವಾತೋ, ದೇಸನಾಞಾಣವಾತೋ ವಾ। ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಬುದ್ಧೋ। ದಿವೇ ದಿವಸೇ ದಿವಾಕರೋವ ಸೂರಿಯೋಇವ, ಸೋಭನ್ತೋ ವಿರೋಚಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ, ರತಿಜನನೇ ದೇವಾನಂ ಅತಪ್ಪಕಪೀತಿ ಸೋಮನಸ್ಸುಪ್ಪಾದನೇ, ಪೇಮುಪ್ಪಾದನೇ ವಾ, ಸಿಲಾಸನಮ್ಹಿ ಪಣ್ಡು ಕಮ್ಬಲನಾಮಕೇ ಸಿಲಾಸನೇ, ಆಸೀನೋ ನಿಸೀದನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಿವಸುಖದಂ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖದಾಯಕಂ, ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಧಮ್ಮಂ, ದೇವಾನಂ ಮಾತು ಪುಬ್ಬದೇವಪುತ್ತಪ್ಪಮುಖಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನಂ ಅದೇಸಿ ಕಥೇಸಿ। ಅಸದಿಸಂ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಂ ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ನಿಚ್ಚಂ ಸತತಂ ನಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ತೇರಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೪. ಯೋ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲರಾಜಿಕೇಹಿ,
ಲೋಕೇಹಿ ತೇಹಿವಿಕಲೇಹಿ ನಿರಾಕುಲೇಹಿ।
ಸಮ್ಪಾಪುಣೇ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಮೇವ ನಾಥೋ,
ತಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಮಹಿತಂ ಅಸಮಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೪. ಏವಂ ತೇರಸಮಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾದತಲೇ ವಿಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತೇಹಿ ಅಟ್ಠಸತಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಯೋ ಪಾದಪಙ್ಕಜ**ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ತ ಭ ಜ ಜ ಗಣೇಹಿ ಚ ಗರುದ್ವಯೇನ ರಚಿತತ್ತಾ ಚುದ್ದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ವಸನ್ತತಿಲಕಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ವುತ್ತಾ ವಸನ್ತತಿಲಕಾ ತ ಭ ಜಾ ಜಗಾ ಗೋ"ತಿ। ತಸ್ಸಾಯಮತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ತ ಭ ಜಾ ತ ಭ ಜ ಗಣಾ ಚ ಜಗಾ ಜಗಣಗರುಕಾ ಚ ಗೋ ಗರು ಚ ಚೇ ಭವನ್ತಿ, ಸಾ ಗಾಥಾ ವಸನ್ತತಿಲಕಾಗಾಥಾತಿ ಛನ್ದಾಚರಿಯೇಹಿ ವುತ್ತಾತಿ।

ತತ್ಥ ಪನ ಯೋ ನಾಥೋ ಅವಿಕಲೇಹಿ ನಿರಾಕುಲೇಹಿ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲೇಹಿತೇಹಿ ಲೋಕೇಹಿ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣೇಏವ ಸಬ್ಬಲೋಕಮಹಿತಂ ಅಸಮಂ ತಂ ನಾಥಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥ ಪನ ಸದ್ದಕ್ಕಮೇನ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಕ್ಕಮೇನ ವಣ್ಣನಂ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಯೋ ನಾಥೋ**ತಿ ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸರಣೋ ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಪನ ಪದಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣೇಏವಾತಿಪದೇ ಕತ್ತುಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ನಾಥಸ್ಸ ಪನ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಅವಿಕಲೇಹೀ**ತಿ ಕೇನಚಿ ಅವೇಕಲ್ಲೇಹಿ ಸಬ್ಬಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿರೂಪಂ ಕಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಿಕಲೋ। ವಿಪುಬ್ಬಕಲಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಕಲಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ರಾಜಿಯಾತಿ ಅವಿಕಲಾ, ಪಾದರಾಜಿ। ಪಾದದ್ವಯೇ ಪರಿಬ್ಯತ್ತಂ ಸಣ್ಠಾನರೂಪಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಕಲಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಹಿ ಅವಿಕಲೇಹಿ।

ನಿರಾಕುಲೇಹೀತಿ ಆಕುಲವಿರಹಿತೇಹಿ। ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಂಮಿಸ್ಸೇಹಿ ಅಸಂಸಟ್ಠೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಭುಸೋ ಕುಲತಿ ಬನ್ಧತೀತಿ ಆಕುಲಂ, ಆಪುಬ್ಬ ಕುಲಧಾತು ಬನ್ಧನೇ ಅ। ಅಥ ವಾ ಆಭುಸೋ ಕುಲತಿ ಆವರತಿ ಸೋಭನನ್ತಿ ಆಕುಲಂ, ನತ್ಥಿ ಆಕುಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮಿಸ್ಸಂ ಏತಿಸ್ಸಾ ಪಾದರಾಜಿ ಯಾತಿ ನಿರಾಕುಲಾ, ಪಾದರಾಜಿ। ತೇಹಿ ನಿರಾಕುಲೇಹಿ। ತಂ ಪನ ಪದದ್ವಯಂ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲರಾಜಿಕೇಹೀತಿಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ। **ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲರಾಜಿಕೇಹೀ**ತಿ ಪಾದಸಙ್ಖಾತಪದುಮಸ್ಸ ಸಣ್ಹ ತಲೇ ಜಾತೇಹಿ ಅಟ್ಠಸತಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣರಾಜಿಕೇಹಿ ಪದತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಾದೋ। ಪದಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿಣ। ಪಙ್ಕೇ ಕದ್ದಮೇ ಜಾತನ್ತಿ ಪಙ್ಕಜಂ, ಪದುಮಂ। ಪಾದಸಙ್ಖಾತಂ ಪಙ್ಕಜಂ ಪಾದಪಙ್ಕಜಂ। ಪಙ್ಕಜಂಇವ ಪಾದೋ ವಾ ಪಾದಪಙ್ಕಜಂ, ಪಾದೋ। ಸಣ್ಹಭಾವೇನ ಮುದತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಮುದು, ಮುದಧಾತು ಗತಿಯಂ ಉ। ತಲತಿ ಪತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ತಲಂ। ತಲಧಾತು ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ಅ। ಮುದು ಚ ತಂ ತಲಞ್ಚಾತಿ ಮುದುತ್ತಲಂ, ಪಾದಪಙ್ಕಜಸ್ಸ ಮುದುತ್ತಲಂ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲಂ, ರಾಜತಿ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ರಾಜಿಕಾ, ರಾಜತಿ ಸೋಭತಿ ಏತೇನಾತಿ ರಾಜಿಕಾ। ರಾಜಧಾತು ಸೋಭನೇ ಣಿಕೋ। ಪಾದಪಙ್ಕಜ ಮುದುತ್ತಲೇ ಜಾತಂ ಅಟ್ಠಸತಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಸಙ್ಖಾತಂ ರಾಜಿಕನ್ತಿ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲರಾಜಿಕಂ, ತೇಹಿ।

ತಂ ಪನ ಅಟ್ಠಸತಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮೇವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಭಗವತೋ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತಲಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ನಾಭಿ ದಿಸ್ಸತಿ। ನಾಭಿಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ವಟ್ಟಲೇಖಾ ದಿಸ್ಸತಿ। ನಾಭಿಮುಖಪರಿಕ್ಖೇಪಪಟ್ಟೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ಪನಾಳಿಮುಖಂ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅರಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅರೇಸು ವಟ್ಟಲೇಖಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ನೇಮಿ ದಿಸ್ಸತಿ। ನೇಮಿಮಣಿಕಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಇದಂ ತಾವ ಪಾಳಿಆಗತಮೇವ। ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ಪನ ಅನಾಗತೋ, ಸೋ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸತ್ತಿ, ಸಿರೀವಚ್ಛೋ, ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಂ, ಸೋವತ್ತಿಕೋ, ವಟಂಸಕೋ, ವಡ್ಢಮಾನಕಂ, ಮಚ್ಛಯುಗಲಂ, ಭದ್ದಪೀಠಂ, ಅಙ್ಕುಸಂ, ತೋಮರೋ, ಪಾಸಾದೋ, ತೋರಣಂ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ, ಖಗ್ಗೋ, ತಾಲವಣ್ಟಂ, ಮೋರಹತ್ಥಕೋ, ವಾಳಬೀಜನಿ, ಉಣ್ಹೀಸಂ, ಪತ್ತೋ , ಮಣಿಕುಸುಮದಾಮಂ, ನೀಲುಪ್ಪಲಂ, ರತ್ತುಪ್ಪಲಂ, ಸೇತುಪ್ಪಲಂ, ಪದುಮಂ, ಪುಣ್ಡರಿಕಂ, ಪುಣ್ಣಘಟೋ, ಪುಣ್ಣಪಾತಿ, ಸಮುದ್ದೋ, ಚಕ್ಕವಾಳಂ, ಹಿಮವಾ, ಸಿನೇರು, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ, ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ, ಚತ್ತಾರೋ

ಮಹಾದೀಪಾ, ದ್ವೇಪರಿತ್ತದೀಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ರಞ್ಞೋ ಪರಿಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೋ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರೋತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ **ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಜಿನಾಲಙ್ಕಾರಟೀಕಾಯಂ ಪನ "ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನೀತಿ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ದ್ವೀಸು ಪಾದತಲೇಸು ದ್ವೇ ಚಕ್ಕಾನಿ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸಹಸ್ಸಮತ್ತಾ ಅರಾ ಯುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ನೇಮಿವಲಯಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ। ನಾಭಿ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿವಣ್ಣಾ। ತಸ್ಮಿಂ ಮಜ್ಝೇ ಚ ನಾಭಿಪರಿಯನ್ತೇ ಚ ನಾಭಿಮುಖೇ ಚ ವಟ್ಟಲೇಖಾ ಮಜ್ಝೇ ಛಿದ್ದಂ ಚಕ್ಕಪರಿಯನ್ತೇ ನೇಮಿತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಟ್ಟೇ। ಸತ್ತಿ, ಸಿರೀವಚ್ಛೋ, ನನ್ದಿಯಾವಟ್ಟಂ, ಸೋವತ್ತಿಕೋ, ವಟಂಸಕಂ, ವಡ್ಢಮಾನಕಂ, ಭದ್ದಪೀಠಂ, ಅಙ್ಕುಸೋ, ಪಾಸಾದಂ, ತೋರಣಂ, ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ, ಖಗ್ಗಂ, ತಾಲವಣ್ಟಂ, ಮಯೂರಹತ್ಥಂ, ಚಾಮರಂ, ಉಣ್ಹೀಸಂ, ಪತ್ತಂ, ಮಣಿ, ಸುಮನದಾಮಂ, ನೀಲುಪ್ಪಲಂ, ರತ್ತುಪ್ಪಲಂ, ರತ್ತಪದುಮಂ, ಸೇತಪದುಮಂ, ಪುಣ್ಡರಿಕಂ, ಪುಣ್ಣಕಲಸಂ, ಪುಣ್ಣಪತ್ತಂ, ಸಮುದ್ದೋ, ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತೋ, ಹಿಮವನ್ತಪಬ್ಬತೋ, ಮೇರುಪಬ್ಬತೋ, ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಂ, ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ, ನಕ್ಖತ್ತಂ, ಸಪರಿವಾರಾ ಚತುಮಹಾದೀಪಾ, ಸಪರಿವಾರೋ ಸತ್ತರತನಸಮಙ್ಗೀ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ, ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟ ಸೇತಸಙ್ಖಂ, ಸುವಣ್ಣಮಚ್ಛಯುಗಳಂ, ಚಕ್ಕಾವುಧಂ, ಸತ್ತಮಹಾಗಙ್ಗಾ, ಸತ್ತಕುಲಪಬ್ಬತಾ, ಸತ್ತಸೀದನ್ತಸಾಗರಾ, ಸುವಣ್ಣ ಹಂಸರಾಜಾ, ಸಂಸುಮಾರೋ, ಧಜಪಟಾಕೋ, ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾ, ಸುವಣ್ಣವಾಳಬೀಜನಿ, ಕೇಲಾಸಪಬ್ಬತೋ, ಸೀಹರಾಜಾ, ಬ್ಯಗ್ಘರಾಜಾ, ವಲಾಹಕಅಸ್ಸರಾಜಾ, ಉಪೋಸಥಛದ್ದನ್ತಹತ್ಥಿರಾಜಾ, ವಾಸುಕೀನಾಗರಾಜಾ, ಹಂಸರಾಜಾ, ಉಸಭರಾಜಾ, ಏರಾವಣ ಹತ್ಥಿರಾಜಾ, ಸುವಣ್ಣಮಕರಂ, ಚತುಮುಖಸುವಣ್ಣನಾವಾ, ಸವಚ್ಛಕಾ ಧೇನು, ಕಿಂಪುರಿಸೋ, ಕಿನ್ನರೀ, ಕರವೀಕೋ, ಮಯೂರರಾಜಾ, ಕೋಞ್ಚರಾಜಾ, ಚಕ್ಕವಾಕರಾಜಾ, ಜೀವಞ್ಜೀವಕರಾಜಾ ಛ ದೇವಲೋಕಾ, ಸೋಳಸ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾತಿ ಇಮೇ ಏತ್ತಕಾ ಅಗ್ಗಮಙ್ಗಲಲಕ್ಖಣಾ ಪಾದತಲೇ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಚ ವಚನೇನ ಅಟ್ಠಸತ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ತೀಹಿ ಲೋಕೇಹೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತೀಹಿ ಕಾಮರೂಪಾರೂಪ ಲೋಕೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ತಂ ಪನೇತಂ ಕತ್ವತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯಾತಿ ಪದೇನ ಕತ್ತುಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಭಾವಂ। ಉಪಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಉಪಮೇಯ್ಯಂ। ಉಪಪುಬ್ಬ ಮಾಧಾತು ಪಮಾನೇ ಣ್ಯೋ। ಉಪಮೇಯ್ಯಸ್ಸ ಭಾವೋ ಉಪಮೇಯ್ಯತಂ। ನತ್ಥಿ ಉಪಮೇಯ್ಯತಂ ಅಸ್ಸ ರಾಜಿಕಸ್ಸಾತಿ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಂ। ಅಥ ವಾ ನತ್ಥಿ ಉಪಮೇಯ್ಯಂ ಏತಸ್ಸ ರಾಜಿಕಸ್ಸಾತಿ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯೋ, ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣರಾಜಿಕೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಂ। ತಂ ಪನ ಪದಂ ಸಮ್ಪಾಪುಣೇ ಏವಾತಿಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। ಸಮ್ಪಾಪುಣೇಏವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಮ್ಮಾ ಗಚ್ಛತಿಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತೀಹಿ ಲೋಕೇಹಿ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತಲೇಹಿ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ। ಬುದ್ಧತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ಪಾದತಲಮಜ್ಝೇ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತಲೇ ಪಾರಮಿಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಅಟ್ಠಸತಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಾನಿ ಸಮ್ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ। ತಸ್ಮಾ ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ।

ಸಬ್ಬಲೋಕಮಹಿತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕೇನ ಪೂಜಿತಂ। ಸಬ್ಬೇನ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇನ ಮಹಿತಬ್ಬೋ ಪೂಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕ ಮಹಿತೋ, ನಾಥೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತಂ। ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಹಿ ತಥಾಗತೇ ಯೇ ಕೇಚಿ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪೂಜೇನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಅಞ್ಞಾ। ತಥಾ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿ ಸಿನೇರುಮತ್ತೇನ ರತನ ದಾಮೇನ ತಥಾಗತಂ ಪೂಜೇತಿ। ಯಥಾಬಲಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ದೇವಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಕೋಸಲರಾಜಾದಯೋ ನಿಬ್ಬುತಮ್ಪಿ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಛನ್ನವುತಿಕೋಟಿಧನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಸೋಕ ಮಹಾರಾಜಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಚತುರಾಸೀತಿವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। ಕಾ ಕಥಾ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪೂಜಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಸಮನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮನುಸ್ಸದೇವಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಅಸದಿಸಂ। ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನತ್ಥಿ ಸಮೋ ಸದಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅಸಮೋ, ನಾಥೋ। ಸೋ ಪನ ಅಸೀತಿಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಪಟಿಮಣ್ಡಿತ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣ ವಿಚಿತ್ರರೂಪಕಾಯೋ। ಸಬ್ಬಾಕಾರ

ಪರಿಸುದ್ಧ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಗುಣರತನಸಮಿದ್ಧಧಮ್ಮಕಾಯೋ। ಪುಞ್ಞಮಹತ್ತ ಥಾಮಮಹತ್ತಇದ್ಧಿಮಹತ್ತ ಯಸಮಹತ್ತ ಪಞ್ಞಾಮಹತ್ತಾನಂ ಪರಮುಕ್ಕಂಸ ಗತೋ ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೇನ ಸಮೋ ಸದಿಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಅಸಮಂ। ತನ್ತಿ ನಾಥಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಯೋ ನಾಥೋ ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸರಣೋ ಬುದ್ಧೋ, ಅವಿಕಲೇಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ಅವೇಕಲ್ಲೇಹಿ, ನಿರಾಕುಲೇಹಿ ಆಕುಲವಿರಹಿತೇಹಿ, ಪಾದಪಙ್ಕಜ ಮುದುತ್ತಲರಾಜಿಕೇಹಿ ಪಾದಸಞ್ಜಾತಪದುಮಸ್ಸ ಸಣ್ಠತಲೇ ಜಾತೇಹಿ ಅಟ್ಠಸತಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣರಾಜಿಕೇಹಿ, ತೇಹಿ ಲೋಕೇಹಿ ಕತ್ತುಭೂತೇಹಿ, ನಿರುಪಮೇಯ್ಯತಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಭಾವಂ ಅಪ್ಪಮಿತಬ್ಬ ಭಾವಂ ವಾ, ಸಮ್ಪಾಪುಣೇಏವ ಸಮ್ಮಾ ಗಚ್ಛತಿಏವ, ಸಬ್ಬಲೋಕಮಹಿತಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇನ ಪೂಜಿತಂ, ಅಸಮಂ ಸಬ್ಬಮನುಸ್ಸದೇವಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಅಸದಿಸಂ ತಂ ನಾಥಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ।

ಚುದ್ದಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೫. ಬುದ್ಧಂ ನರಾನರಸಮೋಸರಣಂ ಧಿತತ್ತಂ,
ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ ವಿಹತನ್ಧಕಾರಂ।
ಅತ್ಥಾಭಿಕಾಮನರದೇವಹಿತಾವಹಂ ತಂ,
ವನ್ದಾಮಿ ಕಾರುಣಿಕಮಗ್ಗಮನನ್ತಞಾಣಂ॥

೧೫. ಏವಂ ಚುದ್ದಸಮಗಾಥಾಯ ನಾಥಂ ನತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನರಾನರಸ ಮೋಸರಣನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತು ಕಾಮೋ **ಬುದ್ಧಂ ನರಾನರಸಮೋಸರಣ**ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ತಭಜಜಗಣೇಹಿ ಗರುದ್ವಯೇನ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ಚುದ್ದಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ವಸನ್ತತಿಲಕಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಸಾಧಕಂ ಪನೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

ತತ್ಥ ಪನ **ನರಾನರಸಮೋಸರಣ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನರಅನರಸಮಂ ಓಸರಣನ್ತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ। ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಸಮಂ ಓಸರಣಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನರಾನರಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಸಮಂ ಅವಸರನ್ತಿ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಮೋಸರಣೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸಮಅವಪುಬ್ಬ ಸರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಯು। ನರಾನರಾನಂ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಸಮೋಸರಣೋ ನರಾನರಸಮೋಸರಣೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾನಿಗ್ರೋಧೋ ಫಲಕಾಮಾನಂ ಸಕುಣ ಸಮೂಹಾನಂ ಸಮೋಸರಣಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕಿಯ ಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾಮಾನಂ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಸಮೋಸರಣೋ ಸನ್ನಿಪತಿತೋ ಪಟಿಸರಣೋ ವಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನರಾನರಸಮೋಸರಣನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಧಿತತ್ತನ್ತಿ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಅತ್ತಸದ್ದೋ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾ ಪಣಿಧಿ ಚಾತಿಆದೀಸು ಅತ್ತಸದ್ದೋ ವಿಯ ಚಿತ್ತವಾಚಕೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಧಿಯತಿ ಠಪಿಯತಿ ಏತ್ಥ ಏತೇನ ವಾ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತ ಧಮ್ಮಾತಿ ಧಿತೋ, ಸಮಾಧಿ। ಧಾಧಾತು ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ತ। ಆರಮ್ಮಣಂ ಅದತಿ ಆದದಾತೀತಿ ಅತ್ತಂ, ಚಿತ್ತಂ। ಅದಧಾತು ಆದಾನೇ ತ। ಧಿತಂ ಸಮಾಹಿತಂ ಅತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಧಿತತ್ತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಧಿತತ್ತಂ।

ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಸಞ್ಜಾತಪದೀಪೋಭಾಸೇನ ಕರಣಭೂತೇನ। ಪಜಾನಾತೀತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗ ಞಾಣಂ। ಯಥಾಸಭಾವಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಞಾವ ಞೇಯ್ಯಾವರಣಪ್ಪಹಾನತೋ ಸಬ್ಬಪಕಾರೇಹಿ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪೋ। ಜೋತೇತೀತಿ ಜುತಿ, ಪಞ್ಞಾಪದೀಪೋಭಾಸೋ। ಜುಧಾತು ದಿತ್ತಿಯನ್ತಿ। ಪಞ್ಞಾ ಪದೀಪೋಏವ ಜುತಿ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಸ್ಸ ಜುತಿ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಸಮಾಸೋ ಅಭೇದಭೇದೂ ಪಚಾರೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಾಯ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ।

ವಿಹತನ್ಧಕಾರನ್ತಿ ಹನಿತಬ್ಬಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಮೋಹತಮಂ। ಸವಾಸನಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನತೋ ವಿಸೇಸೇನ ಹನಿತಬ್ಬೋತಿ ವಿಹತೋ। ವಿಪುಬ್ಬಹನಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ತ। ಅನ್ಧಂ ತಮಂ ಕರೋತೀತಿ ಅನ್ಧಕಾರೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಮೋಹೋ। ವಿಸಯಸಭಾವಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ ಅನ್ಧಕಾರಸರಿಕ್ಖಕತಾಯ ಮೋಹೋ ಅನ್ಧಕಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಅನ್ಧಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಅನ್ಧಂ ಕರೋತೀತಿ ಅನ್ಧಕಾರೋ, ಮೋಹೋ। ಅನ್ಧಸದ್ದೂಪಪದ ಕರಧಾತು ಣ। ವಿಹತೋ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಯೇನ ಸೋತಿ ವಿಹತನ್ಧಕಾರೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ವಿಹತನ್ಧಕಾರಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ಪದೀಪೋ ಅತ್ತನೋ ಜುತಿಯಾ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಹನತಿ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ಹನತೀತಿ ವುತ್ತಾ। ಅಯಂ ಪನ ಹೀನೂಪಮಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಞ್ಞಾವತೋ ಹಿ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನಪಿ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದಸಸಹಸ್ಸಿ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಪಜ್ಜೋತಾ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಪಜ್ಜೋತಾ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ। ಚನ್ದಪಜ್ಜೋತೋ, ಸೂರಿಯಪಜ್ಜೋತೋ, ಅಗ್ಗಿಪಜ್ಜೋತೋ, ಪಞ್ಞಾ ಪಜ್ಜೋತೋ। ಇಮೇ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಜ್ಜೋತಾ। ಏತದಗ್ಗಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಪಜ್ಜೋತಾನಂ ಯದಿದಂ ಪಞ್ಞಾ ಪಜ್ಜೋತೋ"ತಿ।

ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ ವಿಹತನ್ಧಕಾರನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪ ಜುತಿಯಾತಿಇಮಿನಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಮುಖ್ಯೇನ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಂ ದಸ್ಸನೇನ ಪಾರಮೀಞಾಣಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಫಲ ಞಾಣಞ್ಚ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ದೀಪೇತಿ। ತದ್ದೀಪಕೇನ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಪ್ಪಹಾನಂ ಪಠಮಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಪಕಾಸೇತಿ। ತಪ್ಪಕಾಸನೇನ ಅರಹತ್ತ ಫಲಞಾಣಲಭನಂ ದುತಿಯಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ವಿಭಾವೇತಿ। ತಂ ವಿಭಾವನೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಾದಿಸಬ್ಬಬುದ್ಧಗುಣಲಭನಂ ತತಿಯ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಅನುಭಾವೇತಿ।

ನನು ಚ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ ವಿಹತನ್ಧಕಾರತಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾವಿಸೇಸ ಗುಣೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಥೋಮನಾ ಕತಾತಿ। ಸವಾಸನಪ್ಪಹಾನೇನ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣವಿಸೇಸತಾಯ ಸಮ್ಭವತೋ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಸತಿಪಿ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ ವಿಹತನ್ಧಕಾರತ್ತೇ ಅರಿಯಸಾವಕಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸವಾಸನಾಯ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ನ ವಿಜ್ಜತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಸವಾಸನಪ್ಪಹಾನೇನ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಸಾತಿಸಯವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಪ್ಪಹಾನೇನ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ ವಿಹತನ್ಧಕಾರನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ।

ಅತ್ಥಾಭಿಕಾಮನ್ತಿ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರ ಸಙ್ಖಾತಂ ಪಯೋಜನಂ ಅತಿವಿಯ ಇಚ್ಛನ್ತಂ। ಕಾರಣಾನುರೂಪಂ ಅಸತಿ ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥಂ, ಫಲಂ। ಅಸಧಾತು ಭುವಿಮ್ಹಿ ಥ। ತಂ ಅಭಿಅತಿರೇಕಂ ಕಾಮೇತಿ ಇಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥಾಭಿಕಾಮೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಅತ್ಥಸದ್ದೂಪಪದ ಅಭಿಪುಬ್ಬಕಮುಧಾತು ಇಚ್ಛಾಯಂ ಣ। ತಂ ಅತ್ಥಾಭಿಕಾಮಂ। **ನರದೇವಹಿತಾವಹ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಹಿತಂ ಧಾರಕಂ। ಹಿತಂ ನರತಿ ನೇತೀತಿ ನರೋ, ಮನುಸ್ಸೋ। ಅಥ ವಾ ನರಿಯತಿ ಸಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಯ್ಯತೀತಿ ನರೋ, ಮನುಸ್ಸೋ। ನರಧಾತು ನಯನೇ ಅ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಕಮ್ಮೇನ ನಿಯ್ಯತಿ ಲೋಕೋ"ತಿ। ಕಾಮಗುಣ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯಾದೀಹಿ ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಕೀಳನ್ತೀತಿ ದೇವಾ, ತೇಸು ವಾ ವಿಹರನ್ತೀತಿ ದೇವಾ, ದಿವುಧಾತು ಕೀಳಾದೀಸು ಣ। ನರಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ನರದೇವಾ। ಹಿನೋತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ ಹಿತಂ, ಫಲಂ। ಹಿಧಾತು ವಡ್ಢನೇ ತ। ನರದೇವಾನಂ ಹಿತಂ ನರದೇವಹಿತಂ, ತಂ ಆವಹತೀತಿ ನರದೇವಹಿತಾವಹೋ, ಬುದ್ಧೋ। ನರದೇವಹಿತಸದ್ದೂಪಪದಆಪುಬ್ಬ ವಹಧಾತು ಹರಣೇ ಣ। ಬುದ್ಧೋ ಹಿ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಧಾರೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ನರದೇವಹಿತಾವಹಂ। **ಕಾರುಣಿಕಮಗ್ಗಮನನ್ತ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರುಣಿಕಂ ಅಗ್ಗಂ ಅನನ್ತಞಾಣನ್ತಿಪದಚ್ಛೇದೋ। ತತ್ಥ ಕಾರುಣಿಕನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಯುತ್ತಂ, ಮಹಾಕರುಣವನ್ತಂ ವಾ। ಕಿರತೀತಿ ಕರುಣಾ। ಕಿರಧಾತು ಅಪನಯನೇ ಉಣಪಚ್ಚಯೋ। ಪರದುಕ್ಖಂ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ ಅಪನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ವಾ ಕಿನಾತೀತಿ ಕರುಣಾ। ಕಿಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ರುಣಪಚ್ಚಯೋ। ಪರದುಕ್ಖೇ ಸತಿ ಕಾರುಣಿಕಂ ಹಿಂಸತಿ ವಿಬಾಧತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರದುಕ್ಖೇ ಸತಿ ಸಾಧೂನಂ ಹದಯಕಮ್ಪನಂ ಕರೋತೀತಿ ವಾ ಕರುಣಾ। ಕರಧಾತು ಉಣಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸುಖಂ, ತಂ ರುನ್ಧತೀತಿ ಕರುಣಾ। ಕಂಸದ್ದೂಪಪದ ರುಧಿಧಾತು ಆವರಣೇ ಯುಪಚ್ಚಯೋ। ಏಸಾ ಹಿ ಪರದುಕ್ಖಾಪನಯನಕಾಮತಾ

ಲಕ್ಖಣಾ। ಅತ್ತಸುಖನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ ಕಾರುಣಿಕಾನಂ ಸುಖಂ ರುನ್ಧತಿ ವಿಬಾಧತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕರುಣಾಯ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಯುತ್ತೋ ಕಾರುಣಿಕೋ। ಕರುಣಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ ಕಾರುಣಿಕೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಕಾರುಣಿತಂ। **ಅಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಪುಞ್ಞ ಗುಣಮಹತ್ತಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಅಜತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗ್ಗೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಅಜಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಜಸ್ಸ ಗೋ। ಬುದ್ಧೋ ಹಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಖತ್ತಿಯವಂಸೇ ಜಾತತ್ತಾ ಜಾತಿವಸೇನ ಚ ಪೂರಿತಪಾರಮೀಪುಞ್ಞತ್ತಾ ಪುಞ್ಞವಸೇನ ಚ ಅಪರಿಮಿತನಿರುಪಮಸೀಲಾದಿ ಗುಣವಿಸೇಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಗುಣವಸೇನ ಚ ಅನನ್ತಲೋಕಧಾತೂಸು ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಭಾವಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗ್ಗೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಜತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಅಗ್ಗೋ। ಅಥ ವಾ ಅಜೇತಿ ಖೇಪೇತಿ ಕಿಲೇಸೇತಿ ಅಗ್ಗೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಅಜಧಾತು ಖೇಪನೇ ಅ। ತಂ ಅಗ್ಗಂ। **ಅನನ್ತಞಾಣ**ನ್ತಿ ಗಣನವಸೇನ ಚ ಸಭಾವವಸೇನ ಚ ವಿಸಯವಸೇನ ಚ ಅನ್ತವಿರಹಿತಞಾಣಂ। ಕೇನಚಿ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಞಾಣೇನ ಅನನ್ತಂ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣವನ್ತಂ ವಾ। ನತ್ಥಿ ಅನ್ತಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅನನ್ತಂ, ಞಾಣಂ। ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಞಾಣಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಅನನ್ತಂ ಞಾಣಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಅನನ್ತಞಾಣೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಹಿ ಞಾಣಂ ಕೋಚಿ ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ ಏತ್ತಕನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನನ್ತಂ ಅಪರಿಮಾಣಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಅಪದಾನೇ** -

"ಸಕ್ಕಾ ಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ, ಪಮೇತುಂ ಆಳ್ಹಕೇನ ವಾ।
ನತ್ವೇವ ತವ ಸಬ್ಬಞ್ಞು, ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾ ಪಮೇತವೇ"ತಿ॥

ಕಾರುಣಿಕಮಗ್ಗಮನನ್ತಞಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಕರುಣಗ್ಗಹಣೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಮಹಾಕರುಣಾಸಞ್ಚೋದಿತಮಾನಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಸಂಸಾರಪಙ್ಕತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಸಮುದ್ಧರಣತ್ಥಂ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಧಿಗತೋತಿ ಕರುಣಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲನ್ತಿ। ಅಗ್ಗನ್ತಿ ಏತೇನ ಭಗವತೋ ಅಪರಿಮಿತನಿರುಪಮಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮಙ್ಗೀತಾಯ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಪರಿಮಾಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಉತ್ತಮಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅನನ್ತಞಾಣನ್ತಿಏತೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಂ, ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಪದಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಚ ಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಂ ಛಅಸಾಧಾರಣಞಾಣಾನಿ ಚ ಛಅಭಿಞ್ಞಾ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಅಕಮ್ಪನ ಞಾಣಾನಿ ದಸಬಲಞಾಣಾನಿ ಸೋಳಸಞಾಣಚರಿಯಾ ಚ ಚತುಚತ್ತಾರೀಸಞಾಣವತ್ಥೂನಿ ಸತ್ತಸತ್ತತಿಞಾಣವತ್ಥೂನಿ ಚಾತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ಅನೇಕೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಪಭೇದಾನಂ ವಸೇನ ಞಾಣಾಚಾರಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ। ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ನರಾನರಸಮೋಸರಣಂ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಸಮಂ ಓಸರಣಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಟ್ಠಾನಂ, ಧಿತತ್ತಂ ಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತಂ, ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಜುತಿಯಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತ ಪದೀಪೋಭಾಸೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ವಿಹತನ್ಧಕಾರಂ ಹನಿತಬ್ಬ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಮೋಹತಮಂ, ಅತ್ಥಾಭಿಕಾಮಂ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಙ್ಖಾತಪಯೋಜನಂ ಅತಿವಿಯ ಇಚ್ಛನ್ತಂ, ನರದೇವಹಿತಾವಹಂ ಮನುಸ್ಸದೇವಾನಂ ಹಿತಂ ಧಾರಕಂ, ಕಾರುಣಿಕಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಯುತ್ತಂ ಮಹಾಕರುಣವನ್ತಂ ವಾ, ಅಗ್ಗಂ ಜಾತಿಪುಞ್ಞಗುಣಮಹತ್ತಭಾವೇನ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಂ, ಅನನ್ತ ಞಾಣಂ ಗಣವಸೇನ ಚ ಸಭಾವವಸೇನ ಚ ವಿಸಯವಸೇನ ಚ ಅನ್ತವಿರಹಿತಞಾಣಂ, ಅನನ್ತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣವನ್ತಂ ವಾ ತಂ ಬುದ್ಧಂ ಅಹಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೇನ ಚೇತಸಾ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಪನ್ನರಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೬. ಅಖಿಲಗುಣನಿಧಾನೋ ಯೋ ಮುನಿನ್ದೋಪಗನ್ತ್ವಾ,

වනමිසිපතනව්හං සඤ්ඤතානං නිකේතං।
තහිමකුසලභේදං ධම්මචක්කං පවත්තෝ,
තමතුලමභිකන්තං වන්දනෙය්‍යං නමාමි॥

೧೬. ಏವಂ ಪನ್ನರಸಮಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಇಸಿಪತನ ಮಿಗದಾಯೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನಾದಿಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಮುನಿನ್ದಂ ವನ್ದಿತು ಕಾಮೋ **ಅಖಿಲಗುಣನಿಧಾನೋ** ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ನನಮಯಯಗಣೇಹಿ ರಚಿತತ್ತಾ ಪನ್ನರಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಮಾಲಿನೀ ಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ನನಮಯಯಯುತಾಯಂ ಮಾಲಿನೀಭೋಗಿಸೇಹೀ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಭೋಗಿಸೇಹಿ ಅಟ್ಠಸತ್ತಯತೀಹಿ ಯುತ್ತಾ ಚ ನನಮಯಯಯುತಾ ನನಗಣಮಗಣ ಯಯಗಣೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಚ ಚೇ ಸಿಯುಂ, ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಮಾಲಿನೀಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಭೋಗಿಸೇಹೀತಿ ಭೋಗಇಸೀಹೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಭೋಗಸದ್ದೋ ಅಟ್ಠಸಙ್ಖ್ಯಾ ವಾಚಕೋ। ಇಸಿಸದ್ದೋ ಸತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ **ಅಖಿಲಗುಣನಿಧಾನೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರ ಸಙ್ಖ್ಯಾತಾನಂ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿಗುಣಸಮೂಹಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಖಿಲಸದ್ದೋ ಅನವಸೇಸವಾಚಕೋ। ಸಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಧುಟೀಕಾಯಂ** "ಖಿಲಸದ್ದೋ ಹೇತ್ಥ ಅವಸೇಸವಾಚಕೋ"ತಿ। ನ ಖಿಲಂ ಅಖಿಲಂ। ಅಥ ವಾ ನ ಖೀಯತೀತಿ ಅಖಿಲಂ , ಸಬ್ಬಂ। ನಪುಬ್ಬಖಿಧಾತು ಖಯೇ ಲೋ। ಗುಣಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಅಖಿಲಾನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಗುಣಾನಿ ಅಖಿಲಗುಣಾನಿ, ತೇಸಂ ನಿಧಾತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಖಿಲಗುಣನಿಧಾನೋ, ಮುನಿನ್ದೋ ಲಬ್ಭತಿ। **ಯೋ**ತಿ ಯೋ ಯಾದಿಸೋ। **ಮುನಿನ್ದೋಪಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮುನಿನ್ದೋ ಉಪಗನ್ತ್ವಾತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। **ಮುನಿನ್ದೋ**ತಿ ಅಗಾರಿಯಮುನಿ, ಅನಗಾರಿಯಮುನಿ, ಸೇಕ್ಖಮುನಿ, ಅಸೇಕ್ಖಮುನಿ, ಪಚ್ಚೇಕ ಮುನಿವಸೇನ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮುನೀನಂ ಇನ್ದೋ ಇಸ್ಸರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಅಖಿಲಗುಣನಿಧಾನೋ ಯೋ ಮುನಿನ್ದೋ ಸಞ್ಞತಾನಂ ನಿಕೇತಂ ಇಸಿಪತನಅವ್ಹಂ ವನಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಹಿಂ ಅಕುಸಲಭೇದಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ವನಮಿಸಿಪತನವ್ಹನ್ತಿ ವನಂ ಇಸಿಪತನಅವ್ಹನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಏತ್ಥ ವನನ್ತಿ ಮಿಗದಾಯವನಂ। ತಞ್ಹಿ ವಿವೇಕಕಾಮೇಹಿ ವನಿತಬ್ಬಂ ಸಮ್ಭಜಿತಬ್ಬಂ ಏತ್ಥಾತಿ ವನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವನಧಾತು ಸಮ್ಭತ್ತಿಯಂ ಕ್ವಿ। ಇಸಿಪತನವ್ಹನ್ತಿ ಇಸಿಪತನನಾಮಿಕಂ ಇಸೀನಂ ಪತನಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಇಸಿಪತನನ್ತಿ ವೋಹರಿತಬ್ಬಂ ವಾ, ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ಏಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತೀತಿ ಇಸಿ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದಯೋ। ಇಸಧಾತು ಗವೇಸನೇ ಇಪಚ್ಚಯೋ। ತೇ ಪತನ್ತಿ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಇಸಿಪತನಂ, ವನಂ। ಇಸಿಸದ್ದೂಪಪದಪತಧಾತು ಗತಿಯಂ ಯು। ಅಥ ವಾ ಇಸೀನಂ ಪತನಂ ಇಸಿಪತನಂ, ವನಂ। ಅವ್ಹೇತಬ್ಬಂ ವೋಹರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅವ್ಹಂ। ಆಪುಬ್ಬವ್ಹೇಧಾತು ಅವ್ಹಯನೇ ಕ್ವಿ। ಸಂಯೋಗಪರತ್ತಾ ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸಾದೇಸೋ। ಇಸಿಪತನನ್ತಿ ಅವ್ಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಸಿಪತನವ್ಹಂ, ವನಂ। **ಸಞ್ಞತಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಯವಚೀಮನೋಸಂಯಮನ್ತಾನಂ ಸಾಧೂನಂ। ಸಂಯಮನ್ತೀತಿ ಸಞ್ಞತಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾದಯೋ ಸಾಧೂ। ಸಂಪುಬ್ಬಯಮುಧಾತು ಉಪರಮೇ ತ। ತೇಸಂ ಸಞ್ಞತಾನಂ। **ನಿಕೇತ**ನ್ತಿ ವಸನಟ್ಠಾನಂ, ರಮ್ಮಣಟ್ಠಾನಂ ವಾ। ನಿಕಿತತಿ ನಿವಸತಿ ರಮ್ಮತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ ನಿಕೇತಂ, ವನಂ। ನಿಪುಬ್ಬ ಕಿತಧಾತು ನಿವಾಸೇ ಣ। **ಉಪಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಗಮಿತ್ವಾ। **ತಹಿ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಇಸಿಪತನನಾಮಕೇ ಮಿಗದಾಯವನೇ। **ಅಕುಸಲಭೇದ**ನ್ತಿ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛೇದಂ। ಅಕುಸಲಂ ಭಿನ್ದತಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ ಏತೇನ ಸುತ್ತೇನಾತಿ ಅಕುಸಲಭೇದಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ ಪವತ್ತನಸುತ್ತಂ। ಅಕುಸಲಸದ್ದೂಪಪದಭಿದಿಧಾತು ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ ಣ।

ಧಮ್ಮಚಕ್ಕನ್ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪವತ್ತನಸುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಚಕ್ಕಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ, ಲಕ್ಖಣೇ, ರಥಙ್ಗೇ, ಇರಿಯಾಪಥೇ, ದಾನೇ, ರತನ ಧಮ್ಮಖುರಚಕ್ಕಾದೀಸು ಚ ದಿಸ್ಸತಿ। ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಚಕ್ಕಾನಿ, ಯೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿಆದೀಸು ಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ। ಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನೀತಿ ಏತ್ಥ ಲಕ್ಖಣೇ। ಚಕ್ಕಂವ ವಹತೋ ಪದನ್ತಿ ಏತ್ಥ ರಥಙ್ಗೇ। ಚತುಚಕ್ಕಂ ನವದ್ವಾರನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಇರಿಯಾಪಥೇ। ದದಂ ಭುಞ್ಜ ಮಾ ಚ ಪಮಾದೋ ಚಕ್ಕಂ ವತ್ತಯ ಸಬ್ಬಪಾಣೀನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದಾನೇ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುರಹೋಸೀತಿ ಏತ್ಥ ರತನಚಕ್ಕೇ। ಮಯಾ ಪವತ್ತಿತಂ ಚಕ್ಕನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ। ಇಚ್ಛಾಹತಸ್ಸ ಪೋಸಸ್ಸ

ಚಕ್ಕಂ ಭಮತಿ ಮತ್ಥಕೇತಿ ಏತ್ಥ ಖುರಚಕ್ಕೇ। ಖುರಪರಿಯನ್ತೇನ ಚಕ್ಕೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ಪಹರಣಚಕ್ಕೇ। ಅಸನಿವಿಚಕ್ಕನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಸನಿಮಣ್ಡಲೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕೇ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತಞ್ಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಧಮ್ಮಂ ಚಕ್ಕೇತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅರಿಯಸಚ್ಚಾದಿಧಮ್ಮಂ ವಾ ಚಕ್ಕೇತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಚಕ್ಕನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಧಮ್ಮತೋ ಅನಪೇತತ್ತಾ ಧಮ್ಮಞ್ಚ ತಂ ಆಣಾಚಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ। ಧಮ್ಮೇನ ಞಾಯೇನ ಚಕ್ಕನ್ತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ** “ಧಮ್ಮಚಕ್ಕನ್ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ। ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಪವತ್ತೇತಿ ಚಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಚಕ್ಕಞ್ಚ ಪವತ್ತೇತಿ ಧಮ್ಮಞ್ಚಾತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಧಮ್ಮೇನ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಧಮ್ಮಚರಿಯಾಯ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ, ಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ”ನ್ತಿಆದಿ। ಅಪಿ ಚ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕನ್ತಿ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಮ್ಪಿ ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ ನಾಮ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಟ್ಠಿನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ದೇಸನಾಞಾಣಂ ನಾಮ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಉರೇ ಜಾತಞಾಣಮೇವ। ತೇಸು ಪನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಸುತ್ತಂ ಪನ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪವತ್ತೋ**ತಿ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದ್ವೇಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅನ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾತಿಆದಿನಾ ಅದೇಸಯಿ।

ತಮತುಲಮಭಿಕನ್ತನ್ತಿ ತಂ ಅತುಲಂ ಅಭಿಕನ್ತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಏತ್ಥ ತನ್ತಿ ಮುನಿನ್ದಂ। ಅತುಲನ್ತಿ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಸದಿಸಂ। ನತ್ಥಿ ತುಲೋ ಸದಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅತುಲೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕ ಧಾತೂಸು ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸದಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನತ್ಥಿ। ಅಸದಿಸೇಹಿ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಸಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತಂ ಕಮನೀಯಂ ಸರೀರವಣ್ಣವನ್ತಂ। ಅತಿರೇಕಂ ತುಸಿತಬ್ಬಸರೀರವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ। ಅಭಿಕ್ಕನ್ತವಣ್ಣನ್ತಿ ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಕಕಾರಲೋಪಞ್ಚ ವಣ್ಣಪದಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಸನ್ಧಿವಸೇನ ಅಭಿಕನ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉತ್ತರಪದಲೋಪ ವಸೇನ ವಾ। ಮುನಿನ್ದಸ್ಸ ಪನ ಸರೀರವಣ್ಣಂ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅತಿವಿಯ ಅತಿರೇಕಂ ವಾ ಕಮಿಯತಿ ತೋಸಿಯತೀತಿ ಅಭಿಕನ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಭಿಪುಬ್ಬಕಮುಧಾತು ಇಚ್ಛಾಕನ್ತೀಸು ತ। ಅಭಿಕನ್ತಂ ವಣ್ಣಂ ಸರೀರವಣ್ಣಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಅಭಿಕನ್ತೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಸ್ಸ ಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಅಸೀತ್ಯಾನುಬ್ಯಞ್ಜನ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಚ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಂಸೀಹಿ ಚ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾ ಗತತ್ತಾ ಸರೀರಸೋಭಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅತಿವಿಯ ಕಮನೀಯೋ ತುಟ್ಠೋ ಸರೀರವಣ್ಣೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಭಿಕನ್ತನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ। ತಂ ಅಭಿಕನ್ತಂ। **ವನ್ದನೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ವನ್ದನಾರಹಂ। ತೇಹಿ ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ ವಾ, ವನ್ದಿಯತೇ ಥೋಮಿಯತೇ ವಾ ವನ್ದನಂ। ಭಾವಸಾಧನೋಯಂ। ವನ್ದಧಾತು ವದಿಧಾತು ವಾ ಅಭಿವಾದನಥುತೀಸು ಯು। ತಂ ಅರಹತೀತಿ ವನ್ದನೇಯ್ಯೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ವನ್ದಪದಂ ಅರಹತಿತದ್ಧಿತೇ ಣೇಯ್ಯೋ।

ಅಥ ವಾ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ ಥೋಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ವನ್ದನೇಯ್ಯೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಸೋ ಹಿ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ವನ್ದನಾರಹೋ ತೇಹಿ ವಾ ವನ್ದಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಚ ಆದಿಗುಣಂ ನಾಮ ಕರುಣಾನಿದಾನಂ ಸೀಲಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವಿರತಿಪ್ಪವತ್ತಿತೋ। ಮಜ್ಝ ಗುಣಂ ನಾಮ ಸಮಾಧಿ ಝಾನತ್ತಯಯೋಗತೋ। ಪರಿಯೋಸಾನಗುಣಂ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಕರಣೀಯಾಭಾವತೋತಿ ವಿಸೇಸೇನ ಭಗವತೋ ವನ್ದನೇಯ್ಯನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ। ಅಹಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಅಖಿಲನಿಧಾನೋ ಸಬ್ಬ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿಗುಣ ಸಮೂಹಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನೋ ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಮುನಿನ್ದೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮುನೀನಂ ಇನ್ದೋ ಇಸ್ಸರೋ ಭಗವಾ, ಸಙ್ಖತಾನಂ ಕಾಯವಚೀಮನೋಸಂಯ ಮನ್ತಾನಂ ಸಾಧೂನಂ, ನಿಕೇತಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ರಮ್ಮಣಟ್ಠಾನಂ ವಾ, ಇಸಿಪತನವ್ಹಂ ಇಸಿಪತನನಾಮಿಕಂ ಇಸಿಪತನನ್ತಿ ವೋಹರಿತಬ್ಬಂ ವಾ, ವನಂ ಮಿಗದಾಯವನಂ, ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಗಮಿತ್ವಾ ತಹಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಇಸಿಪತನನಾಮಕೇ ಮಿಗದಾಯ ವನೇ, ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛೇದಂ, ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸುತ್ತಂ, ಪವತ್ತೋ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅದೇಸಯಿ, ಅತುಲಂ ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಸದಿಸಂ, ಅಭಿಕನ್ತಂ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ

ಅತಿವಿಯ ಕನ್ತಂ ಕಮನೀಯಂ ತುಟ್ಠಿ ಸರೀರವಣ್ಣವನ್ತಂ, ವನ್ದನೇಯ್ಯಂ ದೇವ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವನ್ದನಾರಹಂ ತೇಹಿ ವಾ ವನ್ದಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಅಹಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಸೋಳಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೭. ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತಂ ಸುರುಚಿರಪ್ಪಭಾಹಿ ರತ್ತಂ,
ಸಿರಿವಿಸರಾಲಯಂ ಗುಪಿತಮಿನ್ದ್ರಿಯೇಹುಪೇತಂ।
ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿಲಕ್ಖಣೋಪಚಿತ್ತಂ,
ಸುರನರಪೂಜಿತಂ ಸುಗತಮಾದರಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೭. ಏವಂ ಸೋಳಸಮಗಾಥಾಯ ಮುನಿನ್ದಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತ**ನ್ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ನ ಜಭಜರಗಣೇಹಿ ಚ ಏಕಗರುನಾ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ಸೋಳಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾವಾಣಿನೀಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ನಜಭಜರಾ ಯದಾ ಭವತಿ ವಾಣಿನೀ ಗಯುತ್ತಾ"ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ನಜಭಜರಾ ನಗಣ ಜಗಣ ಭಗಣ ಜಗಣ ರಗಣಾ ಯದಾ ಗಯುತ್ತಾ ಪಾದನ್ತಗರುನಾ ಸಂಯೋಗಾ ಚೇ ಸಿಯುಂ, ತದಾ ಸಾ ವುತ್ತಾ ವಾಣಿನೀ ವಾಣಿನೀಗಾಥಾ ನಾಮ ಭವತೀತಿ।

ತತ್ಥ **ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತ**ನ್ತಿ ರಾಗಾದಿಮಲವಿಸುದ್ಧಾಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕಾದಿಪರಿಸಾಹಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಿತಂ ಕಿಲೇಸಮಲವಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿಕ್ಖಾರವನ್ತಂ ವಾ। ರಾಗಾದಿಮಲೇಹಿ ಸುಚತಿ ಸುಜ್ಝತೀತಿ ಸುಚಿ, ಪರಿಸಾ। ಸುಚಧಾತು ಸೋಚೇಯ್ಯೇ ಇ। ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಅರಿಯಭಿಕ್ಖುಆದೀಹಿ ದೇವ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ವಾರಿಯತಿ ಪರಿಕ್ಖರಿಯತೀತಿ ಪರಿವಾರೋ, ಸುಗತೋ। ಪರಿಪುಬ್ಬವರಧಾತು ಆವರಣೇ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ವಾ ಣ। ಸುಚೀಹಿ ಪರಿಸಾಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತೋ, ಸುಗತೋ। ತತಿಯ ತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋಯಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಸದಾ ರಾಗಾದಿಮಲ ವಿಸುದ್ಧೇಹಿ ಅರಿಯಭಿಕ್ಖುಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಪರಿಸಾಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಪರಿಸಾಹಿ ವಾ ಪರಿವಾರಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ ಸುಚಿಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿವಾರಿತಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತೋ, ಸುಗತೋ। **ಸುರುಚಿರಪ್ಪಭಾಹೀ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಕನ್ತಿತಸರೀರನಿಕ್ಖನ್ತ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತರಂಸೀಹಿ ಕರಣಭೂತೇಹಿ ಸುಟ್ಠು ರುಚಿಯತಿ ಕಮಿಯತಿ ತುಸಿಯತೀತಿ ಸುರುಚಿರಾ, ರಂಸಿ। ಸುಪುಬ್ಬ ರುಚಧಾತು ರೋಚನೇ ಇರೋ। ಪಕಾರೇನ ಭಾತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ಪಭಾ, ರಂಸಿ। ಪಪುಬ್ಬ ಭಾಧಾತು ದಿಬ್ಬನೇ ಕ್ವಿ। ಸುರುಚಿರಾ ಚ ಸಾ ಪಭಾ ಚಾತಿ ಸುರುಚಿರಪ್ಪಭಾ, ತಾಹಿ ಸುರುಚಿರಪ್ಪಭಾಹಿ। **ರತ್ತ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಂ ರಞ್ಜಿತಬ್ಬಕಾಯಂ। ರಞ್ಜಿಯತೀತಿ ರತ್ತೋ, ಕಾಯೋ। ರಞ್ಜಧಾತು ರಾಗೇ ತ। ರತ್ತೋ ಕಾಯೋ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ರತ್ತೋ, ಸುಗತೋ। ಉತ್ತರಪದಲೋಪಸಮಾ ಸೋಯಂ। ರೂಪಸ್ಸ ಭವೋ ರೂಪಂ ವಿಯ, ತಂ ರತ್ತಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಸರೀರತೋ ನಿಚ್ಚಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೇಹಿ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತರಂಸೀಹಿ ರಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ರೂಪಕಾಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಸಿರಿವಿಸರಾಲಯನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಸಞ್ಜಾತಲಕ್ಖಿಸಮೂಹಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಿರೀತಿ ಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅಥ ವಾ ಪುಞ್ಞನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಸರೀರಸೋಭಗ್ಗಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿ। ಸಾ ಹಿ ಕತಪುಞ್ಞೇ ಸಿಯತಿ ನಿಸ್ಸಯತಿ, ಕತಪುಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಸಿಯತಿ ನಿಸ್ಸಿಯತೀತಿ ಸಿರೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಂ, ಇಸ್ಸರಿಯಂ ವಾ। ಸರೀರಸೋಭಗ್ಗಾದಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ವಾ ಲಬ್ಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವಿಮಾನವತ್ಥುಅಟ್ಠಕಥಾದೀಸು** "ಸಿರೀತಿ ಬುದ್ಧಿಪುಞ್ಞಾನಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಚ। ಸಿರೀತಿ ಇಸ್ಸರಿಯನ್ತಿ ಚ ಸಿರೀತಿ ರೂಪಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತೀ"ತಿ ಚ। ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ, ರಪಚ್ಚಯೋ ಚ, ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಜೋತಕಈಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಸಿರೀತಿ ಹಿ ದೀಘವಸೇನ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಗಾಥಾಬನ್ಧತ್ತಾ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ರಸ್ಸವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ವಿಸರಾಲಯನ್ತಿ ವಿಸರಆಲಯನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ವಿಸರೋತಿ ಸಮೂಹೋ। ವಿಸನ್ತಿ ಪವಿಸನ್ತಿ ಅವಯವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮೂಹೇತಿ ವಿಸರೋ, ಸಮೂಹೋ। ವಿಸಧಾತು ಪವೇಸನೇ ಅರಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ವಿಸರನ್ತಿ ಸಮೋಸರನ್ತಿ

ಅವಯವಾ ಯಸ್ಮಿಂ್ತಿ ವಿಸರೋ। ವಿಪುಬ್ಬ ಸರಧಾತು ಸಮೋಸರಣೇ ಅ। ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಪನ ವಿಸಯಾಲ ಯನ್ತಿ ಯಕಾರೇನ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ನ ಸೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ವಿಸರಸದ್ದಸ್ಸೇವ ಸಮೂಹವಾಚಕತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪ ದೀಪಿಕಾಯಂ** -

"ಸಮೂಹೋ ಗಣಸಙ್ಘಾತಾ,
ಸಮುದಾಯೋ ಚ ಸಞ್ಚಯೋ।
ಸನ್ದೋಹೋ ನಿವಹೋ ಓಘೋ,
ವಿಸರೋ ನಿಕರೋ ಚಯೋ"ತ್ಯಾದಿ॥

ಆಲಯನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ। ಆಲಯನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆಲಯೋ, ಸುಗತೋ। ಆಪುಬ್ಬ ಲಿಧಾತು ಅಲ್ಲಿಯನೇ ಣ। ಸಿರೀನಂ ಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಲಕ್ಖೀನಂ ವಿಸರೋ ಸಮೂಹೋ ಸಿರೀವಿಸರೋ, ತೇಸಂ ಆಲಯೋ ಸಿರೀವಿಸರಾಲಯೋ, ಸುಗತೋ। ತಂ ಸಿರಿವಿಸರಾಲಯಂ। **ಗುಪಿತಮಿನ್ದ್ರಿಯೇಹುಪೇತ**ನ್ತಿ ಗೋಪಿತಬ್ಬೇಹಿ ಸಂವರಿತಬ್ಬೇಹಿ ಚಕ್ಖಾದೀಹಿ ಛಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ಗುಪಿಯನ್ತಿ ರಕ್ಖಿಯನ್ತೀತಿ ಗುಪಿತಾನಿ। ಗುಪಧಾತು ರಕ್ಖನೇ ತ। ಇದನ್ತಿ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮೇ ಇಸ್ಸರಿಯಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। ಇದಿಧಾತು ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯೇ ಇಯೋ। ಗುಪಿತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಗುಪಿತಮಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ , ಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತೇಹಿ। ಉಪೇತಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಉಪೇತೋ, ಸುಗತೋ। ಉಪಪುಬ್ಬ ಇಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ, ತಂ ಉಪೇತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಬುದ್ಧತೋ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕಾದೀಹಿ ಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ರಕ್ಖಿತಾನಿ। ಬುದ್ಧೋಯೇವ ಪನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಸಹ ವಾಸನಾಯ ಸಬ್ಬ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ವಿದ್ಧಂಸಿತತ್ತಾ ವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಖಾದಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ರಕ್ಖಿತೋ ಹೋತೀತಿ ತಸ್ಸ ಗುಪಿತಮಿನ್ದ್ರಿಯೇಹುಪೇತನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿಲಕ್ಖಣೋಪಚಿತ್ತನ್ತಿ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಾದೀಹಿ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಅಭಿವಿಚಿತ್ರಪಾದಂ। ಉಪಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಭುಸತ್ಥವಾಚಕೋ। ಅಭಿವಿಚಿತ್ರಂ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಾದಿಂ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣವನ್ತಂ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ರವೀತಿ ಸೂರಿಯೋ, ಸೋ ಹಿ ರವತಿ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ರವೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ರುಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಪಾಥೇಯ್ಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಚನ್ದೋ ಉಜುಕಂ ಸಣಿಕಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಪನ ಉಜುಕಂ ಗಮನಂ ಸೀಘ"ನ್ತಿ। ಇಚ್ಚಾದಿ **ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ** ಪನ "ರುಸದ್ದೇ ಇ। ಓ ಅವಾದೇಸೋ। ರವತಿ ಗಜ್ಜತೀತಿ ರವಿ। ಆದಿಚ್ಚೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿಧಾನ ಟೀಕಾಯಞ್ಚ** "ರವನ್ತಿ ಏತೇನ ಸತ್ತಾ ಪಭಾವಿತತ್ತಾತಿ ರವೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಸೀತಿ ಚನ್ದೋ। ಸೋ ಹಿ ಸಸತಿ ತಿಣೇನ ಪಾಣತಿ ಜೀವತೀತಿ ಸಸೋ, ಸಸಪಣ್ಡಿತೋ। ಸಸಧಾತು ಪಾಣೇ ಅ। ಸಸರೂಪಲಕ್ಖಣಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಸೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅತೀತೇ ಹಿ ಸಸರಾಜಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಾಚಕಸ್ಸ ಸಕ್ಕರಞ್ಞೋ ಅಙ್ಗಾರರಾಸಿಮ್ಹಿ ಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಕಾಯಂ ಅದಾಸಿ। ಅಥ ಪನ ಸಕ್ಕೋ ರಾಜಾ ತಸ್ಸ ಸಸಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಜಿತಸ್ಸ ಜೀವಿತದಾನಗುಣೋ ಸಕಲಕಪ್ಪಂ ಪಾಕಟೋ ಹೋತೂತಿ ಪಬ್ಬತಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬತರಸಂ ಆದಾಯ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲೇ ಸಸರೂಪಲಕ್ಖಣಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಚನ್ದೋ ಸಸೀತಿ ಲೋಕೇಹಿ ವೋಹರಿಯತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ವಿತ್ಥಾರೋ ಸಸಪಣ್ಡಿತಜಾತಕೇ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಅಥ ವಾ ಸಸತಿ ಹಿಂಸತಿ ಉಣ್ಹಗುಣನ್ತಿ ಸಸೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಸುಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ಈಪಚ್ಚಯೋ। ಮಣ್ಡೆಯತಿ ವಿಭೂಸಿಯತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಕರಣವಸೇನಾತಿ ಮಣ್ಡಲಂ। ಮಣ್ಡಧಾತು ಮಡಿಧಾತು ವಾ ವಿಭೂಸನೇ ಅಲೋ। ಅಥ ವಾ ಮಣ್ಡಂ ವಿಭೂಸನಂ ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಣ್ಡಲಂ। ಮಣ್ಡಸದ್ದೂಪಪದ ಲಾಧಾತು ಗಹಣೇ ಕ್ವಿ। ರವಿನೋ ಮಣ್ಡಲಂ ರವಿಮಣ್ಡಲಂ, ಸಸಿನೋ ಮಣ್ಡಲಂ ಸಸಿಮಣ್ಡಲಂ, ರವಿಮಣ್ಡಲಞ್ಚ ಸಸಿಮಣ್ಡಲಞ್ಚ ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಂ, ಮಣ್ಡಲಸದ್ದೋ ರವಿಸದ್ದೇಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಮಣ್ಡಲಸದ್ದಸ್ಸ ದ್ವನ್ದಪದತೋ ಸುಯ್ಯಮಾನತ್ತಾ। **ಪಭುತೀ**ತಿಆದಿ। ಸೋ ಹಿ ಆದ್ಯತ್ಥವಾಚಕೋ ಅಬ್ಯಯನಿಪಾತೋ। ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಭುತಿಆದಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿ, ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಲಕ್ಖಿಯತಿ ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಏತೇನಾತಿ ಲಕ್ಖಣಂ, ಪಾದಪ್ಪ ವತ್ತಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ, ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿ ಚ ತಂ ಲಕ್ಖಣಞ್ಚಾತಿ ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿಲಕ್ಖಣಂ, ತೇನ ಉಪಚಿತ್ತಂ ಅತಿವಿಚಿತ್ರಂ

ಪಾದಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿಲಕ್ಖಣೋಪ ಚಿತ್ತೋ, ಸುಗತೋ। ಅಥ ವಾ ಉಪಚಿತ್ತಂ ಅತಿವಿಚಿತ್ರಂ ರವಿಸಸಿ ಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿಲಕ್ಖಣಂ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ತಥಾ, ಸುಗತೋ। ತಂ।

ಸುರನರಪೂಜಿತನ್ತಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೂಜಿತಬ್ಬಂ। ಸುರನ್ತಿ ಇಸ್ಸರಿಯ ಕೀಳಾದೀಹಿ ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಸುರಾ, ದೇವಾ। ಸುರಧಾತು ದಿಬ್ಬನೇ ಅ। ಅಥ ವಾ ಸುರತಿ ಇಸತಿ ದೇವಿಸ್ಸರಿಯಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ವಿರೋಚತಿ ಚಾತಿ ಸುರಾ, ದೇವಾ। ಸುರಧಾತು ಇಸ್ಸರಿಯದಿತ್ತೀಸು ಅ। ಸುನ್ದರಾ ರಾವಾಚಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ವಾ ಸುರಾ, ದೇವಾ। ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಸಕಕಮ್ಮಂ ವಾ ನರನ್ತಿ ನಿಯನ್ತೀತಿ ನರಾ, ಮನುಸ್ಸಾ। ನರಧಾತು ನಯನೇ ಅ। ಸುರಾ ಚ ನರಾ ಚ ಸುರನರಾ, ತೇಹಿ ಪೂಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಸುರನರ ಪೂಜಿತೋ, ಸುಗತೋ। ತಂ। **ಸುಗತ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಂ। ಸೋ ಹಿ ಸೋಭನಂ ಗತಂ ಗಮನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಸುಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಭಗವತೋ ಹಿ ವೇನೇಯ್ಯಜನೂಪಸಙ್ಕಮನಂ ಏಕನ್ತೇನ ತೇಸಂ ಹಿತಸುಖನಿಪ್ಫಾದನತೋ ಸೋಭನಂ। ತಥಾ ಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಪ್ಪಟಿ ಮಣ್ಡಿತರೂಪಕಾಯತಾಯ ದುತವಿಲಮ್ಬಿತಖಲಿತಾನುಕಡ್ಢನನಿಪ್ಪಿಳಿನುಕ್ಕುಟಿಕ ಕುಟಿಲಾಕುಟಿಲತಾದಿ ದೋಸರಹಿತ ಮವಹಸಿತ ರಾಜಹಂಸಉಸಭ ವಾರಣ ಮಿಗರಾಜಗಮನಂ ಕಾಯಗಮನಂ। ಞಾಣಗಮನಞ್ಚ ವಿಪುಲ ನಿಮ್ಮಲ ಕರುಣಾ ಸತಿ ವೀರಿಯಾದಿ ಗುಣವಿಸೇಸ ಸಹಿತ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಯಾವ ಮಹಾಬೋಧಿ ಅನವಜ್ಜತಾಯ ಸೋಭನಮೇವಾತಿ।

ಅಥ ವಾ ಸಯಮ್ಭೂಞಾಣೇನ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಲೋಕಂ ಪರಿಞ್ಞಾಭಿ ಸಮಯವಸೇನ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ ಸುಗತೋ, ತಥಾ ಲೋಕಸಮುದಯಂ ಪಹಾನಾತಿಸಮಯವಸೇನ ಪಜಹನ್ತೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಾದೇನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ ಸುಗತೋ, ಲೋಕನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ ಸುಗತೋ, ಲೋಕನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಪ್ಪಟಿಪದಂ ಭಾವನಾಭಿ ಸಮಯವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ಗತೋ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ಸುಗತೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಸುನ್ದರಂ ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ವಾ ಗತೋ ಅಧಿಗತೋತಿ ಸುಗತೋ। ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಯಥಾರಹಂ ಯುತ್ತಮೇವ ಚ ಧಮ್ಮಂ ಭಾಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾ ಗದತೀತಿ ಸುಗತೋ ದಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ಇತಿ ಸೋಭನ ಗಮನತಾದೀಹಿ ಸುಗತೋ, ತಂ ಸುಗತಂ। **ಆದರ**ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ, ಆದರನಂ ಆದರೋ। ಆಪುಬ್ಬ ದರಧಾತು ಆದರೇ ಣ। ತಂ ಆದರಂ। **ನಮಾಮೀ**ತಿ ಅಹಂ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಸುಚಿಪರಿವಾರಿತಂ ರಾಗಾದಿಮಲ ವಿಸುದ್ಧಾಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕಾದಿಪರಿಸಾಹಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಿತಂ ಕಿಲೇಸಮಲವಿಸುದ್ಧಂ ಪರಿಕ್ಖಾರವನ್ತಂ ವಾ, ಸುರುಚಿರಪ್ಪಭಾಹಿ ಸುಟ್ಠು ಕನ್ತಿತ ಸರೀರನಿಕ್ಖನ್ತಬ್ಯಾಮಮತ್ತರಂಸೀಹಿ ಕರಣಭೂತೇಹಿ, ರತ್ತಂ ನಿಚ್ಚಂ ರಞ್ಜಿತಬ್ಬಕಾಯಂ, ಸಿರಿವಿಸರಾಲಯಂ ಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಸಞ್ಜಾತಲಕ್ಖಿಸ ಮೂಹಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ, ಗುಪಿತಮಿನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ ಗುಪಿತಬ್ಬೇಹಿ ಸಂವರಿತಬ್ಬೇಹಿ ಛಹಿ ಚಕ್ಖಾದಿಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ, ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ರವಿಸಸಿಮಣ್ಡಲಪ್ಪಭುತಿಲಕ್ಖಣೋಪಚಿತ್ತಂ ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಚನ್ದಮಣ್ಡಲಾದೀಹಿ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಅಭಿವಿಚಿತ್ರಪಾದಂ, ಅಭಿವಿಚಿತ್ರಂ ಸೂರಿಯ ಮಣ್ಡಲಚನ್ದಮಣ್ಡಲಾದಿಂ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣವನ್ತಂ ವಾ, ಸುರನರಪೂಜಿತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೂಜಿತಬ್ಬಂ, ಸುಗತಂ ಬುದ್ಧಂ ಆದರಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಅಹಂ ನಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಸತ್ತರಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೮. ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೇನ ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿಂ,
ಸಂಸಾರೋಘಂ ತರಿ ತಮಭಯಂ ಪಾರಪತ್ತಂ ಪಜಾನಂ।
ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಅಸಮಸರಣಂ ಏಕತಿತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಂ,

ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಪರಮಸುಖದಂ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೮. ಏವಂ ಸತ್ತರಸಮಗಾಥಾಯ ಸುಗತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಂಸಾರೋಘಂ ತರಿತಾದೀಹಿ ನವಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೇ**ನತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಮ ಭ ನ ತ ತ ಗಣೇಹಿ ಚ ಗರುದ್ವಯೇನ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ಸತ್ತರಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಮನ್ದಕ್ಕನ್ತಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಮನ್ದಕ್ಕನ್ತಾ ಮ ಭ ನ ತತ ಗಾ ಗೋ ಯುಗುತ್ವಸ್ಸ ಕೇಹೀ"ತಿ। ತಸ್ಸಾ ಪನಾಯಮತ್ಥೋ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಯುಗುತ್ವಸ್ಸಕೇಹಿ ಚತು ಛ ಸತ್ತಯತೀಹಿ ಮ ಭ ನ ತ ತ ಗಾ ಮಗಣ ಭಗಣ ನಗಣ ತಗಣ ತಗಣ ಗರೂ ಚ ಗೋ ಗರು ಚ ಚೇ ಯುತ್ತಾ, ಮನ್ದಕ್ಕನ್ತಾಗಾಥಾನಾಮಾತಿ। ಯುಗುತ್ವಸ್ಸಕೇಹೀತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಯುಗಸದ್ದಸ್ಸ ಮಗ್ಗಫಲಚತುಬ್ಬಿಧಪುರಿಸಯುಗಳವಾಚಕತ್ತಾ ಯುಗಸದ್ದೋ ಚತುಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋ, ಉತೂನಂ ಹೇಮನ್ತಸಿಸಿರ ವಸ್ಸನ್ತ ಗಿಮ್ಹ ವಸ್ಸಾನ ಸರದ ಉತುವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ಉತುಸದ್ದೋ ಛಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋ। ಅಸ್ಸಸದ್ದೋ ಸತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । **ಛಪ್ಪಚ್ಚಯಟೀಕಾದೀಸು** ಹಿ "ಅಸ್ಸಸದ್ದಸ್ಸ ಸತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕಭಾವೋ ವುತ್ತೋ"ತಿ।

ತತ್ಥ ಪನ ಯೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿಂ ಸಂಸಾರೋಘಂ ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೇನ ತರಿ, ಅಭಯಂ ಪಾರಪತ್ತಂ ಪಜಾನಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಅಸಮಸರಣಂ ಏಕತಿತ್ಥಂ ಪತಿಟ್ಠಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಪರಮಸುಖದಂ ತಂ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತಿಸ್ಸಂ ಪನ ಅತ್ಥಕ್ಕಮೇನ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿ ಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿ**ನ್ತಿ ಮೋಹದೋಸತಣ್ಹಾದಿಸಙ್ಖಾತಂ ಮಹಾತರಙ್ಗ ಖುದ್ದಊಮಿಕಂ। ಮುಯ್ಹನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ, ಸಯಂ ವಾ ಮುಯ್ಹತಿ, ಮುಯ್ಹನಮತ್ತಮೇವೇತನ್ತಿ ಮುಹೋ, ಮೋಹೋ। ಮುಹಧಾತು ವೇಚಿತ್ತೇ ಣ। ಪಟಿಹಞ್ಞನ್ತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ, ಸಯಂ ವಾ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ ಪಟಿಹಞ್ಞನಮತ್ತಮೇವೇತನ್ತಿ ಪಟಿಘೋ, ದೋಸೋ। ಪಟಿಪುಬ್ಬ ಹನಧಾತು ಹಿಂಸಾಗತೀಸು ಅ। ಹನಸ್ಸ ಘೋ। ಅಸನಂ ಇಚ್ಛನಂ ಆಸಾ, ಇಸತಿ ಇಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಆಸಾ, ತಣ್ಹಾ। ಇಸುಧಾತು ಇಚ್ಛಾಯಂ ಅ। ಇಸ್ಸ ಆ। ಮುಹೋ ಚ ಪಟಿಘೋ ಚ ಆಸಾ ಚ ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾ, ತೇ ಆದಿ ಯೇಸನ್ತೇತಿ ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿ, ಲೋಭಾದಿಕಿಲೇಸಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಆದಿಸದ್ದೇನ ಮಾನ ದಿಟ್ಠಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಥಿನ ಉದ್ಧಚ್ಚ ಅಹಿರಿಕ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಕಿಲೇಸೇ ಚ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಉದ್ಧಂ ಉದಕಂ ಲೋಲತಿ ಆಕುಲೇತೀತಿ ಉಲ್ಲೋಲೋ, ಮಹಾತರಙ್ಗೋ। ಉಪುಬ್ಬಲೋಲ ಧಾತು ಉಮ್ಮಾದನೇ ಣ। ತೀರಂ ಉಲತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಉಲ್ಲೋಲೋ। ಉಲಧಾತು ಗತಿಯಂ ಓಲಪಚ್ಚಯೋ। ವಿಮ್ಹಯಂ ವಿಚಿತ್ತಂ ಚಿನೋತೀತಿ ವೀಚಿ, ಖುದ್ದಕಊಮಿ। ವಿಪುಬ್ಬ ಚಿಧಾತು ಚಯೇ ಕ್ವಿ। ಉಲ್ಲೋಲೋ ಚ ವೀಚಿ ಚ ಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿ। ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಚ ಕುಲ್ಲೋಲವೀಚಿನ್ತಿಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ನ ಸೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ಕಸ್ಮಾ, ಕುಲ್ಲಸದ್ದಸ್ಸ ಉಳುಮ್ಪತ್ಥವಾಚಕತ್ತಾ। ಉಲ್ಲೋಲಸದ್ದೋಯೇವ ಹಿ ಮಹಾತರಙ್ಗತ್ಥ ವಾಚಕೋ ಹೋತೀತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ** "ಉಲ್ಲೋಲೋ ತು ಚ ಕಲ್ಲೋಲೋ, ಮಹಾವೀಚೀಸು ಕಥ್ಯತೇ"ತಿ।

ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ "ಕುಲ್ಲೋ ನಾಮ ತರಣತ್ಥಾಯ ಕಲಾಪಂ ಕತ್ವಾ ಬನ್ಧೋ। ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಬದ್ಧಾ ಪನ ಪದರಚಾಟಿ ಆದಯೋ ಉಳುಮ್ಪೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿಏವ ಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿ। ಸಾ ಅಸ್ಮಿಂ ಸಂಸಾರೋಘೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿ। ಸಮಾಸನ್ತತದ್ಧಿತಾಯಂ। ಪೀತಿಸುಖಂ, ಮಹಾಸನ್ನಂ, ರತ್ತಿದಿವನ್ತ್ಯಾದೀಸು ವಿಯ। ಏವಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಪೀತಿ ಚ ಸುಖಞ್ಚ ಪೀತಿಸುಖಂ, ತಂ ಅಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಪೀತಿಸುಖಂ, ಝಾನಂ। ಮಹನ್ತಂ ಆಸನಂ ಮಹಾಸನಂ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಮಹಾಸನ್ನಂ। ರತ್ತಿ ಚ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತಿದಿವಂ। ರತ್ತಿದಿವಂ ಕತಂ ರತ್ತಿದಿವನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿ ವಿಯ ಮುಹಪಟಿಘಾಸಾದಿ ಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿ, ಸಂಸಾರೋಘಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಉಪಮಾ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೋಯಂ। ಯಥಾ ಪನ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಭಾಯಿತಬ್ಬಾ ಮಹಾತರಙ್ಗಊಮಿವೇಗಾದಯೋ ಚ ಸಂಸುಮಾರ ತಿಮಿ ತಿಪಿಙ್ಗಲಾದಿ ಮಚ್ಛಮಕರಾದಯೋ ಚ ಓಕಿಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಮೋಹಾದಿಕಿಲೇಸಾ ಚ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾ ಚ ತೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಭಯಾನಕಾ ಬಹೂ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣದುಕ್ಖಾದಯೋ ಚ ಖನ್ಧಾದಯೋ ಚ ಓಕಿಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಂಸಾರೋಘ**ನ್ತಿ ಸಂಸಾರಸಙ್ಖಾತಂ ಓಘಂ ಸಮುದ್ದಜಲಪ್ಪವಾಹಂ। ಸಂಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವಾ ಸರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಂಸಾರೋ। ಸಂಪುಬ್ಬಸರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ। ಖನ್ಧಧಾತುಆಯತ ನಾನಂ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು** –

“ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನ ಚ।
ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, ಸಂಸಾರೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ”ತಿ॥

ಸತ್ತೇ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಹನತಿ ಹರತೀತಿ ಓಘೋ, ಜಲಪ್ಪವಾಹೋ। ಅವಪುಬ್ಬ ಹನಧಾತು ಹರಣೇ ಣ। ಹನಸ್ಸ ಘೋ। ಅವಸದ್ದೋ ಓತ್ಥರಣತ್ಥೋ। ಅತ್ತನಿ ಪತಿತೇ ಸತ್ತೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಕತ್ವಾ ಹನೇತಿ ಓಸೀದಾಪೇತೀತಿ ವಾ ಓಘೋ, ಜಲಪ್ಪವಾಹೋ। ಅವಪುಬ್ಬ ಹನಧಾತು ಓಸೀದಾಪನೇ ಣ। ಅವಸದ್ದೋ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗತ್ಥೋ। ಓಘೋ ವಿಯಾತಿ ಓಘೋ, ಸಂಸಾರೋ। ಅಥ ವಾ ಸತ್ತಸಞ್ಜಾರೇ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ಹನತಿ ಹರತೀತಿ ಓಘೋ, ಓಹನೇತಿ ಓಸೀದಾಪೇತಿ ವಟ್ಟಸ್ಮಿಂ ಸತ್ತಸಞ್ಜಾರೇತಿ ವಾ ಓಘೋ, ರಾಗಾದಿ ಕಿಲೇಸಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಸಂಸಾರೋಏವ ಓಘೋ ಸಂಸಾರೋಘೋ, ತಂ ಸಂಸಾರೋಘಂ।

ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗಓಳುಮ್ಪೇನಾತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗಸಞ್ಜಾತೇನ ಕುಲ್ಲೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಚ ಅಗತಂ ದಿಸಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಮಗ್ಗೋ। ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಮಗ್ಗಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** “ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಸಾವಕಾ ಚ ಅಗತಂ ದಿಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ”ತಿ। ಅಥ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗತಿ ಗವೇಸತೀತಿ ಮಗ್ಗೋ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗಿಯತಿ ಗವೇಸಿಯತೀತಿ ವಾ ಮಗ್ಗೋ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಞಾಣೇನ ದಸ್ಸಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಗ್ಗಧಾತು ಗವೇಸನೇ ಅ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಮಹಾವಗ್ಗಸಂಯುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಮಗ್ಗೋತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಮಗ್ಗೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಮಗ್ಗನಿಯಟ್ಠೇನ ಚಾ”ತಿ। ಅಥ ವಾ ಮಗ್ಗಿಯತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಯತೀತಿ ಮಗ್ಗೋ, ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಳು ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ, ತತೋ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಉಳುಪೋ, ಸೋಯೇವ ನಿಗ್ಗಹಿತಾಗಮವಸೇನ ಉಳುಮ್ಪೋ, ಕುಲ್ಲೋ। ಉಳುಸದ್ದೂಪಪದಪಾಧಾತು ರಕ್ಖನೇ ಕ್ವಿ। ಮಗ್ಗೋಏವ ಉಳುಮ್ಪೋ ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೋ, ಮಗ್ಗಸಞ್ಜಾತೋ ವಾ ಉಳುಮ್ಪೋ ತಥಾ, ಮಗ್ಗಸದಿಸೋ ವಾ ಉಳುಮ್ಪೋ ತಥಾ, ಮಗ್ಗೋ ವಿಯ ವಾ ಉಳುಮ್ಪೋ ತಥಾ, ಮಗ್ಗೋ ಚ ಉಳುಮ್ಪೋ ಚ ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೋ। ಅಥ ವಾ ಉಳುಮ್ಪೋಏವ ಮಗ್ಗೋ ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೋ, ಉಳುಮ್ಪಸಞ್ಜಾತೋ ವಾ ಮಗ್ಗೋ ತಥಾ, ಉಳುಮ್ಪ ಸದಿಸೋ ವಾ ಮಗ್ಗೋ ತಥಾ, ಉಳುಮ್ಪೋ ವಿಯ ವಾ ಮಗ್ಗೋ ತಥಾ, ಉಳುಮ್ಪೋ ಚ ಮಗ್ಗೋ ಚ ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೋತಿ ಏವಂ ರೂಪಕಸದಿಸಉಪಮಾ ಸಮುಪೇಕ್ಖತ್ಥವಸೇನ ಚ ಪರಪಕ್ಖ ಸಕಪಕ್ಖತ್ಥವಸೇನ ಚ ವಚನತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನ ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೇನ। **ತರೀ**ತಿ ಅತರಿ। ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಹಿ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಾಯ ಸಂಸಾರೋಘಂ ತರಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನತೀರಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅತೀತಾ ಬುದ್ಧಾ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಅನಾಗತಾ ಬುದ್ಧಾ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾವಗ್ಗಸಂಯುತ್ತೇ**

“ಏಕಾಯನಂ ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ,
ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ।
ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ತರಿಂಸು ಪುಬ್ಬೇ,
ತರಿಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ ತರನ್ತಿ ಓಘ”ನ್ತಿ। **ಬುದ್ಧವಂಸೇ** ಚ

“ಸಂಸಾರಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ತಯೋ ಭವೇ।
ಧಮ್ಮನಾವಂ ಸಮಾರುಯ್ಹ, ತಾರೇಮಿ ಜನತಂ ಬಹು”ನ್ತಿ॥

ಅಭಯನ್ತಿ ಜಾತಿಜರಾಬ್ಯಾಧಿಮರಣಭಯಾದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ನಿಬ್ಭಯಂ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ನತ್ಥಿ ಭಯಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಭಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಅಭಯನ್ತಿ ಖೇಮಂ। ತಞ್ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನತ್ಥಿ ಜಾತಿಆದಿಭಯಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಭಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ ತಂ ಪದಂ ಪಾರನ್ತಿಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ। **ಪಾರಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾರನ್ತಿ ಸಂಸಾರವಟ್ಟಸ್ಸ ಪರತೀರಟ್ಠೇನ ವುಚ್ಚತಿ

ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಉದಕಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಪಾರಂ, ಸಮುದ್ದಪಾರಂ। ಪಾಧಾತು ರಕ್ಖನೇ ಅರೋ। ಅಥ ವಾ ಪಾರೇತಿ ಸಮತ್ಥೇತಿ ತರಙ್ಗಾದಯೋ ವಾರೇತುನ್ತಿ ಪಾರಂ। ಪಾರಧಾತು ಸಮತ್ಥಿಯಂ ಅ। ಪಾರಂ ವಿಯಾತಿ ಪಾರನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನೀತತ್ಥೇನ ಪನ ಏವಂ ವಚನತ್ಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಜಾತಿ ಭಯಾದಿಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಪಾರಂ, ಪಾರೇತಿ ಸಮತ್ಥೇತಿ ಏತ್ಥ ವಾ ಜಾತಿಭಯಾದಯೋ ವಾರೇತುನ್ತಿ ಪಾರಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಂ ಪಜ್ಜಿತ್ಥ ಅಧಿಗಮಿತ್ಥಾತಿ ಪಾರಪತ್ತೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಪಾರಸದ್ದೂಪಪದ ಪದಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ। ಅಥ ವಾ ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಯ್ಯನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರಸ್ಸ ಸಕಲಸ್ಸ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದಿಗುಣಾನಂ ವಾ ಪಾರಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಗತೋತಿ ಪಾರಪತ್ತೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಪಾರಸದ್ದೋ ಹಿ ಪರಿಯನ್ತ ವಾಚಕೋ। ತಂ ಪಾರಪತ್ತಂ। **ಪಜಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ। ತೇಹಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಕಾರೇನ ಜನಿಯತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯತೀತಿ ಪಜಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪಜಾನಂ।

ತಾಣನ್ತಿ ತಾಯನಟ್ಠೇನ ತಾಣಂ। ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರ ಭಯತೋ ತಾಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ತಾಣೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ತಾಧಾತು ರಕ್ಖನೇ ಯು। ಅಥ ವಾ ತಾಣನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಪರಿಪಾಲನಟ್ಠೇನ ತಾಣಂ। ಸೋ ಹಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಸತ್ತಾನಂ ಸಂಸಾರವಟ್ಟದುಕ್ಖತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಮಗ್ಗ ಫಲನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ದದನ್ತೋ ತಾಯತಿ ಪಾಲೇತೀತಿ ತಾಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ತಾಣಂ। **ಲೇಣ**ನ್ತಿ ನಿಲೀಯನಟ್ಠೇನ ಲೇಣಂ, ಜಾತಿಭಯಾದೀಹಿ ಪೀಳಿತೇಹಿ ಸತ್ತೇಹಿ ಲೀಯನ್ತಿ ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಲೇಣೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಲೀಧಾತು ನಿಲೀಯನೇ ಯು। ಅಥ ವಾ ಲೇಣನ್ತಿ ಸಂಸಾರಭಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೇಹಿ ನಿಲೀಯನಟ್ಠೇನ ಲೇಣಂ। ಸೋ ಹಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಸಂಸಾರನಿಸ್ಸರಣತ್ಥಿಕೇಹಿ ಲೀಯನ್ತಿ ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಲೇಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಲೇಣಂ। ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಹಿ ಸಂಸಾರಭಯೇಹಿ ಪೀಳಿತಾನಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಸರಣಂ ಪರಾಯನಂ ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಸಮಸರಣನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅಸದಿಸಅವಸ್ಸಯನಂ, ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಸಮೋ ಸದಿಸೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇನಾತಿ ಅಸಮೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಸರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಅವಸ್ಸಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸರಣೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಸರಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಯು। ಅಸಮೋ ಅಸದಿಸೋ ಹುತ್ವಾ ಸರಣೋತಿ ಅಸಮಸರಣೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಸಮ್ಭಾವ ನಾಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋಯಂ। ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಹಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖಾನಂ ದಾಯಕತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ಅಸಮಂ ಸರಣಂ ಅವಸ್ಸಯನಂ ಪರಾಯನಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಅಸಮಸರಣಂ। **ಏಕತಿತ್ಥ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಗಮನಾನಂ ಏಕತಿತ್ಥಭೂತಂ। ತರನ್ತಿ ಉತ್ತರನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಏತೇನ ವಾ ನಜ್ಜಸಮುದ್ದಾದಿನ್ತಿ ತಿತ್ಥಂ। ನಜ್ಜಸಮುದ್ದಾದೀನಂ ಪಾರಿಮತೀರಗಮನತ್ಥಂ ಓತರಣಟ್ಠಾನಂ ಲಬ್ಭತಿ। ತರಧಾತು ಓತರಣೇ ಥ। ರಸ್ಸ ತೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ। ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಏಕಂ ತಿತ್ಥಂ ಏಕತಿತ್ಥಂ, ತಂ ವಿಯಾತಿ ಏಕತಿತ್ಥೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಯಥಾ ಹಿ ತಿತ್ಥೇನ ನಜ್ಜಾದಿಂ ತರನ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಪಾರಿಮತೀರಂ ಸುಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ನ ಅತಿತ್ಥೇನ, ಏವಂ ಸೇಟ್ಠಭೂತೇನ ಬುದ್ಧತಿತ್ಥೇನ ಸಂಸಾರೋಘಂ ತರನ್ತಾ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ಸುಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ನ ಅತಿತ್ಥೇನ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯೇನ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ಏಕತಿತ್ಥೋತಿ ಥೋಮೇತಿ। ನೀತತ್ಥೇನ ಪನ ಏಕೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ತರನ್ತಿ ಉತ್ತರನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಏಕ ತಿತ್ಥೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ತರಿತುಕಾಮಾ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾ ಏತ್ಥ ಬುದ್ಧತಿತ್ಥೇ ದೇಸಿತಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ದೇಸಿತಧಮ್ಮಾನುರೂಪಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಂಸಾರೋಘಂ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗನಾವಾಯ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ಸುಖಂ ತರನ್ತಿ, ಇತಿತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥಾತಿಪದೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಏಕೋ ಸೇಟ್ಠೋ ತಿತ್ಥೋ ನಾಮ। ನ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಏಕತಿತ್ಥಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಏಕತಿತ್ಥಂ।

ಪತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಮಹಾದೀಪಂ ವಿಯ ಪತಿಟ್ಠಂ ಆಧಾರಭೂತಂ। ಪಟಿಸರಣಂ ಲೇಣಂ ಪರಾಯನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಪತಿಟ್ಠೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಪತಿಪುಬ್ಬಟ್ಠಾಧಾತು ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ ಅ। ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಹಿ ಸಬ್ಬಸುಖತ್ಥಿಕಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಮಹಾದೀಪೋ ವಿಯ ಪತಿಟ್ಠೋ ಪಟಿಸರಣೋ ಲೇಣೋ ಪರಾಯನೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ಪತಿಟ್ಠಂ। **ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖತ್ಥಿಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಬೀಜಸ್ಸ ಖೇತ್ತಭೂತಂ। ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಬೀಜಸ್ಸ ವಪನಠಾನಂ ಖೇತ್ತಭೂತಂ ವಾ, ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕಂ ಪವತಿ ಸೋಧೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ, ಕುಸಲಂ। ಪುಧಾತು ಸೋಧನೇ ಣ್ಯೋ। ಅಥ ವಾ ಪರಂ ಪುಜ್ಜಭಾವಂ ಜನೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ,

ಸದಾ ಪೂಜಿತಂ ವಾ ಜನೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ, ಕುಸಲಂ। ಪೂಜಸದ್ದೂಪಪದ ಜನಧಾತು ಣ್ಯೋ। ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಸದ್ದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅವಸೇಸಂ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪುನಾತಿ ಸೋಧೇತೀತಿ ವಾ ಪುಞ್ಞಂ, ಕುಸಲಂ। ಪುಧಾತು ಸೋಧನೇ ಣ್ಯೋ। ಖಿತ್ತಂ ವುತ್ತಂ ಬೀಜಂ ತಾಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಖೇತ್ತಂ, ಕೇದಾರಾದಿ। ಖಿಪಸದ್ದೂಪಪದ ತಾಧಾತು ರಕ್ಖನೇ ಕ್ವಿ। ಬೀಜಾನಿ ವಪನ್ತಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲಭಾವಕರಣೇನ ಬೀಜಂ ರಕ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಖಿಪನ್ತಿ ವಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಬೀಜಾನೀತಿ ಖೇತ್ತಂ। ಖಿಪಧಾತು ಪೇರಣೇ ಖೇಪೇ ವಾ ತ। ಖೇತ್ತಂ ವಿಯಾತಿ ಖೇತ್ತೋ। ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ನೀತತ್ಥೇನ ಪನ ಪುಞ್ಞಬೀಜಾನಿ ವಪನ್ತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಮಹಪ್ಫಲ ಭಾವಕರಣೇನ ಖಿತ್ತಂ ವುತ್ತಂ ಪುಞ್ಞಬೀಜಂ ತಾಯತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಖೇತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಿಕೇಹಿ ಪುಞ್ಞಬೀಜಾನಿ ಖಿಪಿಯನ್ತಿ ವಪಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಖೇತ್ತೋ। ಧಮ್ಮರಾಜಾತಿ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಪುಞ್ಞಾನಂ ಖೇತ್ತಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಯಥಾ ಹಿ ರಞ್ಞೋ ವಾ ಅಮಚ್ಚಾದೀನಂ ವಾ ಸಾಲೀನಂ ವಾ ಯವಾನಂ ವಾ ವಿರೂಹನಟ್ಠಾನಂ ರಞ್ಞೋ ವಾ ಅಮಚ್ಚಾದೀನಂ ವಾ ಸಾಲಿಖೇತ್ತಂ ಯವಖೇತ್ತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಮಹಬ್ಬಲಭಾವಕರಣೇನ ಪುಞ್ಞಾನಂ ವಿರೂಹ ನಟ್ಠಾನಂ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ನಾನಾಪ್ಪಕಾರಹಿತ ಸುಖಸಂವತ್ತನಿಕಾನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ವಿರೂಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ ಅಭಿತ್ಥವಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ।

ಪರಮಸುಖದನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ದದಮಾನಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪರಮಸದ್ದೋ ಉತ್ತಮತ್ಥವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿ ಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಪರಂ ಅತಿರೇಕಂ ಅರಿಯೇಹಿ ಮಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಪರಮಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಪರಪುಬ್ಬಮಾಧಾತು ಮಾನೇ ಅ। ಪಕಾರೇನ ಅರಿಯೇಹಿ ರಮಿಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ಪರಮಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಪಪುಬ್ಬರಮುಧಾತು ರಮನೇ ಣ। **ಅಭಿಧಾನಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಪರಂ ಪಚ್ಚನೀಕಂ ಮಾರೇತೀತಿ ಪರಮಂ। ಪಕಟ್ಠಭಾವೇ ರಮತೀತಿ ಪರಮಂ। ಣೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಸುಖಂ ಪರಮಸುಖಂ। ಪರಮಂ ಉತ್ತಮಂ ವಾ ಸುಖಂ ಪರಮಸುಖಂ। ತಂ ದದಾತೀತಿ ಪರಮಸುಖದೋ, ಧಮ್ಮರಾಜಾ। ಪರಮಸುಖಸದ್ದೂಪಪದ ದಾಧಾತು ದಾನೇ ಕ್ವಿ। ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಪನ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಚ ಚತುಪಚ್ಚಯಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ದೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಪರಮಸುಖದಂ। **ಧಮ್ಮರಾಜ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಂ। ಸೋ ಹಿ ಲೋಕಿಯ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ರಞ್ಜೇತಿ ತೋಸೇತೀತಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಾರಮೀಧಮ್ಮೇನೇವ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ರಾಜಾ ಜಾತೋತಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾತಿ। ಪಾರಮೀಧಮ್ಮೇನೇವ ಜಾತೋ ವಾ ರಾಜಾತಿ ಧಮ್ಮರಾಜಾತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಯೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಮುಹ ಪಟಿಘಾಸಾದಿಉಲ್ಲೋಲವೀಚಿಂ ಮೋಹದೋಸತಣ್ಹಾದಿಸಙ್ಖಾತಂ ಮಹಾತರಙ್ಗ ಖುದ್ದಕಊಮಿಕಂ, ಸಂಸಾರೋಘಂ ಸಂಸಾರಸಙ್ಖಾತಂ ಓಘಂ ಸಮುದ್ದಜಲಪ್ಪವಾಹಂ । ಮಗ್ಗೋಳುಮ್ಪೇನ ಅಟ್ಠಮಗ್ಗಙ್ಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಕುಲ್ಲೇನ ತರಿ ಅತರಿಂ, ಅಭಯಂ ಖೇಮಂ, ಜಾತಿಆದೀನಂ ಅಭಾವತೋ ನಿಬ್ಭಯಂ ವಾ, ಪಾರಪತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಂ ಪತ್ತಂ ಅಧಿಗತಂ, ಪಜಾನಂ ಸಬ್ಬ ಸತ್ತಾನಂ, ತಾಣಂ ತಾಯನಟ್ಠೇನ ತಾಣಂ ರಕ್ಖಣಂ। ಲೇಣಂ ನಿಲೀಯನಟ್ಠೇನ ಲೇಣಂ ನಿಲೀಯನಂ, ಅಸಮಸರಣಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅಸದಿಸಅವಸ್ಸಯನಂ, ಏಕತಿತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಾರಗಮನಾನಂ ಏಕತಿತ್ಥ ಭೂತಂ, ಪತಿಟ್ಠಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಮಹಾದೀಪಂ ವಿಯ ಪತಿಟ್ಠಂ ಆಧಾರಭೂತಂ, ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖತ್ಥಿಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಬೀಜಸ್ಸ ಖೇತ್ತಭೂತಂ, ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕಾನಂ ಪುಞ್ಞಬೀಜಸ್ಸ ವಪನಟ್ಠಾನಂ ಖೇತ್ತಭೂತಂ ವಾ, ಪರಮಸುಖಂ ಉತ್ತಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಂ ದದಮಾನಂ, ಧಮ್ಮರಾಜಂ ಬುದ್ಧಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಪಜಾನಂ ರಞ್ಜಾಪನಂ ವಾ, ಪಾರಮೀಧಮ್ಮೇನೇವ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಜಾತಂ ಬುದ್ಧಂ ವಾ, ಅಹಂ ತೇಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಮಾಮೀತಿ।

ಅಟ್ಠಾರಸಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೯. ಕಣ್ಡಮ್ಬಂಮೂಲೇ ಪರಹಿತಕರೋ ಯೋ ಮುನಿನ್ದೋ ನಿಸಿನ್ನೋ।
ಅಚ್ಛೇರಂ ಸೀಘಂ ನಯನಸುಭಗಂ ಆಕುಲಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲಂ।

දුජ්ජලද්ධංසං මුනිබ්භිජහිතං පාටිහේරං අකාසි।
වන්දේ තං සේට්ඨං පරමරතිජං ඉද්ධිධම්මේහුපේතං॥

೧೯. ಏವಂ ಅಟ್ಠಾರಸಮಗಾಥಾಯ ಧಮ್ಮರಾಜಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕಣ್ಡಮ್ಬಮೂಲೇ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹೇರಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಮುನಿನ್ದಸ್ಸ ಥೋಮೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಕಣ್ಡಮ್ಬಂಮೂಲೇ**ತ್ಯಾದಿ ಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಮತನಯಯಯಗಣೇಹಿ ಚ ಪಞ್ಚ ಯತಿ ಭಯತಿ ಸತ್ತಯ ತೀಹಿ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಾರಸಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಕುಸುಮಿತಲತಾ ವೇಲ್ಲಿತಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಮೋ ತೋ ನೋ ಯೋ ಯಾ ಕುಸುಮಿತಲತಾ ವೇಲ್ಲಿತಾಕ್ಖುತ್ವಿಸೀಹೀ"ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಅಕ್ಖುತ್ವಿಸೀಹಿ ಪಞ್ಚಯತಿ ಭಯತಿ ಸತ್ತಯತೀಹಿ ಮೋಗಣೋ ಚ ತೋಗಣೋ ಚ ನೋಗಣೋ ಚ ಯೋಗಣೋ ಚ ಯಾ ಯಗಣದ್ವಯಞ್ಚ ಚೇ ಯುತ್ತಾ , ಸಾ ಗಾಥಾ ಕುಸುಮಿತಲತಾ ವೇಲ್ಲಿತಾ ಕುಸುಮಿತಲತಾ ವೇಲ್ಲಿತಾ ಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಕ್ಖಸದ್ದಸ್ಸ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯವಾಚಕತ್ತಾ ಅಕ್ಖಸದ್ದೋ ಪಞ್ಚಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಉತೂನಂ ಹೇಮನ್ತಸಿಸೀರವಸ್ಸನ್ತಗಿಮ್ಹವಸ್ಸಾನಸರದವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ಉತುಸದ್ದೋ ಛಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ। ಇಸಿಸದ್ದೋ ವಿಪಸ್ಸೀಆದೀನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸತ್ತವಿಧತ್ತಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ತತ್ಥ ಪನ ಪರಹಿತಕರೋ ಯೋ ಮುನಿನ್ದೋ ಕಣ್ಡಮ್ಬಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಾಟಿಹೇರಂ ಸೀಘಂ ಅಕಾಸಿ, ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಅಹಂ ವನ್ದೇ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅತ್ಥಕ್ಕಮೇನ ಪನೇತ್ಥ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಪರಹಿತಕರೋ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಪರೇಸಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಂ ಅತ್ಥಂ ಕರೋನ್ತೋ। ಹಿನೋತಿ ವಡ್ಢತಿ ಸುಖಂ ಏತೇನಾತಿ ಹಿತಂ, ಅತ್ಥಂ ಪಯೋಜನಂ ವಾ। ಹಿಧಾತು ವಡ್ಢನೇ ತ। ತಂಸಮಙ್ಗೀನೋ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸುಖಂ ವಡ್ಢತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರೇಸಂ ಹಿತಂ ಪರಹಿತಂ, ತಂ ಕರೋತೀತಿ ಪರಹಿತಕರೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಸೋ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ಲದ್ಧಬ್ಯಾಕರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಸುಖಂ ಪಜಹನ್ತೋ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಹಿತಸುಖತ್ಥಾಯ ಕಪ್ಪಸತ ಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಸಮತಿಂಸಪಾರಮಿಯೋ ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಚ ಕರೋನ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಭಾವಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಚ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸವಸ್ಸಾನಿ ಧಮ್ಮ ದೇಸನಾಯ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಹಿತ ಸುಖಂ ಕರೋತೀತಿ ಪರಹಿತಕರೋತಿ ಥೋಮೇತಿ। **ಯೋ**ತಿ ಯೋ ಯಾದಿಸೋ। **ಮುನಿನ್ದೋ**ತಿ ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ಅಗಾರಿಯ ಮುನಿ, ಅನಗಾರಿಯಮುನಿ, ಸೇಕ್ಖಮುನಿ, ಅಸೇಕ್ಖಮುನಿ, ಪಚ್ಚೇಕಮುನಿವಸೇನ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮುನೀನಂ ಇನ್ದೋತಿ ಮುನಿನ್ದೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಣ್ಡಮ್ಬಮೂಲೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಣ್ಡಅಮ್ಬಮೂಲೇತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಬಿನ್ದಾಗಮೋ। ಕಣ್ಡನಾಮಿಕೇನ ಪಸೇನದೀಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ರೋಪಿತಸ್ಸ ಸೇತಮ್ಬರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೀಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಣ್ಡನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। ಅಥ ವಾ ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸುಖಂ, ತಂ ಡೇತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಕಣ್ಡೋ, ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೋ। ಕಂಸದ್ದೂಪಪದಡಿ ಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ। ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಾ ಉದಕಂ, ತಂ ರುಕ್ಖೇಸು ಸಿಞ್ಚನಂ ಟಿನಾತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಕಣ್ಡೋ, ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೋ ಉಯ್ಯಾನ ನಾಯಕೋ ವಾ। ಫಲಕಾಮೇಹಿ ಜನೇಹಿ ಅಮಿಯತಿ ಗಮಿಯತೀತಿ ಅಮ್ಬೋ, ಸೇತಮ್ಬರುಕ್ಖೋ। ಅಮಧಾತು ಗತಿಯಂ ಬೋ। ಕಣ್ಡನಾಮಿಕೇನ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ರೋಪಿತೋ ಅಮ್ಬೋ ಕಣ್ಡಮ್ಬೋ, ತಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಸಮೀಪನ್ತಿ ಕಣ್ಡಮ್ಬಮೂಲಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಣ್ಡಮ್ಬಮೂಲೇ।

ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ವಸಮಾನೋ। ವಿಮ್ಹಾಪನಿಯಟ್ಠೇನ **ಅಚ್ಛೇರಂ**। ಅಯಞ್ಹಿ ಅಚ್ಛೇರಸದ್ದೋ ವಿಮ್ಹಯತ್ಥವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಆಭುಸೋ ವಿಮ್ಹಯೋ ಚರತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅಚ್ಛೇರಂ, ಪಾಟಿಹೇರಂ। ಆಪುಬ್ಬ ಚರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಚರಧಾತುಸ್ಸಚ್ಛೇರಾದೇಸೋ। ಆಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸೋ। ಅನ್ಧಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಾರೋಹನಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಂ ನ ಚರತಿ ನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅಚ್ಛೇರಂ, ಪಾಟಿಹೇರಂ। ನಪುಬ್ಬ ಚರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಯಥಾ ಹಿ ಅನ್ಧಸ್ಸ ಪಬ್ಬಾತಾರೋಹನಂ ನಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿಯೇವ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವತೋ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ನಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿಯೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಚ್ಛೇರನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ನೇತ್ತಿಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಯಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ನ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ಅಚ್ಛರಿಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ ಯೋಗ್ಗನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ। ಯೋಗ್ಗತದ್ಧಿತೇ ಣಿಯಪಚ್ಚಯೋ। ಅಚ್ಛರಿಯನ್ತಿ ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಇಯಸದ್ದಲೋಪೇನ ಅಚ್ಛೇರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ

ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧವಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಅನ್ಧಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಾರೋಹನಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ। ಅಯಂ ತಾವ ಸದ್ದನಯೋ। ಅಯಂ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ, ಅಚ್ಛರಾಯೋಗ್ಗನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ। **ನಯನಸುಭಗ**ನ್ತಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಸಾದಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಸೋಭನಪತ್ತಂ। ಸಮವಿಸಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ನೇತೀತಿ ನಯನಂ, ಪಸಾದಚಕ್ಖು। ನೀಧಾತು ನಯೇ ಯು। ತಸ್ಸ ಸುಭಂ ಸೋಭನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನಯನಸುಭಗಂ, ಪಾಟಿಹೇರಂ। ನಯನಸುಭ ಸದ್ದೂಪಪದಗಮುಧಾತು ಗತಿಯಂ ಕ್ವಿ। ತಂ ನಯನಸುಭಗಂ।

ಆಕುಲಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆಕುಲಅಣ್ಣಅಗ್ಗಿಜಾಲನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಪರಿಕಿಣ್ಣ ಉದಕಧಾರ ಅಗ್ಗಿಸಿಖಾವನ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಕುಲಂ ಪಕಿಣ್ಣಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮಿಸ್ಸಕಂ ಯಮಕಂ ಯಮಕಂ ಉದಕಜಾಲಅಗ್ಗಿಜಾಲವನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಭುಸೋ ಕುಲತಿ ಉದಕಗ್ಗಿಜಾಲಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಮಿಸ್ಸಕಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಕುಲಂ, ಉದಕಗ್ಗಿಜಾಲಂ। ಆಪುಬ್ಬಕುಲಧಾತು ಕರಣೇ ಅ। ಆಭುಸಂ ಕುಲತಿ ಬನ್ಧತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞನ್ತಿ ವಾ ಆಕುಲಂ। ಅಥ ವಾ ಆಸಮನ್ತತೋ ಕುಲತಿ ಯಮಕಂ ಯಮಕಂ ಉದಕಗ್ಗಿಜಾಲಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಆಕುಲಂ, ಉದಕಗ್ಗಿಜಾಲಂ। ಉದಕಜಾಲಂ ಅಗ್ಗಿಜಾಲೇನ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಞ್ಚ ಉದಕಜಾಲೇನ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನನ್ತಿ ಜೀವನ್ತಿ ಏತೇನ ಸತ್ತಾತಿ ಅಣ್ಣಂ, ಉದಕಂ। ಅನಧಾತು ಜೀವಾಯಂ ಅ। ನಸ್ಸ ಣೋ। ತಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ। ದ್ವಿಭಾವೋ ವಾ। ಅಥ ವಾ ಅರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ತಂ ತಂ ಠಾನನ್ತಿ ಅಣ್ಣಂ। ಅರಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿತೋ। ತಸ್ಸ ಅನ್ನಾದೇಸೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ನ್ನಸ್ಸ ಣ್ಣತ್ತಂ। ಅಣ್ಣಸ್ಸ ಧಾರಂ ಅಣ್ಣಂ। ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ। ಕುಟಿಲಭಾವೇನ ಅಜತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗ್ಗಿ, ಅಜಧಾತು ಗತಿಯಂ ಇ। ಜಸ್ಸ ಗ್ಗೋ। ಜಲತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ಜಾಲಂ, ಸಿಖಂ। ಜಲಧಾತು ದಿತ್ತಿಯಂ ಣ। ಅಗ್ಗಿನೋ ಜಾಲಂ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಂ। ಅಣ್ಣಞ್ಚ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಞ್ಚ ಅಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲಂ, ಆಕುಲಂ ಪರಿಕಿಣ್ಣಂ ಅಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಆಕುಲಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲಂ, ಯಮಕ ಪಾಟಿಹೇರಂ ಲಬ್ಭತಿ। ತಂ ಆಕುಲಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲಂ।

ದುಜ್ಜಾಲದ್ಧಂಸನ್ತಿ ದುಟ್ಠು ದಿಟ್ಠಿವಾದಸಙ್ಖಾತಜಾಲಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತಂ। ದುಟ್ಠು ಜಲತಿ ಬನ್ಧತಿ ಸಂಸಾರವಟ್ಟೇತಿ ದುಜ್ಜಾಲಂ, ದಿಟ್ಠಿವಾದಜಾಲಂ। ತಿತ್ಥಿಯ ವಾದೋ ಹಿ ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿನಯಪವತ್ತೋ ಸಂಸಾರತೋ ನಿಸ್ಸರಿತುಮಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಜಾಲಸದಿಸತ್ತಾ ದುಜ್ಜಾಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುಪುಬ್ಬ ಜಲಧಾತು ಬನ್ಧನೇ ಣೋ। ತಂ ಧಂಸತಿ ವಿದ್ಧಂಸತೀತಿ ದುಜ್ಜಾಲದ್ಧಂಸಂ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। **ಮುನಿಭಿಜಹಿತ**ನ್ತಿ ಮುನಿಭಿ ಅಜಹಿತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ತತ್ಥ ಮುನಿಭೀತಿ ಸಬ್ಬಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ। ತೇ ಹಿ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ, ತಂ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಮುನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ವಾ ಮುನಿ। ಅಸ್ಸತ್ಥಿತದ್ಧಿತೇ ಣೀಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ಇಧಲೋಕ ಪರಲೋಕಂ ಅತ್ತಹಿತ ಪರಹಿತಂ ಹಿತಾಹಿತಞ್ಚ ಮುನನ್ತಿ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಮುನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಮುನೀಭಿ।

ಅಜಹಿತನ್ತಿ ಅವಿಜಹಿತಂ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ವಾ, ಹಾತಬ್ಬಂ ಚಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಜಹಿತಂ। ಹಾಧಾತು ಚಾಗೇ ತ। ನ ಜಹಿತಂ ಅಜಹಿತಂ, ಪಾಟಿಹೇರಂ। ತಂ ಅಜಹಿತಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಸಾವತ್ಥಿನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇ ಕಣ್ಡಮ್ಬರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಕತಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಞ್ಚ ಭಗವಾ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಾವಸಾನೇ ತಾವತಿಂಸಪುರಂ ಗತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾರಿಛತ್ತಕಮೂಲಮ್ಹಿ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲನಾಮಕೇ ಸಿಲಾಸನೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನೋ ದೇವಾನಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಕಥಾಯ ದೇಸನಾ ಚ ಸಬ್ಬಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ ಅವಿಜಹಿತಾ ಧಮ್ಮತಾಯೇವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಬುದ್ಧವಂಸಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಹಿ ಸಮತಿಂಸಧಮ್ಮತಾಪಕಾಸನೇ ಸಾವತ್ಥಿ ನಗರದ್ವಾರೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಕರಣಂ। ತಾವತಿಂಸೇ ಭವನೇ ಅಭಿಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ ಧಮ್ಮತಾಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಾಟಿಹೇರಂ ಮುನೀಭಿಜಹಿತನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಪಾಟಿಹೇರನ್ತಿ ಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಹರಣವಸೇನ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ, ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಹಿನೋತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪಾಟಿಹೇರಂ। ಪಟಿಪುಬ್ಬಹಿಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣೋ। ಹಿಸ್ಸ ಹೇರಣಿದೇಸೋ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಚ ಸಾಸನಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ತಿತ್ಥಿಯೇ ಹರತಿ ಅಪನೇತೀತಿ ಪಾಟಿಹೇರಂ, ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಂ। ಪಟಿಪುಬ್ಬಹರಧಾತು ಅಪನಯನೇ ಣೋ। ಪಟಿಹರತಿ ಅಪನೇತಿ ಸತ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಮಾನೋಪಗತಾನಿ ಚಿತ್ತಾನೀತಿ ವಾ ಪಾಟಿಹೇರಂ। ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಂ ಪಸಾದಂ ಆಹರತೀತಿ ವಾ ಪಾಟಿಹೇರಂ। ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಕತಕಿಚ್ಚೇನ ಪಟಿಪಚ್ಛಾ ಹರಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ಪಾಟಿಹೇರಂ। ಪಟೀತಿ ಹಿ

ಅಯಂಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಬೋಧೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಆಗಚ್ಛಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅಥ ವಾ ಪಟಿಪುನಪ್ಪುನಂ ಉದಕಗ್ಗಿಜಾಲಂ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಯಮಕಂ ಯಮಕಂ ಹುತ್ವಾ ಹರತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪಾಟಿಹೇರಂ, ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ। ತಞ್ಚ ಪನ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯ, ಅನುಸಾ ಸನೀ ಪಾಟಿಹಾರಿಯವಸೇನ ತಿವಿಧಂ ಹೋತಿ। ತೇಸು ಪನ ಇಧ ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ। **ಸೀಘನ್ತಿ** ಖಿಪ್ಪಂ ಆಸುಂ ಲಹುಂ ವಾ। ತಂ ಪನ ಅಕಾಸೀತಿಪದೇ ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸನಂ। ಸೇತಿ ಲಹು ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸೀಘಂ। ಸಿಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಘಪಚ್ಚಯೋ। ದೀಘೋ। **ಅಕಾಸೀತಿ** ಅಕರಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಮೇವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿತೋ ಸತ್ತಮೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಸಾವತ್ಥಿನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇ ಕಣ್ಡಮ್ಬರುಕ್ಖಮೂಲೇ ದೇವಾನಮಿನ್ದೇನ ಸಕ್ಕೇನ ಆಣಾಪಿತೇನ ವಿಸುಕಮ್ಮದೇವಪುತ್ತೇನ ನಿಮ್ಮಿತೇ ದ್ವಾದಸಯೋಜನೇ ರತನ ಮಣ್ಡಪೇ ಭಗವತಾ ನಿಮ್ಮಿತೇ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ರತನಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ರತನಚಙ್ಕಮೇ ಚ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ತಿಯೋಜನಿಕೇ ದಿಬ್ಬಸೇತಚ್ಛತ್ತೇ ಧಾರಯಮಾನೇ ಸಮನ್ತತೋ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಅತ್ಥಾದಾನಪರಿದೀಪನಂ ತಿತ್ಥಿಯಮದ್ದನಂ ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಪವತ್ತತಿ, ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ, ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಉಪರಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯತೋ ಉದಕಧಾರಾ, ದಕ್ಖಿಣಅಕ್ಖಿತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಾಮಅಕ್ಖಿತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ವಾಮಅಕ್ಖಿತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಕ್ಖಿಣಅಕ್ಖಿತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಾಮಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ವಾಮಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಸೋತತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ದಕ್ಖಿಣ ನಾಸಿಕಾಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಾಮನಾಸಿಕಾಸೋ ತತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ವಾಮನಾಸಿಕಾಸೋತತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಕ್ಖಿಣನಾಸಿಕಾಸೋತತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ದಕ್ಖಿಣಅಂಸಕೂಟತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಾಮಅಂಸಕೂಟತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ವಾಮಅಂಸಕೂಟತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಕ್ಖಿಣಅಂಸಕೂಟತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಾಮಹತ್ಥತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ವಾಮಹತ್ಥತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ವಾಮಪಸ್ಸತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ದಕ್ಖಿಣಪಾದತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಾಮಪಾದತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ವಾಮಪಾದತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ದಕ್ಖಿಣಪಾದತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ಅಙ್ಗುಲಙ್ಗುಲೇಹಿ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಅಙ್ಗುಲನ್ತರಿಕಾಹಿ ಉದಕಧಾರಾ। ಅಙ್ಗುಲನ್ತರಿಕಾಹಿ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಅಙ್ಗುಲಙ್ಗುಲೇಹಿ ಉದಕಧಾರಾ। ಏಕೇಕಲೋಮತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಏಕೇಕಲೋಮತೋ ಉದಕಧಾರಾ। ಲೋಮಕೂಪತೋ ಲೋಮಕೂಪತೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ, ಲೋಮಕೂಪತೋ ಲೋಮಕೂಪತೋ ಉದಕಧಾರಾ ಪವತ್ತತಿ। ಛನ್ನಂ ವಣ್ಣಾನಂ ನೀಲಾನಂ ಪೀತಾನಂ ಲೋಹಿತಕಾನಂ ಓದಾತಾನಂ ಮಞ್ಜಟ್ಠಾನಂ ಪಭಸ್ಸರಾನಂ ಉಬ್ಬಹನಭೂತಾನಂ ಯಮಕಾ ಯಮಕಾ ವಣ್ಣಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಭಗವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಭಗವಾ ನಿಸೀದತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಭಗವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ಚಙ್ಕಮತಿ, ಭಗವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ನಿಸೀದತಿ, ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ। ನಿಮ್ಮಿತೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಭಗವಾ ಚಙ್ಕಮತಿ ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ವಾತಿ ವಿವಿಧಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಮದ್ದನತ್ಥಾಯ ಅಕಾಸೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪನ ಯೋ ಕೋಚಿ ಏವರೂಪಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಚೇ। ಸೋ ಆಗಚ್ಛತೂತಿ ಚೋದನಾಸದಿಸತ್ತಾ ವುತ್ತಂ ಅತ್ಥಾದಾನಪರಿದೀಪನನ್ತಿ। ಅತ್ಥಾದಾನಞ್ಹಿ ಅನುಯೋಗೋ, ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಆದಾನಂ ಗಹಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ಪರಿದೀಪನಂ ಅತ್ಥಾದಾನಪರಿದೀಪನಂ। ತಿತ್ಥಿಯಮದ್ದನನ್ತಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಕುಹಾಯನವಸೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಉಟ್ಠಿತಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಮದ್ದನಂ। ತಞ್ಚ ತಥಾ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾ ಸಮ್ಪಾದನಮೇವ। ತದೇತಂ ಪದದ್ವಯಂ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ ಪಸತ್ಥತರಂ। ತಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಪರಮರತಿಜ**ನ್ತಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉತ್ತಮರತಿಂ ಜನಕಂ। ಪರಮಾನಂ ಉತ್ತಮಸಾಧೂನಂ ಚಿತ್ತರಮನಂ ಜನಾಪೇತಂ ವಾ, ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೇ ಪರಮಸದ್ದೋ ಉತ್ತಮವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ ನಿಪಾತೋ। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ ಸಾಧುವಾಚಕೋ ನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪರಮಂ ಉತ್ತಮಂ ರತಿಂ ಜನೇತೀತಿ ಪರಮರತಿಜೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಪರಮರತಿಸದ್ದೂಪಪದ ಜನಧಾತು ಜನನೇ ಕ್ವಿ। ಅಥ ವಾ ಪಕಾರೇನ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ರಮನ್ತೀತಿ ಪರಮಾ, ಸಾಧೂ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಪಪುಬ್ಬ ರಮುಧಾತು ಕೀಳಾಯಂ ಅ। ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ರತಿಂ ರಮನಂ ಜನೇತೀತಿ ಪರಮರತಿಜೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಂ ಪರಮರತಿಜಂ। ಸೋ ಹಿ ಧಮ್ಮ ದೇಸನಾಯ ಚ ಪಾಟಿಹಾರಿಯೇನ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸರೀರಸೋಭಗ್ಗ ಸಮ್ಪತ್ತಿಆದೀಹಿ ಚ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿರತಿಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಜನೇತೀತಿ ಪರಮರತಿಜನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಹುಪೇತನ್ತಿ ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಹಿ ಉಪೇತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। **ಇದ್ಧಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೇಹಿ ಬುದ್ಧಇದ್ಧಿಸಙ್ಖಾತಗುಣೇಹಿ। ಧಮ್ಮಸದ್ದೋ ಹಿ ಗುಣೇ ವತ್ತತಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಇಜ್ಝನಂ ಸಮಿಜ್ಝನಂ ಇದ್ಧಿ। ಇಜ್ಝತಿ ಸಮಿಜ್ಝತೀತಿ ವಾ ಇದ್ಧಿ। ಇಜ್ಝತಿ ಸಮಿಜ್ಝತಿ ಯಥಿಚ್ಛಿತತ್ಥೋ ಏತಾಯಾತಿ ಇದ್ಧಿ। ಇಧಧಾತು ವುದ್ಧಿಯಂ ಇ, ತಿಪಚ್ಚಯೋ ವಾ। ಭಗವಾ ಏತಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಯಥಿಚ್ಛಿತತ್ಥೋ ಇದ್ಧೋ ವುದ್ಧೋ ಉಕ್ಕಂಸಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಾರೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋ ದಬ್ಬನ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ, ಗುಣೋ। ಇದ್ಧಿಏವ ಧಮ್ಮೋ ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೋ, ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ। **ಉಪೇತ**ನ್ತಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಉಪೇತೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಉಪಪುಬ್ಬಇಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ। ತಂ ಉಪೇತಂ।

ಇದ್ಧಿ ಪನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾ ಇದ್ಧಿ, ವಿಕುಪ್ಪನಾ ಇದ್ಧಿ, ಮನೋಮಯಾ ಇದ್ಧಿ, ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ, ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ, ಅರಿಯಾ ಇದ್ಧಿ, ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಇದ್ಧಿ, ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ, ವಿಜ್ಜಾಮಯಾ ಇದ್ಧಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಇದ್ಧಿ ಚಾತಿ ದಸವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪಕತಿಯಾ ಏಕೋ ಬಹುಕಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ ಬಹುಕೋ ಹೋಮೀತಿ ಏವಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಇದ್ಧಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನ ವಸೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನತ್ತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಪಕತಿವಣ್ಣಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಕುಮಾರವಣ್ಣಂ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ ನಾಗವಣ್ಣಂ ವಾ ಸುಪಣ್ಣವಣ್ಣಂ ವಾ ಯಕ್ಖವಣ್ಣಂ ವಾ…ಪೇ॰… ವಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸೇನಾಬ್ಯೂಹಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಏವಂ ಆಗತಾ ಇದ್ಧಿ ಪಕತಿವಣ್ಣವಿಜಹನವಿಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ವಿಕುಪ್ಪನಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಾಯಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಾತಿ ರೂಪಂ ಮನೋಮಯನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಆಗತಾ ಇದ್ಧಿ ಸರೀರಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸೇವ ಮನೋಮಯಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಮನೋಮಯಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ತಙ್ಖಣೇ ವಾ ಞಾಣಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಸೇಸಾ ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಬಾಕುಲತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಂಕಿಚ್ಚತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಭೂತಪಾಲತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಞಾಣವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಮಾಧಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ತಙ್ಖಣೇ ವಾ ಸಮಥಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ವಿಸೇಸಾ ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಞ್ಜೀವತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಆಯಸ್ಮತೋ ಖಾಣುಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ಉತ್ತರಾಯ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಚ ಸಾಮಾವತಿಯಾ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಚ ಸಮಾಧಿವಿಪ್ಫಾರಾ ಇದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಟಿಕೂಲಾದೀಸು ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹಾರಾದಿಕಾ ಪನ ಅರಿಯಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಪಕ್ಖಿದೇವಾದೀನಂ ವೇಹಾಸಗಮನಾದಿಕಾ ಕಮ್ಮ ವಿಪಾಕಜಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಯಥಾಹ "ಕತಮಾ ವಿಪಾಕಜಾ ಇದ್ಧಿ। ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಕ್ಖೀನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಏಕಚ್ಚಾ ನಞ್ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾನಂ ಅಯಂ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಇದ್ಧೀ"ತಿಆದಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿಆದೀನಂ ವೇಹಾಸಗಮನಾದಿಕಾ ಪನ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಯಥಾಹ "ಕತಮಾ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ। ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ವೇಹಾಸಂ ಗಚ್ಛತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯ ಅನ್ತಮಸೋ ಅಸ್ಸಬನ್ಧಗೋಬನ್ಧಪುರಿಸೇ ಉಪಾದಾಯ। ಜೋತಿಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ। ಜಟಿಲಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ। ಘೋಸಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ। ಮೇಣ್ಡಕಸ್ಸ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧಿ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾನಂ ಪುಞ್ಞವತೋ ಇದ್ಧೀ"ತಿ। ವಿಜ್ಜಾಧರಾದೀನಂ ವೇಹಾಸಗಮನಾದಿಕಾ ಪನ ವಿಜ್ಜಾಮಯಾ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಚ

ಆದಿಸದ್ದೇನ ಆಕಾಸೇ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಹತ್ಥಿಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಸ್ಸಮ್ಪಿ…ಪೇ॰… ವಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸೇನಾಬ್ಯೂಹಂ ದಸ್ಸೇತಿ ತ್ಯಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತೇನ ತೇನ ಸಮ್ಮಾಪಯೋಗೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಇಜ್ಝನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮಾ ಪಯೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಇಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಇದ್ಧಿ ನಾಮ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** ಇದ್ಧಿಕಥಾಯ ಚ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯ** ಚ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತಾಸು ಪನ ಇದ್ಧೀಸು ಭಗವತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಜ್ಜಾಮಯಿದ್ಧಿಂ ಅವಸೇಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಚ ಅಟ್ಠಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾ ಬುದ್ಧಇದ್ಧಿಯೋ ಸನ್ತೀತಿ ವಿಜ್ಜಾಮಯಿದ್ಧಿಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಅಹಂ ವನ್ದೇ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥಯೋಜನಾ**। ಪರಹಿತಕರೋ ಅತ್ತನಾ ಪರೇಸಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಪಯೋಜನಂ ಕರೋನ್ತೋ, ಯೋ ಮುನಿನ್ದೋ ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ಕಣ್ಡಮ್ಬಂಮೂಲೇ ಕಣ್ಡನಾಮಿಕೇನ ಪಸೇನದಿಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ಉಯ್ಯಾನಪಾಲೇನ ರೋಪಿತಸ್ಸ ಸೇತಮ್ಬರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನೋ ವಸಮಾನೋ ಅಚ್ಛೇರಂ ವಿಮ್ಹಾಪನೀಯಂ ನಯನಸುಭಗಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಸಾದ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಸೋಭನಪತ್ತಂ ಆಕುಲಣ್ಣಗ್ಗಿಜಾಲಂ ಪರಿಕಿಣ್ಣಉದಕ ಧಾರಅಗ್ಗಿಸಿಖವನ್ತಂ ಪರಿಸಮನ್ತತೋ ಕುಲಂ ಪರಿಕಿಣ್ಣಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ ಮಿಸ್ಸಕಂ ಯಮಕಂ ಯಮಕಂ ಉದಕಜಾಲಅಗ್ಗಿಜಾಲವನ್ತಂ ವಾ, ದುಜ್ಜಾಲದ್ಧಂಸಂ ದುಟ್ಠಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿವಾದಸಙ್ಖಾತಂ ಜಾಲಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತಂ, ಮುನಿಭಿಜಹಿತಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಹಿ ಅವಿಜಹಿತಂ, ಪಾಟಿಹೇರಂ ಪಚ್ಚನೀಕ ಪಟಿಹಾರಕಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಉದಕಗ್ಗಿಯಮಕಂಯಮಕಂ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ವಾ , ಸೀಘಂ ಖಿಪ್ಪಂ ಅಕಾಸಿ ಅಕರಿ, ಸೇಟ್ಠಂ ಪಸತ್ಥತರಂ, ಪರಮರತಿಜಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉತ್ತಮರತಿಂ ಜನಕಂ ಉತ್ತಮಾನಂ ಸಾಧೂನಂ ಚಿತ್ತರಮನಂ ಜನಾಪೇತಂ ವಾ, ಇದ್ಧಿಧಮ್ಮೇಹಿ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೇಹಿ ಬುದ್ಧಇದ್ಧಿ ಗುಣೇಹಿ ಉಪೇತಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಅಹಂ ಸಿರಸಾ ವನ್ದೇ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ಏಕೂನವೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೦. ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ ಯ್ವೇಕೋ ದಯುದಯರುಣೋ ಞಾಣವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋ, ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘಂ ಕಮಲಕಥಿತಂ ಧಮ್ಮರಂಸೀವರೇಹಿ। ಸುಬೋಧೇಸೀ ಸುದ್ಧೇ ತಿಭವಕುಹರೇ ಬ್ಯಾಪಿತಕ್ಕಿತ್ತಿನಞ್ಚ, ತಿಲೋಕೇಕಚಕ್ಖುಂ ದುಖಮಸಹನಂ ತಂ ಮಹೇಸಿಂ ನಮಾಮಿ।

೨೦. ಏವಂ ಏಕೂನವೀಸತಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಮುನಿನ್ದಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಬೋಧನೇಯ್ಯಾದೀಹಿ ನವಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕಂ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ**ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಯ ಮ ನ ಸ ರ ರಗಣೇಹಿ ಚ ಏಕಗರುನಾ ಚ ಛಯತೀಹಿ ಚ ಸತ್ತಯತೀಹಿ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ಏಕೂನವೀಸತಕ್ಖರಾ ಮೇಘವಿಪ್ಫುಜ್ಜಿತಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** “ರಸುತ್ವಸ್ಸೇಹಿ ಯ್ಮಾ ನ ಸ ರ ರ ಗರೂ ಮೇಘವಿಪ್ಫುಜ್ಜಿತಾ ಸಾ”ತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ರಸುತ್ವಸ್ಸೇಹಿ ಛ ಛ ಸತ್ತ ಯತೀಹಿ ಯ್ಮಾ ಯಗಣಮಗಣಾ ಚ ನ ಸ ರರ ಗರೂ ನಗಣ ಸಗಣ ರಗಣ ರಗಣ ಏಕಗರು ಚ ಚೇ ಯುತ್ತಾ, ಸಾ ಗಾಥಾ ಮೇಘವಿಪ್ಫುಜ್ಜಿತಾ ಮೇಘ ವಿಪ್ಫುಜ್ಜಿತಾ ಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ರಸಾನಂ ಕಸಾವ ತಿತ್ತ ಮಧುರಲವಣ ಅಮ್ಬಿಲ ಕಟುಕವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ರಸಸದ್ದೋ ಛಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಉತೂನಂ ಹೇಮನ್ತ ಸಿಸಿರ ವಸನ್ತ ಗಿಮ್ಹವಸ್ಸಾನಸರದವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ಉತುಸದ್ದೋ ಛಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ। ಅಸ್ಸಸದ್ದೋ ಸತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಸ್ಸಸದ್ದಸ್ಸ ಹಿ ಸತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕಭಾವೋ **ಛನ್ದಟೀಕಾಸು** ವುತ್ತೋತಿ।

ತತ್ಥ ಪನ ದಯುದಯರುಣೋ ಞಾಣವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋ ಏಕೋ ಯೋ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ ಸುದ್ಧೇ ತಿಭವಕುಹರೇ ಕಮಲಕಥಿತಂ ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘಂ ಧಮ್ಮರಂಸೀವರೇಹಿ ಸುಬೋಧೇಸಿ ಬ್ಯಾಪಿತಕ್ಕಿತ್ತಿ ನಞ್ಚ ತಿಲೋಕೇಕಚಕ್ಖುಂ ದುಖಮಸಹನಂ ಮಹೇಸಿಂ ತಂ

ಮುನಿನ್ದಕ್ಕಂ ನಮಾಮೀತಿ ಯೋಜನಾ।

ಇಮಿಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಚ ಅತ್ಥಕ್ಕಮೇನೇವ ಸುಖಜಾನನತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ, ನ ಸದ್ದಕ್ಕಮೇನ। **ದಯುದಯರುಣೋತಿ**ಪದಸ್ಸ ದಯಾಉದಯಅರುಣೋತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಮಹಾಕರುಣಾಸಙ್ಖಾತಉದಯಪಬ್ಬತುಗ್ಗತಸೂರಿಯಾರುಣೋ। ಅಥ ವಾ ಉದಯಪಬ್ಬತತೋ ಉಗ್ಗತಸೂರಿಯಾರುಣೋ ವಿಯ ಮಹಾಕರುಣಾ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ದಯಾಸದ್ದೋ ಕರುಣಾಮೇತ್ತಾಸು ವತ್ತತಿ। ಅದಯಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಕ್ಕರುಣತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಹಿ ಕರುಣಾಯಂ। ದಯಾಪನ್ನೋತಿ ಏತ್ಥ ಮೇತ್ತಾಯಂ ವತ್ತತಿ। ಮೇತ್ತಾಚಿತ್ತತಂ ಆಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ ಕರುಣಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಅಯಂ ಪನ ವಚನತ್ಥೋ। ದಯತಿ ಹಿಂಸತಿ ಕಾರುಣಿಕಂ ಯಾವ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಪರಸ್ಸ ಹಿತನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ತಾವಾತಿ ದಯಾ, ಮಹಾಕರುಣಾ। ದಯಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ಅ। ದಯತಿ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪಾಪಜನಮ್ಪಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ದಯಾ। ದಯಧಾತು ಅನುಗ್ಗಹಣೇ। ದಯತಿ ಅತ್ತನೋ ಸುಖಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಖೇದಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ವಾ ದಯಾ। ದಯಧಾತು ಗಹಣೇ। ಅಥ ವಾ ದಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಏತಾಯ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾತಿ ದಯಾ, ಮಹಾಕರುಣಾ। ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರಕರಣಕಾಲೇ ಹತ್ಥಗತಮ್ಪಿ ಅರಹತ್ತ ಫಲಂ ಛಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸಂಸಾರಸಾಗರತೋ ಸತ್ತೇ ಸಮುದ್ಧರಿತುಕಾಮಾ ಅನಸ್ಸಾಸಕರಂ ಅತಿಭಯಾನಕಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಚ ಸಹ ಅಮತಧಾತುಪಟಿಲಾಭೇನ ಅನೇಕಗುಣಸಮಲಙ್ಕತಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕರುಣಾಮೂಲಕಾ ಹಿ ಸಬ್ಬೇ ಬುದ್ಧಗುಣಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಟೀಕಾಯಂ** "ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ಕರುಣಾ ಆದಿ, ತನ್ನಿದಾನಭಾವತೋ"ತಿ।

ಅಪಿ ಚ ದಯನ್ತಿ ಅನುರಕ್ಖನ್ತಿ ಸತ್ತೇ ಏತಾಯ, ಸಯಂ ವಾ ಅನುದ್ದಯತಿ ಅನುದಯಮತ್ತಮೇವ ವಾ ಏತನ್ತಿ ದಯಾ। ದಯಧಾತು ಅನುರಕ್ಖಣೇ ಅಪಚ್ಚಯೋ। ಉದೇತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ ಉದಯೋ, ಪಬ್ಬತೋ। ಉದಿಧಾತು ಪಸವನೇ ಣ। ಆಸಮನ್ತತೋ ಆಲೋಕಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉಣತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅರುಣೋ, ಸೂರಿಯರಂಸೀ ವಿಸೇಸೋ। ಆಪುಬ್ಬಉಣಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ। ದಯಾಸಙ್ಖಾತತೋ ಉದಯಪಬ್ಬತತೋ ಉಗ್ಗತಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅರುಣೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ದಯುದಯರುಣೋ। ಅಥ ವಾ ಉದಯಪಬ್ಬತತೋ ಉಗ್ಗತಸೂರಿಯಾರುಣೋ ವಿಯ ದಯಾ ಮಹಾಕರುಣಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ದಯುದಯರುಣೋ, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಉಗ್ಗತಸೂರಿಯಸ್ಸ ಅರುಣೋ ಆಲೋಕಸ್ಸ ಆದಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ದೀಪಙ್ಕರಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ಕರೋಪಯಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖಮೋಸಜ್ಜ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ದತೋ ಸತ್ತೇ ಸಮುದ್ಧರಿತುಕಾಮೋ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಸುದುಕ್ಕರಾ ದಾನಾದಯೋ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಚ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಚ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಅಕಾಸೀತಿ ಕರುಣಾ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯ ಆದಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ದಯುದಯರುಣೋತಿ ಅಭಿತ್ಥವಿತುಂ ಅರಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಞಾಣವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾತೋ ವಿತ್ಥಾರ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ। ವಿತ್ಥಾರಚಕ್ಕವಾಳಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ವಿಪುಲಾರಮ್ಮಣ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣವಾ। ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಭೇದಂ ಸಬ್ಬೇಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಞಾಣಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ಞಾಧಾತು ಅವಬೋಧನೇಯು। ವಿಸೇಸೇನ ತನೋತಿ ವಿತ್ಥಾರೇತೀತಿ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ, ಞಾಣಂ। ವಿಪುಬ್ಬತನುಧಾತು ವಿತ್ಥಾರೇ ತಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಸ ಇಣ್ಣಾದೇಸೋ। ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ಅಸರೂಪದ್ವಿತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ವಿತ್ಥರತಿ ಪತ್ಥರತೀತಿ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ। ಥರಧಾತುಮೇವೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ। ವಮತಿ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಬಿಮ್ಬಂ, ಞಾಣಮಣ್ಡಲಂ। ವಮಧಾತು ಗತಿಯಂ ಬೋ। ಅಸ್ಸಿ। ವಸ್ಸ ಬೋ।

ಣ್ವಾದಿಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ ಪನ "ವಮ ಉಗ್ಗಿರಣೇ ಬ। ವಮಿಸ್ಸ ವಸ್ಸ ಬಿತ್ತಂ। ವಮತಿ ಉಗ್ಗಿರತೀತಿ ಬಿಮ್ಬಂ, ಸರೀರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಪನ ಬಿಮ್ಬಸದ್ದಸ್ಸ ಸರೀರವಾಚಕೇ ಯುತ್ತಮೇವ। ನ ಪರಿಮಣ್ಡಲವಾಚಕೇ। ಇಧ ಪನ ಬಿಮ್ಬಸದ್ದಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲವಾಚಕತ್ತಾ। ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಇಧ ಬಿಮ್ಬಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಚಕ್ಕಮಣ್ಡಲನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ, **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ**

“ಬಿಮ್ಬಂ ತು ಪಟಿಬಿಮ್ಬೇ ಚ, ಮಣ್ಡಲೇ ಬಿಮ್ಬಿಕಾಫಲೇ”ತಿ ಚ। **ತಟ್ಟೀಕಾಯಞ್ಚ** “ಮಣ್ಡಲೇ ಪಟಿಮಣ್ಡಲೇ”ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ ವಿತ್ಥಾರಂ ಬಿಮ್ಬಂ ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಞಾಣವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಂ ವಿತ್ಥಾರಂ ಬಿಮ್ಬಂ ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ವಿಪುಲಾರಮ್ಮಣಂ ಞಾಣಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಞಾಣವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋ, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸ್ಸ ಅನನ್ತತ್ತಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮಣ್ಡಲಂ ವಿಪುಲಂ ಮಹನ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏವ ಮೇವ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಅನನ್ತಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ವಿಪುಲಂ ಮಹನ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಞಾಣವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ। **ಯ್ವೇಕೋತಿ** ಯೋ ಏಕೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಯೇಕೋತಿಪಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಯೋ ಏಕೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ತಂ ಪನ ಪಾಠದ್ವಯಂ ಯುತ್ತಮೇವ। ಯ್ವೇಕೋತಿ ಹಿ ಪಾಠೇ ಆದೇಸಸನ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಯೇಕೋತಿ ಪಾಠೇ ಪನ ಲೋಪಸನ್ಧೀತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ। ಯೋ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏಕೋತಿ ಅಸಹಾಯೋ, ಅದುತಿಯಕೋ ಏಕ ಬುದ್ಧಭೂತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಸದ್ದೋ ಅಞ್ಞಸೇಟ್ಠಾಸಹಾಯ ಸಙ್ಖ್ಯಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ತಥಾಹೇಸ ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚಂ ಮೋಘಮಞ್ಞನ್ತಿ ಇತ್ಥೇಕೇ ಅಭಿವದನ್ತೀತಿಆದೀಸು ಅಞ್ಞತ್ಥೇ ದಿಸ್ಸತಿ। ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವನ್ತಿಆದೀಸು ಸೇಟ್ಠೇ। ಏಕೋ ವೂಪಕಟ್ಠೋತಿಆದೀಸು ಅಸಹಾಯೇ। ಏಕೋವ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಖಣೋ ಚ ಸಮಯೋ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾಯಾತಿಆದೀಸು ಸಙ್ಖ್ಯಾಯಂ। ಇಧ ಪನ ಅಸಹಾಯೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಅಯಂ ಪನಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ। ಅಸಹಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಏಕೋ, ಅದುತಿಯಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಏತಿ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ವಾ ಏಕೋ, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ಏಧಾತು ಇಧಾತು ವಾ ಞಾಣಗತೀಸು ಣ್ವು। ಅಥ ವಾ ಏಕೋ ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ। ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ, ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ , ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತದೋಸೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತಮೋಹೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕಾಯ ಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಏಕೋ, ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏಕೋತಿಆದಿನಾ ಆಗತೇನ ಮಹಾನಿದ್ದೇಸನಯೇನಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪಿ ಚ ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸುಯೇವ ಏಕೋವ ಬುದ್ಧೋ ಏತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವಿಕಸತಿ ವಾತಿ ಏಕೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಏಕನಿಪಾತ **ಅಙ್ಗುತ್ತರ ಪಾಳಿಯಂ** “ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಠಾನಞ್ಚ ಖೋ ಏತಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ಏಕೋವ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ। **ತದಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** “ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ। ತೀಣಿ ಹಿ ಖೇತ್ತಾನಿ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಂ ಆಣಕ್ಖೇತ್ತಂ ವಿಸಯಕ್ಖೇತ್ತನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಂ ನಾಮ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು। ಸಾ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನಕಾಲೇ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇ ಸಮ್ಬೋಧಿಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ ಆಯು ಸಙ್ಖಾರವೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಕಮ್ಪತಿ, ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಪನ ಆಣಕ್ಖೇತ್ತಂ ನಾಮ। ಆಟಾನಾಟಿಯಪರಿತ್ತ ಮೋರಪರಿತ್ತಧಜಗ್ಗಪರಿತ್ತ ರತನಪರಿತ್ತಾದೀನಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಆಣಾ ಪವತ್ತತಿ। ವಿಸಯಕ್ಖೇತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪರಿಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಯಾವತಕಂ ಞಾಣಂ, ತಾವತಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ। ಯಾವತಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ, ತಾವತಕಂ ಞಾಣಂ। ಞಾಣಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಞೇಯ್ಯಂ, ಞೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಞಾಣನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅವಿಸಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಮೇಸು ಪನ ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ। ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥಿ। ತೀಣಿ ಹಿ ಪಿಟಕಾನಿ ವಿನಯಪಿಟಕಂ, ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ, ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ। ತಿಸ್ಸೋ ಸಂಗೀತಿಯೋ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಂಗೀತಿ, ಯಸತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಂಗೀತಿ, ಮೋಗ್ಗಲಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಂಗೀತಿ, ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಂಗೀತಿಯೋ ಆರುಳ್ಹೇ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ। ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥೀ”ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿ ಲೋಕಧಾತುಯಾತಿ ಇದಂ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಹಿ ಇಮಂ ಲೋಕಧಾತುಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಹೋತಿ। ತತ್ತಕಾನಂಯೇವ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಭಾವೋ

ಧಮ್ಮತಾ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮೇಸು ಪನ ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸೂತಿ ಇಮಿನಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಸಙ್ಖಾತೇ ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಸಙ್ಖಾತೇ ಆಣಕ್ಖೇತ್ತೇ ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳ ಸಙ್ಖಾತೇ ವಿಸಯಕ್ಖೇತ್ತೇ ಚಾತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇಸು ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಬುದ್ಧಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತಿವಿಧಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಮೇಸು ಪನ ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸೂತಿ ಆಧಾರಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ, ನ ನಿದ್ಧಾರಣಭಾವೇನ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನಿದ್ಧಾರಣೀಯಪದಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಸತಿ ಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ ತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ನಿದ್ಧಾರಣತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೇ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸು ಆಣಕ್ಖೇತ್ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳನ್ತಿಆದಿ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ನ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಆಧಾರತ್ಥೋಯೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಪುಬ್ಬನಿಸ್ಸಯಾ ಚರಿಯೇಹಿ ಚ ತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಆಧಾರಭಾವೇನ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ ಕತಾತಿ। ತಥೇವ ಪನ **ಅಭಿಧಮ್ಮಞಾಣವಿಭಙ್ಗಪಾಳಿಯಞ್ಚ,** ತದಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸೇ **ಬಹುಧಾತುಸುತ್ತಪಾಳಿಯಞ್ಚ,** ತದಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ **ನೇತ್ತಿಪಾಳಿಯಞ್ಚ** ತದಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ತಂ ಕಾರಣಂ ಆಗತಮೇವಾತಿ। ತಂ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥೀತಿ ನ ಮೇ ಆಚರಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ಸದಿಸೋ ಮೇ ನವಿಜ್ಜತೀತಿಆದಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ಠತ್ವಾ ವದನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಕಿಂಪನಾವುಸೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಅತ್ಥೇತರಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಭಗವತಾ ಸಮಸಮೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ಪುಟ್ಠೋಹಂ ಭನ್ತೇ ನೋತಿ ವದೇಯ್ಯನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಆಹರನ್ತೇನ ಧಮ್ಮ ಸೇನಾಪತಿನಾ ಚ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಭೂತಂ ಇಮಂ ಲೋಕಧಾತುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥೇವ ಪನ **ಞಾಣವಿಭಙ್ಗಮೂಲಟೀಕಾಯಂ, ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಬಹುಧಾತು ಸುತ್ತಟೀಕಾಯಞ್ಚ** ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಇಮಂ ಲೋಕಧಾತುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಭೂತತೋ ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞತ್ಥಾತಿ ಹಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೇನ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸೂತಿ ಸದ್ದನ್ತರಸನ್ನಿಧಾನೇನ ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳಭೂತೋ ವಿಸೇಸತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸಾಮಞ್ಞವಚನೋಪಿ ಹಿ ಸದ್ದೋ ಸದ್ದನ್ತರಸನ್ನಿಧಾನೇನ ವಿಸೇಸವಿಸಯೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಪರೋ ನಯೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೇ ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜನಟ್ಠಾನೇ ಪನ ವಾರಿತೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವಾರಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿಏತ್ಥ ವಾಕ್ಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಯೇವಾತಿಪದೇ ಸಮಭಿನಿವಿಟ್ಠೋ ಏವಸದ್ದೋ ನಿವತ್ತಾಪನಾವಧಾರಣತ್ಥೋ। ಏತೇನ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ನಿವತ್ತೇತಿ। ಯದಿಪಿ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಸು ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಭೇದಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಂ ಜಾನನ್ತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಏವಂ ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ನ। ತಣ್ಹಙ್ಕರಾದಯೋ ಹಿ ಅಟ್ಠವೀಸತಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿವಚನಂ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಟೀಕಾಸು ಚ। ತಸ್ಮಾ ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತ ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇ ಬುದ್ಧಾ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಸುತ್ತನ್ತಮಹಾವಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ **ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ** -

"ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ ಮಾದಿಸೋ ಬುದ್ಧೋಯೇವ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। ಅತ್ಥಿ ಪನ ಕತ್ಥಚಿ ಅಞ್ಞೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅನನ್ತಞಾಣಂ ಪತ್ಥರಿತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಞ್ಞಂ ಬುದ್ಧಂ ನ ಅದ್ದಸ। ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಯಂ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। ಯೋ ಜಾತದಿವಸೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅಗ್ಗೋಹಮಸ್ಮಿ ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿ। ಏವಂ ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ಅಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸೀ"ತಿ। ತಥೇವೇತಂ। ಪುರಾಭೇದಸುತ್ತ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ,** ತಂ **ಮಹಾಸಮಯಸುತ್ತಟೀಕಾಯಞ್ಚ** ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾತಿ

ಸುತ್ತೇ ಆಗತನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ದ್ವೇ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ನ ಹೋನ್ತೇವ। ತೇನೇವಾಹ "ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು...ಪೇ॰... ನ ಅದ್ದಸಾ"ತಿ ಸಂವಣ್ಣೇತಿ।

ಅಪಣ್ಣಕಜಾತಕಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ "ಸತ್ಥಾ ಉಪಾಸಕಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಸೀಲಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಬುದ್ಧೇನ ಸದಿಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕುತೋ ಅಧಿಕತರೋ...ಪೇ॰... ಆಹಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಾಸು ದ್ವೀಸು ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಚ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸೂತಿ ಚ ಅಪರಿಮಾಣಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸೂತಿ ಚ ಅನನ್ತಅಪರಿಮಾಣ ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ ಟೀಕಾವಚನೇನ ಚ ಅನನ್ತಾಸು ಲೋಕಧಾತೂಸು ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನೀಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಯೋಜನಾಯಂ ಪನ ಇಮೇಸು ಪನಾತಿಆದಿನಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಞಾಪೇತಿ। ಮಯಂ ಪನ ಏವಂ ವಿತಕ್ಕಯಾಮ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇತಿ ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ತೀಸು ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಸತಿ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಯದಿ ಪನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇತಿ ಇತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಜಾತಿಆಣಾಖೇತ್ತಭೂತೇ ಚಕ್ಕವಾಳೇತಿ ಅತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ"ತಿಆದಿಪಾಳಿಯಾ ಚ। "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ರಾಜಾನೋ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ"ತಿಆದಿಪಾಳಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಕಥನತೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಯ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ಭವೇಯ್ಯ। **ಕಥಾವತ್ಥುಪ್ಪಕರಣೇ** ಚ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನ ಪಟಿಸೇಧಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಆಣಕ್ಖೇತ್ತಭೂತತೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ। ವೀಮಂಸೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ಯಂ ಕಥಾವತ್ಥುಪ್ಪಕರಣೇ ಚ...ಪೇ॰... ನ ಪಟಿಸೇಧಿತಾತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಪನ ಕಥಾವತ್ಥುಪಾಳಿಯಂ ನತ್ಥೇವ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪನ ಸಬ್ಬದಿಸಾಕಥಾಯಂ ಪರವಾದೀನಂ ಪರಿಕಪ್ಪವಚನಮತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಸಂ ಪಾಳಿಯಂ "ಸಬ್ಬದಿಸಾ ಬುದ್ಧಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ। ಆಮನ್ತಾ। ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಬುದ್ಧೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। ನಹೇವಂ ವತ್ತಬ್ಬೇ...ಪೇ॰... ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಬುದ್ಧೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। ಆಮನ್ತಾ। ಕಿನ್ನಾಮೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಕಿಂಜಚ್ಚೋ ಕಿಂಗೋತ್ತೋ, ಕಿನ್ನಾಮಾ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮಾತಾಪಿತರೋ, ಕಿನ್ನಾಮಂ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಯುಗಂ, ಕೋ ನಾಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಕೋ, ಕಿಂದಿಸಂ ಚೀವರಂ ಧಾರೇತಿ, ಕಿಂದಿಸಂ ಪತ್ತಂ ಧಾರೇತಿ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ನಗರೇ ವಾ ರಟ್ಠೇ ವಾ ಜನಪದೇ ವಾತಿ। ನಹೇವಂ ವತ್ತಬ್ಬೇ"ತ್ಯಾದಿ।

ತದಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬದಿಸಾಕಥಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪರೀತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಲೋಕಧಾತುಸನ್ನಿವೇಸಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಧಾತೂಸು ಚ ಬುದ್ಧೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಕಪ್ಪಸಿಪ್ಪಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಬುದ್ಧಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಯೇಸಂ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಾನಂ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛಾ ಸಕವಾದಿಸ್ಸ। ಪಟಿಞ್ಞಾ ಇತರಸ್ಸ। ಪುರತ್ಥಿಮಾಯಾತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಸಕ್ಯಮುನಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಪುನ ಪುಟ್ಠೋ ಲದ್ಧಿವಸೇನ ಅಞ್ಞಲೋಕಧಾತುಯಂ ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಕಿನ್ನಾಮೋ ಸೋ ಭಗವಾತಿಆದಿ ಸಚೇ ತ್ವಂ ಜಾನಾಸಿ। ನಾಮಾದಿವಸೇನ ನಂ ಕಥೇಹೀತಿ ಚೋದನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಾನನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರವಾದೀನಂ ಲದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಪನ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಚ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಉಪರಿ ಚ ಇತಿ ಏವಂ ಸಮನ್ತತೋ ಲೋಕಧಾತುಸನ್ನಿವೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಯೇಸಂ...ಪೇ॰... ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಾನನ್ತಿ ಯೇಸಂ ಪರವಾದೀನಂ ಲದ್ಧಿ

ಹೋತಿ। ಕೇಸಂ ಲದ್ಧಿ ವಿಯ। ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಾನಂ ಲದ್ಧಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ತೇ ಪರವಾದೀಪುಗ್ಗಲೇ ಸನ್ಧಾಯ ಞಾಣೇನ ಧಾರೇತ್ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುಚ್ಛಾ ಸಕವಾದಿಸ್ಸಾತಿ ಸಕವಾದಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬದಿಸಾಸು ಬುದ್ಧಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಪುಚ್ಛಾ ಹೋತಿ। ಪಟಿಞ್ಞಾ ಇತರಸ್ಸಾತಿ ಪರವಾದಿಸ್ಸ ಪಟಿಜಾನನಾ ಹೋತಿ। ಪುರತ್ಥಿಮಾಯಾತಿ ಪುಟ್ಠೋತಿ ಸಕವಾದಿನಾ ಪುರತ್ಥಿ ಮಾಯಾತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸತಿ। ಸಕ್ಯಮುನಿನ್ತಿ ಸಕ್ಯವಂಸ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಭೂತಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಗೋತಮಬುದ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ಪರವಾದೀಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪನೇತಿ। ಪುನ ಪುಟ್ಠೋತಿ ಸಕವಾದಿನಾ ಪುನ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಬುದ್ಧೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸತಿ। ಲದ್ಧಿವಸೇನಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞಲೋಕಧಾತುಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಿ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಾತಿ ಮಿಚ್ಛಾಲದ್ಧಿವಸೇನ ಪಟಿಜಾನಾತೀತಿ ಪರವಾದೀ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಯದಿ ಪನ ಅಞ್ಞಲೋಕಧಾತುಯಂ ಬುದ್ಧೋ ತಿಟ್ಠತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಗೋತ್ತಾದಿಂ ತ್ವಂ ಕಥೇಹೀತಿ ಸಕವಾದಿಸ್ಸ ಚೋದನಾವಚನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಕಿನ್ನಾಮೋ ಸೋ ಭಗವಾತಿಆದಿಮಾಹ। ಇಮಿನಾ ಚ ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಕಥಾವತ್ಥುಪಾಳಿಯಂ** "ಕಿನ್ನಾಮೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಕಿಂಜಚ್ಚೋ...ಪೇ॰... ಜನಪದೇವಾತಿ। ನಹೇವಂ ವತ್ತಬ್ಬೇ"ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪನ ಸಕವಾದಿನಾ ಕಿನ್ನಾಮೋತ್ಯಾದಿನಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪರವಾದೀಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಯಾ ಸಬ್ಬಲೋಕಧಾತೂಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮಾದಿಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ನ ಹೇವಂ ವತ್ತಬ್ಬೇತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಕವಾದೀ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಲದ್ಧಿಯಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾಭಾವೋ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಯದಿಪಿ ಹಿ ಅಞ್ಞಾನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಸು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮತಿಂ ಯಥಾಭೂತತೋ ಜಾನನ್ತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಇದ್ಧಿಮಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಆದೀಹಿ ಛಳಭಿಞ್ಞೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಪತ್ತೋ ಸತ್ಥಾರಾ ದಿನ್ನಮಾತಿಕಾನಯೇನ ಕಥಾವತ್ಥುಪಾಳಿಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಅಞ್ಞಾನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞಬುದ್ಧಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕಥೇಯ್ಯ ಚ। ನಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಕಥಾವತ್ಥುಪಾಳಿ ಚ ತದಟ್ಠಕಥಾವಚನಞ್ಚ ಅಞ್ಞಾನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞಬುದ್ಧಾನಂ ಅಭಾವದೀಪನೇ ಸಬ್ಬಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾಸು ವುತ್ತವಚನೇಹಿ ದಳ್ಹತರಂ ಪಧಾನವಚನಮೇವ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ನ ಪನ ಬುದ್ಧಾಏವ ಅಞ್ಞಾನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಅಥ ಖೋ ಲದ್ಧಬ್ಯಾಕರಣಾ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿ ಸತ್ತಾ ಅಗ್ಗಸಾವಕಮಹಾಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಪರಿಪಾಕಿನ್ದ್ರಿಯಾ ಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಚ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಭೂತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ। ಕಸ್ಮಾ, ತೇಸು ಬುದ್ಧಾನಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಪನ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಪಾರಮೀಸಮ್ಭರಣಂ ಞಾಣಪರಿಪಾಚನಞ್ಚ ತಸ್ಮಿಂಏವ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಮಹಾಪದಾನ ಸುತ್ತಟೀಕಾಯಂ** -

"ಪುರಿಮಬುದ್ಧಾನಂ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಸಾವಕಬೋಧಿಯಾ ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಸಾವಕಪಾರಮಿಯಾ ಸಮ್ಭರಣಂ ಪರಿಪಾಚನಞ್ಚ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಭೂತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಜಮ್ಬುದೀಪೇಏವ ಇಜ್ಝತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥಾ"ತಿ। ತಥೇವೇತಂ **ಏಕನಿಪಾತಅಙ್ಗುತ್ತರಟೀಕಾಯಞ್ಚಾತಿ।**

ಏತರಹಿ ಪನ ಅಪರೇ ಆಚರಿಯಾ "ಆಣಕ್ಖೇತ್ತಭೂತತೋ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪನ ವಚನಂ ಅಯುತ್ತಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞಸದ್ದಸ್ಸ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳನ್ತಿಪದತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಪಾದಾನಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಚ ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಬಹೂಸು ಬುದ್ಧೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಾ ಚ। ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಏಕನಿಪಾತ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಳಿಯಂ**

"ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸೋ। ಕತಮೋ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ, ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಅಯಂ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸೋ"ತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಪನ

ಕಾರಣಂ ಮಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನಪಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಆಚರಿಯಾ **ಬುದ್ಧಅಪದಾನಪಾಳಿಯಂ** -

> "ದಿಸಾ ದಸವಿಧಾ ಲೋಕೇ, ಯಾಯತೋ ನತ್ಥಿ ಅನ್ತಕಂ।
> ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಿಸಾಭಾಗಮ್ಹಿ, ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇ ಅಸಙ್ಖಿಯಾ॥
> ಪಭಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾ ಮಯ್ಹಂ, ಯಮಕಾ ರಂಸಿವಾಹನಾ।
> ಏತ್ಥನ್ತರೇ ರಂಸಿಜಾಲಂ, ಆಲೋಕೋ ವಿಪುಲೋ ಭವೇ"ತಿ॥

ವುತ್ತಾಸು ದ್ವೀಸು ಗಾಥಾಸು ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞಾನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಬುದ್ಧಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಪನೇತಂ ಅಯುತ್ತಮೇವ ಅಸುನ್ದರಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ, ಪಾಳಿಯಾ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾವಚನೇಹಿ ಚ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ ಚ ತಸ್ಸಾ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾ ಚ। ಇಮಾಯ ಹಿ ಪಾಳಿಯಾ ಗಾಥಾಯ ವಾ ಅಞ್ಞಾನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಇಮೇಸು ಪನ ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತವಚನೇನ ಚ, ತೀಣಿ ಹಿ ಪಿಟಕಾನಿ...ಪೇ॰... ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಂಗೀತಿಯೋ ಆರುಳ್ಹೇ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ...ಪೇ॰... ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ। ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತವಚನೇನ ಚ ಉಜುಕಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ ಚ। ಭದ್ದನ್ತಮಹಾ ಬುದ್ಧಘೋಸಾದಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ತಂ ಪಾಳಿಂ ನ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ತನೋ ದುಗ್ಗಹಿತೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಚ। ಕಿಂ ಪನೇತೇ ತಿಪಿಟಕಧರಾ ತಿಕ್ಖವಿಸದಜವನ ಗಮ್ಭೀರಾದಿಞಾಣಿಕಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ನ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯುಂ। ಪಸ್ಸೇಯ್ಯುಂ ಏವ। ತಸ್ಮಾ ಅಯುತ್ತಮೇವ। ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪನ ಆಗತಂ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥೀತಿಆದಿವಚನಮೇವ ಯುತ್ತತರಂ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇತಿಪದಂ ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಿಸಾಭಾಗಮ್ಹೀತಿಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ, ಅಸಙ್ಖ್ಯಾತಿಪದಂ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಪಭಾತಿಪದಸ್ಸ ವಿಸೇಸನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಲೋಕೇ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕೇ ದಸವಿಧಾ ದಸ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಯಾಯತೋ ಯಾಯನ್ತಸ್ಸ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಮೇ ಅನ್ತಕಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ನತ್ಥಿ। ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದಸಸಹಸ್ಸಿಸಙ್ಖಾತಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಭೂತೇ ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ದಿಸಾಭಾಗಮ್ಹಿ ಮಯ್ಹಂ ಅಸಙ್ಖಿಯಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾರಹಿತಾ ಯಮಕಾ ಯುಗಳಾ ಯುಗಳಾ ಹುತ್ವಾ ರಂಸಿವಾಹನಾ ರಂಸಿವಹನ್ತಾ ರಂಸಿಮುಞ್ಚಮಾನಾ ವಾ ಪಭಾ ಚಕ್ಕರತನಮಣಿರತನಾದೀನಂ ಆಲೋಕಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾ ಪಾಕಟಾ ಪತ್ಥರಿತಾ ವಾ। ಏತ್ಥನ್ತರೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳನ್ತರೇ ರಂಸಿಜಾಲಂ ರಂಸಿಸಮೂಹೇನ ವಿಪುಲೋ ಬಹುತರೋ ಆಲೋಕೋ ಭವೇ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ ಚಕ್ಕಿನ್ದಾಭಿಸಿರೀಸದ್ಧಮ್ಮ ಧಜಮಹಾಧಮ್ಮರಾಜಾಧಿರಾಜಗುರೂತಿಲದ್ಧಲಞ್ಛಿತೇನ ಆಚರಿಯಬುಧೇನ ಲಿಖಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಭಗವಾ ಹಿ ಇಮಾಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಕಾಲೇ ಮಯ್ಹಂಚಕ್ಕರತನಮಣೀರತನಾದೀನಂ ಅಸಙ್ಖಿಯಾ ಪಭಾ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಭೂತೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಚಕ್ಕವಾಳೇ ಪಾಕಟಾ ಪತ್ಥರಿತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ನ ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಬುದ್ಧಾನಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯಭಾವನ್ತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಬುದ್ಧಅಪದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ದಿಸಾ ದಸವಿಧಾ ಲೋಕೇತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕೇ ದಸವಿಧಾ ದಸಕೋಟ್ಠಾಸಾ ದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಯಾಯತೋ ಯಾಯನ್ತಸ್ಸ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತಕಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ ತಸ್ಮಿಂ ಮಯಾ ಗತಟ್ಠಾನೇ ದಿಸಾಭಾಗೇ ವಾ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತೇ ಬುದ್ಧವಿಸಯಾ ಅಸಙ್ಖಿಯಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾರಹಿತಾ। ಪಭಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾತಿ ತದಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ ರಾಜಕಾಲೇ ಮಯ್ಹಂ ಪಭಾ ಚಕ್ಕರತನಮಣಿರತನಾದೀನಂ ಪಭಾ ಆಲೋಕಾ ಯಮಕಾ ಯುಗಳಾ ಯುಗಳಾ ಹುತ್ವಾ ರಂಸಿವಾಹನಾ ರಂಸಿಮುಞ್ಚಮಾನಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾ ಪಾಕಟಾ। ಏತ್ಥನ್ತರೇ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳನ್ತರೇ ರಂಸಿಜಾಲಂ ರಂಸಿಸಮೂಹಂ ಆಲೋಕೋ ವಿಪುಲೋ ಬಹುತರೋ ಭವೇ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಪುಬ್ಬದ್ಧಸ್ಸ ಏಕವಾಕ್ಯಭಾವತೋ ದಿಸಾ ದಸವಿಧಾ

ಲೋಕೇತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಅನ್ತಕಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಪರಡ್ಢಸ್ಸ ದುತಿಯಗಾಥಾಯಂ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ…ಪೇ॰… ಅಸಙ್ಖಯಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾರಹಿತಾ ಪಭಾ ಪಕಿತ್ತಿತಾತಿ ತದಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಕಾಲೇ…ಪೇ॰… ಭವೇ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅಸಙ್ಖಯಾತಿಪದಂ ದುತಿಯಗಾಥಾಯ ಪಭಾತಿಪದಸ್ಸ ವಿಸೇಸನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಜಿನಾಲಙ್ಕಾರಟೀಕಾಯಂ ಪನ ಏವಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತ ಞಾಣಾಚಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಲೋಕೇ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ।

> “ಅನನ್ತಸತ್ತೇಸು ಚ ಲೋಕಧಾತುಸು,
> ಏಕೋವ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಮಾ ನ ತೇನಾ”ತಿ॥

ತತ್ಥ ಅನನ್ತಲೋಕಧಾತೂಸು ಏಕೇಕಿಸ್ಸಂ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ಅನನ್ತಸತ್ತೇಸು ತೇನ ತಥಾಗತೇನ ಸಮೋ ಏಕೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ಸಚೇ ಏಕೋ ಪನ ಸಮೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಏಕಜ್ಝಂ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾ ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಚೇ। ತಥಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇ ಏಕಜ್ಝಂ ಹುತ್ವಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಏಕಕೇನ ಸಮಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅನನ್ತಲೋಕಧಾತುಸೂತಿಆದಿನಾ ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಅಞ್ಞೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಂ ಪನ ಮಯಾ ಪಥವೋಜಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತೋ ವಿಯ ದಸ್ಸಿತೇಹಿ ಅತಿದಳ್ಹತರೇಹಿ ಸಾಧಕವಚನೇಹಿ ಇತೋ ಚಕ್ಕವಾಳತೋ ಅಞ್ಞಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಮಿಚ್ಛಾವಾದೋ ಸೂರಿಯೋ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಪಟಿಹನತಿ ವಿಯ ಪಟಿಹನಿಯತಿ ಅಪನಿಯತೀತಿ ಸದ್ಧಹಕಂ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ।

ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋತಿ ಮುನಿನ್ದ ಅಕ್ಕೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಬುದ್ಧಾದಿಚ್ಚೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಮನತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಮುನಿ। ಮನಧಾತು ಞಾಣೇ ಇ। ಮಕಾರೇ ಅಸ್ಸುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಮುನಾತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಸಕ ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣಾದಿನಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಮುನಿ। ಮುನತಿ ಹಿತಾಹಿತಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ ವಾ ಮುನಿ, ಭಗವಾ। ಮುನಧಾತು ಪಟಿವಿಜ್ಝನೇ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಮುನಾತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ವಾ ಮೋನಂ। ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸಂಯುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಮೋನನ್ತಿ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಮುನಾತೀತಿ ಮೋನಂ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ। ಮೋನಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಮುನಿ, ಭಗವಾ। ಮುನಿ ಚ ಸೋ ಇನ್ದತಿ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇ ಧಮ್ಮೇನ ಅಭಿಭವತಿ ಇನ್ದೋ ಚಾತಿ ಮುನಿನ್ದೋ, ಭಗವಾ। ಅಥ ವಾ ಮುನೀನಂ ಪಞ್ಚಮುನೀನಂ ಇನ್ದೋತಿ ಮುನಿನ್ದೋ, ಭಗವಾ। ನ ಕಮತಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ ಪಾದೇನ ಅತ್ತನೋ ಪುಞ್ಞಜವಿಮಾನೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಕ್ಕೋ, ಆದಿಚ್ಚೋ। ನಪುಬ್ಬ ಕಮುಧಾತು ಗತಿಯಂ ಕ್ವಿ। ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ಕಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಯುಗನ್ಧರುಬ್ಬೇಧಪ್ಪಮಾಣೇ ಆಕಾಸೇ ಅರತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಕ್ಕೋ। ಅರಧಾತು ಗಮನೇ ಕಪಚ್ಚಯೋ। ಕಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ। ತಂ ತಂ ರಾಸಿತೋ ತಂ ತಂ ರಾಸಿಂ ಅರತಿ ಯಾತೀತಿ ವಾ ಅಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ ಮಹನ್ತಜುತತಾಯ ಅಕ್ಕಿಯತಿ ಅಭಿತ್ಥವಿಯತಿ ತಪ್ಪಸನ್ನೇಹಿ ಜನೇಹೀತಿ ಅಕ್ಕೋ, ಆದಿಚ್ಚೋ। ಅಕ್ಕಧಾತು ಥವನೇ ಅ। ಮುನಿನ್ದೋ ಚ ಸೋ ಅಕ್ಕೋ ಚಾತಿ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ, ಅಕ್ಕೋ ಆದಿಚ್ಚೋ ವಿಯ ವಾ ಮುನಿನ್ದೋತಿ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ತನೋ ಸಹಸ್ಸರಂಸಿಯಾ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ತಿಮಿರನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ದಿನೇ ದಿನೇ ನವಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಪ್ಪದೇಸಂ ಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಪ್ಪದೇಸಂ ವಾ ದಸದಿಸಂ ವಾ ಓಭಾಸೇತ್ವಾ ವಿರೋಚಮಾನೋ ಚರತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸದ್ಧಮ್ಮರಂಸಿಯಾ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಭೂತೇಸು ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ದಿನೇ ದಿನೇ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ದಿಸಾಭಾಗೇ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಸಮೂಹಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋಭಾಸೇನ ಜೋತಯಮಾನೋ ವಿರೋಚನಂ ಚರತೀತಿ ಠಾನಾನುರೂಪಂ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋತಿ ಥೋಮೇತಿ। ಅಯಂ ಸಮಾಸೋಪಮಾ ಹೀನೂಪಮಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಸುದ್ಧೇತಿ ರಾಗಾದಿಮಲೇಹಿ ವಿಸುದ್ಧೇ। ಸುಜ್ಝತಿ ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ ಸುದ್ಧೋ, ತಿಭವೋ। ಸುಧಧಾತು ಸೋಚೇಯ್ಯೇತಿ। **ತಿಭವ ಕುಹರೇತಿ** ತಿಭವಸಙ್ಖಾತಕಮಲಸರೇ। ಕಮಲಸರಂ ವಿಯ ತಿಭವಸ್ಮಿಂ ವಾ ಭವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತ್ಥಾತಿ ಭವೋ। ಭೂಧಾತು ಸತ್ತಾಯಂ ಣ। ತಯೋ ಭವಾ ತಿಭವಾ, ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಭೂಮಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಕುಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ, ತಂ ಹರತೀತಿ ಕುಹರೋ।

ಕುಪುಬ್ಬಹರಧಾತು ಹರಣೇ ಅ। ತಯೋ ಭವಾ ಚ ತೇ ಕುಹರೋ ಚಾತಿ ತಿಭವಕುಹರೋ, ಕುಹರೋ ವಿಯ ತಯೋ ಭವಾತಿ ವಾ ತಥಾ। ತಸ್ಮಿಂ ತಿಭವಕುಹರೇ। **ಕಮಲ ಕಥಿತ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಲನ್ತಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ ಕಂ ಜಲಂ ಅಲಯತಿ ವಿಭೂಸಯತೀತಿ ಕಮಲಂ, ಉಪ್ಪಲಂ। ಕಂಸದ್ದೂಪಪದ ಅಲಧಾತು ವಿಭೂಸನೇ ಅ। ಅಥ ವಾ ಕಮಿಯತಿ ಇಚ್ಛಿಯತೀತಿ ಕಮಲಂ। ಕಮುಧಾತು ಇಚ್ಛಾಯಂ ಅಲಪಚ್ಚಯೋ। ಕಮಲನ್ತಿ ಉಪ್ಪಲನ್ತಿ ಕಥಿಯತೀತಿ ಕಮಲಕಥಿತಂ। **ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘ**ನ್ತಿ ವಿನೇಯ್ಯಪಾಣಓಘನ್ತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ। ವಿನೇತಬ್ಬಸತ್ತಸಮೂಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿನೇತಬ್ಬೋ ದಮೇತಬ್ಬೋ ಸತ್ಥಾರಾತಿ ವಿನೇಯ್ಯೋ, ಸತ್ತೋ। ವಿಪುಬ್ಬನಿಧಾತು ದಮನೇ ಣ್ಯೋ। ಪಣನ್ತಿ ಜೀವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಅನೇನಾತಿ ಪಾಣಂ, ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಪಣಧಾತು ಜೀವಾಯಂ ಣ। ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಪಾಣೋ, ಸತ್ತೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥಿತದ್ಧಿತೇ ಣಪಚ್ಚಯೋ। ವಿನೇಯ್ಯೋ ಚ ಸೋ ಪಾಣೋ ಚಾತಿ ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋ। ಅವಯವೇನ ಸಹ ಹನತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಓಘೋ, ಸಮೂಹೋ। ಅವಪುಬ್ಬ ಹನಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣೋ। ಅವಸ್ಸ ಓ। ಹನಸ್ಸ ಘೋ। ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣಾನಂ ಓಘೋ ಸಮೂಹೋತಿ ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘೋ, ತಂ।

ಧಮ್ಮರಂಸಿವರೇಹೀತಿ ಉತ್ತಮಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತರಂಸೀಹಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಧಮ್ಮೋತಿ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಸತ್ತೇ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ವಟ್ಟದುಕ್ಖೇಸು ಚ ಅಪತಮಾನೇ ಕತ್ವಾ ಧಾರೇತೀತಿ ಧಮ್ಮೋ। ಧರಧಾತು ಧಾರಣೇ ರಮ್ಮಪಚ್ಚಯೋ। ಧಾರೇತಿ ಚ ಅಪಾಯಾದಿನಿಬ್ಬತ್ತಕಕಿಲೇಸಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತುರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಸಮುಚ್ಛೇದಕತ್ತಾ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಚ ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿಹೇತುತ್ತಾ। ಚತುರಿಯಫಲಞ್ಚ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ಚ ಪರಿಯಾಯತೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ, ಫಲಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನ ವಿದ್ಧಂಸಿ ತಬ್ಬಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಮಗ್ಗಾನುಕೂಲಪ್ಪ ವತ್ತತ್ತಾ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ತದಧಿಗಮ ಹೇತುತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಧುನಾತಿ ಕಮ್ಪತಿ ಚಲತಿ ವಿದ್ಧಂಸೇತೀತಿ ಧಮ್ಮೋ, ಚತುರಿಯಮಗ್ಗೋ। ಧುನಧಾತು ಕಮ್ಪನೇ ರಮ್ಮೋ। ಅರಿಯೇಹಿ ಧಾರಿಯತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಯತಿ ಸಚ್ಛಿಕರಿಯತಿ ಆರಮ್ಮಣ ಕರಣವಸೇನಾತಿ ಧಮ್ಮೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಧರಧಾತು ಞಾಣೇ। ಧಂಸೇತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಿ ಮಗ್ಗಪ್ಪಹೀನಕಿಲೇಸವಾಸನನ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ, ಅರಿಯಫಲಂ। ಧಂಸಧಾತು ವಿದ್ಧಂಸನೇ। ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಂ ಧಾರೇತಿ ಚ ಧಾರಿಯತಿ ಚ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ನ ಬಾಲೇಹೀತಿ ಧಮ್ಮೋ, ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋ। ಧಮ್ಮೋ ಚ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಧಮ್ಮೋ ಚಾತಿ ಧಮ್ಮೋ ಏಕ ಸೇಸನಯೇನ, ದಸವಿಧೋ ಧಮ್ಮೋ ಲಬ್ಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಛತ್ತವಿಮಾನೇ** –

"ರಾಗವಿರಾಗಮನೇಜಮಸೋಕಂ,
ಧಮ್ಮಮಸಙ್ಖತಮಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ।
ಮಧುರಮಿಮಂ ಪಗುಣಂ ಸುವಿಭತ್ತಂ,
ಧಮ್ಮಮಿಮಂ ಸರಣತ್ತಮುಪೇಹೀ"ತಿ॥

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಮಾಣವ ರಾಗವಿರಾಗಂ ರಾಗವಿಗತಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಮಗ್ಗಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅನೇಜಂ ಏಜಾಸಙ್ಖಾತತಣ್ಹಾವಿರಹಿತಂ ಅಸೋಕಂ ಸೋಕವಿರಹಿತಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಫಲಧಮ್ಮಞ್ಚ, ಅಸಙ್ಖತಂ ಸಙ್ಖತವಿರಹಿತಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಞ್ಚ। ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ ಅವಿರೋಧನಂ ಮಧುರಂ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಮಧುರಂ, ಪಗುಣಂ ಪಕಟ್ಠಗುಣಂ ಸುವಿಭತ್ತಂ ಸುಟ್ಠು ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ, ಇಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸರಣತ್ತಂ ಸರಣಭಾವಂ ಉಪೇಹಿ ಉಪಗಚ್ಛಾಹೀತಿ।

ಏತ್ಥ ಹಿ ಕಾಮರಾಗಾದಿಭೇದೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ರಾಗೋ ವಿರಜ್ಜತಿ ಪಹಿಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ರಾಗವಿರಾಗೋತಿ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಏಜಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಅನ್ತೋನಿಜ್ಝಾನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚ ಸೋಕಸ್ಸ ತದುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣತ್ತಾ ಅನೇಜಮ ಸೋಕನ್ತಿ ಫಲಂ ಕಥಿತಂ। ಕೇನಚಿ ಪಚ್ಚಯೇನ ಅಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಧಮ್ಮಮಸಙ್ಖತನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಕಥಿತಂ। ಅವಿರೋಧದೀಪನತೋ ಪನ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ ಪಕಟ್ಠಗುಣವಿಭಾವನತೋ ಸುಟ್ಠು ವಿಭಜಿತತ್ತಾ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿ

ಧಮ್ಮೋ ಕಥಿತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ತದಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಏತ್ಥ ಹಿ ರಾಗವಿರಾಗನ್ತಿ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ। ಅನೇಜಮಸೋಕನ್ತಿ ಫಲಂ। ಧಮ್ಮಮಸಙ್ಖತನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ ಮಧುರಮಿಮಂ ಪಗುಣಂ ಸುವಿಭತ್ತನ್ತಿ ಪಿಟಕತ್ತಯೇನ ವಿಭತ್ತಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿ। ಇಧ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ದಸವಿಧೋ ಧಮ್ಮೋ। ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಪರಿಯತ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಕಸ್ಮಾ, ಸುಬೋಧೇಸೀತಿ ವುಚ್ಚಮಾನತ್ತಾ। ರಂಸೀತಿ ರಸಿಯನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾದಿಯನ್ತೀತಿ ರಂಸೀ, ರಸನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ರಂಸೀ, ರಸಧಾತು ಅಸ್ಸಾದನೇ ಅ ಚ ಈ ಚ। ಅಥ ವಾ ರಸಿಯತಿ ಸಿನೇಹಿಯತಿ ತಂ ಜನೇಹೀತಿ ರಂಸೀ। ರಸಧಾತು ಸಿನೇಹೇ। ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ।

ವರೋತಿ ಉತ್ತಮೋ, ವರಿತಬ್ಬೋ ಪತ್ಥಿತಬ್ಬೋತಿ ವರೋ, ವರತಿ ನಿವಾರೇತಿ ಹೀನನ್ತಿ ವಾ ವರೋ। ವರಧಾತು ಪತ್ಥನೇ ನಿವಾರಣೇ ವಾ ಅ। ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸೋ ರಂಸಿ ಚಾತಿ ಧಮ್ಮರಂಸಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ರಂಸಿ ಧಮ್ಮರಂಸಿ। ಅಯಂ ಪನ ಸಮಾಸೋ ಅಭೇದೂಪಚಾರೇನ ವುತ್ತೋ । ವರೋ ಚ ಸೋ ಧಮ್ಮರಂಸಿ ಚಾತಿ ಧಮ್ಮರಂಸಿವರೋ, ತೇಹಿ ಧಮ್ಮರಂಸಿವರೇಹಿ। **ಸುಬೋಧೇಸೀ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಯಮಾನೇನ ಸುಟ್ಠು ಪಬೋಧೇಸಿ ವಿಕಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ತನೋ ರಂಸಿಯಾ ಫುಸಯಿತ್ವಾ ಕುಹರ ಸಙ್ಖಾತೇ ಸರೇ ಜಾತಂ ಉಪ್ಪಲಂ ವಿಕಾಸೇತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಙ್ಖಾತರಂಸಿಯಾ ಕಮಲಸರಸಙ್ಖಾತೇ ಭವತ್ತಯೇ ವಸನ್ತಂ ಪುಞ್ಞೂಪನಿಸ್ಸಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಾರಹಂ ಕಮಲ ಸಙ್ಖಾತಂ ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಯಮಾನೋ ಫಲಧಮ್ಮೇನ ಪಬೋಧೇಸಿ ವಿಕಾಸೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಬ್ಯಾಪಿತಕಿತ್ತಿನಙ್ಖಾತಿ ತಿಲೋಕೇ ಪತ್ಥಟಪರಿಕಿತ್ತನಂ। ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಪತ್ಥಟಥುತಿಘೋಸಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಪದಪೂರಣಮತ್ತೋಯೇವ। ವಿಸೇಸೇನ ವಿವಿಧಂ ವಾ ಆಪತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ ಬ್ಯಾಪಿತೋ। ವಿಪುಬ್ಬಆಪಧಾತು ಬ್ಯಾಪನೇ ವಡ್ಢನೇ ವಾ ತ। ಬ್ಯಾಪನಂ ವಾ ಬ್ಯಾಪಿತಂ। ಕಿತ್ತಿಯತೇ ಅಭಿತ್ಥವಿಯತೇ ಕಿತ್ತಿನಂ। ಭಾವಸಾಧನೋಯಂ। ಥುತಿಕ್ರಿಯಾ ಲಬ್ಭತಿ। ಕಿತ್ತಿಯತಿ ಅಭಿತ್ಥವಿಯತಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹೀತಿ ಕಿತ್ತಿನಂ, ಥುತಿಘೋಸೋ। ಕಿತ್ತಧಾತು ಅಭಿತ್ಥವನೇ ಯು। ಬ್ಯಾಪಿತೋ ಪತ್ಥಟೋ ಕಿತ್ತನೋ ಥುತಿಘೋಸೋ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಬ್ಯಾಪಿತಕಿತ್ತಿನೋ, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ತಂ। ಭಗವತೋ ಹಿ ತಿಲೋಕೇ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋತ್ಯಾದೀಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಚ ಥೋಮಿತೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಯಾವ ಭವಗ್ಗಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತೀತಿ ಬ್ಯಾಪಿತಕಿತ್ತಿನನ್ತಿ ಥೋಮೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತಿಲೋಕೇಕಚಕ್ಖುನ್ತಿ ತಿಲೋಕೇ ಏಕಚಕ್ಖೂತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಕಾಮರೂಪ ಅರೂಪಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಲೋಕಾನಂ ಏಕಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಯೋ ಲೋಕಾ ತಿಲೋಕಂ। ತಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ವಿಯ ಏಕ ಭೂತಂಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ತಿಲೋಕೇಕಚ್ಚಕ್ಖು, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಚಕ್ಖುಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅಥ ವಾ ತಿಲೋಕಸ್ಸ ಏಕಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಂ ಭೂತೋ ಪತ್ತೋತಿ ತಿಲೋಕೇಕಚ್ಚಕ್ಖು, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ತಿಲೋಕೇಕಚ್ಚಕ್ಖುಭೂತನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಭೂತಸದ್ದಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ತಿಲೋಕೇಕಚ್ಚಕ್ಖುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ತಿಲೋಕಸ್ಸ ಏಕಭೂತೋ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಚಕ್ಖತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ ತಿಲೋಕೇಕಚ್ಚಕ್ಖು, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ತಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖು ಮಯತ್ತಾ ಸತ್ತೇಸು ಚ ತದುಪ್ಪಾದನತೋ ತಿಲೋಕಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಭೂತೋ ಞಾಣಭೂತೋ ಧಮ್ಮಭೂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತೇ** "ಸೋ ಹಾವುಸೋ ಭಗವಾ ಜಾನಂ ಜಾನಾತಿ, ಪಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸತಿ ಚಕ್ಖುಭೂತೋ ಞಾಣಭೂತೋ ಧಮ್ಮಭೂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ ವತ್ತಾ ಪವತ್ತಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿನ್ನೇತಾ ಅಮತಸ್ಸ ದಾತಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ ತಥಾಗತೋ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಿಲೋಕೇಕಚ್ಚಕ್ಖುನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ದುಖಮಸಹನನ್ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಅತಿದುಕ್ಖಮಿತಟ್ಠಾನಂ ಖಮನಂ। ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ದುಕ್ಖೇನ ಕಸಿರೇನ ಖಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದುಖಮಂ, ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಾದಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। ದುಕ್ಖಮನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಗಜ್ಜಬನ್ಧತ್ತಾ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಕಕಾರಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ದುಖಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಸಹತಿ ಖಮತೀತಿ ದುಖಮಸಹನೋ, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ಸಹಧಾತು ಪರಿಸಹನೇ ಯು। ತಂ ದುಖಮಸಹನಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ

ಸುದುಕ್ಖಮಿತಂ ಇಟ್ಠಾ ನಿಟ್ಠಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ಸೀತುಣ್ಹಾದಿಂ ಲಾಭಾಲಾಭಯಸಾಯಸ ನಿನ್ದಪಸಂಸಸುಖದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಂ ಲೋಕಧಮ್ಮಞ್ಚ ಅತಿವಿಯ ಖಮತಿ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಖಮಸಹನನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಮಹೇಸಿನ್ತಿ ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಂ ಮಹನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗವೇಸಮಾನಂ ವಾ ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ ಪರಿಯೇಸತೀತಿ ಮಹೇಸೀ, ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ। ಮಹನ್ತಸದ್ದೂಪ ಪದ ಏಸಧಾತು ಗವೇಸನೇ ಈ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ** "ಮಹೇಸೀತಿ ಮಹೇಸೀ। ಭಗವಾ ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸಿ ಗವೇಸಿ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸೀ। ಮಹನ್ತಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಮಹನ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ಮಹನ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಮಹನ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸೀ"ತಿ। ಮಹನ್ತೇ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯ ಧಮ್ಮೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತೀತಿ ವಾ ಮಹೇಸೀ, ಮಹನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಏಸತಿ ಗವೇಸತೀತಿ ವಾ ಮಹೇಸೀ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ** "ಮಹನ್ತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಮಹನ್ತೇ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಮಹನ್ತೇ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಮಹನ್ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಮಹನ್ತಾನಿ ಬಲಾನಿ ಮಹನ್ತೇ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಮಹನ್ತಂ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಮಹನ್ತಂ ಪರಮತ್ಥಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸೀ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ಮಹೇಸಕ್ಖೇಹಿ ಸತ್ತೇಹಿ ಏಸಿಯತಿ ಗವೇಸಿಯತಿ ಪರಿಯೇಸಿಯತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋತಿ ಮಹೇಸೀ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ** "ಮಹೇಸಕ್ಖೇಹಿ ವಾ ಸತ್ತೇಹಿ ಏಸಿತೋ ಗವೇಸಿತೋ ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋ"ತ್ಯಾದಿ। ತಂ ಮಹೇಸಿಂ। **ತ**ನ್ತಿ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕಂ। ಅಹಂ ಸಿರಸಾ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ದಯುದಯರುಣೋ ಮಹಾಕರುಣಾಸಙ್ಖಾತಉದಯಪಬ್ಬತುಗ್ಗತಸೂರಿಯಾರುಣೋ, ಉದಯಪಬ್ಬ ತತೋ ಉಗ್ಗತಸೂರಿಯಾರುಣೋ ವಿಯ ಮಹಾಕರುಣಾ ವಾ, ಞಾಣ ವಿತ್ಥಿಣ್ಣಬಿಮ್ಬೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸಙ್ಖಾತೋ ವಿತ್ಥಾರಪರಿಮಣ್ಡಲೋ, ವಿತ್ಥಾರಚಕ್ಕವಾಳಮಣ್ಡಲಂ ವಿಯ ವಿಪುಲಾರಮ್ಮಣಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣವಾ, ಏಕೋ ಅಸಹಾಯೋ ಏಕಬುದ್ಧಭೂತೋ, ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕೋ ಬುದ್ಧಾದಿಚ್ಚೋ ಸುದ್ಧೇ ರಾಗಾದಿಮಲೇಹಿ ವಿಸುದ್ಧೇ ತಿಭವ ಕುಹರೇ ತಿಭವಸಙ್ಖಾತಕಮಲಸರೇ, ಕಮಲಕಥಿತಂ ಉಪ್ಪಲನ್ತಿ ಕಥೇತಬ್ಬಂ, ವಿನೇಯ್ಯಪ್ಪಾಣೋಘಂ ವಿನೇತಬ್ಬಸತ್ತಸಮೂಹಂ, ಧಮ್ಮರಂ ಸೀವರೇಹಿ ಉತ್ತಮಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತರಂಸೀಹಿ, ಸುಬೋಧೇಸಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಟಿವೇಧಯಮಾನೇನ ಸುಟ್ಠು ಪಬೋಧೇಸಿ ವಿಕಾಸೇಸಿ, ಬ್ಯಾಪಿತಕ್ಕಿತ್ತಿನಂ ತಿಲೋಕೇ ಪತ್ಥಟಪರಿಕಿತ್ತನಂ, ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಪತ್ಥಟಥುತಿಘೋಸಿಕಂ ವಾ, ತಿಲೋಕೇಕಚಕ್ಖುಂ ಕಾಮರೂಪಅರೂಪ ಸಙ್ಖಾತಾನಂ ತಿಲೋಕಾನಂ ಏಕಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಭೂತಂ, ದುಖಮಸಹನಂ ಪುಥುಜ್ಜನೇಹಿ ಅತಿದುಕ್ಖಮಿತಟ್ಠಾನಂ ಖಮನಂ, ಮಹೇಸಿಂ ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನಂ ಮಹನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗವೇಸಮಾನಂ ವಾ, ತಂ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕಂ ಅಹಂ ಸಿರಸಾ ನಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ವೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೧. ಯೋ ಜಿನೋ ಅನೇಕಜಾತಿಯಂ ಸಪುತ್ತದಾರಮಙ್ಗಜೀವಿತಮ್ಪಿ।
ಬೋಧಿಪೇಮತೋ ಅಲಗ್ಗಮಾನಸೋ ಅದಾಸಿಯೇವ ಅತ್ಥಿ ಕಸ್ಸ।
ದಾನಪಾರಮಿಂ ತತೋ ಪರಂ ಅಪೂರಿ ಸೀಲಪಾರಮಾದಿಕಮ್ಪಿ।
ತಾಸಮಿದ್ಧಿಯೋಪಯಾತಮಗ್ಗತಂ ತಮೇಕದೀಪಕಂ ನಮಾಮಿ॥

೨೧. ಏವಂ ವೀಸತಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಮುನಿನ್ದಕ್ಕಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅನೇಕಜಾತಿಯಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗಾದೀಹಿ ಚ ದಾನಾದಿದಸಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಚ ಥೋಮೇತ್ವಾ ಜಿನಂ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಯೋ ಜಿನೋ** ತ್ಯಾದಿಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ರಜ ರಜ ರಜ ಗಣೇಹಿ ಚ ಗರುಲಹೂಹಿ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ವೀಸತಕ್ಖರೇಹಿ ಲಕ್ಖಿತಾ ವುತ್ತಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ವುತ್ತ ಮೀದಿಸನ್ತು ನಾಮತೋ ರಜಾ ರಜಾ ರಜಾ ಗರುಲ್ಲಹೂ ಚಾ"ತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ರಜಾ ರಜಗಣಾ ಚ ರಜಾ ರಜಗಣಾ ಚ ರಜಾ ರಜಗಣಾ ಚ ಗರುಲ್ಲಹೂ ಚ ಚೇ ಸಿಯ್ಯುಂ, ಈದಿಸನ್ತು ಈದಿಸಂ ಪನ ಗಾಥಾ ನಾಮತೋ ನಾಮೇನ ವುತ್ತಂ ವುತ್ತ ಗಾಥಾ ನಾಮಾತಿ।

ತತ್ಥ ಪನ **ಯೋ ಜಿನೋ**ತಿ ಯೋ ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ದೇವಪುತ್ತಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಖನ್ಧಮಚ್ಚುವಸೇನ ಪಞ್ಚಮಾರೇ ಅಜಿನಿ ಜಿನಾತಿ ಜಿನಿಸ್ಸತೀತಿ ಜಿನೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನನು ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾಪಿ ಪಞ್ಚಮಾರೇ ಜಿನತ್ತಾ ಜಿನಾ ನಾಮಾತಿ ಚೇ। ನ ಭಗವತೋ ಪರೂಪ ನಿಸ್ಸಯವಿರಹನಿರತಿಸಯವಸೇನ ಪಞ್ಚಮಾರಜಿನತ್ತಾ ಭಗವಾಯೇವ ಜಿನೋ ನಾಮಾತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಧಾತುಕಥಾಮೂಲಟೀಕಾಯಂ** –

"ತತ್ಥ ಬಲವಿಧಮನ ವಿಸಯಾತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ದೇವಪುತ್ತಮಾರಸ್ಸ, ಅಪವತ್ತಿಕರಣವಸೇನ ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಮಾರಾನಂ, ಸಮುದಯಪ್ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಖನ್ಧಮಾರಸ್ಸ, ಮಚ್ಚುಮಾರಸ್ಸ, ಚ ಬೋಧಿಮೂಲೇ ಏವ ಭಞ್ಜಿತತ್ತಾ ಪರೂಪನಿಸ್ಸಯರಹಿತಂ ನಿರತಿಸಯಂ ತಂ ಭಞ್ಜನಂ ಉಪಾದಾಯ ಭಗವಾಏವ ಮಾರಭಞ್ಜನೋತಿ ಥೋಮಿತೋ"ತಿ।

ಅನೇಕಜಾತಿಯನ್ತಿ ಅನೇಕಸಂಸಾರಭವೇ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಯಂ ಜಾತಿಸದ್ದೋ ಅನೇಕತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹೇಸ ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋತಿ ಏತ್ಥ ಭವೇ ಆಗತೋ। ಅತ್ಥಿ ವಿಸಾಖೇ ನಿಗಣ್ಠಾ ನಾಮ ಸಮಣಜಾತೀತಿ ಏತ್ಥ ನಿಕಾಯೇ। ತಿರಿ ನಾಮ ತಿಣಜಾತಿ ನಾಭಿಯಾ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ನಭಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ। ಜಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣೇ। ಯಂ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ಪಠಮಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪಠಮಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಾತುಭೂತಂ। ತದುಪಾದಾಯ ಸಾವಸ್ಸ ಜಾತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ। ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋ ಆನನ್ದ ಬೋಧಿಸತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ಪಸೂತಿಯಂ। ಅನುಪಕುಟ್ಠೋ ಜಾತಿವಾದೇನಾತಿ ಏತ್ಥ ಕುಲೇ। ಯತೋಹಂ ಭಗಿನಿ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋತಿ ಏತ್ಥ ಅರಿಯಸೀಲೇ। ಇಧ ಪನಾಯಂ ಭವೇ ವತ್ತತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನೇಕಸಂಸಾರಭವೇತಿ ಅತ್ಥೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಜಾಯತಿ ಯೋನಿ ಗತಿಆದಿ ವಿಭಾಗೋತಿ ಜಾತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಜಾಯನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಖನ್ಧಾದಯೋತಿ ಜಾತಿ, ಭವೋ। ಜನಿಧಾತು ನಿಬ್ಬತ್ತನೇತಿ। ನ ಏಕಾ ಅನೇಕಾ, ಅನೇಕಾ ಚ ಸಾ ಜಾತಿ ಚಾತಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿ। ತಸ್ಸಂ ಅನೇಕಜಾತಿಯಂ।

ಸಪುತ್ತದಾರನ್ತಿ ಪುತ್ತೇನ ಚ ಭರಿಯಾಯ ಚ ಸಹಿತಂ। ಅತ್ತನೋ ಕುಲಂ ಪುನಾತಿ ಪವತಿ ಸೋಧೇತೀತಿ ವಾ ಪುತ್ತೋ। ಪುಧಾತು ಪವನೇ ತ। ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಮನಂ ಪೂರೇತೀತಿ ವಾ ಪುತ್ತೋ। ಪೂರಧಾತು ಪೂರಣೇ ತ। ಪುತ್ತೋ ಚ ಧೀತಾ ಚ ಪುತ್ತೋ। ವಿರೂಪೇಕ ಸೇಸೋಯಂ। ಸಾಮಿಕೇನ ಧರಿಯತೇತಿ ದಾರೋ। ಧರಧಾತು ಧಾರಣೇ ಣೋ। ಧಸ್ಸ ದೋ। ಅಥ ವಾ ಪುರಿಸೇನ ಭೋಗಂ ದೀಯತೀತಿ ದಾರೋ। ದಾಧಾತು ದಾನೇ ರಪಚ್ಚಯೋ। ದಾಕುಚ್ಛಿತಾ ಕಾರೇನ ಪುರಿಸೇನ ರಮಿಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ದಾರೋ, ಭರಿಯಾ। ದಾಪುಬ್ಬರಮುಧಾತು ರಮನೇ ಕ್ವಿ। ದಾಸದ್ದೋ ಕುಚ್ಛಿತತ್ಥೋ। **ಅಭಿಧಾನಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ದಾರಯನ್ತೇ ಯೇನಾತಿ ದಾರೋ, ದರ ವಿದಾರಣೇ। ಅಕತ್ತರಿ ಚ ಕಾರಕೇ ಸಞ್ಞಾಯಂ ಣೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುತ್ತೋ ಚ ದಾರೋ ಚ ಪುತ್ತದಾರೋ। ಸಮಾಹಾರದ್ವನ್ದೇಪಿ ಹಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ತೇನ ಸಹ ವತ್ತತಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸಪುತ್ತದಾರೋ, ಪುತ್ತದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗೋ। ತಂ ಸಪುತ್ತದಾರಂ। **ಅಙ್ಗಜೀವಿತಮ್ಪೀ**ತಿ ಹತ್ಥಪಾದಕಣ್ಣನಾಸಚಕ್ಖಾದಿಸರೀರಾವಯವಞ್ಚ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯ ಪಟಿಬದ್ಧಸಕಲಸರೀರಞ್ಚ ಅಙ್ಗತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಕಾಯೇತಿ ಅಙ್ಗೋ, ಚಕ್ಖಾದಿಸರೀರಾವಯವೋ। ಅಗಿಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಜೀವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತೇನಾತಿ ಜೀವಿತಂ, ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಜೀವಧಾತು ಪಾಣಧಾರಣೇ ತ। ಅಙ್ಗೋ ಚ ಜೀವಿತಞ್ಚ ಅಙ್ಗಜೀವಿತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಿಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ಧನರಟ್ಠಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಟ್ಠಕಥಾಯಂ** –

"ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಜೀವಿತಧನರಜ್ಜಪುತ್ತದಾರಪರಿಚ್ಚಾಗನ್ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಮ್ಭಾವನತ್ಥೋ। ತೇನ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಹೇತುಪಿ ಪುತ್ತದಾರಅಙ್ಗಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಅಲಗ್ಗಮಾನಸೋ ಪರಿಚ್ಚಜೇತಿ, ಪಗೇವ ಧನಾದಿಬಾಹಿರವತ್ಥು ಪರಿಚ್ಚಾಗೇಪೀತಿ ಸಮ್ಭಾವೇತಿ।

ಬೋಧಿಪೇಮತೋತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ಬೋಧಿಯಾ ಪಿಯಮಾನತ್ತಾ, ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಹಿ ತೋಪಚ್ಚಯೋ। ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಬೋಧಿ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ಸಬ್ಬ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಬೋಧಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ಬುಧಧಾತು ಞಾಣೇ ಣ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಜೋತಕೋ ಈಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ** – "ಬೋಧಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಚ ನಾರಿಯ"ನ್ತಿ। ಬೋಧಿ ಚ ಬೋಧಿ ಚ ಬೋಧಿ ಸರೂಪೇಕಸೇ ಸವಸೇನ। ಪಿಯನಂ ಪೇಮೋ, ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಪೇಮೋ। ಪೀಧಾತು ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು ಮನಿಪಚ್ಚಯೋ। ಬೋಧಿಯಾ ಪೇಮೋ ಬೋಧಿಪೇಮೋ, ತತೋ ಬೋಧಿಪೇಮತೋ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಪುತ್ತದಾರಅಙ್ಗಜೀವಿತೇಹಿಪಿ ಸತಗುಣೇನ ಸಹಸ್ಸಗುಣೇನ ಸತ ಸಹಸ್ಸಗುಣೇನಪಿ ಬೋಧಿಞಾಣಮೇವ ಪಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕೇ** –

> "ನ ಮೇ ದೇಸ್ಸಾ ಉಭೋ ಪುತ್ತಾ, ಮದ್ದೀ ದೇವೀ ನ ದೇಸ್ಸಿಯಾ।
> ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಿಯಂ ಮಯ್ಹಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಿಯೇ ಅದಾಸಹ"ನ್ತಿ॥

ಅಲಗ್ಗಮಾನಸೋತಿ ಪುತ್ತದಾರಅಙ್ಗಜೀವಿತಾದೀಸು ಅನಲ್ಲೀಯನ ಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಲಗನಂ ಸಙ್ಗನಂ ಲಗ್ಗೋ, ಲಗತಿ ಸಙ್ಗತಿ ಅಲ್ಲಯತಿ ವಾತಿ ಲಗ್ಗೋ। ಲಗಧಾತು ಸಙ್ಗೇ ಅಲ್ಲೀಯನೇ ವಾ ಗಪಚ್ಚಯೋ। ನ ಲಗ್ಗೋ ಅಲಗ್ಗೋ, ನತ್ಥಿ ಲಗ್ಗೋ ಏತ್ಥ ಪುತ್ತದಾರ ಅಙ್ಗಜೀವಿತಾದೀಸೂತಿ ವಾ ಅಲಗ್ಗೋ। ಮನತಿ ಜಾನಾತಿ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಮನೋ। ಸೋಯೇವ ಮಾನಸೋ। ಅಲಗ್ಗೋ ಮಾನಸೋ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಅಲಗ್ಗಮಾನಸೋ, ಜಿನೋ। **ಅತ್ಥಿಕಸ್ಸಾತಿ** ಪುತ್ತ ದಾರಾದಿಂ ಕಾಮಿಕಸ್ಸ, ಯಾಚಕಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ಥೋ ಕಾಮೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥಿಕೋ, ಣಿಕೋ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಕಸ್ಸ। **ಅದಾಸಿಯೇವಾತಿ** ಪೂಜಾನುಗ್ಗಹಕಾಮತಾಯ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾಯ ಅದಾಸಿಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಹಿ ಪಾರಮೀಪೂರಣ ಕಾಲೇ ಸರಾಗಸದೋಸಸಮೋಹಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಆಗತಾ ಗತಾನಂ ಯಾಚಕಾನಂ ಅಲಙ್ಕತಪಟಿಯತ್ತಂ ಸೀಸಂ ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಗಲಲೋಹಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸುಅಞ್ಜಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಕುಲವಂಸಪ್ಪದೀಪಂ ಪುತ್ತಂ ಮನಾಪಚಾರಿನಿಂ ಭರಿಯಞ್ಚ ಖೇಳಪಿಣ್ಡಮಿವ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ದೀಯಮಾನೋವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಞಾಣಂ ಲದ್ಧುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನ ಪುತ್ತದಾರಅಙ್ಗಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ। ಪಞ್ಚ ಹಿ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಭೂತಪುಬ್ಬಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾರಿಯಸಾವಕಾ ಪನ ಪುತ್ತದಾರಅಙ್ಗಜೀವಿತಂ ಅಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಾಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾರಿಯಸಾವಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ಲದ್ಧುಂ ಸಮತ್ಥಾವ। ತಸ್ಮಾಯೇವ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಸಪುತ್ತದಾರಮಙ್ಗಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಪೇಮತೋ ಅಲಗ್ಗಮಾನಸೋ ಅದಾಸಿಯೇವ ಅತ್ಥಿ ಕಸ್ಸಾತಿ ಥೋಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕಟ್ಠ ಕಥಾಯಂ** "ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗಂ, ಪುತ್ತಪರಿಚ್ಚಾಗಂ, ಭರಿಯಪರಿಚ್ಚಾಗಂ, ಅಙ್ಗಪರಿಚ್ಚಾಗಂ, ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಾಗನ್ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಭೂತಪುಬ್ಬಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗಗುಣೇಹಿ ಭಗವತೋ ಥೋಮನಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದಾನಾದಿಪಾರಮೀಪೂರಣಗುಣೇನ ಥೋಮನಂ ಕತ್ತು ಕಾಮೋ ದಾನಪಾರಮಿನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದಾನ**ನ್ತಿ ತಿವಿಧಂ ಹೋತಿ ಚಾಗಚೇತನಾ ಚ, ವಿರತಿ ಚ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಚಾತಿ। ಸದ್ಧಾ ಹಿರಿಯಂ ಕುಸಲಞ್ಚ ದಾನನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಹಿ ಚಾಗಚೇತನಾ ದಾನಂ ನಾಮ। ಅಭಯಂ ದೇತೀತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ವಿರತೀ ದಾನಂ ನಾಮ। ದಾನಂ ದೇತಿ ಅನ್ನಂ ಪಾನನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ದಾನಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಚಾಗಚೇತನಾ ದೇತಿ ವಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದೇನ್ತಿ ವಾ ಏತಾಯ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮನ್ತಿ ದಾನಂ। ವಿರತಿ ಅವಖಣ್ಡನಟ್ಠೇನ ಲವನಟ್ಠೇನ ವಾ ದಾನಂ। ಸಾ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಭಯಭೇರವಸಙ್ಖಾತಂ ದುಸ್ಸಿಲ್ಯಂ ಚೇತನಂ ದಾತಿ ಲುನಾತಿ ಚಾತಿ ದಾನಂ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ದಿಯ್ಯತೀತಿ ದಾನಂ। ಇಧ ಪನ ತಿವಿಧಂ ದಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಪಾರಮೀಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಅಥ ವಾ ಪಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಪಾರಮಿ। ಪಾರಸದ್ದೂಪಪದ ಇಧಾತು ಗತಿಯಂ ಕ್ವಿ। ಪಾರಂ ಇತೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ದಾನಮೇವ ಪಾರಮೀ ದಾನಪಾರಮೀ, ತಂ ದಾನಪಾರಮಿಂ। **ತತೋತಿ** ದಾನಪಾರಮಿತೋ। **ಪರ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಂ। **ಸೀಲಪಾರಮಾದಿಕಮ್ಪೀತಿ** ಸೀಲತೀತಿ ಸೀಲಂ। ಸೀಲ ಧಾತು ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಅ। ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ ಸಮಾದಹತಿ ಸಮಾಧಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೀಲತಿ ಸಮಾಧಿಯತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಸುಸಿಲ್ಯವಸೇನ ನ ವಿಪ್ಪಕಿರತೀತಿ ವಾ ಸೀಲಂ, ಸೀಲನ್ತಿ ಸಮಾದಹನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ

ಏತೇನಾತಿ ವಾ ಸೀಲಂ। ಅಥ ವಾ ಸೀಲಯತಿ ಉಪಧಾರೇತೀತಿ ಸೀಲಂ, ಸೀಲಧಾತು ಉಪಧಾರಣೇ ಅ। ಕುಸಲ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಆಭುಸೋ ಧಾರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೀಲೇನ್ತಿ ವಾ ಏತೇನ ಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಉಪಧಾರೇನ್ತಿ ಸಾಧವೋತಿ ಸೀಲಂ, ಸೀಲಿಯತಿ ಉಪಧಾರಿಯತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಹದಯಮಂಸನ್ತರಂ ಉಪನೇತ್ವಾತಿ ವಾ ಸೀಲಂ, ಸೀಲೇತಿ ಉಪಧಾರೇತಿ ತಂ ಸಮಙ್ಗೀ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಪಾಯೇಸು ಉಪ್ಪತ್ತಿನೀವಾರಣವಸೇನ ಸುಗ್ಗತಿ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ವಾ ಸೀಲಂ, ಸೀಲಮೇವ ಪಾರಮೀ ಸೀಲಪಾರಮೀ, ಸಾ ಆದಿ ಯಾಸನ್ತೇತಿ ಸೀಲಪಾರಮಾದಿಕಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಆದಿಸದ್ದೇನ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಪಞ್ಞಾ ವೀರಿಯಖನ್ತಿಸಚ್ಚಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ತಾಉಪೇಕ್ಖಾಪಾರಮಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಬುದ್ಧವಂಸಪಾಳಿಯಂ** -

"ದಾನಂ ಸೀಲಞ್ಚ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ, ಪಞ್ಞಾ ವೀರಿಯೇನ ಪಞ್ಚಮಂ।
ಖನ್ತಿಸಚ್ಚಮಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಮೇತ್ತುಪೇಕ್ಖಾ ಇಮಾ ದಸಾ"ತಿ॥

ಪಿಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ।

ಅಪೂರೀತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧತ್ಥಾಯ ಪೂರಣಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಅಟ್ಠ ಧಮ್ಮೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧತ್ಥಾಯ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನೇಕಜಾತೀಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತೋ ಅದಿನ್ನದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅರಕ್ಖಿತಸೀಲಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅಪೂರಿತಾ ಪಾರಮೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಅತಿಬಹುಮ್ಪಿ ಪೂರಣಂ ಅಕಾಸಿಯೇವ। ಭಗವಾ ಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತ ಭೂತೋ ಚತೂಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಸು ಉದಕಂ ಪರಾಜೇತ್ವಾ ಅಧಿಕಂ ಲೋಹಿತದಾನಮಕಾಸಿ। ಸಕಲಪಥವಿಯಾ ಪಂಸುಂ ಪರಾಜೇತ್ವಾ ಅಧಿಕಂ ಮಂಸಮದಾಸಿ। ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತರಾಜಂ ಪರಾಜೇತ್ವಾ ಅಧಿಕಂ ಸೀಸದಾನಮದಾಸಿ। ಆಕಾಸೇ ತಾರಕಸಮೂಹಂ ಪರಾಜೇತ್ವಾ ಅಧಿಕಂ ನಯನಮದಾಸಿ।

ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಜಿನಾಲಙ್ಕಾರೇ** -

"ಸೋ ಸಾಗರೇ ಜಲಧಿಕಂ ರುಧಿರಂ ಅದಾಸಿ,
ಭೂಮಿಂ ಪರಾಜಿಯ ಸಮಂಸಮದಾಸಿ ದಾನಂ।
ಮೇರುಪ್ಪಮಾಣಮಧಿಕಞ್ಚ ಸಮೋಳಿಸೀಸಂ,
ಖೇ ತಾರಕಾಧಿಕತರಂ ನಯನಂ ಅದಾಸೀ"ತಿ॥

ವಸನ್ತತಿಲಕಗಾಥಾ।

ತತ್ಥ ಚ ಸೋತಿ ಸೋ ಏವಂವಿಧೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಸಾಗರೇತಿ ಚತೂಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಸು। ಜಲಧಿಕನ್ತಿ ಉದಕತೋ ಅಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ। ರುಧಿರಂ ಅದಾಸೀತಿ ಲೋಹಿತದಾನಮದಾಸಿ। ಭೂಮಿಂ ಪರಾಜಿಯಾತಿ ಪಂಸುಪಥವಿಯಾ ಪಂಸುಂ ಪರಾಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸರೀರಮಂಸಂ ಅಧಿಕಂ ಅದಾಸಿ। ಮೇರುಪ್ಪಮಾಣಮಧಿಕನ್ತಿ ಯೋಜನ ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಸ್ಸ ಗಿರಿರಾಜಸ್ಸ ಪಮಾಣತೋಪಿ ಅಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ। ಸಮೋಳಿಸೀಸನ್ತಿ ಮೋಳಿಯಾ ಸಹ ಅಭಿಸಿತ್ತಸೀಸಂ ಅದಾಸಿ। ಖೇತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಪರಿಯನ್ತೇ ಆಕಾಸೇ। ತಾರಕಾಧಿಕತರನ್ತಿ ನಕ್ಖತ್ತಾದಿತಾರಕರೂಪತೋಪಿ ಅಧಿಕಂ ಕತ್ವಾ । ನಯನಂ ಅದಾಸೀತಿ ನೇತ್ತದಾನಂ ಅದಾಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತಾಸಮಿದ್ಧಿಯೋಪಯಾತಮಗ್ಗತನ್ತಿ ತಾಸಂ ಇದ್ಧಿಯಾ ಉಪಯಾತಂ ಅಗ್ಗತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ತಾಸನ್ತಿ ತಾಸಂ ಪಾರಮೀನಂ। ಇದ್ಧಿಯಾತಿ ಸಮಿದ್ಧಿಯಾ, ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಕರಣವಚನಂ। ಉಪಯಾತನ್ತಿ ಉಪಗತಂ। ಅಗ್ಗತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಉತ್ತಮಭಾವಂ, ಸೇಟ್ಠಭೂತಂ ಬುದ್ಧತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಪನ ಪದಂ ಉಪಯಾತನ್ತಿಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। ಅಗ್ಗಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಉತ್ತಮವಾಚಕೋ

ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಅಗ್ಗತಿ ಉತ್ತಮಭಾವಂ ಸೇಟ್ಠಭೂತಂ ವಾ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅಗ್ಗೋ, ಜಿನೋ। ಅಗ್ಗಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಅಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವೋ ಅಗ್ಗತಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ಅನನ್ತಲೋಕಧಾತೂಸು ಸಬ್ಬ ಸತ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ಉತ್ತಮತರೋ ಸೇಟ್ಠತರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ದಸನಿಪಾತ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಳಿಯಂ** –

“ಯಾವತಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸತ್ತಾ ಅಪದಾ ವಾ ದ್ವಿಪದಾ ವಾ ಚತುಪ್ಪದಾ ವಾ ಬಹುಪ್ಪದಾ ವಾ ರೂಪಿನೋ ವಾ ಅರೂಪಿನೋ ವಾ ಸಞ್ಞಿನೋ ವಾ ಅಸಞ್ಞಿನೋ ವಾ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞಿನೋ ವಾ, ತಥಾಗತೋ ತೇಸಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”ತಿ।

ತಮೇಕದೀಪಕನ್ತಿ ತಂ ಏಕದೀಪಕನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ತನ್ತಿ ಜಿನಂ। ಏಕದೀಪಕನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಏಕಪಟಿಸರಣಭೂತಂ ಪತಿಟ್ಠಭೂತಂ ವಾ। ದೀಪಕಸದ್ದೋ ಹಿ ಪಟಿಸರಣಪತಿಟ್ಠವಾಚಕೋ ನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸಂಯುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಪತಿಟ್ಠಾಪನಟ್ಠೇನ ದೀಪ”ನ್ತಿ। ದೀಪನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಪಟಿಸರಣಭಾವೇನ ಸತ್ತಾ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ದೀಪಕೋ, ಜಿನೋ। ದೀಪಧಾತು ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ಅಕೋ। ಏಕಸದ್ದೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋ। ಏಕೋ ಏಕಭೂತೋ ದೀಪಕೋತಿ ಏಕದೀಪಕೋ, ಜಿನೋ। ಅಥ ವಾ ಏಕದೀಪಕನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಟಿಸರಣಭೂತಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಸಮುದ್ದದೀಪಕಮಿವ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸರಣಭೂತಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಏಕಬುದ್ಧಭೂತಂ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ಜಲಮಜ್ಝೇ ದಿಪ್ಪತೀತಿ ದೀಪೋ। ದ್ವಿಧಾ ಆಪೋಸನ್ದತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ದೀಪೋ। ಸೋಯೇವ ದೀಪಕೋ। ಸೋವಿಯ ಏಕೋ ಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಏತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಏಕದೀಪಕೋ, ಜಿನೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಭಿನ್ನನಾವಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಮುದ್ದದೀಪೋ ಪಟಿಸರಣೋ ಪತಿಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಜಿನೋ ಸಂಸಾರಸಾಗರೇ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠೇ ಓಸೀದನ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಏಕಬುದ್ಧಭೂತೋ ಪಟಿಸರಣೋ ಪತಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಏಕದೀಪಕನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ। ತಂ ಜಿನಂ ಅಹಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಯೋ ಜಿನೋ ಅನೇಕ ಜಾತಿಯಂ ಅನೇಕಸಂಸಾರಭವೇ, ಸಪುತ್ತದಾರಂ ಪುತ್ತೇನ ಚ ಭರಿಯಾಯ ಚ ಸಹಿತಂ, ಅಙ್ಗಜೀವಿತಮ್ಪಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಮ್ಪಿ। ಅಥ ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಕಣ್ಣನಾಸಚಕ್ಖಾದಿಸರೀರಾವಯವಞ್ಚ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯ ಪಟಿಬದ್ಧಸಕಲಸರೀರಞ್ಚ, ಬೋಧಿಪೇಮತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ಬೋಧಿಯಾ ಪಿಯಮಾನತ್ತಾ, ಅಲಗ್ಗ ಮಾನಸೋತಿ ಪುತ್ತದಾರಅಙ್ಗಜೀವಿತಾದೀಸು ಅನಲ್ಲೀಯನಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ, ಅತ್ಥಿಕಸ್ಸ ಪುತ್ತದಾರಾದಿಂ ಕಾಮಿಕಸ್ಸ ಯಾಚಕಸ್ಸ ಅದಾಸಿಯೇವ ಪರಿಚ್ಚಾಗಚೇತನಾಯ ಅದಾಸಿಏವ। ದಾನಪಾರಮಿಮ್ಪಿ ತತೋ ದಾನಪಾರಮಿತೋ ಪರಂ ಅಞ್ಞಂ ಸೀಲಪಾರಮಾದಿಕಮ್ಪಿ ಸೀಲಪಾರಮೀಆದಿಕಮ್ಪಿ, ಅಪೂರಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧತ್ಥಾಯ ಪೂರಣಂ ಅಕಾಸಿ, ತಾಸಂ ಪಾರಮೀನಂ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಮಿದ್ಧಿಯಾ ಅಗ್ಗತಂ ಉತ್ತಮ ಭಾವಂ ಸೇಟ್ಠಬುದ್ಧತ್ತಂ ವಾ, ಉಪಯಾತಂ ಉಪಗತಂ, ಏಕದೀಪಕಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಏಕಪಟಿಸರಣಭೂತಂ ಏಕಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ವಾ, ದೀಪಕಮಿವ ಏಕಪಟಿಸರಣಭೂತಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ ವಾ ತಂ ಜಿನಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಮಾಮೀತಿ।

ಏಕವೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೨. ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವಂ ನಿಧನವಪುಧರಂ ಮಾರಭಙ್ಗಂ ಅಭಙ್ಗಂ,
ದೀಪಂ ದೀಪಂ ಪಜಾನಂ ಜಯವರಸಯನೇ ಬೋಧಿಪತ್ತಂಧಿಪತ್ತಂ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಬ್ರಹ್ಮಾಗತಾನಂ ವರಗಿರಕಥಿಕಂ ಪಾಪಹೀನಂ ಪಹೀನಂ,
ಲೋಕಾಲೋಕಾಭಿರಾಮಂ ಸತತಮಭಿನಮೇ ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಮುನಿನ್ದಂ॥

೨೧. ಏವಂ ಏಕವೀಸತಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಜಿನಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ದಸಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮೇತ್ವಾ ಮುನಿನ್ದಂ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನ ಮ ರ ಭ ನ ಯ ಯ ಗಣೇಹಿ ಚ ತಿಮುನಿಯತೀಹಿ ಚ ರಚಿತತ್ತಾ ಏಕವೀಸತಕ್ಖರೇಹಿ ಯುತ್ತಾ ಆದ್ಯನ್ತಯಮಕಾ ಸದ್ಧರಾ ಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವುತ್ತೋದಯೇ** "ಮ್ರಾ ಭ್ನಾ ಯೋ ಯೋತ್ರ ಯೇನ ತಿಮುನಿಯತಿಯುತಾ ಸದ್ಧರಾ ಕಿತ್ತಿತಾಯ"ನ್ತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಯಸ್ಸಂ ಪಟಿಪಾದಂ ಮ್ರಾ ಮರಗಣಾ ಚ ಭ್ನಾ ಭನಗಣಾ ಚ ಯೋಗಣೋ ಚ ಯೇನ ಯಗಣೇನ ಸಹ ಯೋಗಣೋ ಚ ತಿಮುನಿಯತಿಯುತಾ ಸತ್ತಮಕ್ಖರನ್ತೇತೀಹಿ ಯತೀಹಿ ಯುತ್ತಾ ಚ ಚೇ ಸಿಯುಂ। ಅತ್ರ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಕತಿ ಛನ್ದೇ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಸದ್ಧರಾಗಾಥಾತಿ ಕಿತ್ತಿತಾತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಮುನಿಸದ್ದೋ ಸತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಾವಾಚಕೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪಾದೇ ಸತ್ತಮಕ್ಖರನ್ತೇ ಸತ್ತಮಕ್ಖರನ್ತೇ ಯತೀನಂ ತಿಪರಿವತ್ತತ್ತಾ ತಿಮುನಿಯತಿಯುತಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಕವೀಸತಕ್ಖರವನ್ತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಚ **ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವ**ನ್ತಿ ರಾಜಸಙ್ಖಾತಸಮ್ಮುತಿದೇವ ಚತುಮಹಾರಾಜಾದಿಕಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನಂ ಅತಿಉತ್ತಮಂ ಅತಿಸೇಟ್ಠಂ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಭೂತಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ದೇವಾತಿ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ। ತೇ ಹಿ ಮಾನುಸ್ಸಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಮನುಸ್ಸರಾಜದೇವೀ ಕುಮಾರಾ ದೇವಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪುನ ದೇವಾತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ। ತೇ ಹಿ ದಿಬ್ಬಇಸ್ಸರಿಯಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಚತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ದಿಬ್ಬನ್ತಿ ಕಾಮಗುಣಾದೀಹಿ ಕೀಳನ್ತಿ ಲಳನ್ತಿ, ತೇಸು ವಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ವಿಜಯಸಮತ್ಥತಾಯೋಗೇನ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇ ವಿಜೇತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ಇಸ್ಸರಿಯಧನಾದಿಸಕ್ಕಾರದಾನಗ್ಗಹಣಂ ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಾನುಸಾಸನಞ್ಚ ಕರೋನ್ತಾ ವೋಹರನ್ತಿ। ಪುಞ್ಞಾತಿಸಯಯೋಗಾನುಭಾವಪ್ಪತ್ತಾಯ ಜುತಿಯಾ ಜೋತನ್ತಿ। ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಞ್ಚ ವಿಸಯಂ ಅಪ್ಪಟಿಘಾತೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಥಿಚ್ಛಿತನಿಪ್ಫಾದನೇ ಚ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ದೇವಾತಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಮಹಾಟೀಕಾಯಂ** ಆಗತನಯೇನಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅತಿದೇವನ್ತಿ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಅತಿಉತ್ತಮಂ ಅತಿಸೇಟ್ಠಂ ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿ ದೇವಭೂತಂ ಭಗವನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ತೇಸಂ ಸಮ್ಮುತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಅತಿರೇಕತ್ತಾ ಅತಿರೇಕೋ ದೇವೋತಿ ಭಗವಾ ಅತಿದೇವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದೇವೋ ದೇವಾನಂ ಅತಿರೇಕೋ ಅತಿಉತ್ತಮೋ ಅತಿಸೇಟ್ಠೋ ಅತಿವಿಸಿಟ್ಠೋ ದೇವೋ ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವೋ, ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಭೂತೋ ಮುನಿನ್ದೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತಂ ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವಂ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಧಮ್ಮಹದಯವಿಭಙ್ಗೇ** "ದೇವಾತಿ ತಯೋ ದೇವಾ ಸಮ್ಮುತಿ ದೇವಾ, ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ, ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ। ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ನಾಮ ರಾಜಾನೋ ದೇವಿಯೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ। ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ನಾಮ ಚತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ದೇವೇ ಉಪಾದಾಯ ತದುಪರಿ ದೇವಾ। ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ ನಾಮ ಅರಹನ್ತೋ ವುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ।

ಭಗವಾ ಪನ ನಿರಾತಿಸಯಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಕೀಳಾಯ ಉತ್ತಮೇಹಿ ದಿಬ್ಬಬ್ರಹ್ಮಅರಿಯವಿಹಾರೇಹಿ ಸಪರಸನ್ತಾನಗತಪಞ್ಚವಿಧಮಾರವಿಜ ಯಿಚ್ಛಾನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯ ಸತ್ತಧನಾದಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಸಕ್ಕಾರದಾನಗ್ಗಹಣಸಙ್ಖಾತೇನ ಧಮ್ಮಸಭಾವಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಾನುಸಾಸನೀಸಙ್ಖಾತೇನ ಚ ವೋಹಾರಾತಿಸಯೇನ ಪರಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಸರೀರಪ್ಪಭಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಜುತಿಯಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಾಯ ಞಾಣಸರೀರಗತಿಯಾ ಮಾರವಿಜಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣಪರಹಿತ ನಿಪ್ಫಾದನೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಾಯ ಸತ್ತಿಯಾ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸದೇವಕೇನ ಲೋಕೇನ ಸರಣನ್ತಿ ಗಮನೀಯತೋ ಅಭಿತ್ಥವನೀಯತೋ ಭತ್ತಿವಸೇನ ಕಮನೀಯತೋ ಚ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ದೇವೇ ತೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಠಿತತ್ತಾ ತೇಸಂ ದೇವಾನಂ ಅತಿಸೇಟ್ಠೋ ಅತಿಉತ್ತಮೋ ದೇವೋತಿ ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವೋತಿ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗ ಮಹಾಟೀಕಾಯಂ** ಆಗತನಯೇನಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ನಿಧನವಪುಧರನ್ತಿ ಅನ್ತಿಮಕಾಯಧಾರಣಂ। ಏತ್ಥ ಚ ನಿಧನಸದ್ದೋ ಪರಿಯೋಸಾನವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ನಿಧೇತಿ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಕರೋತಿ ಏತೇನಾತಿ ನಿಧನಂ। ನಿಧೇತಿ ವಿನಾಸೇತಿ ಭವನ್ತಿ ವಾ ನಿಧನಂ, ಅನ್ತಿಮಕಾಯೋ ಲಬ್ಭತಿ।

ನಿಪುಬ್ಬ ಧಾ ಧಾತು ನಾಸೇ ಯು। ವಪತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಬೀಜಮೇತ್ಥಾತಿ ವಪು, ಕಾಯೋ। ವಪಧಾತು ಬೀಜಸನ್ತಾನೇ ಉ। ನಿಧನಞ್ಚ ತಂ ವಪು ಚಾತಿ ನಿಧನವಪು, ತಂ ಧಾರೇತೀತಿ ನಿಧನವಪುಧರೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಂ ನಿಧನವಪುಧರಂ। ಸೋ ಹಿ ಅನಮತಗ್ಗಸಂಸಾರಭವೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣಸತ್ಥೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿ ತತ್ತಾ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಭಾವಜಾತಿ ಅನ್ತಿಮ ಭವೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಸೇಸೇನ ಮುನಿನ್ದಮೇವ ನಿಧನವಪುಧರನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಙ್ಗುತ್ತರಪಾಳಿಯಂ** "ಬುದ್ಧೋ ಅನ್ತಿಮ ಧರೋ"ತಿ।

ಮಾರಭಙ್ಗನ್ತಿ ದೇವಪುತ್ತಾದಿಪಞ್ಚಮಾರೇ ವಿದ್ಧಂಸನಂ। ಮಾರಸದ್ದತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಪಞ್ಚಮಾರೇ ಭಞ್ಜತಿ ಅಭಞ್ಜಿ ಭಞ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಮಾರಭಙ್ಗೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಮಾರಸದ್ದೂಪಪದ ಭನ್ಜಧಾತು ಅವಮದ್ದನೇ ತಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಸ ಸಹ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ ಗೋಆದೇಸೋ। ನಕಾರಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹಿತಾದೇಸೋ। ತಸ್ಸ ಕವಗ್ಗನ್ತಾದೇಸೋ। ತಂ ಮಾರಭಙ್ಗಂ। **ಅಭಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಮಾರಸೇನಾಯ ಭಞ್ಜಿತುಂ ವಿದ್ಧಂಸಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ, ಭಞ್ಜಿಯತೇ ಭಙ್ಗೋ। ನಭಙ್ಗೋ ಅಭಙ್ಗೋ। ಅಥ ವಾ ಮಾರಸೇನಾಯ ನ ಭಞ್ಜಿಯತೀತಿ ಅಭಙ್ಗೋ। ಮಾರಸೇನಾಯ ಭಞ್ಜಿತುಂ ನ ಅರಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಾರಸೇನಾ ಭಞ್ಜಿತುಂ ನ ಸಮತ್ಥೋತಿ ವಾ ಅಭಙ್ಗೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಂ ಅಭಙ್ಗಂ।

ದೀಪಂದೀಪಂ ಪಜಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಜಾನಂ ದೀಪಂ ದೀಪನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ ಪಜಾನನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ। ತೇಹಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಜಾಯನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯನ್ತಿ, ಪಕಾರೇನ ವಾ ಜಾಯನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚುತಿವಸೇನಾತಿ ಪಜಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ದೀಪನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಂ। ತಞ್ಹಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಿ ಪಕಾಸೇತಿ ಜೋತೇತೀತಿ ದೀಪನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ದಿಪ್ಪತಿ ಜೋತೇತೀತಿ ದೀಪೋ। ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ಆಲೋಕಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದೀಪಧಾತು ದಿತ್ತಿಯಂ ಅ। ದೀಪಮಿವಾತಿ ದೀಪಾ, ಪಞ್ಞಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಪದೀಪೋ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಂ ಪಕಾಸೇತಿ, ಏವಂ ಪಞ್ಞಾ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ಹನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾಲೋಕಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ದೀಪಂ। ಪುನ ದೀಪನ್ತಿ ದೀಪಕಂ ಪಕಾಸೇನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಹಿ ದೀಪೇತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ದೀಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಮುನಿನ್ದೋ ಹಿ ಪಯಿರುಪಾಸನವಸೇನ ಗತಾಗತಾನಂ ವಿನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಾದಿಪಞ್ಞಾಪದೀಪಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಂ ದೀಪಂ।

ಜಯವರಸಯನೇತಿ ಪಞ್ಚಮಾರವಿಜಯನ್ತಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಉತ್ತಮ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಾಸನೇ। ಪಞ್ಚಮಾರೇ ಜಿನಾತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಜಯೋ, ಬೋಧಿರುಕ್ಖಪಲ್ಲಙ್ಕೋ। ಜಿಧಾತು ಜಯೇ ಣ। ವರಿತಬ್ಬೋ ಪತ್ಥಿ ತಬ್ಬೋತಿ ವರೋ, ವರಧಾತು ಪತ್ಥನೇ ಅ। ವರತಿ ನಿವಾರೇತಿ ಹೀನನ್ತಿ ವಾ ವರೋ। ವರಧಾತು ನಿವಾರಣೇ ಅ। ಬುದ್ಧೇನ ಸೇವಿಯತಿ ಭಜಿಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಯನೋ। ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂಯು। ವರೋ ಉತ್ತಮೋ ಸಯನೋ ವರಸಯನೋ, ಜಯೋಏವ ವರಸಯನೋ ಜಯವರಸಯನೋ, ಬೋಧಿರುಕ್ಖಪಲ್ಲಙ್ಕೋ। ತಸ್ಮಿಂ।

ಬೋಧಿಪತ್ತಂಧಿಪತ್ತನ್ತಿ ಬೋಧಿಪತ್ತಂ ಅಧಿಪತ್ತನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಬೋಧಿಪತ್ತನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಗತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಬೋಧಿಸದ್ದೋ ರುಕ್ಖಮಗ್ಗಞಾಣಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣನಿಬ್ಬಾನೇಸುಪಿ ವತ್ತತಿ। ತಥಾ ಹೇಸ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿಆದೀಸು ರುಕ್ಖೇ ವತ್ತತಿ। ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣನ್ತಿಆದೀಸು ಮಗ್ಗೇ। ಪಪ್ಪೋತಿ ಬೋಧಿಂ ವರಭೂರೀ ಮೇಧಸೋತಿಆದೀಸು ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣೇ। ಪತ್ವಾನ ಬೋಧಿಂ ಅಮತಂ ಅಸಙ್ಖತನ್ತಿಆದೀಸು ನಿಬ್ಬಾನೇ। ಇಧ ಪನ ಭಗವತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಬೋಧಿ, ಅರಹತ್ತ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ। ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಬೋಧಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಬುಧಧಾತು ಞಾಣೇ ಣ ಈ ಚ। ಬೋಧಿ ಚ ಬೋಧಿ ಚ ಬೋಧಿ ಸರೂಪೇಕಸೇಸವಸೇನ। ತಂ ಅಪಜ್ಜಿಂ ಅಗಮಿನ್ತಿ ಬೋಧಿ ಪತ್ತೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಂ ಬೋಧಿಪತ್ತಂ। ಅಧಿಪತ್ತನ್ತಿ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಜೇಟ್ಠಭಾವಂ ಗತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಧಿಕಂ ಜೇಟ್ಠಭಾವಂ ವುಡ್ಢತರಭಾವಂ ಪತ್ತೋ ಗತೋತಿ ಅಧಿಪತ್ತೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ತಂ ಅಧಿಪತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಯೋ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕೋ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ

ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿದೋ, ಸೋ ತೇಸಂ ಜೇಟ್ಠಭಾವಂ ವುಡ್ಢತರಭಾವಂ ಗತೋ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅವಿಜ್ಜಾ ಗತಾಯ ಪಜಾಯ ತಂ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಪರಮತರಂ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತತ್ತಾ ಚ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿ ಸಬ್ಬಗುಣೇಹಿ ಅಧಿಕತ್ತಾ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಸಮತ್ತಾ ಚ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಜೇಟ್ಠಭಾವಂ ವುಡ್ಢತರಭಾವಂ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ಅಪ್ಪಟಿಸಮಭಾವಞ್ಚ ಪತ್ತೋ ಗತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಪತ್ತನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಬ್ರಹ್ಮಾಗತಾನನ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಅಬ್ರಹ್ಮ ಆಗತಾನನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಆಗತಾನಂ ಪಯಿರುಪಾಸನವಸೇನ ಆಗತಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ। ತೇ ಹಿ ಝಾನಾದಿಗುಣೇಹಿ ಬ್ರೂಹನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ। ತೇ ಹಿ ನ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನವಸೇನಾತಿ ಆಗತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಆಪುಬ್ಬಗಮುಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ। ಆಗತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಅಬ್ರಹ್ಮಾ ಚಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಬ್ರಹ್ಮಾಗತಾ, ತೇಸಂ। ವಿಸೇಸನ ಪರನಿಪಾತಪದಮೇತಂ ಅಗ್ಯಾಹಿತೋತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ತಂ ಪನ ಪದಂ ವರಗಿರಕಥಿಕನ್ತಿಪದೇ ಸಮ್ಪದಾನಂ। ಪಯಿರುಪಾಸನಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವರಗಿರಕಥಿಕನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ಧಮ್ಮವಾಚಂ ದೇಸೇನ್ತಂ। ಸೇಟ್ಠವಾಚಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಮಾನಂ ವಾ, ಗಾಯತಿ ಕಥಿಯತೀತಿ ಗಿರಾ, ವಾಚಾ। ಗಾಧಾತು ಸದ್ದೇ ಈರೋ। ವರಾ ಸೇಟ್ಠಾ ಗಿರಾ ವಾಚಾ ವರಗಿರಾ। ತಾಯ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತೀತಿ ವರಗಿರಕಥಿಕೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಉತ್ತಮಾಯ ಮನಾಪಭೂತವಾಚಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ।

ಪಾಪಹೀನನ್ತಿ ಲಾಮಕಅಕುಸಲಕಿಲೇಸಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಪಾಯಾದಿ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪೇತೀತಿ ಪಾಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಕುಸಲಕಿಲೇಸೋ। ಪಪುಬ್ಬಅಪಧಾತು ಪಾಪುಣನೇ। ಕುಸಲಧಮ್ಮೇನ ಹಾತಬ್ಬಂ ಚಜಿ ತಬ್ಬನ್ತಿ ಹೀನನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಲಾಮಕಧಮ್ಮೋ। ಹಾಧಾತು ಚಾಗೇ ತಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸಿನೋ। ಪಾಪೋಏವ ಹೀನಂ ಪಾಪಹೀನಂ। **ಪಹೀನ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಸುಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ। ಪಜಹತೀತಿ ಪಹೀನೋ, ಮುನಿನ್ದೋ। ಪಪುಬ್ಬಹಾಧಾತು ಚಾಗೇ ಇನೋ। ಸಬ್ಬೇ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಲೋಕಾಲೋಕಾಭಿರಾಮನ್ತಿ ಲೋಕಅಲೋಕಅಭಿರಾಮನ್ತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಮನುಸ್ಸಲೋಕದೇವಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನಂ ಅಭಿರಾಮಟ್ಠಾನಭೂತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲೋಕೋತಿ ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕೋ, ಸೋ ಹಿ ಲೋಕಯತಿ ಪತಿಟ್ಠಹತಿ ಪವತ್ತತಿ ವಾ ಏತ್ಥ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಂ ತಬ್ಬಿಪಾಕೋ ಚಾತಿ ಲೋಕೋ, ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕೋ। ಲೋಕಧಾತು ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ ಅ। ನ ಲೋಕೋ ಅಲೋಕೋ। ದೇವಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ। ಲೋಕೋ ಚ ಅಲೋಕೋ ಚ ಲೋಕಾಲೋಕಾ, ತೇಸಂ ಸತ್ತಲೋಕಾನಂ ಅಭಿಅಧಿಕಂ ರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಲೋಕಾಲೋಕಾಭಿರಾಮೋ। ಮುನಿನ್ದೋ, ತಂ। ಸೋ ಹಿ ತಿಲೋಕಾನಂ ಪೂಜಾನುಗ್ಗಹಾದಿಕರಣವಸೇನ ಅಭಿರಾಮಟ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಲೋಕಾಲೋಕಾಭಿರಾಮನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ। **ಸತತ**ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಂ। ರತ್ತಿದಿವಂ ಅಭಿಣ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮುನಿನ್ದ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಮುನಿಸ್ಸರಂ, ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ। **ಅಭಿನಮೇ**ತಿ ಅಹಂ ಅಭಿಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಮಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ದೇವಾದೇವಾತಿದೇವಂ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನಂ ಅತಿಉತ್ತಮಂ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಭೂತಂ ನಿಧನವಪುಧರಂ ಅನ್ತಿಮಕಾಯಧಾರಣಂ, ಮಾರಭಙ್ಗಂ ದೇವಪುತ್ತಾದಿಪಞ್ಚಮಾರೇ ವಿದ್ಧಂಸನಂ ಅಭಙ್ಗಂ ಮಾರಸೇನಾಯ ಭಞ್ಜಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ, ಮಾರಸೇನಾ ಭಞ್ಜನಾರಹಂ ವಾ, ಪಜಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ದೀಪಂ ಪಞ್ಞಾಪದೀಪಂ, ಕಮ್ಮಭೂತಂ ದೀಪಂ ದೀಪಕಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಂ, ಜಯವರಸಯನೇ ಪಞ್ಚಮಾರವಿಜಯನ್ತಟ್ಠಾನಭೂತೇ ಉತ್ತಮಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಾಸನೇ ಆಧಾರಭೂತೇ, ಬೋಧಿಪತ್ತಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಗತಂ ಅಧಿಪತ್ತಂ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಜೇಟ್ಠಭಾವಂ ಗತಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಗತಾನಂ ಪಯಿರುಪಾಸನವಸೇನ ಆಗತಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾನಂ ವರಗಿರಕಥಿಕಂ ಸೇಟ್ಠವಾಚಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಮಾನಂ ಪಾಪಹೀನಂ ಲಾಮಕಅಕುಸಲಕಿಲೇಸಂ ಪಹೀನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗ ಞಾಣೇನ ಸುಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ

ಲೋಕಾಲೋಕಾಭಿರಾಮಂ ಮನುಸ್ಸ ಲೋಕದೇವಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನಂ ಅಭಿರಾಮಭೂತಂ, ಮುನಿನ್ದಂ ಪಞ್ಚಮುನಿಸ್ಸರಂ ತಂ ಮುನಿನ್ದಂ ಸತತಂ ನಿಚ್ಚಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಅಹಂ ಅಭಿನಮೇ ಅಭಿಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನಮಾಮೀತಿ।

ದ್ವಾವೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೩. ಬುದ್ಧೋ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋ ಮುದುಕರಚರಣೋ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೇಣಿಜಙ್ಘೋ,
ಕೋಸಚ್ಛಾದಙ್ಗಜಾತೋ ಪುನರಪಿ ಸುಗತೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ।
ಮೂದೋದಾತುಣ್ಣಲೋಮೋ ಅಥಮಪಿ ಸುಗತೋ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗ್ಗತ್ತಭಾವೋ,
ನೀಲಕ್ಖೀ ದೀಘಪಣ್ಹೀ ಸುಖುಮಮಲಛವೀ ಥೋಮ್ಯರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ॥

೧೪. ಚತ್ತಾಲೀಸಗ್ಗದನ್ತೋ ಸಮಕಲಪನಜೋ ಅನ್ತರಂಸಪ್ಪಪೀನೋ,
ಚಕ್ಕೇನಙ್ಕಿತಪಾದೋ ಅವಿರಳದಸನೋ ಮಾರಜುಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ।
ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ನೋನಮನ್ತೋಭಯಕರಮುದುನಾ ಜಣ್ಣುಕಾನಾಮಸನ್ತೋ,
ವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಜಿನೋ ಗೋತರುಣಪಖುಮಕೋ ಸೀಹಪುಬ್ಬಡ್ಢಕಾಯೋ॥

೧೫. ಸತ್ತಪ್ಪೀನೋ ಚ ದೀಘಙ್ಗುಲಿ ಮಥ ಸುಗತೋ ಲೋಮಕೂಪೇಕಲೋಮೋ,
ಸಮ್ಪನ್ನೋದಾತದಾಠೋ ಕನಕಸಮತಚೋ ನೀಲಮುದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ।
ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಥೂಲಜಿವ್ಹೋ ಅಥ ಸೀಹಹನುಕೋ ಜಾಲಿಕಪ್ಪಾದಹತ್ಥೋ,
ನಾಥೋ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ಇತಿಗುಣಸಹಿತಂ ತಂ ಮಹೇಸಿಂ ನಮಾಮಿ॥

೧೩. ಏವಂ ದ್ವಾವೀಸತಿಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಮುನಿನ್ದಸ್ಸ ಪಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧೋ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋತ್ಯಾದೀಹಿ ತೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ಮಹೇಸಿಂ ವನ್ದಿತುಕಾಮೋ **ಬುದ್ಧೋ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋ**ತ್ಯಾದಿಗಾಥಾತ್ತಯಮಾಹ। ತಂ ಪನ ಗಾಥಾತ್ತಯಂ ಸದ್ಧರಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಾಧಕಂ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಪಟಿವಿದ್ಧನಿರವಸೇಸಸಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ವಾ। ತಂ ಪನ ಪದಂ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋ ತ್ಯಾದೀಸು ಪದೇಸು ತುಲ್ಯಲಿಙ್ಗತ್ತಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝತಿ ಅಬುಜ್ಝಿ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ಚ, ನಿರವಸೇಸಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತಿ ಅಬುಜ್ಝಿ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ಚ ಬುದ್ಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ವಿಕಪ್ಪೇಸು ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೇ ಬುಧಧಾತುಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಮುಖ್ಯೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚ ಪಾರಮೀಞಾಣಞ್ಚ ಫಲೂಪಚಾರೇನ। ಅರಹತ್ತಫಲಞಾಣಞ್ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಾದಿಪಚ್ಛಿಮಪಚ್ಛಿಮಞಾಣಾನಿ ಚ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ। ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಂ ತೇನ ಮುಖ್ಯೋಪಚಾರೇನ ಉಪಲಕ್ಖಿತೋ ಅಪರಿಮಿತಗುಣಗಣಾಲಙ್ಕಾರಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸೋ ಲಬ್ಭತಿ। ದುತಿಯ ವಿಕಪ್ಪೇ ಬುಧಧಾತುಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಂ ಸಬ್ಬಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮಪಟಿವಿಜ್ಝನಸಮತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ಮುಖ್ಯೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಚತುಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಪಾರಮೀಞಾಣಞ್ಚ ಫಲೂಪಚಾರೇನ। ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಾದಿಪಚ್ಛಿಮ ಪಚ್ಛಿಮಞಾಣಾನಿ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ। ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಂ ತೇನ ಮುಖ್ಯೋಪಚಾರೇನ ಉಪಲಕ್ಖಿತೋ ಅಪರಿಮಾಣಗುಣೋಘಾಲಙ್ಕತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಕಿಂಪನೇತ್ಥ ಬುಧಧಾತುಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಭೂತಂ ಞಾಣಮೇವ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಉದಾಹು ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಭೂತೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮಾತಿ। ಞಾಣೇನ ಪನ ಮಲಕರ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸವಾಸನಾನಂ ನಿರವಸೇಸಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಚಿತ್ತ ಸನ್ತಾನೋ ಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಸುದ್ಧತ್ತಾ ತಸ್ಸ

ನಿಸ್ಸಯಭೂತೋ ರೂಪಕಾಯೋಪಿ ಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವಾಚ್ಚಭೂತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಾದೀನಂ ಆಧಾರಭೂತೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿವೋಹಾರೇನ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮಾತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾಯಂ** -

"ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣ ನಿಮಿತ್ತಾನುತ್ತರವಿಮೋಕ್ಖಾಧಿಗಮಪರಿಭಾವಿತಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಣ್ಣತ್ತಿಕೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಪದಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಸಚ್ಚಾಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಮುಪಾದಾಯ ಪಣ್ಣತ್ತಿಕೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ।

ಪರಮತ್ಥಭೂತೇ ಹಿ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೇ ವೋಹಾರಸುಖತ್ಥಂ ಸತ್ತ ಪುಗ್ಗಲಾದಿವೋಹಾರೋ ಆರೋಪಿತೋ। ಏವಂ ವೋಹಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಸತ್ತೋ ಯಾವ ಬೋಧಿಞಾಣತ್ಥಾಯ ನ ವಾಯಮತಿ, ಪಣಿಧಾನಂ ನ ಕರೋತಿ। ತಾವ ಸತ್ತೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ಬೋಧಿಞಾಣತ್ಥಾಯ ವಾಯಮತಿ, ಪಣಿಧಾನಂ ಕರೋತಿ, ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ನಾಮ ವೋಹಾರೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಪನ ಯದಾ ಬೋಧಿಞಾಣಂ ಲಭತಿ, ತದಾ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ವೋಹಾರೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ** "ಬುದ್ಧೋತಿ ನೇತಂ ನಾಮಂ ಮಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಪಿತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಾತರಾ ಕತಂ, ನ ಭಗಿನಿಯಾ ಕತಂ, ನ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಹಿ ಕತಂ, ನ ಞಾತಿಸಾ ಲೋಹಿತೇಹಿ ಕತಂ, ನ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಕತಂ, ನ ದೇವತಾಹಿ ಕತಂ, ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಕಮೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲೇ ಸಹ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾ ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ ತಂ ಬುದ್ಧ"ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಟ್ಠಾನನಯೇನ ವಾ ನಾನನ್ತರಿಕನಯೇನ ವಾ ಞಾಣಪ್ಪಧಾನೋ ಸುವಿಸುದ್ಧಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋಪಿ ಯುಜ್ಜತೇವಾತಿ।

ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋತಿ ನಿಗ್ರೋಧರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ವಿಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸರೀರೋ। ಅಧೋಭಾಗಂ ರುನ್ಧತೀತಿ ನಿಗ್ರೋಧೋ, ವಟರುಕ್ಖೋ। ನಿಪುಬ್ಬರುಧಧಾತು ಆವರಣೇ ಣ, ಉಸ್ಸೋ ಗಾಗಮೋ। ವಮತಿ ಉಗ್ಗಿರತೀತಿ ಬಿಮ್ಬೋ, ಸರೀರೋ। ವಮುಧಾತು ಉಗ್ಗಿರಣೇ ಬೋ। ವಮಿಸ್ಸ ವಸ್ಸ ಬಿತ್ತಂ। ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ವಿಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಬಿಮ್ಬೋ ಸರೀರೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋ, ಬುದ್ಧೋ। ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲಬಿಮ್ಬೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸದ್ದಲೋಪೇ ನೇವಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಪಣ್ಣಾಸಹತ್ಥತಾಯ ವಾ ಸತಹತ್ಥತಾಯ ವಾ ಸಮಕ್ಖನ್ಧಸಾಖೋ ನಿಗ್ರೋಧೋ ದೀಘತೋಪಿ ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ಏಕಪ್ಪಮಾಣೋವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಕಾಯತೋಪಿ ಬ್ಯಾಮತೋಪಿ ಏಕಪ್ಪಮಾಣೋ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಾಯೋ ವಾ ದೀಘೋ ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಮೋ ವಾ ನ ಏವಂ ವಿಸಮಪ್ಪಮಾಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** "ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಖೋ ಪನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ। ಯಾವತಕ್ವಾಸ್ಸ ಕಾಯೋ, ತಾವ ತಕ್ವಾಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮೋ। ಯಾವತಕ್ವಾಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮೋ, ತಾವ ತಕ್ವಾಸ್ಸ ಕಾಯೋ"ತಿ।

ಮುದುಕರಚರಣೋತಿ ಸಣ್ಹಹತ್ಥಪಾದೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಮುದುಸದ್ದೋ ಸಣ್ಹಸುಖುಮವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಮುದೇತಿ ಮೋದಯತಿ ಸತ್ತೇತಿ ಮುದು, ಸಣ್ಹಹತ್ಥಪಾದೋ। ಮುದಧಾತು ಮೋದನೇ ಹಾಸೇ ವಾ ಉ। ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ಏತೇನಾತಿ ಕರೋ, ಹತ್ಥೋ ಚರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನ ತಂ ತಂ ಠಾನನ್ತಿ ಚರಣೋ, ಪಾದೋ। ಚರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಯು। ಮುದುಕರೋ ಚ ಚರಣೋ ಚ ಯಸ್ಸಾತಿ ಮುದುಕರಚರಣೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಸಪ್ಪಿ ಮಣ್ಡೇ ಓಸಾರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ಸತವಾರಂ ವಿಹತಕಪ್ಪಾಸಪಟಲಂ ವಿಯ ಮುದುಜಾತಮತ್ತಕುಮಾರಸ್ಸ ವಿಯ ಚ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಮುದುಹತ್ಥ ಪಾದೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೇಣಿಜಙ್ಘೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೋ ಏಣಿಜಙ್ಘೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸರೋ ವಿಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗ ಸಮ್ಪನ್ನಸರವನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಝಾನಾದಿಗುಣೇಹಿ ಬ್ರೂಹತಿ ವಡ್ಢತೀತಿಬ್ರಹ್ಮಾ। ಬ್ರೂಹಧಾತು ಮನಿಪಚ್ಚಯೋ। ಘುಸಿಯತಿ ಸದ್ದಿಯತಿ ಕಥಿಯತೀತಿ ಘೋಸೋ, ಸರೋ। ಘುಸಧಾತು ಸದ್ದೇ ಣ। ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಘೋಸೋ ಸರೋ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೋ, ಸೋ ವಿಯ ಘೋಸೋ ಸರೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹೇಹಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸರೋ ವಿಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ತಥಾಗತೇನಪಿ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ವತ್ಥುಂ ಸೋಧೇತಿ, ವತ್ಥುಸ್ಸ ಸುದ್ಧತ್ತಾ ನಾಭಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ

ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸರೋ ವಿಸುದ್ಧೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೋ ವಿಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಸರವನ್ತೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಏಣಿಜಙ್ಘೋತಿ ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸ ಜಙ್ಘಾ ವಿಯ ಸುವಟ್ಟಜಾಣುಕೋ। ಏತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಏಣಿ, ಮಿಗೋ। ಇಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣಿ। ಜಾಯತಿ ಕಮನಮೇತಾಯಾತಿ ಜಙ್ಘೋ, ಜಾಣು। ಜನಧಾತು ಜನನೇ ಘೋ। ನಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹಿತಾದೇಸೋ। ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸ ಜಙ್ಘೋ ವಿಯ ಜಙ್ಘೋ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಏಣಿಜಙ್ಘೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸ ಜಙ್ಘೋ ಸುವಟ್ಟೋ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಂಸುಸ್ಸದೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಜಙ್ಘೋ। ನ ಏಕತೋ ಬನ್ಧಪಿಣ್ಡಿಕಮಂಸೋ। ಸಮನ್ತತೋ ಸಮಸಣ್ಠಿತೇನ ಮಂಸೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾಹಿ ಸುವಟ್ಟಿತಾಹಿ ಸಾಲಿಗಬ್ಭಯವಗಬ್ಭಸದಿಸಾಹಿ ಜಙ್ಘಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಏಣಿಮಿಗಜಙ್ಘಸದಿಸೋ ಸುವಟ್ಟಜಾಣುಕೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಕೋಸಚ್ಛಾದಙ್ಗಜಾತೋತಿ ಕೋಸಚ್ಛಾದಅಙ್ಗಜಾತೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಉಸಭವಾರಣಾದೀನಂ ಅಙ್ಗಜಾತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪದುಮ ಕಣ್ಣಿಕಸದಿಸೇನ ವತ್ಥಕೋಸೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇನ ಗುಯ್ಹಙ್ಗಜಾತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕುಸತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಕೋಸೋ। ಕುಸಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ। ಛಾದಿಯತೀತಿ ಛಾದೋ। ಛದಧಾತು ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಣ। ಕೋಸೇನ ಛಾದೋ ಕೋಸಚ್ಛಾದೋ। ಅಙ್ಗೇ ಸರೀರಾವಯವೇ ಜಾತನ್ತಿ ಅಙ್ಗಜಾತಂ। ಕೋಸಚ್ಛಾದಂ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಕೋಸಚ್ಛಾದಙ್ಗಜಾತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಉಸಭವಾರಣಾದೀನಂ ಅಙ್ಗಜಾತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪದುಮಕಣ್ಣಿ ಕಸದಿಸೇನ ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಕೋಸಚ್ಛಾದಙ್ಗಜಾತಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಥೋಮೇತಿ। **ಪುನರಪೀ**ತಿ ಪುನ ಅಪೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ರಕಾರಾ ಗಮೋ । ಪುನಾತಿ ಏಸೋ ಅತ್ಥನ್ತರತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಅಪಿಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। **ಸುಗತೋ**ತಿ ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ಸುನ್ದರಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕತಲಮಿವ ಭೂಮಿಯಂ ಸಮಂ ಸುಟ್ಠು ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ। ಸಮಂ ಸುಟ್ಠು ಭೂಮಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠತೀತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಪಾದೋ। ಸು ಪತಿ ಪುಬ್ಬೋ ಠಾ ಧಾತು ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ ತ। ಪಜ್ಜತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಾದೋ। ಪದಧಾತು ಗತಿಮ್ಹಿ ಣ। ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಪಾದೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ, ಸುಗತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭೂಮಿಯಂ ಪಾದಂ ಠಪೇನ್ತಾನಂ ಅಗ್ಗತಲಂ ವಾ ಪಣ್ಹಿಂ ವಾ ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಪಠಮಂ ಫುಸತಿ ವೇಮಜ್ಝಂ ವಾ ಪನ ಛಿದ್ದಂ ಹೋತಿ, ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗತಲಾದೀಸು ಏಕಕೋಟ್ಠಾಸೋವ ಪಠಮಂ ಉಟ್ಠಹತಿ, ನ ಏವಂ ತಸ್ಸ। ತಸ್ಸ ಪನ ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕತಲಂ ವಿಯ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಸಕಲಪಾದತಲಂ ಭೂಮಿಂ ಫುಸತಿ, ಭೂಮಿತೋ ಉಟ್ಠಹತಿ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ಭಗವಾ ಅನೇಕಸತಪೋರಿಸಂ ನರಕಂ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಾದಂ ನೀಹರತಿ, ತಾವದೇವ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ವಾತಪೂರಿತಂ ವಿಯ ಕಮ್ಮಾರಭಸ್ತಂ ಉನ್ನಮಿತ್ವಾ ಪಥವೀಸಮಂ ಹೋತಿ, ಉನ್ನತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸತಿ, ದೂರೇ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಭಿನೀಹರನ್ತಸ್ಸ ಸಿನೇರುಪ್ಪಮಾಣೋಪಿ ಪಬ್ಬತೋ ಸೇದಿತವೇತ್ತಙ್ಕುರೋ ವಿಯ ನಮಿತ್ವಾ ಪಾದಸಮೀಪಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಥಾ ಹಿಸ್ಸ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಯುಗನ್ಧರಪಬ್ಬತಂ ಅಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪಾದೇ ಅಭಿನೀಹರತೋ ಪಬ್ಬತೋ ನಮಿತ್ವಾ ಪಾದಸಮೀಪಂ ಆಗತೋ। ಸೋ ತಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ದುತಿಯಪಾದೇನ ತಾವತಿಂಸಭವನಂ ಅಕ್ಕಮಿ। ನ ಹಿ ಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇನ ಪತಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ವಿಸಮಂ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಖಾಣು ವಾ ಕಣ್ಟಕೋ ವಾ ಸಕ್ಖರಕಥಲಾ ವಾ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವೋ ವಾ ಖೇಳಸಿಙ್ಘಣಿಕಾದೀನಿ ವಾ ಪುರಿಮತರಾವ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಪಥವಿಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ಸೀಲತೇಜೇನ ಪಞ್ಞಾತೇಜೇನ ಧಮ್ಮತೇಜೇನ ದಸನ್ನಂ ಪಾರಮೀನಂ ಆನುಭಾವೇನ ಅಯಂ ಮಹಾಪಥವೀ ಸಮಾ ಮುದು ಪುಪ್ಫಾಕಿಣ್ಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ರ ತಥಾಗತೋ ಸಮಂ ಪಾದಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಸಮಂ ಉದ್ಧರತಿ, ಸಬ್ಬಾವನ್ತೇಹಿ ಪಾದತಲೇಹಿ ಭೂಮಿಂ ಫುಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಮೂದೋ ದಾತುಣ್ಣಲೋಮೋತಿ ಮುದ ಓದಾತ ಉಣ್ಣಲೋಮೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತೋ ಸಣ್ಹಸುಖುಮೋ ಸೇತೋ ಸುದ್ಧೋ ಉಣ್ಣಲೋಮವನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಮುದಸದ್ದೋ ಸಣ್ಹಸುಖುಮವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಮುದೇತಿ ಮುದಯತಿ ಸತ್ತೇತಿ ಮುದೋ, ಸುಖುಮೋ। ಮುದಧಾತು ಮೋದನೇ ಅ। ಅವದಾಯತಿ ಖಣ್ಡಯತೀತಿ ಓದಾತೋ।

ಅವಪುಬ್ಬ ದಾಧಾತು ಅವಖಣ್ಡನೇ ತ। ಅಥ ವಾ ಅವದಾಯತಿ ಸುಜ್ಝತೀತಿ ಓದಾತೋ, ಯಥಾ ವೋದಾನನ್ತಿ। ಮುದೋ ಚ ಓದಾತೋ ಚ ಮುದೋದಾತೋ, ಉಣತಿ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಉಣ್ಣಾ, ಲೋಮೋ। ಉಣ್ಣಸದ್ದೋ ಹಿ ಲೋಕೇ ಲೋಮಸದ್ದಪರಿಯಾಯೋತಿ ವದನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಮಂಸಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಣಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ। ಮಂಸಚಮ್ಮಾನಿ ಲುನಾತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ ಲೋಮೋ। ಲುಧಾತು ಛಿನ್ದನೇ ಮನಿಪಚ್ಚಯೋ। ಲುನಿತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಲೋಮೋ, ಉಣ್ಣಾ ಚ ಸಾ ಲೋಮೋ ಚಾತಿ ಉಣ್ಣಲೋಮೋ, ಲೋಮವಿಸೇಸೋ। ಮುದೋ ದಾತೋ ಉಣ್ಣಲೋಮೋ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಮುದೋದಾತುಣ್ಣ ಲೋಮೋ, ಸುಗತೋ। ಉಣ್ಣಾಲೋಮಂ ಪನ ಭಗವತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಮುಕಾನಂ ವೇಮಜ್ಝೇ ನಾಸಿಮತ್ಥಕೇಯೇವ ಜಾತಂ। ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ನಲಾಟಮಜ್ಝೇ ಜಾತಂ। ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೇ ಓಸಾರೇತ್ವಾ ಠಪಿತಸತ ವಿತತಕಪ್ಪಾಸಪಟಲಂ ವಿಯ ಮುದಂ। ಪರಿಸುದ್ಧಓಸಧಿತಾರಕವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಚ ಸಿಪ್ಪಲಿತೂಲಲತಾತೂಲಂ ವಿಯ ಚ ವಿಗತಮಲೇನ ಓದಾತಂ ಉಣ್ಣಾಲೋಮಂ ಅತ್ಥಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** -

"ಉಣ್ಣಾ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಓದಾತಾ ಮುದು ತೂಲಸನ್ನಿಭಾ"ತಿ।

ತಂ ಪನೇತಂ ಕೋಟಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಂ ಉಪಡ್ಢ ಬಾಹುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ। ವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟವಸೇನ ಆವಟ್ಟಿತ್ವಾ ಉದ್ಧಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ। ಸುವಣ್ಣಫಲಕಮಜ್ಝೇ ಠಪಿತರಜತ ಪುಪ್ಫುಳಕಂ ವಿಯ, ಸುವಣ್ಣಘಟತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮಮಾನಂ ಖೀರಧಾರಂ ವಿಯ ಅರುಣಪ್ಪಭಾರಞ್ಜಿತೇ ಗಗನತಲೇ ಓಸಧಿತಾರಕಂ ವಿಯ ಚ ಅತಿಮನೋಹರಾಯ ಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮೂದೋದಾತುಣ್ಣಲೋಮೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಅಥಮಪೀತಿ ತದಞ್ಞಂ ಅಪಿ। **ಸುಗತೋತಿ** ಬುದ್ಧೋ। ಸೋ ಹಿ ಸುನ್ದರವಾಚಂ ಗದತಿ ವದತೀತಿ ಸುಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗ್ಗತ್ತಭಾವೋತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಉಜುಉಗ್ಗತಅತ್ತಭಾವೋತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ। ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಉಜು ಉಗ್ಗತಅತ್ತಭಾವೋ ವಿಯ ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗತಅತ್ತಭಾವೋ ದೀಘಸರೀರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** ಪನ "ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ"ತಿಪಾಠೋ। ತದಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಉಜುಗತ್ತೋ ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗತದೀಘಸರೀರೋತಿ ವಿವರತಿ। ತಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗ್ಗತ್ತಭಾವೋತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ಝಾನಾದಿಗುಣೇಹಿ ಉಪರೂಪರಿಬ್ರೂಹತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ। ಬ್ರೂಹಧಾತು ವಡ್ಢನೇ ಮ, ಅರತಿ ಅವಙ್ಕಭಾವೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಉಜು, ಅವಙ್ಕೋ। ಅರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಜುಪಚ್ಚಯೋ। ಅರಿಸ್ಸ ಉಆದೇಸೋ। ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಉಗ್ಗತೋ। ಉಪುಬ್ಬ ಗಮುಧಾತು ಗತಿಯಂ ತೋ। ಆಹಿತೋ ಆರೋಪಿತೋ ಅಹಂ ಮಾನೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಅತ್ತಾ, ಸರೀರೋ। ಆಪುಬ್ಬ ಧಾ ಧಾತು ರೋಪನೇ ಮನಿಪಚ್ಚಯೋ ತುಪಚ್ಚಯೋ ವಾ। ಧಸ್ಸ ತೋ। ಮಸ್ಸ ತೋ। ಅಥ ವಾ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಅದತಿ ಅನುಭವತೀತಿ ಅತ್ತಾ। ಅದಧಾತು ಅನುಭವನೇ ಮನಿಪಚ್ಚಯೋ। **ಕಚ್ಚಾಯನಸದ್ದಸತ್ಥೇ** ಪನ "ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಅದತಿ ಭಕ್ಖತೀತಿ ಅತ್ತಾ, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾದೀಹಿ ಅದಿಯತೇ ಭಕ್ಖಿಯತೇತಿ ವಾ ಅತ್ತಾ। ಆತುಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಖ್ಯಾದೀಹಿ ಮನಿಮಚ ತೋವಾತಿ ಸುತ್ತೇನ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅತ್ತಾತಿ ಅಭಿಧಾನಂ ಬುದ್ಧಿ ಚ ಭವನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಅತ್ತಭಾವೋ, ರೂಪಕಾಯೋ। **ಅನುಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಆಹಿತೋ ಅಹಂ ಮಾನೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಅತ್ತಾ, ಸೋಏವ ಭವತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನ ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚೋತಿ ಅತ್ತಭಾವೋ। ಅತ್ತಾತಿ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಭವತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ತಭಾವೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ । ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ವಿಯ ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗ್ಗತ್ತಭಾವೋ, ಸುಗತೋ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಖನ್ಧೇ ಕಟಿಯಂ ಜಾಣುಸೂತಿ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ನಮನ್ತಿ। ಥೋಕಂ ಕಟಿಯಂ ನಮನ್ತಾ ಪಚ್ಛತೋ ನಮನ್ತಿ। ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಪುರತೋ। ದೀಘಸರೀರಾ ಪನೇಕೇ ಪಸ್ಸಾ ವಙ್ಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕೇ ಮುಖಂ ಉನ್ನಮೇತ್ವಾ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ಗಣಯನ್ತಾ ವಿಯ ಚರನ್ತಿ, ಏಕೇ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತಾ ಸೂಲಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪವೇಧಮಾನಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಥಾಗತೋ ಪನ ಉಜುಮೇವ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ದೀಘಪ್ಪಮಾಣೋ ದೇವನಗರೇ ಉಸ್ಸಿತಸುವಣ್ಣ ತೋರಣಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗ್ಗತ್ತಭಾವೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ನೀಲಕ್ಖೀತಿ ನೀಲಅಕ್ಖೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಅತಿನೀಲನೇತ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಕ್ಖತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅನೇನ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಸಮವಿಸಮಂ ವಾತಿ ಅಕ್ಖಿ, ನೇತ್ತಂ। ಇಕ್ಖಧಾತು ದಸ್ಸನೇ ಇ। ಇಸ್ಸ ಅತ್ತಂ। ನೀಲಾ ಅತಿನೀಲಾ ಅಕ್ಖಿ ನೇತ್ತಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ನೀಲಕ್ಖಿ, ಸುಗತೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ನ ಸಕಲನೀಲಕ್ಖಿವ ಹೋತಿ। ನೀಲಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪನಸ್ಸ ಉಮ್ಮಾರಪುಪ್ಫಸದಿಸೇನ ಅತಿವಿಸುದ್ಧೇನ ನೀಲವಣ್ಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಪೀತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಸದಿಸೇನ ಲೋಹಿತವಣ್ಣೇನ। ಲೋಹಿತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಬನ್ಧುಜೀವಕಪುಪ್ಫಸದಿಸೇನ ಲೋಹಿತವಣ್ಣೇನ। ಸೇತ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಓಸಧಿತಾರಕಸದಿಸೇನ ಸೇತವಣ್ಣೇನ। ಕಾಳ ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಅದ್ದಾರಿಟ್ಠಕಸದಿಸೇನ ಕಾಳವಣ್ಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಿ ಸುವಣ್ಣವಿಮಾನೇ ಉಗ್ಘಾಟಿತಮಣಿಸೀಹಪಞ್ಜರಸದಿಸಾನಿ ಖಾಯನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ** "ಮಂಸಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಭಗವತೋ ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ। ನೀಲೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಪೀತಕೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಲೋಹಿತಕೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಕಣ್ಹೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಓದಾತೋ ಚ ವಣ್ಣೋ ಅಕ್ಖಿಲೋಮಾನಿ ಚ ಭಗವತೋ, ಯತ್ಥ ಚ ಅಕ್ಖಿ ಲೋಮಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಾನಿ। ತಂ ನೀಲಂ ಹೋತಿ ಸುನೀಲಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಉಮ್ಮಾರಪುಪ್ಫಸಮಾನಂ। ತಸ್ಸ ಪರತೋ ಪೀತಕಂ ಹೋತಿ ಸುಪೀತಕಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಸಮಾನಂ। ಉಭತೋ ಅಕ್ಖಿಕುಟಾನಿ ಭಗವತೋ ಲೋಹಿತಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸುಲೋಹಿಕಾನಿ ಪಾಸಾದಿಕಾನಿ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಾನಿ ಇನ್ದಗೋಪಕಸಮಾನಾನಿ। ಮಜ್ಝೇ ಕಣ್ಹಂ ಹೋತಿ ಸುಕಣ್ಹಂ ಅಲೂಖಂ ಸುದ್ಧಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಅದ್ದಾರಿಟ್ಠಕ ಸಮಾನಂ। ತಸ್ಸ ಪರತೋ ಓದಾತಂ ಹೋತಿ ಸುಓದಾತಂ ಸೇತಂ ಪಣ್ಡರಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಓಸಧಿತಾರಕಸಮಾನ"ನ್ತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ತೇನ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ಅನ್ಧಕಾರೇಪಿ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಂ ಪಸ್ಸತಿ ದಿವಾ ಚೇವ ರತ್ತಿಞ್ಚ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ** -

"ತೇನ ಭಗವಾ ಪಾಕತಿಕೇನ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಅತ್ತಭಾವ ಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ ಪುರಿಮಸುಚರಿತಕಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಂ ಪಸ್ಸತಿ ದಿವಾ ಚೇವ ರತ್ತಿಞ್ಚ। ಯದಾಪಿ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಹೋತಿ, ಸೂರಿಯೋ ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಿತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಳಪಕ್ಖೋ ಚ ಉಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ, ತಿಬ್ಬೋ ಚ ವನಸಣ್ಡೋ ಹೋತಿ, ಮಹಾ ಚ ಕಾಳಮೇಘೋ ಅಬ್ಭುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ಏವರೂಪೇಪಿ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಂ ಪಸ್ಸತಿ। ನತ್ಥಿ ಸೋ ಕುಟ್ಟೋ ವಾ ಕವಾಟಂ ವಾ ಪಾಕಾರೋ ವಾ ಪಬ್ಬತೋ ವಾ ಗಚ್ಛೋ ವಾ ಲತಾ ವಾ ಆವರಣಂ ರೂಪಾನಂ ದಸ್ಸನಾಯಾ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಪಲಕ್ಖಣನಯೇನ ನೀಲಕ್ಖೀತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ದೀಘಪಣ್ಹೀತಿ ಆಯತಪಣ್ಹಿ। ಪರಿಪುಣ್ಣಪಣ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಸತಿ ಬಾಧತಿ ಅನೇನ ಪರೇಸನ್ತಿ ಪಣ್ಹಿ, ಪಾದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೋ। ಪಸಧಾತು ಬಾಧನೇ ಣಿ। ಸಸ್ಸ ಹೋ। **ಞ್ವಾದಿಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ** ಪನ "ಪಣ ಬ್ಯವಹಾರಥುತೀಸು ಹಿ ಪಣಿಯತಿ ವೋಹಾರಿಯತೀತಿ ಪಣ್ಹಿ, ಪಾದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ದೀಘಾ ಪಣ್ಹಿ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ದೀಘಪಣ್ಹಿ, ಸುಗತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅಗ್ಗ ಪಾದೋ ದೀಘೋ ಹೋತಿ। ಪಣ್ಹಿಮತ್ಥಕೇ ಜಙ್ಘಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ ಪಣ್ಹಿಂ ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ಹೋತಿ। ನ ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಅಗ್ಗಪಾದಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತಿಯೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಜಙ್ಘಾ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಚತುತ್ಥೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಆರಗ್ಗೇನ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ವಿಯ ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇ ಗೇಣ್ಡುಕಸದಿಸಾ ಪಣ್ಹಿ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ದೀಘಪಣ್ಹೀತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಸುಖುಮಮಲಛವೀತಿ ಸುಖುಮ ಅಮಲ ಛವೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಸಣ್ಹಮಲವಿಸುದ್ಧತಚೋ ಸಣ್ಹಮಲವಿರಹಿತತಚೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುಖುಮಸದ್ದೋ ಸಣ್ಹವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಸುಖಯತಿ ಸಣ್ಹಭಾವೇನಾತಿ ಸುಖುಮಂ, ಸಣ್ಹಂ। ಸುಖಧಾತು ತಕ್ಕರಿಯಂ ಉಮಪಚ್ಚಯೋ। ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಂ ಮಲತಿ ಧಾರೇತೀತಿ ಮಲಂ, ರಜಾದಿಮಲಂ। ಮಲಧಾತು ಧಾರಣೇ ಅ, ನತ್ಥಿ ಮಲಮೇತಿಸ್ಸಾತಿ ಅಮಲಾ, ಛವೀ। ಮಂಸಂ ಛಾದೇತೀತಿ ಛವೀ। ಛದ ಧಾತು ಸಂವರಣೇ ರವಪಚ್ಚಯೋ ಈಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಸುಖುಮಾ ಸಣ್ಹಾ ಅಮಲಾ ಮಲವಿರಹಿತಾ ಛವೀ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸುಖುಮಮಲಛವೀ, ಸುಗತೋ।

ಭಗವತೋ ಹಿ ಸುವಣ್ಣಸಿನಿದ್ಧಸಣ್ಹಸರೀರತ್ತಾ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭ ತಚತ್ತಾ ಚ ರೂಪಕಾಯೇ ಪದುಮಪಲಾಸೇ ಉದಕಬಿನ್ದು ವಿಯ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ವಾ ಮಲಂ ವಾ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸೇ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** -

"ಸುಖುಮಚ್ಛವೀ ಖೋ ಪನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ ಸುಖುಮತ್ತಾ ಛವಿಯಾ ರಜೋಜಲ್ಲಂ ಕಾಯೇ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುಖುಮ ಮಲಛವೀತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಥೋಮ್ಯರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀತಿ ಥೋಮ್ಯರಸ ಗಸ ಅಗ್ಗೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಥೋಮಿತಬ್ಬ ರಸಹರಣಸತ್ತಸಹಸ್ಸನ್ಹಾರೂ ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಥೋಮಿಯತೀತಿ ಥೋಮ್ಯೋ, ನ್ಹಾರು। ಥೋಮಧಾತು ಸೀಲಾಘಾಯಂ ಣ್ಯೋ। ಮಧುರಾದಿಭೇದಂ ರಸಂ ಗಸೇನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇನ್ತೀತಿ ರಸಗ್ಗಸಾ, ನ್ಹಾರು। ರಸಸದ್ದೂಪಪದಗಸಧಾತು ಅದನೇ ಅ। ಅಥ ವಾ ರಸಂ ಗಸತಿ ಹರತಿ ಏತೇಹೀತಿ ರಸಗ್ಗಸಾ , ನ್ಹಾರು। ಗಸಧಾತು ಹರಣೇ ಅ। ಧಾತುಸದ್ದೋ ಹಿ ಅನೇಕತ್ಥೋ। ರಸಗ್ಗಸಾನಂ ಅಗ್ಗಾತಿ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗಾ, ತೇ ಏತ್ಥ ಸನ್ತೀತಿ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ, ನ್ಹಾರು। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಈಪಚ್ಚಯೋ। ಥೋಮ್ಯೋ ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಥೋಮ್ಯರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ, ಸುಗತೋ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ಸತ್ತರಸಹರಣಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉದ್ಧಗ್ಗಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಗೀವಾಯಮೇವ ಪಟಿಮುಕ್ಕಾನಿ। ತಿಲಫಲಮತ್ತೋಪಿ ಆಹಾರೋ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಂ ಅನುಫರತಿ। ತೇನೇವ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತಸ್ಸ ಏಕತಣ್ಡುಲಾದೀಹಿಪಿ ಕಳಾಯಯೂಸಪಸತೇನಪಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಯಾಪನಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ತಥಾ ಅಭಾವಾ ನ ಸಕಲಕಾಯಂ ಓಜಾ ಫರತಿ। ತೇನ ತೇ ಬಹ್ವಾಬಾಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಪ್ಪಾಬಾಧತಾಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಸ್ಸವಸೇನ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಥೋಮ್ಯರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ತೇವೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೪. ದುತಿಯಗಾಥಾಯಂ **ಜಿನೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಮಾರಜಿತವಾ ಬುದ್ಧೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಸಮಚತ್ತಾಲೀಸಗ್ಗದನ್ತೋತ್ಯಾದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ತುಲ್ಯಲಿಙ್ಗತ್ತಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಚತ್ತಾಲೀಸಗ್ಗದನ್ತೋ**ತಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಅಗ್ಗದನ್ತೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಸಮಚತ್ತಾಲೀಸ ಉತ್ತಮದನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಗ್ಗಸದ್ದೋ ಉತ್ತಮವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಉತ್ತಮಭಾವಂ ಅಜತಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗ್ಗೋ, ದನ್ತೋ। ದಂಸತಿ ವಿದಂಸತಿ ಭೋಜ್ಜಮನೇನಾತಿ ದನ್ತೋ। ದಂಸಧಾತು ದಂಸನೇ ತ। ತಸ್ಸ ನ್ತೋ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ಸಮಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಅಗ್ಗೋ ಉತ್ತಮೋ ದನ್ತೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಗ್ಗದನ್ತೋ, ಜಿನೋ। ಉಪರಿಮಹನುಕೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ದನ್ತಾ ವೀಸತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮೇ ವೀಸತೀತಿ ಸಮಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸದನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಗತಸ್ಸ ಪನ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ। ತಸ್ಮಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಗ್ಗದನ್ತೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಸಮಕಲಪನಜೋತಿ ಕಕಚೇನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ವಿಯ ಸಮದನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಲಪತಿ ವದತಿ ಏತೇನಾತಿ ಲಪನಂ, ಮುಖಂ। ಲಪಧಾತು ವದನೇ ಯು। ತಸ್ಮಿಂ ಲಪನೇ ಮುಖೇ ಜಾತೋತಿ ಲಪನಜೋ, ದನ್ತೋ। ತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋಯಂ, ಸಮಕೋ ಲಪನಜೋ ದನ್ತೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸಮಕಲಪನಜೋ, ಜಿನೋ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ "ಸಮದನ್ತೋ"ತಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ। ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಕೇಚಿ ದನ್ತಾ ಉಚ್ಚಾ, ಕೇಚಿ ನೀಚಾತಿ ವಿಸಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಅಯಪಟ್ಟಛಿನ್ನಸಙ್ಖಪಟಲಂ ವಿಯ ಸಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಮಕಲಪನಜೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಅನ್ತರಂಸಪ್ಪಪೀನೋತಿ ಅನ್ತರಅಂಸಪೀನೋತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ। ಗಾಥಾಬನ್ಧವಸೇನ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಪಕಾರಾಗಮಂ ಕತ್ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಂಸಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅನ್ತರಂ ವೇಮಜ್ಝೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಪಿಟ್ಠಿತಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಂಸಸದ್ದೋ ಖನ್ಧತ್ಥೇ ವತ್ತತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಭಿಧಾನಪ್ಪದೀಪಿಕಾಯಂ** "ಅಂಸೋ ನಿತ್ಥಿ ಭುಜಸಿರೋ, ಖನ್ಧೋ ತಸ್ಸನ್ಧಿ ಜತ್ತು ತ"ನ್ತಿ।

ಅನತಿ ಜೀವತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅಂಸೋ, ಖನ್ಧೋ। ಅನಧಾತು ಪಾಣೇ ಸೋಪಚ್ಚಯೋ। ನಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹಿತಾದೇಸೋ। ಸರೀರಸ್ಸ ಅವಯವಭಾವೇನ ಅನತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ ಅಂಸೋ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಂಸಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅನ್ತರಂ ವೇಮಜ್ಝನ್ತಿ ಅನ್ತರಂಸೋ,

ಪಿಣತಿ ಪೂರತೀತಿ ಪೀನೋ, ಪಿಟ್ಠಿತಲಂ। ಪಿಣಧಾತು ಪಿನನೇ ಪೂರಣೇ ವಾ ಣ। ಣಸ್ಸ ನೋ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಂಸಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅನ್ತರಂ ವೇಮಜ್ಝೇ ಪೀನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪಿಟ್ಠಿತಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅನ್ತರಂಸಪ್ಪಪೀನೋ, ಜಿನೋ। ಉತ್ತರಪದಲೋಪಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೋಯಂ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ತಂ ಠಾನಂ ನಿನ್ನಂ ಹೋತಿ, ದ್ವೇ ಪಿಟ್ಠಿಕೋಟ್ಟಾ ಪಾಟಿಏಕ್ಕಂ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಕಟಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಂಸಪಟಲಂ ಯಾವ ಖನ್ಧಾ ಉಗ್ಗಮ್ಮ ಸಮುಸ್ಸಿತಸುವಣ್ಣಫಲಕಂ ವಿಯ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತರಂಸಪ್ಪಪೀನೋತಿ ಥೋಮೇತಿ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ "ಚಿತನ್ತರಂಸೋ"ತಿ ಪಾಠೋ। **ತದಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** "ಚಿತನ್ತರಂ ಸೋತಿ ಅನ್ತರಂಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಕೋಟ್ಟಾನಮನ್ತರಂ। ತಂ ಪರಿಪುಣ್ಣ ಮಸ್ಸಾತಿ ಅನ್ತರಂಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಚಕ್ಕೇನಙ್ಕಿತಪಾದೋತಿ ಚಕ್ಕೇನ ಅಙ್ಕಿತಪಾದೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಅಟ್ಠಸತಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇನ ಲಕ್ಖಿತಪಾದತಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಕ್ಕೇನ ಅಟ್ಠಸತಪಾದಚಕ್ಕೇನ ಅಙ್ಕಿತೋ ಲಕ್ಖಿತೋ ಪಾದೋ ಯೇನ ಸೋತಿ ಚಕ್ಕೇನಙ್ಕಿತಪಾದೋ, ಜಿನೋ। ತತಿಯಾಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಸಮಾಸೋಯಂ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಪಾದತಲೇ ಅಟ್ಠಸತಪಾದಚಕ್ಕ ಲಕ್ಖಣಂ ನತ್ಥಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾದತಲೇಏವ ವಿಚಿತ್ರಂ ಅಟ್ಠಸತ ಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಂ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಚಕ್ಕೇನಙ್ಕಿತಪಾದೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** "ಹೇಟ್ಠಾ ಖೋ ಪನ ತಸ್ಸ ಭೋತೋ ಗೋತಮಸ್ಸ ಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಸಹಸ್ಸಾರಾನಿ ಸನೇಮಿಕಾನಿ ಸನಾಭಿಕಾನಿ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಾನೀ"ತಿ। ಅಟ್ಠಸತಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣಸರೂಪಂ ಪನ ಯೋ ಪಾದಪಙ್ಕಜಮುದುತ್ತಲರಾ ಜಿಕೇಹೀತಿ ಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ।

ಅವಿರಳದಸನೋತಿ ಅವಿವರದನ್ತೋ। ಅವಿವರದನ್ತೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿವರತಿ ಫುಲ್ಲತೀತಿ ವಿರಳೋ। ವರಧಾತು ಫುಲ್ಲನೇಳೋ। ಅಸ್ಸಿ। ನ ವಿರಳೋ ಅವಿರಳೋ, ನತ್ಥಿ ವಿರಳೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅವಿರಳೋ, ದನ್ತೋ। ದಂಸತಿ ವಿದಂಸತಿ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ ಏತೇನಾತಿ ದಸನೋ, ದನ್ತೋ। ದಂಸಧಾತು ದಂಸನೇ ಯು। ನಿಗ್ಗಹಿತಲೋಪೋ। ಅವಿರಳೋ ದಸನೋ ದನ್ತೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅವಿರಳದಸನೋ, ಜಿನೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಕುಮ್ಭಿಲಾನಂ ವಿಯ ದನ್ತಾ ವಿರಳಾ ಹೋನ್ತಿ। ಮಚ್ಛಮಂಸಾದೀನಿ ಖಾದನ್ತಾನಂ ದನ್ತನ್ತರಂ ಪೂರತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಕನಕಲತಾಯ ಸಮುಸ್ಸಾಪಿತವಜಿರ ಪನ್ತಿ ವಿಯ ಅವಿರಳಾ ತುಲಿಕಾಯ ದಸ್ಸಿತಪರಿಚ್ಛೇದಾ ವಿಯ ದನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವಿರಳದಸನೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಮಾರಜುಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋತಿ ಮಾರಜಿ ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಾರಜೀತಿ ಪಞ್ಚಮಾರಜಿತವಾ ಬುದ್ಧೋ ಕತ್ತುಭೂತೋ। ಸೋ ಹಿ ಪಞ್ಚಮಾರೇ ಜಿತವಾತಿ ಮಾರಜೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋತಿ ಪಾದಸ್ಸ ಉಪರಿ ಠಿತೇನ ಸಙ್ಖಸದಿಸತ್ತಾ ಸಙ್ಖನಾಮಿಕೇನ ಗೋಪ್ಫಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಂಸುಟ್ಠುಂ ಪಥವಿಂ ಖನತೀತಿ ಸಙ್ಖೋ। ಸಂಪುಬ್ಬಖನುಧಾತು ಅವದಾರಣೇ ಕ್ವಿ। **ಅಪದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಸಂಸುಟ್ಠುಂ ಖಾದನ್ತೋ ಖಣನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಙ್ಖೋ। ಸಮುದ್ದಜಲಪರಿಯನ್ತೇ ಚರಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ ಚರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಖೋ ವಿಯಾತಿ ಸಙ್ಖೋ, ಗೋಪ್ಫಕೋ। ಪಾದಸ್ಸ ಉದ್ಧಂ ಉಪರಿ ಠಿತಂ ಸಙ್ಖಸದಿಸಂ ಗೋಪ್ಫಕ ಮಸ್ಸಾತಿ ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ, ಜಿನೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಉದ್ಧಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಗೋಪ್ಫಕತ್ತಾ ಉಸ್ಸಙ್ಖಾ ಪಾದಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ"ತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ತೇಸಂ ಪಾದಾ ಆಣಿಬದ್ಧಾ ವಿಯ ಬದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ನ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಪಾದತಲಾನಿ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಅಭಿರೂಹಿತ್ವಾ ಉಪರಿ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇನಸ್ಸ ನಾಭಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪರಿಮಕಾಯೋ ನಾವಾಯ ಠಪಿತ ಸುವಣ್ಣಪಟಿಮಾ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋ ಹೋತಿ। ಅಧೋಕಾಯೋವ ಇಞ್ಜತಿ। ಸುಖೇನ ಪಾದಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ। ಪುರತೋಪಿ ಪಚ್ಛತೋ ಉಭಯಪಸ್ಸೇಸುಪಿ ಠತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಾನಂ ಪಾದತಲಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ನ ಹತ್ಥೀನಂ ವಿಯ ಪಚ್ಛತೋಯೇವಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ನೋನಮನ್ತೋಭಯಕರಮುದುನಾ ಜಣ್ಣುಕಾನಾಮ ಸನ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ನೋ ನಮನ್ತೋ ಉಭಯ ಕರಮುದುನಾ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಆಮಸನ್ತೋತಿ ಪದವಿಭಾಗೋ। **ತಿಟ್ಠನ್ತೋ**ತಿ ಠಿತಕೋವ। **ನೋನಮನ್ತೋ**ತಿ ಅನಮಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ।

ಉಭಯ ಕರಮುದುನಾತಿ ಸುಖುಮೇನ ಹತ್ಥದ್ವಯೇನ। **ಜಣ್ಣುಕಾನೀತಿ** ಜಙ್ಘಾನಿ। ಜಾಯತಿ ಗಮನಾಗಮನಂ ಅನೇನಾತಿ ಜಣ್ಣು, ಜನಧಾತು ಜನನೇ ಣು। ಸೋಏವ ಜಣ್ಣುಕಾ, ಜಙ್ಘೋರೂನಂ ಸನ್ಧಿ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ। **ಆಮಸನ್ತೋತಿ** ಪರಿಮಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ನೋನಮನ್ತೋತಿ ಇಮಿನಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಖುಜ್ಜಅವಾಮನಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ । ಅವಸೇಸಜನಾ ಹಿ ಖುಜ್ಜಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾಮನಾ ವಾ। ಖುಜ್ಜಾನಂ ಉಪರಿಮಕಾಯೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ವಾಮನಾನಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯೋ। ತೇ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ನೋನಮನ್ತೋ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಪರಿಮಜ್ಜಿತುಂ। ತಥಾಗತೋ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣಉಭಯಕಾಯತ್ತಾ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೋ...ಪೇ॰... ಜಣ್ಣುಕಾ ನಾಮಸನ್ತೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಸುವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗೋ ವಿಯ ಸಮವಟ್ಟಿತಗಲಿಕೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** "ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ। ಪರಿಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ವಟ್ಟತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಟ್ಟೋ, ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ। ವಟ್ಟಧಾತು ವಟ್ಟನೇ ಅ। ಭೋಜನಂ ಖಾದತಿ ಏತೇನ ಗಲೇನಾತಿ ಖನ್ಧೋ, ಗಲೋ। ಖಾದಧಾತು ಖಾದನೇ ಭಕ್ಖನೇ ವಾ ಕ್ವಿಪಚ್ಚಯೋ। ಖಾದಾಮಗಮಾನಂ ಖನ್ಧನ್ಧಗನ್ಧಾತಿ ಸುತ್ತೇನ ಪದಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅಭಿಧಾನಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಕಂ ಮತ್ಥಕಂ ದಧಾತೀತಿ ಕನ್ಧೋ। ಸೋಏವ ಕಕಾರಸ್ಸ ಖಕಾರಕರಣವಸೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಟ್ಟೋ ಸಮಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಖನ್ಧೋ ಗಲೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ, ಜಿನೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಏಕೇ ಕೋಞ್ಚಾ ವಿಯ ಬಕಾ ವಿಯ ವರಾಹಾ ವಿಯ ಚ ದೀಘಗಲಾ ವಙ್ಕಗಲಾ ಪುಥುಗಲಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥನಕಾಲೇ ಸಿರಾಜಲಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಮನ್ದೋ ಸರೋ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ನ ಏವಂ ತಸ್ಸ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಸುವಟ್ಟಿತಸುವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗಸದಿಸೋ ಖನ್ಧೋ ಗಲೋ ಹೋತಿ। ಕಥನಕಾಲೇ ಸಿರಾಜಲಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಮೇಘಸ್ಸ ವಿಯ ಗಜ್ಜತೋ ಸರೋ ಮಹಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಪುನ ಜಿನೋತಿ ಬುದ್ಧೋ ಕತ್ತುಭೂತೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಗೋತರುಣಪಖುಮಕೋತ್ಯಾದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ತುಲ್ಯಲಿಙ್ಗತ್ತಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಗೋತರುಣಪಖುಮಕೋತಿ** ತಂಮುಹುತ್ತಜಾತರತ್ತ ವಚ್ಛಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಭಣ್ಡೋ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಚಕ್ಖುಭಣ್ಡೋ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಚಕ್ಖುಭಣ್ಡೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಖುಮಕೋತಿ ಸಕಲಂ ಚಕ್ಖುಭಣ್ಡಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಚಕ್ಖುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಪರಿವಾರಂ। ಚಕ್ಖುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಅಕ್ಖಿದಲನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ಅಕ್ಖಿದಲಪತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇ। ಅಕ್ಖಿದಲೇ ಹಿ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಕ್ಖಿಬಿಮ್ಬನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಚನತ್ಥೋ। ಪತತಿ ಚಕ್ಖುಂ ಪರಿವಾರೇತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಖುಮಂ, ಪಮ್ಹಾದಿಪರಿವಾರಂ। ಪತಧಾತು ಪರಿವಾರೇ ಉಮೋ। ತಕಾರಸ್ಸ ಖೋ। ಅಥ ವಾ ಅಕ್ಖಿನೋ ಪಕ್ಖದ್ವಯೇ ಜಾತನ್ತಿ ಪಖುಮಂ, ಪಮ್ಹಂ। ಜಾತತದ್ಧಿತೇ ಉಮೋ। ಪಕ್ಖುಮನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಕಕಾರಲೋಪವಸೇನ ಪಖುಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಖುಮಂಯೇವ ಪಖುಮಕೋ। ಗೋತರುಣಸ್ಸ ತಂಮುಹುತ್ತಜಾತರತ್ತವಚ್ಛಸ್ಸ ಪಖುಮಂ ವಿಯ ಪಖುಮಂ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ಗೋತರುಣಪಖುಮಕೋ, ಜಿನೋ। ಗೋತರುಣಸ್ಸ ತಂಮುಹುತ್ತಜಾತರತ್ತವಚ್ಛಸ್ಸ ಪಖುಮಸದಿಸಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಚಕ್ಖುಭಣ್ಡಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಅಕ್ಖಿಭಣ್ಡೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ। ಹತ್ಥಿಮೂಸಿಕಕಾಕಾದೀನಂ ಅಕ್ಖಿಸದಿಸೇಹಿ ವಿನಿಗ್ಗತೇಹಿ ಗಮ್ಭೀರೇಹಿಪಿ ಅಕ್ಖೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಧೋವಿತ್ವಾ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪಿತಮಣಿಗುಳಿಕಾ ವಿಯ ಮುದುಸಿನಿದ್ಧನೀಲ ಸುಖುಮಪಖುಮಾಚಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಗೋತರುಣಪಖುಮಕೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋತಿ ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ ವಿಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯೋ। ವಾತಾತಪಾದಿಪರಿಸ್ಸಯಂ ಸಹತಿ ಖಮತೀತಿ ಸೀಹೋ, ಸಹಧಾತು ಖಮನೇ ಅ। ಈಕಾರಾಗಮೋ। ಅಥ ವಾ ಸೂಕರಮಹಿಂಸಾದಯೋ ಸತ್ತೇ ಹಿಂಸತೀತಿ ಸೀಹೋ। ಹಿಂಸಧಾತು ಹನನೇ ಣ। ಹಿಂಸೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಅಕ್ಖರವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಸೀಹೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ದಳ್ಹವೀರಿಯತ್ತಾ ಸುಟ್ಠು ಈಹತಿ ವಾಯಮತೀತಿ ಸೀಹೋ, ಕೇಸರಸೀಹೋ। ಸುಪುಬ್ಬ ಈಹಧಾತು ಚೇತಾಯಂ ಅ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಸದ್ದನೀತಿಯಂ** "ಸಹಹಿಂಸ ಈಹಾವಸಾ, ಸೀಹಸದ್ದಗತಿಂ ವದೇ"ತಿ। ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧೇ ಜಾತೋ ಕಾಯೋ ವಿಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ, ಜಿನೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋವ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ನ ಏವಂ ತಸ್ಸ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಕಾಯೋ ಸಬ್ಬಪರಿಪುಣ್ಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೀಹಸ್ಸ ಪನ ಪುರಿಮಕಾಯೋವ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಿಮ ಕಾಯೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋಇವ ಸಬ್ಬೋ ಕಾಯೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ। ಸೋಪಿ ಸೀಹಸ್ಸೇವ ನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿನತುನ್ನತಾದಿವಸೇನ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತ ವಿಸಣ್ಠಿತೋ। ದೀಘಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪನ ದೀಘೋ। ರಸ್ಸಕಿಸಥೂಲ ಅನುವಟ್ಟಿತಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇಸು

ತಥಾವಿಧೋವ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಮನಾಪಿಯೇ ಚ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ದೀಘೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಥೂಲಾನಿ ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಕಿಸೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಕಿಸಾನಿ ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ। ಯೇಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ವಟ್ಟೇಹಿ ಸೋಭತಿ, ತಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ವಟ್ಟಾನಿ ಸಣ್ಠಹನ್ತೀ"ತಿ। ಇತಿ ನಾನಾಚಿತ್ತೇನ ಪುಞ್ಞಚಿತ್ತೇನ ಚಿತ್ತಿತೋ ದಸಹಿ ಪಾರಮೀಹಿ ಸಜ್ಜಿತೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ತಸ್ಸ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಸಿಪ್ಪಿನೋ ವಾ ಇದ್ಧಿಮನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಕಮ್ಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಹಪುಬ್ಬಡ್ಢಕಾಯೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಚತುವೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೫. ತತಿಯ ಗಾಥಾಯಂ **ಸುಗತೋತಿ** ಬುದ್ಧೋ ಕತ್ತುಭೂತೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಸತ್ತಪ್ಪೀನೋತ್ಯಾದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ತುಲ್ಯಲಿಙ್ಗತ್ತಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸತ್ತಪ್ಪೀನೋತಿ** ದ್ವಿಹತ್ಥಪಾದ ಅಂಸಕೂಟ ಏಕಗಲವಸೇನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪರಿಪುಣ್ಣಮಂಸಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವಿಹತ್ಥಪಾದ ಅಂಸಕೂಟ ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತಸತ್ತಟ್ಠಾನೋತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। ಮಂಸೇನ ಪೀಣತಿ ಪರಿಪೂರತೀತಿ ಪೀನೋ। ಪೀಣತೇ ಪರಿಪೂರತೇ ವಾ ಪೀನೋ। ಪೀಣಧಾತು ಪೀಣನೇ, ಪೂರಣೇ ವಾ ಣ। ಣಸ್ಸ ನೋ। ದ್ವೇ ಹತ್ಥಪಿಟ್ಠಿಯೋ ದ್ವೇ ಪಾದಪಿಟ್ಠಿಯೋ ದ್ವೇ ಅಂಸಕೂಟಾನಿ ಏಕಗಲೋ ಚಾತಿ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪೀನೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ಮಂಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸತ್ತಪೀನೋ, ಸುಗತೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಹತ್ಥಪಾದಪಿಟ್ಠೀಸು ನ್ಹಾರುಜಾಲಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ ಅಂಸಕೂಟಗಲೇಸು ಅಟ್ಠಿಕೋಟಿಯೋ। ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಪೇತಾ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ। ನ ತಥಾಗತೋ। ತಥಾಗತೋ ಪನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪರಿಪುಣ್ಣಮಂಸುಸ್ಸದತ್ತಾ ನಿಗುಳನ್ಹಾರುಜಾಲೇಹಿ ಹತ್ಥಪಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗಸದಿಸೇನ ಗಲೇನ ಸಿಲಾರೂಪಕಂ ವಿಯ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮರೂಪಕಂ ವಿಯ ಚ ಖಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ತಪ್ಪೀನೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ ಪನ "ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ"ತಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪರಿಪುಣ್ಣಮಂಸುಸ್ಸದೋತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ದೀಘಙ್ಗುಲೀತಿ ದೀಘಅಙ್ಗುಲೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಸಮಆಯತಹತ್ಥ ಪಾದಙ್ಗುಲೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಙ್ಗತಿ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಙ್ಗುಲಿ। ಅಙ್ಗತಿ ತಂ ತಂ ಕಾಯಙ್ಗಂ ಪರಾಮಸತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ಅಙ್ಗುಲಿ, ಕರಸಾಖಾ। ಅಗಿಧಾತು ಗತಿಯಂ ಉಲಿಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ಅಙ್ಗಂ ಕಾಯಙ್ಗಂ ಉಲತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪರಾಮಸತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಅಙ್ಗುಲಿ, ಕರಸಾಖಾ। ಅಙ್ಗ ಸದ್ದೂಪಪದಉಲಧಾತು ಗತಿಯಂ ಇ। ಸಮದೀಘಾ ಅಙ್ಗುಲಿ ಹತ್ಥ ಪಾದಙ್ಗುಲಿ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ದೀಘಙ್ಗುಲಿ, ಸುಗತೋ। ಸಮದೀಘಾ ಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಾಚಿ ಅಙ್ಗುಲಿ ದೀಘಾ ಹೋತಿ ಕಾಚಿ ರಸ್ಸಾ, ನ ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಮಕ್ಕಟಸ್ಸೇವ ದೀಘಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲಿಯೋ ಮೂಲೇ ಥೂಲಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಗ್ಗೇ ತನುಕಾ ನಿಯ್ಯಾಸತೇಲೇನ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ವಟ್ಟಿತಹರಿತಾಲವಟ್ಟಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ದೀಘಙ್ಗುಲೀತಿ ಥೋಮೇತಿ। **ಮಥಾತಿ** ಮಅಥಾತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಮಕಾರೋ ಹಿ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ। ಅಥಾತಿ ಅತ್ಥನ್ತರೇ ನಿಪಾತೋ। ತದಞ್ಞನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಲೋಮಕೂಪೇಕಲೋಮೋತಿ ಲೋಮಕೂಪಏಕಲೋಮೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಏಕೇಕಲೋಮಕೂಪೇ ಏಕೇಕಜಾತಲೋಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚಮ್ಮಮಂಸಂ ಲುನಾತಿ ಭಿನ್ದತೀತಿ ಲೋಮೋ, ವಡ್ಢಮಾನಂ ಲುನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ಲೋಮೋ, ಲೂಧಾತು ಭೇದನೇ ಮನಿಪಚ್ಚಯೋ। ಕುವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ, ತಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಕೂಪೋ। ಕುಪುಬ್ಬಪಾಧಾತು ರಕ್ಖನೇ ಕ್ವಿ। ಉಸ್ಸ ದೀಘೋ। ಕೂಪೋ ವಿಯಾತಿ ಕೂಪೋ, ಅಥ ವಾ ಕುವುಚ್ಚತಿ ಲೋಮಂ, ತಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಕೂಪೋ। **ಅಭಿಧಾನಟೀಕಾಯಂ** ಪನ "ಕುಸದ್ದೇ ಪೋ। ದೀಘಾದಿ। ಕೂಪೋ। ಕೇನ ಉಭತೀತಿ ವಾ ಕೂಪೋ। ಭಸ್ಸ ಪೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಲೋಮಸ್ಸ ಕೂಪೋ ಲೋಮಕೂಪೋ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಜಾತೋ ಏಕೇಕ ಲೋಮೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಲೋಮಕೂಪೇಕಲೋಮೋ, ಸುಗತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಲೋಮಕೂಪೇ ಅನೇಕಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಜಾಯನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಲೋಮಕೂಪೇ ಏಕೇಕಲೋಮೋ

ಜಾಯತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** "ಏಕೇಕಲೋಮೋ ಖೋ ಪನ ಭವಂ ಗೋತಮೋ। ಏಕೇಕಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಲೋಮಕೂಪೇಸು ಜಾತಾ ನೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಲೋಮಕೂಪೇಕಲೋಮೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಸಮ್ಪನ್ನೋದಾತದಾಠೋತಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ‿ಓದಾತದಾಠೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಸಮ್ಪನ್ನಸುಕ್ಕದಾಠೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಸಂಪುಬ್ಬಪದಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ। ತಸ್ಸ ಅನ್ನೋ। ಅವದಾಯತಿ ಅವಖಣ್ಡೀಯತಿ ಅಞ್ಞವಣ್ಣೋಭಾಸನ್ತಿ ಓದಾತೋ। ಅವಪುಬ್ಬ ದಾಧಾತು ಅವಖಣ್ಡನೇ ತ। ದಂಸತಿ ಓದನಾದಿಂ ಏತಾಯಾತಿ ದಾಠೋ, ದನ್ತವಿಸೇಸೋ। ದಂಸಧಾತು ದಂಸನೇ ಠೋ। ದಂಸಿಸ್ಸ ದಾ। ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಓದಾತೋ ಚ ದಾಠೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ದಾತದಾಠೋ, ಸುಗತೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಪೂತಿದನ್ತಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ। ತೇನ ಕಾಚಿ ದಾಠಾ ಕಾಳಾಪಿ ವಿವಣ್ಣಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಸುಕ್ಕದಾಠೋ ಓಸಧಿತಾರಕಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ವಿರೋಚಮಾನಾಯ ಪಭಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತದಾಠೋ **ಹೋತಿ**। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ "ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋ"ತಿ ಪಾಠೋ। ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಪನ್ನೋದಾತದಾಠೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಕನಕಸಮತಚೋತಿ ಸುವಣ್ಣೇನ ಸದಿಸಚಮ್ಮೋ। ಕನತಿ ದಿಬ್ಬತಿ ಓಭಾಸೇನಾತಿ ಕನಕಂ। ಕನಿಯತಿ ಇಚ್ಛಿಯತಿ ಮನುಸ್ಸೇ ಹೀತಿ ವಾ ಕನಕಂ, ಸುವಣ್ಣಂ। ಕನಧಾತು ದಿತ್ತಿಗತಿಕನ್ತೀಸು ಅಕಪಚ್ಚಯೋ, ಸಂಸದಿಸೇನ ಅಮತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಮಂ। ಸಂಪುಬ್ಬಅಮಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ತಚತಿ ಮಂಸಂ ಛಾದೇತಿ ಸಂವರತಿ ವಾತಿ ತಚೋ, ತಚತಿ ದಿಬ್ಬತಿ ಸುವಣ್ಣೋಭಾಸೇನಾತಿ ವಾ ತಚೋ, ಚಮ್ಮಂ। ತಚಧಾತು ಸಂವರಣದಿತ್ತೀಸು ಅ। ಕನಕೇನ ಸುವಣ್ಣೇನ ಸಮೋ ಸದಿಸೋ ತಚೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಕನಕ ಸಮತಚೋ, ಸುಗತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ತಚೋ ಕೋಚಿ ನೀಲತಚೋ ಸೇತತಚೋ ಪೀತತಚೋ ಹೋತಿ, ನ ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಕೇನ ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸದಾಯ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಗೇರುಕಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತ ಘನಸುವಣ್ಣರೂಪಕಂ ವಿಯ ಕಞ್ಚನಸದಿಸತಚೋ **ಹೋತಿ**। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ "ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ವಿಯ ವಣ್ಣೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ, ಕಞ್ಚನೇನ ಸನ್ನಿಭಂ ಸದಿಸಂ ತಚಮಸ್ಸಾತಿ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋತಿ ವಚನತ್ಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಘನಸಿನಿದ್ಧಸಣ್ಹಸರೀರತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋತಿ ಇಮಿನಾ ಛವಿವಣ್ಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ ವೇವಚನಮೇತಂ ಪದದ್ವಯಂ। ತಸ್ಮಾ ಕನಕಸಮತಚೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ನೀಲಮುದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋತಿ ನೀಲಂ ಉದ್ಧಂ ಅಗ್ಗಲೋಮೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ನೀಲಂ ಉದ್ಧಂ ಅಗ್ಗಾ ಕೋಟಿ ಹುತ್ವಾ ಮುಖಸೋಭಂ ಉಲ್ಲೋಕಯಮಾನೋ ವಿಯ ಠಿತಲೋಮೋ, ನೀಲಾನಿ ಉದ್ಧಂ ಅಗ್ಗಾನಿ ಕೋಟೀನಿ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಯಸ್ಸಾತಿ ನೀಲಮುದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ, ಸುಗತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಲೋಮಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಗ್ಗಾನಿ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಲೋಮಾನಿ ಆವಟ್ಟಪರಿಯೋಸಾನೇ ಉದ್ಧಂ ಅಗ್ಗಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಮುಖಸೋಭಂ ಉಲ್ಲೋಕಯಮಾನಾನಿ ವಿಯ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ** "ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ ಭವಂ ಗೋತಮೋ। ಉದ್ಧಗ್ಗಾನಿ ಲೋಮಾನಿ ಜಾತಾನಿ ನೀಲಾನಿ ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಾನಿ ಕುಣ್ಡಲಾವಟ್ಟಾನಿ ಪದಕ್ಖಿಣಾವಟ್ಟಕಜಾತಾನೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ನೀಲಮುದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ। ಸೋ ಹಿ ಅನಞ್ಞಬುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಸಾಮಂಯೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಥೂಲಜಿವ್ಹೋತ್ಯಾದೀಹಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ತುಲ್ಯಲಿಙ್ಗತ್ತಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಥೂಲಜಿವ್ಹೋತಿ ಮುದುದೀಘಪುಥುಲ ಜಿವ್ಹಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಗಾಥಾಬನ್ಧವಸೇನ ಹಿ ಮುದುದೀಘಸದ್ದಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಮುದುಜಿವ್ಹಾ ದೀಘಾ ಥೂಲಾ ವಣ್ಣ ಸಮ್ಪನ್ನಾ"ತಿ। ಥೂಲತಿ ಬ್ರೂಹತೀತಿ ಥೂಲಾ, ಜಿವ್ಹಾ। ಥೂಲಧಾತು ಬುದ್ಧಿಯಂ ಅ। ಜೀವತಿ ಪಾಣಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಜಿವ್ಹಾ, ರಸನಾ। ಜೀವಧಾತು ಪಾಣಧಾರಣೇ ಹಪಚ್ಚಯೋ। ಜೀವನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತೇನ ರಸೇನಾತಿ ಜೀವಿತಂ, ಛಬ್ಬಿಧರಸೋ। ತಂ ಅವ್ಹಾಯತೀತಿ ಜಿವ್ಹಾ, ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದರೂಪಂ। ಸಮ್ಭಾರಜಿವ್ಹಾ ಠಾನೂಪಚಾರೇನ

ಲಬ್ಭತಿ। ಜೀವಿತಸದ್ದೂಪಪದ ಅವ್ಹಧಾತು ಅವ್ಹಾಯನೇ ಅ। ಜೀವಿತಅವ್ಹಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ವಿತಸದ್ದಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ ಜಿವ್ಹಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಥೂಲಾ ಮಹನ್ತಾ ದೀಘಾ ಮುದುಕಾ ಜಿವ್ಹಾ ಯಸ್ಸಾತಿ ಥೂಲಜಿವ್ಹೋ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಹಿ ಜಿವ್ಹಾ ಥೂಲಾಪಿ ಹೋತಿ ಕಿಸಾಪಿ ರಸ್ಸಾಪಿ ಥದ್ಧಾಪಿ ವಿಸಮಾಪಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಮುದುಜಿವ್ಹಾ ದೀಘಾ ಪುಥುಲಾ ವಣ್ಣ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ। ಸೋ ತಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ಆಗತಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಂ ಕಙ್ಖಾವಿನೋದನತ್ಥಂ ಜಿವ್ಹಾಯ ಮುದುಕತ್ತಾ ತಂ ಜಿವ್ಹಂ ಕಥಿನಸೂಚಿ ವಿಯ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಉಭೋಪಿ ನಾಸಿಕಾಸೋತಾನಿ ಪರಾಮಸತಿ, ದೀಘತ್ತಾ ಉಭೋ ಕಣ್ಣಸೋತಾನಿ ಪರಾಮಸತಿ, ಪುಥುಲತ್ತಾ ಕೇಸನ್ತಪರಿಯೋಸಾನಂ ಕೇವಲಮ್ಪಿ ನಲಾಟಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ಮುದುದೀಘಪುಥುಲಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಕಙ್ಖಾವಿನೋದೇತಿ, ಏವಂ ತಿಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಜಿವ್ಹಂ ಸನ್ಧಾಯ ಥೂಲ ಜಿವ್ಹೋತಿ ಥೋಮೇತಿ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ "ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋ"ತಿ ಪಾಠೋ। ಅಯಮೇವತ್ಥೋ।

ಅಥಾತಿ ಅತ್ಥನ್ತರತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತದಞ್ಞನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀಹಹನುಕೋತಿ** ಸೀಹಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಹನು ವಿಯ ಪರಿಪುಣ್ಣ ಹನುಕೋ। ಸೀಹಸದ್ದತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಹನತಿ ಓದನಾದೀನಂ ವಣ್ಣವಿಸೇಸಂ ನಾಸೇತೀತಿ ಹನು। ಹನಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ಉ। ಸೀಹಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಹನು ವಿಯ ಹನು ಯಸ್ಸಾತಿ ಸೀಹಹನುಕೋ , ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಸಮಾಸನ್ತೇ ಕೋ। ಸೀಹಸ್ಸ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಹನುಮೇವ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಉಪರಿಮಂ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಸೀಹಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ವಿಯ ದ್ವೇಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ದ್ವಾದಸಿಯಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚನ್ದಸದಿಸಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೀಹಹನುಕೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಜಾಲಿಕಪ್ಪಾದಹತ್ಥೋತಿ ಕುಸಲೇನ ವಡ್ಢಕಿನಾ ವಾತಪಾನೇ ಸಮ್ಮಾಯೋಜಿತಜಾಲಂ ವಿಯ ಚಮ್ಮೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲನ್ತರೋ। ಜಲತಿ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ಜಾಲಂ, ಜಲಧಾತು ದಿತ್ತಿಯಂ ಣ। ಜಾಲಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಜಾಲಿಕಂ, ವಾತಪಾನಂ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಣಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಜಾಲಂ ಏವ ಜಾಲಿಕಂ। ಪಜ್ಜತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಏತೇನಾತಿ ಪಾದೋ, ಚರಣೋ। ಪದಧಾತು ಗಮನೇ ಣ। ತಂ ತಂ ಭಾರಂ ಹರತೀತಿ ಹತ್ಥೋ, ಕರೋ। ಹರಧಾತು ಹರಣೇ ಥೋ। ಜಾಲಿಕಂ ವಿಯ ಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲನ್ತರಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಜಾಲಿಕಪ್ಪಾದಹತ್ಥೋ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಕುಸಲೇನ ವಡ್ಢಕಿನಾ ವಾತಪಾನೇ ಸಮ್ಮಾಯೋಜಿತಾನಿ ಜಾಲಸದಿಸಾನಿ ಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲನ್ತರಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ನ ಚ ಚಮ್ಮೇನ ಪಟಿಬದ್ಧಅಙ್ಗುಲನ್ತರಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಜಾಲಿಕಪ್ಪಾದಹತ್ಥಙ್ಗುಲನ್ತರನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಚಮ್ಮೇನ ಪಟಿಬದ್ಧಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲನ್ತರೋ ಹಿ ಫಣಹತ್ಥಕೋ ಪುರಿಸದೋಸೇನ ಉಪಹತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಚತಸ್ಸೋ ಹತ್ಥಙ್ಗುಲಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಪಾದಙ್ಗುಲಿಯೋ ಏಕಪ್ಪಮಾಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಾಸಂ ಏಕಪ್ಪಮಾಣ ತಾಯ ಯವಲಕ್ಖಣಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಕುಸಲೇನ ವಡ್ಢಕಿನಾ ಸಮ್ಮಾಯೋಜಿತಜಾಲವಾತ ಪಾನಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಜಾಲಿಕಪ್ಪಾದಹತ್ಥೋತಿ ಥೋಮೇತಿ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ "ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋ"ತಿ ಪಾಠೋ। ಅಯಮೇವತ್ಥೋ।

ನಾಥೋತಿ ಬುದ್ಧೋ ಕತ್ತುವಸೇನ। ಸೋ ಹಿ ನಾಥತಿ ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಯಾಚತಿ, ಪರಸನ್ತಾನಗತಂ ವಾ ಕಿಲೇಸಬ್ಯಸಂ ಉಪತಾಪೇತಿ, ಪರಮೇನ ಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾ ಗತೋ । ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ವಾ ಗುಣೇಹಿ ಈಸತಿ ಅಭಿಭವತಿ, ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ಹಿತಸುಖಂ ವಾ ಆಸೀಸತೀತಿ ನಾಥೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಸದ್ದನೀತಿಯಂ** "ನಾಥಧಾತು ಯಾಚನೇ ಉಪತಾಪೇ ಇಸ್ಸರಿಯೇ ಆಸಿಸನೇ ಚಾತಿ ಚತೂಸ್ವತ್ಥೇಸು ಪವತ್ತತೀ"ತಿ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿಪದೇನ ತುಲ್ಯಲಿಙ್ಗತ್ತಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿ** ರಞ್ಞೋ ಬದ್ಧಉಣ್ಹೀಸ ಪಟ್ಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಮಾನೋ ಪಕತಿಮಂಸಪಿಣ್ಡಸಙ್ಖಾತೋ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟಸೀಸೋ। ನಲಾಟೇ ನಹಿಯತಿ ಬನ್ಧಿಯತೀತಿ ಉಣ್ಹೀಸೋ। ಉಪುಬ್ಬನಹಧಾತು ಬನ್ಧನೇ, ಈಸೋ। ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಜಾಲಿನಿಯಂ** -

"ವಣ್ಣಾಗಮೋ ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಾಯೋ,

ದ್ವೇ ಚಾಪರೇ ವಣ್ಣವಿಕಾರನಾಸಾ।
ಧಾತೂನಮತ್ಥಾತಿಸಯೇನ ಯೋಗೋ,
ತದುಚ್ಚತೇ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ನಿರುತ್ತಿ"ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ ಚ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಆಗಮಾ ವಣ್ಣಾಗಮೋ ನಾಮ। ವಿಜ್ಜಮಾನಅಕ್ಖರಾನಂ ಹೇಟ್ಠುಪರಿಯಾಯವಸೇನ ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಾಯೋ ನಾಮ। ಅಞ್ಞಕ್ಖರಸ್ಸ ಅಞ್ಞಕ್ಖರಾಪಜ್ಜನತಾ ವಣ್ಣವಿಕಾರೋ ನಾಮ। ವಿಜ್ಜಮಾನಕ್ಖರವಿನಾಸೋ ವಣ್ಣವಿನಾಸೋ ನಾಮ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಯಥಾಯೋಗಂ ವಿಸೇಸತ್ಥಯೋಗೋ ಧಾತೂನಂ ಅತ್ಥಾತಿಸಯ ಯೋಗೋ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏತ್ಥ ಪನ ನಕಾರಸ್ಸ ಣಕಾರಂ ಕತತ್ತಾ ವಣ್ಣವಿಕಾರೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಮಾಲಾದಿಂ ಸಿಯತಿ ಬನ್ಧಿಯತೀತಿ ಸೀಸೋ, ಉತ್ತಮಙ್ಗೋ। ಸಿಧಾತು ಬನ್ಧನೇ ಈಸೋ। ರಾಜೂನಂ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೇನ ವೇಠಿತಸೀಸೋ ವಿಯ ಸೀಸೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ। ಅಥ ವಾ ರಾಜೂನಂ ಉಣ್ಹೀಸಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸೀಸೋ ಯಸ್ಸಾತಿ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ, ನಾಥೋ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿ ಇದಂ ಪರಿಪುಣ್ಣನಲಾಟತಞ್ಚೇವ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸತಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತಂ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ದಕ್ಖಿಣಕಣ್ಣಚೂಳಿಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಂಸಪಟಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸಕಲಂ ನಲಾಟಂ ಛಾದಯಮಾನಂ ಪೂರಯಮಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವಾಮಕಣ್ಣಚೂಳಿಕಾಯ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। ರಞ್ಞೋ ಬದ್ಧಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ। ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಕಿರ ಇಮಂ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿದಿತ್ವಾ ರಾಜೂನಂ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟಂ ಅಕಂಸು। ಅಯಂ ತಾವ ಏಕೋ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞೇ ಪನ ಜನಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಕಪಿಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಫಲಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಅಟ್ಠಿಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ತುಮ್ಬ ಸೀಸಾ, ಕೇಚಿ ಪಬ್ಭಾರಸೀಸಾ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪನ ಆರಗ್ಗೇನ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ವಿಯ ಸುಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಉದಕಪುಪ್ಫುಳಸದಿಸಂ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮನಯೇನ ಉಣ್ಹೀಸವೇಠಿತಸೀಸೋ ವಿಯಾತಿ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ। ದುತಿಯನಯೇನ ಉಣ್ಹೀಸಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪರಿಮಣ್ಡಲ ಸೀಸೋತಿ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ"ತಿ। **ತಟ್ಟೀಕಾಯಞ್ಚ** "ದ್ವೇ ಅತ್ಥ ವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣ ನಲಾಟತಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಸೀಸಬಿಮ್ಬತಾಯ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವಣ್ಣೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಇತಿಗುಣಸಹಿತನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋತ್ಯಾದಿನಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಗುಣೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಂ। ಇತಿಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಗುಣಂ ಇತಿಗುಣಂ। ತೇನ ಸಹ ಇತೋ ಪತ್ತೋತಿ ಇತಿಗುಣಸಹಿತೋ, ಮಹೇಸೀ। ಅಞ್ಞೇ ಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾನೋ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಾಪಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥ ಗುಯ್ಹಲಕ್ಖಣಂ ಅವಸೇಸೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾಗತೋಯೇವ ಸಬ್ಬಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಇತಿಗುಣಸಹಿತನ್ತಿ ಥೋಮನಂ ಅರಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ಮಹೇಸಿ**ನ್ತಿ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಾದಿಕೇ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಏಸತಿ ಗವೇಸತೀತಿ ಮಹೇಸೀ। ತಂ ಮಹೇಸಿಂ ಅಹಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ನಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಪಞ್ಚವೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೩. ಅಯಂ ಪನ ಇಮಾಸು ತೀಸು ಗಾಥಾಸು **ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥಯೋಜನಾ**। ಬುದ್ಧೋ ಕತ್ತುಭೂತೋ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋ ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ವಿಯ ಪರಿಮಣ್ಡಲಸರೀರೋ ಮುದುಕರಚರಣೋ ಸಣ್ಹಹತ್ಥಪಾದೋ, ಬ್ರಹ್ಮಘೋಸೋ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸರೋ ವಿಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಸರವನ್ತೋ, ಏಣಿಜಙ್ಘೋ ಏಣಿಮಿಗಸ್ಸ ಜಙ್ಘಾ ವಿಯ ಸುವಟ್ಟಜಾಣುಕೋ, ಕೋಸಚ್ಛಾದಙ್ಗಜಾತೋ ಉಸಭವಾರಣಾ ದೀನಂ ಅಙ್ಗಜಾತೋ ವಿಯ ಸುವಣ್ಣಪದುಮಕಣ್ಣಿಕಸದಿಸೇನ ವತ್ಥಕೋಸೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇನ ಗುಯ್ಹಙ್ಗಜಾತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಪುನರಪಿ ಪುನಅಪಿ, ಸುಗತೋ ಬುದ್ಧೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ಸುವಣ್ಣ ಪಾದುಕತಲಮಿವ ಭೂಮಿಯಂ ಸಮಂ ಸುಟ್ಠು

ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ, ಮೂದೋ ದಾತುಣ್ಣಲೋಮೋ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತೋ ಸಣ್ಹಸುಖುಮೋ ಸೇತೋ ಸುದ್ಧೋ ಉಣ್ಣಲೋಮವನ್ತೋ, ಅಥಮಪಿ ತದಙ್ಗಂಅಪಿ, ಸುಗತೋ ಬುದ್ಧೋ, ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗ್ಗತ್ತಭಾವೋ ಬ್ರಹ್ಮನೋ ಉಜುಉಗ್ಗತ ಅತ್ತಭಾವೋ ವಿಯ ಉಜುಮೇವ ಅತ್ತಭಾವೋ, ನೀಲಕ್ಖೀ ಅತಿನೀಲನೇತ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ದೀಘಪಣ್ಹಿ ಆಯತಪಣ್ಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಪಣ್ಹಿ ವಾ, ಸುಖುಮಮಲಛವೀ ಸಣ್ಹಮಲವಿಸುದ್ಧತಚೋ ಸಣ್ಹಮಲ ವಿರಹಿತತಚೋ ವಾ, ಥೋಮ್ಯರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ ಥೋಮಿತಬ್ಬಸತ್ತರ ಸಹರಣಸಹಸ್ಸನ್ಹಾರುಉದ್ಧಗ್ಗಿಕಾ।

೨೪. ಜಿನೋ ಪಞ್ಚಮಾರಜಿತವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಚತ್ತಾಲೀಸಗ್ಗದನ್ತೋ ಸಮಚತ್ತಾಲೀಸಉತ್ತಮದನ್ತೋ, ಸಮಕಲಪನಜೋ ಕಕಚೇನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ವಿಯ ಸಮದನ್ತೋ, ಅನ್ತರಂಸಪ್ಪಪೀನೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಂಸಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅನ್ತರಂ ವೇಮಜ್ಝೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಪಿಟ್ಠಿತಲೋ, ಚಕ್ಕೇನಙ್ಕಿತಪಾದೋ ಅಟ್ಠಸತಪಾದಚಕ್ಕಲಕ್ಖಣೇನ ಲಕ್ಖಿತ ಪಾದತಲೋ, ಅವಿರಳದಸನೋ ಅವಿವರದನ್ತೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಮಾರಜಿ ಪಞ್ಚಮಾರಜಿತವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ ಪಾದಸ್ಸ ಉಪರಿ ಠಿತೇನ ಸಙ್ಖಸದಿಸತ್ತಾ ಸಙ್ಖನಾಮಿಕೇನ ಗೋಪ್ಫಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಠಿತಕೋವ ನೋನಮನ್ತೋ ಅನಮಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಉಭಯಕರಮುದುನಾ ಸುಖುಮೇನ ಹತ್ಥದ್ವಯೇನ ಜಣ್ಣುಕಾನಿ ಜಙ್ಘಾನಿ ಆಮಸನ್ತೋ ಪರಿಮಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋ, ವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ಸುವಣ್ಣಾಲಿಙ್ಗೋ ವಿಯ ಸಮವಟ್ಟಿತಗಲಿಕೋ, ಗೋತರುಣ ಪಖುಮಕೋ ತಂಮುಹುತ್ತಜಾತರತ್ತವಚ್ಛಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಭಣ್ಡೋ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಚಕ್ಖುಭಣ್ಡೋ, ವಿಪ್ಪಸನ್ನಚಕ್ಖುಭಣ್ಡೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಾ, ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ ವಿಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಯೋ।

೨೫. ಸುಗತೋ ಬುದ್ಧೋ, ಸತ್ತಪೀನೋ ದ್ವಿಹತ್ಥಪಾದಅಂಸಕೂಟಏಕಗಲವಸೇನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಪರಿಪುಣ್ಣಮಂಸಿಕೋ, ದೀಘಙ್ಗುಲಿ ಸಮಆಯತಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲಿ, ಅಥ ತದಙ್ಗಂ ಲೋಮ ಕೂಪೇಕಲೋಮೋ ಏಕೇಕಲೋಮಕೂಪೇ ಏಕೇಕಜಾತಲೋಮೋ, ಸಮ್ಪನ್ನೋದಾತದಾಠೋ ಸಮ್ಪನ್ನಸುಕ್ಕದಾಠೋ, ಕನಕ ಸಮತಚೋ ಸುವಣ್ಣೇನ ಸದಿಸಚಮ್ಮೋ ನೀಲಮುದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ ನೀಲಂ ಉದ್ಧಂ ಅಗ್ಗಾ ಕೋಟಿ ಹುತ್ವಾ ಮುಖಸೋಭಂ ಉಲ್ಲೋಕಯಮಾನೋ ವಿಯ ಠಿತಲೋಮೋ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಥಾಗತೋ, ಥೂಲಜಿವ್ಹೋ ಮುದುದೀಘಪುಥುಲಜಿವ್ಹಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅಥ ತದಙ್ಗಂ, ಸೀಹಹನುಕೋ ಸೀಹಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾಹನು ವಿಯ ಪರಿಪುಣ್ಣಹನುಕೋ, ಜಾಲಿಕಪ್ಪಾದ ಹತ್ಥೋ ಕುಸಲೇನ ವಡ್ಢಕಿನಾ ವಾತಪಾನೇ ಸಮ್ಮಾಯೋಜಿತ ಜಾಲಂ ವಿಯ ಚಮ್ಮೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಹತ್ಥಪಾದಙ್ಗುಲನ್ತರೋ, ನಾಥೋ ಬುದ್ಧೋ, ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋ ರಞ್ಞೋ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟೋ ವಿಯ ವಿರೋಚಮಾನೋ ಪಕತಿಮಂಸಪಿಣ್ಡಸಞ್ಜಾತೋ ಉಣ್ಹೀಸಪಟ್ಟಸೀಸೋ, ಇತಿ ಗುಣಸಹಿತಂ ಏವಂ ಇಮಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಗುಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ತಂ ಮಹೇಸಿಂ ಬುದ್ಧಂ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಅಹಂ ನಮಾಮಿ ವನ್ದಾಮೀತಿ।

ತೀಸು ಗಾಥಾಸು ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥಯೋಜನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪನ ನಮಕ್ಕಾರಪಾಳಿಯಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಂ ಬುದ್ಧವಚನಪಾಳಿಯಂ ಆಗತನಯಾನುಕ್ಕಮೇನ ನ ವುತ್ತಂ। ಗಾಥಾಬನ್ಧವಸೇನ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಮೇವ ಪನ ನಿಗ್ರೋಧಬಿಮ್ಬೋತ್ಯಾದಿನಾ ಅಕ್ಕಮೇನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಪಾಥೇಯ್ಯವಗ್ಗೇ **ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತೇ** ವುತ್ತಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಕ್ಕಮಂ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ದಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮ ಬಹುಸ್ಸುತಪಞ್ಞಾವಡ್ಢನತ್ಥಂ।

೧

. ಬುದ್ಧೋ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಪಾದೋ ೨. ಹೇಟ್ಠಾಪಾದತಲೇಸು ಚಕ್ಕಜಾತೋ ೩. ಆಯತಪಣ್ಹಿ ೪. ದೀಘಙ್ಗುಲಿ ೫. ಮುದುತಲುನ ಹತ್ಥಪಾದೋ ೬. ಜಾಲಹತ್ಥಪಾದೋ ೭. ಉಸ್ಸಙ್ಖಪಾದೋ ೮. ಏಣಿಜಙ್ಘೋ ೯. ಠಿತಕೋವ ಅನೋನಮನ್ತೋ ಉಭೋಹಿ ಪಾಣಿತಲೇಹಿ ಜಾಣುಕಾನಿ ಪರಿಮಸತಿ ೧೦. ಕೋಸೋಹಿತ ವತ್ಥಗುಯ್ಹೋ ೧೧. ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಕಞ್ಚನಸನ್ನಿಭತ್ತಚೋ ೧೨. ಸುಖುಮಚ್ಛವೀ ೧೩. ಏಕೇಕಲೋಮಕೂಪೇಸು ಏಕೇಕಲೋಮೋ ೧೪. ನೀಲಮುದ್ಧಗ್ಗಲೋಮೋ ೧೫. ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ ೧೬. ಸತ್ತುಸ್ಸದೋ ೧೭. ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ ೧೮. ಚಿತನ್ತರಂಸೋ ೧೯. ನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ೨೦. ಸಮವಟ್ಟಕ್ಖನ್ಧೋ ೨೧. ರಸಗ್ಗಸಗ್ಗೀ ೨೨. ಸೀಹಹನುಕೋ ೨೩. ಚತ್ತಾಲೀಸದನ್ತೋ ೨೪. ಸಮದನ್ತೋ ೨೫. ಅವಿರಳದನ್ತೋ ೨೬. ಸುಸುಕ್ಕದಾಠೋ ೨೭.

ಪಹುತ ಜಿವ್ಹೋ ೨೮. ಬ್ರಹ್ಮಸರೋ ೨೯. ಅಭಿನೀಲನೇತ್ತೋ ೩೦. ಗೋಪ ಖುಮೋ ೩೧. ಉಣ್ಣಾ ಭಮುಕನ್ತರೇ ಜಾತಾ ಓದಾತಾ ಮುದುತೂಲ ಸನ್ನಿಭಾ ೩೨. ಉಣ್ಹೀಸಸೀಸೋತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಕಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಾನಿ ಪನ ಭಗವತೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಾರಮೀಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ಯಥಾರಹಂ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕಂ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತಾನಿ ಪನ ಕಮ್ಮಾನಿ ಪಾಥೇಯ್ಯವಗ್ಗೇ ಲಕ್ಖಣಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾನೀತಿ।

ತಿಸ್ಸೋ ವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೬. ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿಘೋಸೋ ಅತಿದುಲಭತರೋ ಕಾ ಕಥಾ ಬುದ್ಧಭಾವೋ,
ಲೋಕೇ ತಸ್ಮಾ ವಿಭಾವೀ ವಿವಿಧಹಿತಸುಖಂ ಸಾಧವೋ ಪತ್ಥಯನ್ತಾ।
ಇಟ್ಠಂ ಅತ್ಥಂ ವಹನ್ತಂ ಸುರನರಮಹಿತಂ ನಿಬ್ಭಯಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ,
ಲೋಕಾನಂ ನನ್ದಿವಡ್ಢಂ ದಸಬಲಮಸಮಂ ತಂ ನಮಸ್ಸನ್ತು ನಿಚ್ಚಂ॥

೨೬. ಏವಂ ಸುಗತನ್ತಿಆದೀಹಿ ಪಞ್ಚವೀಸತಿವನ್ದನಗಾಥಾಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಣಾಮಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ವನ್ದನೇ ಉಯ್ಯೋಜನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆಹ **ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿಘೋಸೋ** ತ್ಯಾದಿಗಾಥಂ। ಅಯಂ ಪನ ಸದ್ಧರಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ಪನ ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಘೋಸೋ ಅತಿದುಲಭತರೋ ಬುದ್ಧಭಾವೋ ಕಾ ಕಥಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಲೋಕೇತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ತಿಲೋಕೇ ವಾ ಅನನ್ತಚಕ್ಕವಾಳ ಲೋಕೇ ವಾ। **ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿಘೋಸೋತಿ** ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋ ಇತಿ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಥುತಿಸದ್ದೋ ವಾ। ಘುಸನಂ ಘೋಸೋ। ಘುಸಿಯತಿ ಕಥಿಯತೀತಿ ವಾ ಘೋಸೋ, ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ। ಘುಸಧಾತು ಸದ್ದೇ ಣ। ಅಥ ವಾ ಘುಸಿಯತಿ ಥವಿಯತೀತಿ ಘೋಸೋ, ಥುತಿಸದ್ದೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪಾರಾಜಿಕಣ್ಡಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋತಿ ಕಿತ್ತಿಏವ। ಥುತಿಘೋಸೋ ವಾ"ತಿ। ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋ ಇತಿ ಪವತ್ತೋ ಘೋಸೋ ಥುತಿಘೋಸೋತಿ ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿಘೋಸೋ। **ಅತಿದುಲಭತರೋತಿ** ಅತಿವಿಯ ದುಲ್ಲಭತಮೋ। ದುಲ್ಲಭತರೋತಿ ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಲಕಾರಲೋಪೇನ ದುಲಭತರೋತಿ ವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಖೇನ ಲಭಿಯತೀತಿ ದುಲ್ಲಭೋ। ದುಪುಬ್ಬಲಭಧಾತು ಲಭನೇ ಅ। ಅಥ ವಾ ಲಭಸ್ಸ ಅಸಮಿದ್ಧನ್ತಿ ದುಲ್ಲಭೋ, ದುಬ್ಭಿಜಾನೇಯ್ಯ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸೋಯಂ। ದುಸದ್ದೋ ಅಸಮಿದ್ಧತ್ಥೋ, ಯಥಾ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖೋತಿ। ಅತಿ ವಿಯ ದುಲ್ಲಭೋತಿ ಅತಿದುಲಭೋ। ತೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ಅತಿದುಲ್ಲಭೋತಿ ಅತಿದುಲಭತರೋ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಲೋಕೇ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಘೋಸೋ ಅತಿದುಲಭತರೋತಿ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಚೂಳವಗ್ಗಖನ್ಧಕೇ** "ಘೋಸೋಪಿ ಖೋ ಏಸೋ ಗಹಪತಿ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಹಿ ಲೋಕೇ ಉದುಮ್ಬರಿಕಪುಪ್ಫಂ ದುಲ್ಲಭಂ। ಚನ್ದಮ್ಹಿ ಸಸಕಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಣ್ಹಿತುಂ। ವಾಯಸಾನಂ ಖೀರಂ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಭಾವೋ ಅತಿದುಲ್ಲಭತರೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಹೀನೂಪಮಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಪದಾನಪಾಳಿಯಂ** -

"ಉದುಮ್ಬರಿಕಪುಪ್ಫಂವ , ಚನ್ದಮ್ಹಿ ಸಸಕಂ ಯಥಾ।
ವಾಯಸಾನಂ ಯಥಾ ಖೀರಂ, ದುಲ್ಲಭಂ ಲೋಕನಾಯಕ"ನ್ತಿ ಚ।
ದುಲ್ಲಭೋ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೋ ಲೋಕಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಚ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಹಿ ಲೋಕೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜೂನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ದುಲ್ಲಭೋ। ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಪನ ಕಪ್ಪೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾನೋ ಅನೇಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಥಾಗತಾ ಪನ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಏಕ ದ್ವಿತಿ ಚತು ಪಞ್ಚ ಬುದ್ಧಾಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ತದುತ್ತರಿ। ಯಸ್ಮಾ ಹಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇಪಿ ಕಪ್ಪೇ ತಥಾಗತಸುಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿಘೋಸೋ ಅತಿದುಲಭತರೋ ಕಾ ಕಥಾ ಬುದ್ಧಭಾವೋತಿ ವುತ್ತೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮಯೇ "ದೇವತಾ ಆನನ್ದ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ। ದುರಾವತಮ್ಹಾ ಆಗತಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ

ತಥಾಗತಾ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ। ಅಜ್ಜ ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಠಿತೋ ಓವಾರೇನ್ತೋ ಓತರೇನ್ತೋ ವಾ ನ ಮಯಂ ಲಭಾಮ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಕಾಲೇ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯಾ"ತಿ।

ಬುದ್ಧಭಾವೋತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಾವೋ। **ಕಾ ಕಥಾ**ತಿ ಕಿಂ ವತ್ತಬ್ಬೋಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಬುದ್ಧೋ ಅತಿದುಲ್ಲಭತರೋತಿ ಚ, ಬುದ್ಧೋ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ನನು ಬುದ್ಧಾ ಲೋಕೇ ಅನೇಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ। ಸಚ್ಚಮೇತಂ। ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಪನ ಅನೇಕಾಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯವಾರೇನ ವಾ ಅನೇಕಾಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯದಿವಸಮಾಸಸಂವಚ್ಛರಂ ವಾ ಅನೇಕಾಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪಂ ವಾ ದಸಪಾರಮಿಯೋ ಚ ಪಞ್ಚಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಚ ಪೂರೇತ್ವಾವ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಏಕೇಕವಾರಾದಿನಾ। ಅಥ ಖೋ ಪನ ಅನ್ತಮಸೋ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಸಪಾರಮಿಯೋ ಚ ಪಞ್ಚ ಮಹಾಪರಿಚ್ಚಾಗೇ ಚ ಪೂರೇತ್ವಾವ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅತಿದುಲ್ಲಭತರೋತಿ ಚ, ಬುದ್ಧಾ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ।

ಏವಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅತಿದುಲ್ಲಭತರತ್ತಾ ಚ ಕದಾಚಿ ಕರಹಚಿ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಚಏವ ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿ ಕಿತ್ತಯನ್ತಸ್ಸ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಪದಾನೇ** –

"ಬುದ್ಧೋತಿ ಕಿತ್ತಯನ್ತಸ್ಸ, ಕಾಯೇ ಭವತಿ ಯಾ ಪೀತಿ।
ವರಮೇವ ಹಿ ಸಾ ಪೀತಿ, ಕಸಿಣೇನಪಿ ಜಮ್ಬುದೀಪಸ್ಸಾ"ತಿ॥

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಘೋಸೋ ಅತಿದುಲ್ಲಭತರೋ, ಬುದ್ಧಭಾವೋ ಕಾ ಕಥಾ। ತಸ್ಮಾ। **ವಿಭಾವೀ**ತಿ ಮೇಧಾವೀ। ತೇ ಹಿ ಹಿತಾಹಿತಂ ಕಾರಣಾಕಾರಣಂ ವಾ ವಿಸೇಸೇನ ಭಾವೇತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ವಿಭಾವಾ, ಪಞ್ಞಾ। ವಿಪುಬ್ಬ ಭೂಧಾತು ಸತ್ತಾಯಂ ಣ। ಸಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ವಿಭಾವೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಸಾಧವೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತಂ ಪನ ಸಾಧವೋತಿ ಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ।

ವಿವಿಧಹಿತಸುಖನ್ತಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರ ಸಙ್ಖಾತಂ ಹಿತಸುಖಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ತಂ ಪನ ಪತ್ಥಯನ್ತಾತಿಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। **ಸಾಧವೋ**ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ। ತೇ ಹಿ ಸಪರಹಿತಂ ಸಾಧೇತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಸಾಧವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾಧಧಾತು ಸಂಸಿದ್ಧಿಯಂ ಅವೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ನಮಸ್ಸನ್ತೂತಿ ಪದೇನ ಕತ್ತುಭಾವೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಪತ್ಥಯನ್ತಾ**ತಿ ಯಾಚನ್ತಾ। ವಿವಿಧಹಿತಸುಖಂ ಪತ್ಥಯನ್ತಿ ಯಾಚನ್ತೀತಿ ಪತ್ಥಯನ್ತಾ, ಸಾಧವೋ। ಪತ್ಥಧಾತು ಯಾಚನೇ ಅನ್ತೋ। ಯಕಾರಾಗಮೋ। ತಂ ಪನ ಸಾಧವೋತಿಪದೇ ವಿಸೇಸನಂ। **ಇಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಕಾಮಯಮಾನಂ। ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಟ್ಠಂ। ಇಸುಧಾತು ಇಚ್ಛಾ ಕನ್ತೀಸು ತಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಸ ಠಟ್ಠೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। **ಅತ್ಥ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾದಿಅತ್ಥಂ। ಅತ್ಥಿಯತಿ ಪತ್ಥಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ವಿಪಾಕಾನಿಸಂಸಫಲಂ। ಅತ್ಥಧಾತು ಯಾಚನಾಯಂ ಅ । ಅಥ ವಾ ಅಸತಿ ಭವತಿ ಫಲಭಾವೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಸಧಾತು ಭುವಿಮ್ಹಿ ಥ। ತಂ ಪನ ಪದದ್ವಯಂ ವಹನ್ತನ್ತಿಪದೇ ಕಮ್ಮಂ। **ವಹನ್ತ**ನ್ತಿ ಧಾರಕಂ। ವಹತಿ ಹರತೀತಿ ವಹನ್ತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ವಹಧಾತು ವಹನೇ ಪಾಪುಣನೇ ವಾ ಅನ್ತೋ। ಬುದ್ಧೋ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಹಿತಸುಖಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಧಾರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸುರನರಮಹಿತನ್ತಿ ದೇವೇಹಿ ಚ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಚ ಚತುಪಚ್ಚಯಾದೀಹಿ ಪೂಜಿತಂ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬಚನಂ। ಇಸ್ಸರಿಯಕೀಳಾದೀಹಿ ಸುರನ್ತಿ ದಿಬ್ಬನ್ತೀತಿ ಸುರಾ, ದೇವಾ। ಸುರಧಾತು ದಿತ್ತಿಯಂ। ಅಥ ವಾ ಸುರನ್ತಿ ಈಸನ್ತಿ ದೇವಿಸ್ಸರಿಯಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ವಿರೋಚನ್ತಿ ಚಾತಿ ಸುರಾ, ದೇವಾ। ಸುನ್ದರಾ ರಾ ವಾಚಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ವಾ ಸುರಾ, ದೇವಾ। ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಂ ನರನ್ತಿ ನೇನ್ತೀತಿ ನರಾ, ಮನುಸ್ಸಾ। ನರಧಾತು ನಯನೇ ಅ। ಸುರಾ ಚ ನರಾ ಚ ಸುರನರಾ। ತೇಹಿ ಮಹಿತಬ್ಬಾ ಪೂಜಿತಬ್ಬಾತಿ ಸುರನರಮಹಿತೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಮಹಧಾತು ಪೂಜಾಯಂ ತ। ತಂ ಸುರನರಮಹಿತಂ। **ನಿಬ್ಭಯ**ನ್ತಿ ಅಭಯಂ। ಭಿಯತೇ ಭಯಂ। ನತ್ಥಿ ಭಯಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ನಿಬ್ಭಯೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ನಿಬ್ಭಯಂ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಭಯಂ ಹದಯಚಲನಂ ಕಮ್ಪನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯನ್ತಿ ಪರಲೋಕಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಉತ್ತಮದಾನಾರಹಂ। ದಾತಬ್ಬಾತಿ ದಕ್ಖಿಣಾ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮವತ್ಥು। ದಾಧಾತು ದಾನೇಕ್ಖಿಣಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ದಕ್ಖನ್ತಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ ಏತಾಯ ಸತ್ತಾ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಾಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೀಹೀತಿ ದಕ್ಖಿಣಾ, ಪರಲೋಕಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬದಾನಂ। ದಕ್ಖಧಾತು ವಡ್ಢನೇಯು, ತಂ ಅರಹತೀತಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಅರಹತಿತದ್ಧಿತೇ ಣೇಯ್ಯೋ। ಅಥ ವಾ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಹಿತಂ ಅನುರೂಪಂ ಮಹಪ್ಫಲಕರಣತಾಯ ವಿಸೋಧೇತೀತಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ, ಬುದ್ಧೋ। ವಿಸೋಧೇತಿತದ್ಧಿತಾಯಂ। ಬುದ್ಧೋಯೇವ ಹಿ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಮಹಪ್ಫಲಕರಣವಸೇನ ಚ, ವಿಸೋಧನವಸೇನ ಚ, ದೇವಸಕ್ಕಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಚ, ಕೋಸಲರಾಜಾದೀಹಿ ಚ, ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕಸೇಟ್ಠಾದೀಹಿ ಚ ಪರಲೋಕಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ ಉತ್ತಮದಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ।

ಲೋಕಾನನ್ತಿ ಸತ್ತಲೋಕಾನಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಅತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ನನ್ದಿವಡ್ಢ**ನ್ತಿ ಪೀತಿಯಾ ವಡ್ಢಾಪೇನ್ತಂ। ನನ್ದಿಯತೇ ನನ್ದಿ। ಭಾವಸಾಧನೋಯಂ। ನನ್ದಧಾತು ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ ನನ್ದನೇ ವಾ ಇ। ಪೀತಿಯಾ ಅಧಿವಚನಮೇತಂ। ಸಾ ವಡ್ಢೇತಿ ಬುದ್ಧೇತೀತಿ ನನ್ದಿವಡ್ಢೋ, ಬುದ್ಧೋ। ನನ್ದಿಸದ್ದೂಪಪದವಡ್ಢಧಾತು ವಡ್ಢನೇ ಅ। ಬುದ್ಧೋ ಹಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾಸೀತಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಾದಿಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಚ ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪೀತಿಂ ವಡ್ಢೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನೇ ಧಮ್ಮಸವನೇ ಚ ತಿತ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾನಂ ನನ್ದಿವಡ್ಢನ್ತಿ ಥೋಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಪದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಪಕತಿಯಾಏವ ಹಿ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನೇ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಸಮುದ್ದರಾಜದಸ್ಸನೇ ಅತಿತ್ತೋ ಲೋಕೋತಿ। ಕಥಂ ಪನ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧದಸ್ಸನೇ ಅತಿತ್ತೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪನ ಬಾತ್ತಿಂಸಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾದೀಹಿ ಸೀಲಾದಿಅಸಾಧಾರಣಗುಣೇಹಿ ಚ ಅಧಿಕ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಅತಿವಿರೋಚಮಾನತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ ತಾವತಿಂಸೇ -

"ನ ಕೋಚಿ ದೇವೋ ವಣ್ಣೇನ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಅತಿರೋಚತಿ।
ಸಬ್ಬೇ ದೇವೇ ಅಧಿಗ್ಗಯ್ಹ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋವ ವಿರೋಚತೀ"ತಿ॥

ದಸಬಲನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾರಿಯಸಾವಕೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣೇನ ದಸಕಾಯಬಲೇನ ಚ ದಸಞಾಣಬಲೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಂ। ತಞ್ಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ವಿರುದ್ಧೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಬಲನ್ತಿ ನ ಕಮ್ಪೇನ್ತೀತಿ ಬಲನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಬಲನ್ತಿ ಜೀವಿತಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಬಲಂ, ಕಾಯಬಲಂ। ಬಲಧಾತು ಪಾಣೇ ಅ। ಬಲನ್ತಿ ಭಾರಂ ವಹಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣನ್ತೀತಿ ವಾ ಬಲಂ, ಬಲನ್ತಿ ಜಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮನ್ತಿ ಬಲಂ, ಞಾಣ ಬಲಂ। ದಸಬಲಞ್ಚ ದಸಬಲಞ್ಚ ದಸಬಲಾನಿ ಏಕಸೇಸನಯೇನ। ತಾನಿ ಯಸ್ಸ ಸೋತಿ ದಸಬಲೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಇಧ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞವಸೇನ ವುತ್ತೋಪಿ ವಿಸೇಸಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾ ಭಗವತೋ ದಸಕಾಯಬಲಾನಿ ಚ, ದಸಞಾಣಬಲಾನಿ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ತೇಸಂ ಪನ ಸರೂ ಪತ್ಥಂ ನಯನಸುಭಗಕಾಯಙ್ಗನ್ತ್ಯಾದಿ ಗಾಥಾವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ।

ಅಸಮನ್ತಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಸದಿಸಂ। ನತ್ಥಿ ಸಮೋ ಸದಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಅಸಮೋ, ಬುದ್ಧೋ। ತಂ ಅಸಮಂ। **ತ**ನ್ತಿ ತಾದಿಸಂ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಬುದ್ಧಂ। **ನಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನಿರನ್ತರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಮಸ್ಸನೂ**ತಿ ಅಭಿವನ್ದನ್ತೂತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಲೋಕೇ ತಿಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ವಾ, ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿಘೋಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋಇತಿ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಥುತಿಸದ್ದೋ ವಾ, ಅತಿದುಲಭತರೋ ಅತಿವಿಯ ದುಲ್ಲಭತಮೋ, ಬುದ್ಧಭಾವೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಾವೋ, ಕಾ ಕಥಾ ಕಿಂವತ್ತಬ್ಬೋ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋಬುದ್ಧೋತಿ ಘೋಸಸ್ಸ ಅತಿದುಲ್ಲಭತರತ್ತಾ, ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ ವಿವಿಧಹಿತಸುಖಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸಙ್ಖಾತಂ ಹಿತಸುಖಂ ಪತ್ಥಯನ್ತಾ ಯಾಚನ್ತಾ, ಸಾಧವೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಇಟ್ಠಂ ಕಾಮಯಮಾನಂ, ಅತ್ಥಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾದಿಅತ್ಥಂ, ವಹನ್ತಂ ಧಾರಕಂ, ಸುರನರಮಹಿತಂ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೂಜಿತಂ,

ನಿಬ್ಭಯಂ ಅಭಯಂ ಅಸನ್ತಾಸಂ ವಾ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಂ ಪರಲೋಕಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಉತ್ತಮದಾನಾರಹಂ, ಲೋಕಾನಂ ಸತ್ತಲೋಕಾನಂ ನನ್ದಿವಡ್ಢಂ ಪೀತಿಯಾ ವಡ್ಢಾಪನೇನ್ತಂ। ದಸಬಲಂ ಅಸಾಧಾರಣೇನ ದಸಕಾಯಞಾಣಬಲೇನ ಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಅಸಮಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಅಸದಿಸಂ ತಂ ತಾದಿಸಂ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಬುದ್ಧಂ ನಿಚ್ಚಂ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನಿರನ್ತರಂ, ನಮಸ್ಸನ್ತು ಅಭಿವನ್ದನ್ತೂತಿ।

ಛಬ್ಬೀಸತಿಮವನ್ದನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೭. ಪುಞ್ಞೇನೇತೇನ ಸೋಹಂ ನಿಪುಣಮತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚ ತಿತ್ತೋ,
ದಕ್ಖೋ ದಿಟ್ಠುಜ್ಜುಪಞ್ಞೋ ಅವಿಕಲವೀರಿಯೋ ಭೋಗವಾ ಸಂವಿಭಾಗೀ।
ತಿಕ್ಖೋ ಸೂರೋ ಧಿತತ್ತೋ ಸಪರಹಿತಧರೋ ದೀಘಜೀವೀ ಅರೋಗೋ,
ಧಞ್ಞೋ ವಣ್ಣೋ ಯಸಸ್ಸೀ ಅತಿಬಲವಧರೋ ಕಿತ್ತಿಮಾ ಖನ್ತುಪೇತೋ॥

೧೮. ಸದ್ಧೋ ದಾತಙ್ಗುಪೇತೋ ಪರಮಸಿರಿಧರೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ವಿರತ್ತೋ,
ಲಜ್ಜೀ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಅಭಿರತಕುಸಲೋ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿರಕ್ಖೋ।
ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅಪ್ಪಕೋಧೋ ಅತಿವುಜುಹದಯೋ ಇದ್ಧಿಮಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ,
ಪಾಸಂಸೋ ಪೇಮವಾಚೋ ಸುಜನಗುಣವಿದೂ ಮಾಮಕೋ ಸೋ ಭವೇಯ್ಯಂ॥

೧೭. ಏವಂ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಘೋಸೋತ್ಯಾದಿಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧವನ್ದನೇ ಉಯ್ಯೋಜನಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸುಗತನ್ತ್ಯಾದೀಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಣಿಧಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ಆಹ **ಪುಞ್ಞೇನೇತೇನ ಸೋಹ**ನ್ತ್ಯಾದಿ ಗಾಥಾದ್ವಯಂ। ಅಯಂ ಪನ ಗಾಥಾದ್ವಯಮ್ಪಿ ಸದ್ಧರಾಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ ಸೋಅಹಂ ಏತೇನ ಪುಞ್ಞೇನ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ನಿಪುಣಮತಿ ಚ ಸತೋ ಚ…ಪೇ॰… ಖನ್ತುಪೇತೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸೋಹ**ನ್ತಿ ಸೋ ಅಹಂ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಮಕ್ಕಾರೋ ಸೋಅಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತೇನ ಪುಞ್ಞೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಬುದ್ಧವನ್ದನಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಕಂ ಪವತಿ ಸೋಧೇತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ। ಪುಧಾತು ಸೋಧನೇ ಣ್ಯ। ಪುಞ್ಞನ್ತಿ ಚ ಇಧ ಪನ ಬುದ್ಧಪಣಾಮಕ್ರಿಯಾಭಿನಿಪ್ಫಾದಿಕಾ ಕುಸಲಚೇತನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾ ಚ ವನ್ದನೇಯ್ಯವನ್ದಕಾನಂ ಖೇತ್ತಜ್ಝಾಸಯಸಮ್ಪದಾಹಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮ ವೇದನೀಯಭೂತಾ ಯಥಾಲದ್ಧಸಮ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಬಲಪ್ಪದಾನವಸೇನ ತನ್ನಿಬ್ಬತ್ತಿತವಿಪಾಕಸನ್ತತಿಯಾ ಅನ್ತರಾಯಕರಾನಿ ಉಪಪೀಳಕಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮಾನಿ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ತನ್ನಿದಾನಾನಂ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಸಿದ್ಧಿವಿಬನ್ಧಕಾನಂ ರೋಗಾದಿಅನ್ತರಾಯಾನಮಪ್ಪವತ್ತಿಂಸಾಧೇತಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚಸದ್ದೋ ಅಟ್ಠಾನಯೋಗೋ। ಸೋ ಚ ನಿಪುಣಮತಿತ್ಯಾದೀಸು ಪದೇಸು ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। **ಸಮ್ಪರಾಯೇ**ತಿ ಪರಲೋಕೇ। ಸೋ ಹಿ ಸಮ್ಪರಾಯಿತಬ್ಬಾ ಉಪಗಮಿತಬ್ಬಾ ಏತ್ಥ ಸತ್ತೇಹೀತಿ ಚ, ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಸೇನ ಸತ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಪರಾಯಿತಬ್ಬಾ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬಾತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ ಚ ಸಮ್ಪರಾಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಂಪರಿಪುಬ್ಬ ಅಯಧಾತು ಹಿ ಗತಿಯಂ ಣ। ಅಥ ವಾ ಕಮ್ಮವಸೇನ ಅಭಿಮುಖೋ ಸಮ್ಪರೇತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಮ್ಪರಾಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಂಪುಬ್ಬಪರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ್ಯ। ಇತಿ ಖೋ ಆನನ್ದ ಕುಸಲಾನಿ ಸೀಲಾನಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅಗ್ಗಾಯ ಪರೇನ್ತೀತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಹಿ ಚುರಾದಿ ಗಣವಸೇನ ಪರಸದ್ದಂ ಗತಿಯಮಿಚ್ಛನ್ತಿ ಸದ್ದವಿದೂ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಪರಾಯೇ।

ನಿಪುಣಮತೀತಿ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಪಞ್ಞವಾ ಚ। ಸಣ್ಹಸುಖುಮಂ ಅತ್ಥನ್ತರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಸಮತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ನಿಪುಣಸದ್ದೋ ಸಣ್ಹಸುಖುಮವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಹಿತಾಹಿತಂ ಮನತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಮತಿ, ಪಞ್ಞಾ। ಮನಧಾತು ಞಾಣೇತಿ। ನಿಪುಣಾ ಸಣ್ಹಾ ಮತಿ ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸ ಮೇತಿ ನಿಪುಣಮತಿ। **ಸತೋ**ತಿ ಸತಿಮಾ ಚ। ಸರತೀತಿ ಸತಿ, ಸರಧಾತು ಚಿನ್ತಾಯನ್ತಿ। ಸಾ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಸತೋ। **ತಿತ್ತೋ**ತಿ ತಪ್ಪನೋ ಚ। ಯಥಾಲದ್ಧವತ್ಥುನಾ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಿಸನಂ

ತಪ್ಪನಂ ತಿತ್ತೋ। ತಿಸಧಾತು ತಪ್ಪನೇ ತಪಚ್ಚಯೋ। ಸಕಾರಸ್ಸ ತೋಆದೇಸೋ। ಯಥಾಲಾಭ ಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಬಲಸನ್ತೋಸೋ, ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪಸನ್ತೋ ಸೋ ಚಾತಿ ತಿವಿಧೇನ ಸನ್ತೋಸೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ದಕ್ಖೋತಿ ತಂ ತಂ ಕಿಚ್ಚೇ ಛೇಕೋ ಚ ಕುಸಲೋ ಚ ವಾ। ಸೋ ಹಿ ಕುಸಲಕಮ್ಮೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚೇ ಅದನ್ಧತಾಯ ಸೀಘಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದಕ್ಖೋ। ದಕ್ಖಧಾತು ಸೀಘತ್ಥೇ ಅ। **ದಿಟ್ಠುಜ್ಜುಪಞ್ಞೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಉಜುಪಞ್ಞೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಉಜು ದಿಟ್ಠಿಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ದಿಟ್ಠಿಜ್ಜು ಪಞ್ಞೋತಿ ಪಾಠೋ। ದಿಟ್ಠಿಉಜುಪಞ್ಞೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ, ಸೋಯೇ ವತ್ಥೋ । ಉಜೂತಿ ಅಕುಟಿಲಭಾವೇನ ಭವತೀತಿ ಉಜು, ಅಜ್ಜವೋ। ಉಜುಧಾತು ಅಜ್ಜವೇ ಕ್ವಿ। ಅಥ ವಾ ಅರತಿ ಅಕುಟಿಲಭಾವೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಉಜು, ಅವಙ್ಕೋ। ಅರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಜುಪಚ್ಚಯೋ। ಅರಿಸ್ಸ ಉಆದೇಸೋ। ಸಮ್ಮಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ ದಿಟ್ಠಿ, ಮತಿ। ದಿಸಧಾತು ಪಸ್ಸನೇ ತಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಸ ರಟ್ಠಾದೇಸೋ। ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ ಚ ಈ ಚ। ಉಜು ಅಜ್ಜವಾ ದಿಟ್ಠಿ ಮತಿ ದಿಟ್ಠುಜು ವಿಸೇಸನಪರನಿಪಾತವಸೇನ। ಪಕಾರೇನ ಜಾನಾತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಅವಬುಜ್ಝತೀತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಪಪುಬ್ಬಞಾಧಾತು ಅವಬೋಧನೇ ಅ। ಉಜುದಿಟ್ಠಿ ಚ ಉಜುಪಞ್ಞಾ ಚ ಯಸ್ಸ ಮೇತಿ ದಿಟ್ಠುಜ್ಜುಪಞ್ಞೋ, ಪುಗ್ಗಲೋ। **ಅವಿಕಲವೀರಿಯೋ**ತಿ ಅನೂನವೀರಿಯೋ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀರಿಯೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಹೀನಂ ಕರೋತೀತಿ ವಿಕಲೋ। ವಿಪುಬ್ಬಕರಧಾತು ಕರಣೇ ಅ। ರಸ್ಸಲೋ। ವೀರಾನಂ ಕಮ್ಮಂ ವೀರಿಯಂ। ಅವಿಕಲಂ ಅನೂನಂ ವೀರಿಯಂ ಅಸ್ಸಮೇತಿ ಅವಿಕಲವೀರಿಯೋ। ನ ಸಕ್ಕಾ ಕುಸೀತೇನೇವ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ಲದ್ಧುಂ, ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ। ತಸ್ಮಾ ಅವಿಕಲವೀರಿಯೋತಿ ಪತ್ಥೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಭೋಗವಾತಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಭೋಗೋ, ಸಮ್ಪತ್ತಿ। ಭುಜಧಾತು ಪಾಲನಬ್ಯವಹರಣೇಸು ಣ। ಭೋಗೋ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಭೋಗವಾ। **ಸಂವಿಭಾಗೀ**ತಿ ಸಂವಿಭಜನಸೀಲೋ ಚ ಸಂವಿಭಜನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ವಾ, ಸಂವಿಭಜತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ಸಂವಿಭಾಗೀ। ಸಂವಿಭಜನಸೀಲೋತಿ ವಾ ಸಂವಿಭಾಗೀ, ಸಂವಿಭಜಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಸಂವಿಭಾಗೀ। ಸಂವಿಭಾಗೇ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಸಂವಿಭಾಗೀ। ಅಯಂ ತಸ್ಸೀಲತ್ಥೋ। ಸಂವಿಭಜತಿ ಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಸಂವಿಭಜನಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ। ಸಂವಿಭಜಿತುಂ ಧಮ್ಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಾ, ಸಂವಿಭಜನೇ ಧಮ್ಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಸಂವಿಭಾಗೀ। ಅಯಂ ತದ್ಧಮ್ಮತ್ಥೋ। ಸಂವಿಭಜನಂ ಸಾಧುಕಾರೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ। ಸಾಧುಕಾರಿನಾ ಸಂವಿಭಜತೀತಿ ವಾ, ಸಂವಿಭಜಿತುಂ ಸಾಧುಕಾರೀತಿ ವಾ, ಸಂವಿಭಜನೇ ಸಾಧುಕಾರೀತಿ ವಾ ಸಂವಿಭಾಗೀ। ಅಯಂ ತಸ್ಸಾ ಧುಕಾರತ್ಥೋ। ಸಂವಿಪುಬ್ಬ ಭಜಧಾತು ವಿಭಾಗೇ ಣ। ಜಸ್ಸ ಗೋ। ಅಥ ವಾ ಸಂವಿಭಜನಂ ಸಂವಿಭಾಗೋ। ಸೋ ಮೇ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಂವಿಭಾಗೀ । ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಈ। ಪರೇಸಂ ಯಾಚಕಾನಂ ಅನ್ನಾದಿದಾನವತ್ಥುಂ ನಿಚ್ಚಂ ಪರಿಚ್ಚಜನಕಾರೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತಿಕ್ಖೋತಿ ತಿಕ್ಖಪ್ಪಞ್ಞವಾ ಚ ನಿಸಾನಪಞ್ಞವಾ ವಾ। ತಿಜನಂ ನಿಸನಂ ತಿಕ್ಖಾ, ಪಞ್ಞಾ। ತಿಜಧಾತು ನಿಸಾನೇ ಖ। ಜಸ್ಸ ಕೋ। ತಿಕ್ಖಾ ಪಞ್ಞಾ ಮೇ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ತಿಕ್ಖೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಣೋ। ತಿಕ್ಖ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಸಬ್ಬ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಮೂಲಕಾರಣತ್ತಾ ಚ ತಿಕ್ಖೋತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಮಿಲಿನ್ದಪಞ್ಹೇ** -

> "ಪಞ್ಞಾ ಪಸಟ್ಠಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಕತಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಾ।
> ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮತಿಂ ಹನ್ತ್ವಾ, ಸನ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ॥

ಸೂರೋತಿ ಚತೂಸು ಪರಿಸಾಸು ಅಟ್ಠಸು ಪರಿಸಾಸು ಚ ವೀರೋ ಚ। ಸತ್ತಿವನ್ತೋ ನಿಬ್ಭಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೂರಯತೇ ವಿರಯತೇ ಸೂರೋ। ಭಾವಸಾಧನೋಯಂ। ಸೂರಧಾತು ವಿಕ್ಕನ್ತಿಯಂ ವೀರೇ ವಾ ಅ। ಅಥ ವಾ ಅಭಿರುಅಛಮ್ಭಿಅನುತ್ರಾಸಭಾವೇನ ಸೂರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸೂರೋ। ಸೂರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಸೀಹೋ ವಿಯ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಸೂರವೀರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾಸನಿ ಕೇಹಿ ಪನ ಸದ್ಧಮ್ಮವಿದೂಹಿ ಸೂರಸದ್ದಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಚನಂ ನ ದಸ್ಸಿತಂ। ಕೇವಲಂ ಪನ ಸೂರೋತಿ ವಿಸಿಟ್ಠಸೂರೋತಿ ಅತ್ಥವಿವರಣಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಧಿತತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಧಿತ ಅತ್ತೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಧಿತೋತಿ ಸಮಾಧಿ। ಅತ್ತನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ।

ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಾತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಧಿತೋ, ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಧಾರೇತೀತಿ ವಾ ಧಿತೋ, ಸಮಾಧಿ। ಧಾಧಾತು ಧಾರಣೇ ತ। ಆರಮ್ಮಣಂ ಅರತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ತಂ, ಚಿತ್ತಂ। ಅರಧಾತು ಗತಿಯಂ ತ। ರಸ್ಸ ತೋ। ಧಿತೋ ಸಮಾಧಿ ಅತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಸ್ಸ ಮೇತಿ ಧಿತತ್ತೋ।

ಸಪರಹಿತಚರೋತಿ ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತಚರೋ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಹಿತಂ ಅತ್ಥಂ ಪಯೋಜನಂ ಚರತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜತೀತಿ ಸಪರಹಿತಚರೋ । ಸಪರಹಿತಸದ್ದೂಪಪದ ಚರಧಾತು ಚರಣೇ ಅ। **ದೀಘಜೀವೀ**ತಿ ದೀಘಾಯುಕೋ ಚ। ದೀಘೇನ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಾ। ದೀಘೋ ಜೀವೋ ಜೀವಿತಂ ಅಸ್ಸ ಮೇತಿ ದೀಘಜೀವಿ। ಆಯುಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ದೀಘಜೀವಿತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅರೋಗೋ**ತಿ ರೋಗವಿರಹೋ ಚ ಆರೋಗ್ಯಂ ವಾ। ರುಜ್ಜತಿ ಭಞ್ಜತಿ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನೀತಿ ರೋಗೋ, ಬ್ಯಾಧಿ। ರುಜಧಾತು ಭಙ್ಗೇ ಣ। ಅಥ ವಾ ರುಜ್ಜತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ರೋಗೋ। ರುಜಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ಣ। ನತ್ಥಿ ರೋಗೋ ತಸ್ಸ ಮೇತಿ ಅರೋಗೋ, ಛನ್ನವುತಿರೋಗಾನಂ ಅಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಞ್ಞೋ**ತಿ ಸಿರೀಪುಞ್ಞಪಞ್ಞಾಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಧಞ್ಞಸದ್ದೋ ಹಿ ಸಿರೀಪುಞ್ಞಪಞ್ಞಾಲಕ್ಖಣವಾಚಕೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕೇ** "ಧಞ್ಞಂ ಮಙ್ಗಲ ಸಮ್ಮತ"ನ್ತಿ ಚ। **ತೇಮಿಯಜಾತಕೇ** "ಧಞ್ಞಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯೀ"ತಿ ಚ। ಇದಂ ಪನ ನಿಬ್ಬಚನಂ। ಧನನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜನಂ ಧಞ್ಞಂ, ಸಿರೀಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣಾನಂ ಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧನಧಾತು ಸಮ್ಪನ್ನೇ। ಧಾತೂನಂ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ ಣ್ಯಪಚ್ಚಯೋ। ಣಕಾರಾನುಬನ್ಧೇ ಲೋಪೇ ಕತೇ ಯಪಚ್ಚಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಕಾರಸ್ಸ ಞಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಧಞ್ಞನ್ತಿ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ಧನಂ ಸಿರೀಪಞ್ಞಾ ಪುಞ್ಞಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪದಂ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಧಞ್ಞೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಣ್ಯೋ।

ವಣ್ಣೋತಿ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಏತ್ಥ ಚ ವಣ್ಣೋ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ ಸರೀರವಣ್ಣಗುಣವಣ್ಣವಸೇನ। ತತ್ಥ ಸರೀರ ವಣ್ಣೋ ನಾಮ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕರೂಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ। ಗುಣ ವಣ್ಣೋ ನಾಮ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿಗುಣೇನ ಚ ಧುತಙ್ಗಾದಿಪಟಿಪದಾಗುಣೇನ ಚ ಸಮ್ಪನ್ನತಾ। ಇದಂ ಪನ ನಿಬ್ಬಚನಂ। ವಣ್ಣೇತಿ ವಿಕಾರಮಾಪನ್ನಾನಂ ಹದಯಙ್ಗತಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ವಣ್ಣೋ, ಸರೀರರೂಪಂ। ವಣ್ಣೇತಿ ಅತ್ತನೋ ದಬ್ಬಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ವಣ್ಣೋ, ಗುಣೋ। ವಣ್ಣಧಾತು ಪಕಾಸನೇ ಅ। ಇಧ ಪನ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ವಣ್ಣಂ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ವಣ್ಣೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಅ। **ಯಸಸ್ಸೀ**ತಿ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕಿತ್ತಿವನ್ತೋ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ ಯಸೋ ಪರಿವಾರಕಿತ್ತಿಯಸವಸೇನ। ತತ್ಥ ಯಜಿಯತಿ ಪೂಜಿಯತಿ ಏತೇನ ಪರಿವಾರೇನಾತಿ ಯಸೋ, ಪರಿವಾರೋ। ಯಜಧಾತು ಪೂಜಾಯಂ ಅ। ಜಸ್ಸ ಸೋ। ಅಥ ವಾ ಯಾತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪರಿವಾರನ್ತಿ ಯಸೋ, ಪರಿವಾರೋ। ಯಾಧಾತು ಗತಿಯಂ ಸೋಪಚ್ಚಯೋ। ಯಜಿಯತಿ ಪೂಜಿಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಯಸೋ, ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ। ಯಜಧಾತು ದೇವಪೂಜಾಸಙ್ಗಹಕರಣದಾನಧಮ್ಮೇಸು ಅ। ಜಸ್ಸ ಸೋ। ಅಥ ವಾ ಯಾತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪಾಪುಣಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬ್ಯಾಪನನ್ತಿ ಯಸೋ, ಕಿತ್ತಿಘೋಸೋ ಥುತಿಸದ್ದೋ ವಾ। ಯಾಧಾತು ಗತಿಯಂ ಸೋಪಚ್ಚಯೋ। ಯಸೋ ಚ ಯಸೋ ಚ ಯಸೋ ಏಕಸೇಸನಯೇನ। ಸೋ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಯಸಸ್ಸೀ, ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಸೀಪಚ್ಚಯೋ।

ಅತಿಬಲವಧರೋತಿ ಅತಿಬಲವನ್ತಧಾರಕೋ ಚ ಅತಿವಿಯ ಕಾಯಬಲಞಾಣಬಲವನ್ತಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಅತಿಬಲವಧರೋ। ಅಜಾತಸತ್ತುರಾಜಾದಯೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚಹತ್ಥಿ ದಸಹತ್ಥಿಬಲಸ್ಸ ಧಾರಣಸಮತ್ಥೋ ಚ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಾದಯೋ ವಿಯ ಞಾಣಬಲಸ್ಸ ಧಾರಣಸಮತ್ಥೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿತ್ತಿಮಾ**ತಿ ಕಿತ್ತಿಘೋಸವನ್ತೋ ಚ। ಕಿತ್ತಿಯತೇ ಕಥಿಯತೇ ಗುಣನ್ತಿ ಕಿತ್ತಿ, ಥುತಿಘೋಸೋ। ಕಿತ್ತಧಾತು ಸದ್ದೇ ಇ। ಕಿತ್ತಿಘೋಸೋ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಕಿತ್ತಿಮಾ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಮನ್ತುಪಚ್ಚಯೋ। **ಖನ್ತುಪೇತೋ**ತಿ ಖನ್ತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ। ಖಮನಂ ಸಹನಂ ಖನ್ತಿ। ಖಮುಧಾತು ಸಹನೇ ತಪಚ್ಚಯೋ। ತಸ್ಸನ್ತಿ ತಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಖನ್ತುಪೇತೋ। ಖನ್ತಿವಾದತಾಪಸೋ ವಿಯ ಖನ್ತುಪೇತೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಖನ್ತಿಯಾ ಹಿ ದುಕ್ಕರತ್ತಾ ಸಬ್ಬಕುಸಲ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಧಾನತ್ತಾ ಸೇಟ್ಠತಪತ್ತಾ ಚ ಖನ್ತುಪೇತೋತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ "ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ ತಪೋ ತಿತಿಕ್ಖಾ"ತಿ ಚ। "ಖನ್ತ್ಯಾ ಭಿಯ್ಯೋ ನ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ಚ। "ಖನ್ತೀಬಲಂ ಬಲಾನೀಕ"ನ್ತಿ ಚ।

"ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾನಂ , ಖನ್ತಿಪ್ಪಧಾನಕಾರಣಂ।
ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಖನ್ತ್ಯಾಯತ್ತಾವ ವಡ್ಢರೇ"ತಿ ಚ॥

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಸೋಹಂ ಸೋ ಅಹಂ, ಏತೇನ ಪುಞ್ಞೇನ ಇಮಿನಾ ಬುದ್ಧವನ್ದನಪುಞ್ಞಕಮ್ಮೇನ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಪರಲೋಕೇ, ನಿಪುಣಮತಿ ಚ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಪಞ್ಞವಾ ಚ, ಸತೋ ಸತಿಮಾ ಚ ತಿತ್ತೋ ತಪ್ಪನೋ ಯಥಾಲದ್ಧವತ್ಥುನಾ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಚ, ದಕ್ಖೋ ತಂತಂಕಿಚ್ಚೇ ಛೇಕೋ ಚ, ದಿಟ್ಠುಜ್ಜುಪಞ್ಞೋ ಉಜುದಿಟ್ಠಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಅವೀಕಲವೀರಿಯೋ ಅನೂನವೀರಿಯೋ ಚ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀರಿಯೋ ವಾ, ಭೋಗವಾಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಸಂವಿಭಾಗೀ ಸಂವಿಭಜನಸೀಲೋ ಚ ತಿಕ್ಖೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞವಾ ಚ, ಸೂರೋತಿ ಸತ್ತಿವನ್ತೋ ನಿಬ್ಭಯೋ ಚ, ಧಿತತ್ತೋ ಸಮಾಹಿತ ಚಿತ್ತೋ ಚ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ವಾ, ಸಪರಹಿತಚರೋ ಅತ್ತಹಿತ ಪರಹಿತಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಚ ದೀಘಜೀವೀ ದೀಘಾಯುಕೋ ಚ ಅರೋಗೋ ರೋಗವಿರಹೋ ಚ ಧಞ್ಞೋ ಸಿರೀಪುಞ್ಞಪಞ್ಞಾಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ವಣ್ಣೋ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಯಸಸ್ಸೀ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಅತಿಬಲವಧರೋ ಅತಿಬಲವನ್ತಧಾರಕೋ ಚ ಕಿತ್ತಿಮಾ ಕಿತ್ತಿ ಘೋಸವನ್ತೋ ಚ ಖನ್ತುಪೇತೋ ಖನ್ತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ।

ಸತ್ತವೀಸತಿಮಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೮. ಏವಂ ಪುಞ್ಞೇನೇತೇನತ್ಯಾದಿಗಾಥಾಯ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಪಣಿಧಿಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ **ಸದ್ಧೋ ದಾತಞ್ಞುಪೇತೋ** ತ್ಯಾದಿಗಾಥಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸದ್ಧೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಾದಿ ಸದ್ದಹನಲಕ್ಖಣಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಸದ್ದಹನಂ ಸದ್ಧಾ, ಸದ್ದಹತೀತಿ ವಾ ಸದ್ಧಾ। ಸದ್ದಹನ್ತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾ ಏತಾಯಾತಿ ಸದ್ಧಾ। ಸಂಪುಬ್ಬಧಾಧಾತು ಧಾರಣೇ ತ। ಸಾ ಪನ ಕಮ್ಮಾದೀಸು ಸದ್ದಹನಲಕ್ಖಣಾ। ಓಕಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಾ ವಾ। ಪಸಾದರಸಾ। ಉದಕಪ್ಪಸಾದಕಮಣಿ ವಿಯ। ಪಕ್ಖನ್ದನರಸಾ ವಾ। ಓಘುತ್ತರಣೋ ವಿಯ । ಅಕಾಲುಸ್ಸಿಯಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ಅಧಿಮುತ್ತಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ ವಾ, ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುಪದಟ್ಠಾನಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಪದಟ್ಠಾನಾ ವಾ। ಸಾ ಹತ್ಥವಿತ್ತಬೀಜಾನಿ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಸಾ ಸದ್ಧಾ "ಸದ್ಧಾಹತ್ಥೋ ಮಹಾನಾಗೋ"ತಿ ಚ। "ಸದ್ಧೀಧ ವಿತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಚ। "ಸದ್ಧಾಬೀಜಂ ತಪೋ ವುಟ್ಠೀ"ತಿ ಚ "ಸದ್ಧಾಯ ತರತಿ ಓಘ"ನ್ತಿ ಚ "ಸದ್ಧಾ ಬನ್ಧತಿ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ, ಸದ್ಧಾ ದುತಿಯಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿ ಚ, "ಸದ್ಧೇಸಿಕೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅರಿಯಸಾವಕೋ"ತಿ ಚ, "ಸದ್ಧಾಧನ"ನ್ತಿ ಚ।

"ಯೇಸಂ ಅತ್ಥಿ ಸದ್ಧಾ ಬುದ್ಧೇ, ಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಙ್ಘರತನೇ।
ತೇ ಮಂ ಅತಿವಿರೋಚನ್ತಿ, ಆಯುನಾ ಯಸಸಾ ಸಿರಿಯಾ"ತಿ॥

ಚ। "ಸದ್ಧಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ದಾನಂ ದೇತಿ, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಝಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಮಗ್ಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀ"ತಿ ಚ। "ದುಲ್ಲಭಾ ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪತ್ತೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಸದ್ಧೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತಿ।

ಸಾ ಚ ಪನ ಚತುಬ್ಬಿಧಾ ಹೋತಿ ಆಗಮಸದ್ಧಾ, ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಾ, ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ, ಪಸಾದಸದ್ಧಾ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಆಗತತ್ತಾ ಆಗಮಸದ್ಧಾ ನಾಮ। ಅರಿಯಸಾವಕಾನಂ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೇನ ಅಧಿಗತತ್ತಾ ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಾ ನಾಮ। ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ವುತ್ತೇ ಅಚಲಭಾವೇನ ಓಕಪ್ಪನಂ ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ ನಾಮ। ಬುದ್ಧಾದೀಸು ಪಸಾದುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತಾ ಪಸಾದಸದ್ಧಾ ನಾಮ। ಇಧ ಪನ ಪಣಿಧಾನಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸದ್ಧಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸದ್ಧಾ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಸದ್ಧೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಣ।

ದಾತಙ್ಗುಪೇತೋತಿ ದಾತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾಯ ಕಾರಣಭೂತಾಯ ಧನಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ। ದಾತಬ್ಬವತ್ಥು ಚ, ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಪುಗ್ಗಲೋ ಚ, ಸದ್ಧಾ ಚಾತಿ ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ ವಾ। ದಿಯತೇ ದಾತಂ। ಭಾವಸಾಧನೋಯಂ। ದಾಧಾತು ದಾನೇ ಅ। ಅಙ್ಗೀಯತಿ ಞಾಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅಙ್ಗೋ, ಧನಸಮ್ಪತ್ತಿ। ದಾತಸ್ಸ ಅಙ್ಗೋ ದಾತಙ್ಗೋ, ತೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ದಾತಙ್ಗುಪೇತೋ, ಅಥ ವಾ ದಿಯತೀತಿ ದಾತಂ, ದಾನವತ್ಥು। ದಾತಸ್ಸ ಅಙ್ಗೋ ದಾತಙ್ಗೋ, ತೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ದಾತಙ್ಗುಪೇತೋ, ದಾತಬ್ಬವತ್ಥು ಚ, ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚ, ಸದ್ಧಾ ಚಾತಿ ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಇತಿವುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸದ್ಧಾ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮುಖೀಭೂತಕಾಲೇಯೇವ ಹಿ ದಾನಂ ಸಮ್ಭವತೀ"ತಿ।

ಪರಮಸಿರಿಧರೋತಿ ಉತ್ತಮಸಿರೀಧಾರಕೋ ಚ। ಉತ್ತಮಸಿರಿಂ ಧಾರಣಸಮತ್ಥೋ ಚ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಿರೀತಿ ಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಸರೀರಸೋಭಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಕತಪುಞ್ಞೇಹಿ ಸೇವಿಯತೀತಿ ಸಿರೀ, ಕತಪುಞ್ಞೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತಿ ನಿಸ್ಸಯತೀತಿ ವಾ ಸಿರೀ, ಪಞ್ಞಾಪುಞ್ಞಸರೀರಸೋಭಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ ಇರೋ ಈ ಚ। ಪರಮಾ ಉತ್ತಮಾ ಸಿರೀ ಪರಮಸಿರೀ, ತಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಪರಮಸಿರೀಧರೋ, ಪರಮಸಿರಿಯಾ ಧಾರಣಸಮತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತೇ ಅತ್ತಭಾವೇ। ಏತ್ಥ ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ। ಸೋ ಹಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋತಿ ದಿಟ್ಠೋ, ಅತ್ತಭಾವೋ। ದಿಟ್ಠೋ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಭಾವೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ। **ವಿರತ್ತೋ**ತಿ ಕಾಮಗುಣೇಸು ವಿಗತರತ್ತೋ ಚ, ರಜ್ಜನಂ ರತ್ತೋ। ರನ್ಜಧಾತು ರಾಗೇ। ವಿಗತೋ ರತ್ತೋ ಅಸ್ಸ ಮೇತಿ ವಿರತ್ತೋ। **ಲಜ್ಜೀ**ತಿ ಪಾಪಹಿರಿವನ್ತೋ ಚ, ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಲಕ್ಖಣಾಯ ಲಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ವಾ। ಅಥ ವಾ ಲಜ್ಜೀತಿ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಲಜ್ಜೀಸದ್ದೇನ ಹಿ ಲಕ್ಖಣಾಹಾರನಯೇನ ಓತ್ತಪ್ಪಮ್ಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ, ಕುಸಲ ಲಕ್ಖಣಸಭಾವೇನ ಸಮಾನತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ನೇತ್ತಿಪಾಳಿಯಂ** –

"ವುತ್ತಮ್ಹಿ ಏಕಧಮ್ಮೇ, ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣಾ ಕೇಚಿ।
ವುತ್ತಾ ಭವನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇ, ಸೋಹಾರೋ ಲಕ್ಖಣೋ ನಾಮಾ"ತಿ॥

ಲಜ್ಜತೀತಿ ಲಜ್ಜಾ, ಹಿರಿ। ಲಜ್ಜಧಾತು ಹಿರಿಯಂ। ಲಜ್ಜಾ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಲಜ್ಜಾ, ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿತೋ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ**ತಿ ಸುನ್ದರಮಿತ್ತ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಕಲ್ಯಾಣಸದ್ದೋ ಹಿ ಸುನ್ದರವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನ ಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಕಲ್ಯಂ ಹಿತಂ ಅಣಯತಿ ಪಾಪಯತೀತಿ ಕಲ್ಯಾಣೋ, ಸುಮಿತ್ತೋ। ಕಲ್ಯಸದ್ದೂಪಪದಅಣಧಾತು ಗತಿಯಂ ಣ। ಮಿಜ್ಜತಿ ಸಿನೇಹತೀತಿ ಮಿತ್ತೋ, ಮಿಜ್ಜಿಯತಿ ಸಿನೇಹಿಯತೀತಿ ವಾ ಮಿತ್ತೋ, ಮಿದಧಾತು ಸಿನೇಹೇ ತ। ಕಲ್ಯಾಣೋ ಮಿತ್ತೋ ಅಸ್ಸ ಮೇತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ। ಹಿತಧರಸುಮಿತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ ಸದ್ಧಾಸೀಲಸುತಚಾಗವೀರಿಯಸತಿ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ **ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತೇ** –

"ಉಪಕಾರೋ ಚ ಯೋ ಮಿತ್ತೋ, ಸುಖದುಕ್ಖೇ ಚ ಯೋ ಸಖಾ।
ಅತ್ಥಕ್ಖಾಯೀ ಚ ಯೋ ಮಿತ್ತೋ, ಯೋ ಚ ಮಿತ್ತಾನುಕಮ್ಪಕೋ।
ಏತೇಪಿ ಮಿತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ, ಇತಿ ವಿಞ್ಞಾಯ ಪಣ್ಡಿತೋ। ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ
ಪಯಿರುಪಾಸೇಯ್ಯ, ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂವ ಓರಸ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ॥

ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಚ –

“ಪಿಯೋ ಗರು ಭಾವನೀಯೋ, ವತ್ತಾ ಚ ವಚನಕ್ಖಮೋ। ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚ ಕಥಂ ಕತ್ತಾ, ನೋ ಚಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜಯೇ”ತಿ ವುತ್ತೋ। ಇತಿ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಚ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಸ್ಸ ದುಲ್ಲಭತ್ತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಭಿರತಕುಸಲೋತಿ ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಅಭಿರಮಣೋ ಚ। ಕುಚ್ಛಿತಂ ಅಪಾಯದ್ವಾರಂ ಸಲನ್ತಿ ಸಂವರನ್ತಿ ಪಿದಹನ್ತಿ ಸಾಧವೋ ಏತೇನಾತಿ ಕುಸಲಂ, ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಧಮ್ಮಾ। ಕುಪುಬ್ಬ ಸಲಧಾತು ಸಂವರಣೇ ಅ। ತೇಸು ಅಭಿಅತಿರೇಕಂ ರಮತೀತಿ ಅಭಿರತಕುಸಲೋ , ಕಿತನ್ತಸಮಾಸೋಯಂ। ಕುಸಲಾಭಿರತೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಪದವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಅಭಿಅತಿರೇಕಂ ರಮನಂ ಅಭಿರತೋ, ಕುಸಲೇಸು ಅಭಿರತೋ ಯಸ್ಸ ಮೇತಿ ಅಭಿರತಕುಸಲೋ, ನಿಚ್ಚಂ ಕುಸಲಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಕರಣೇ ಅಭಿರತಚಿತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿರಕ್ಖೋತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದೀನಂ ರಕ್ಖಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಚ। ಏತ್ಥ ಚ ಆದಿಸದ್ದೇನ ಗಿಹೀನಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಪೋಸಥಸೀಲಂ, ಸಾಮಣೇರಾನಂ ದಸಙ್ಗಸೀಲಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಞ್ಚಸೀಲಂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿ, ತಂ ರಕ್ಖತಿ ರಕ್ಖಿತುಂ ಸಮತ್ಥೇತೀತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿರಕ್ಖೋ। ಗಹಟ್ಠಾನಂ ನಿಚ್ಚಸೀಲವಸೇನ ಪಞ್ಚಸೀಲಂ ಸತಿ ಉಸ್ಸಾಹಸಮತ್ಥೇ ಉಪೋಸಥಙ್ಗವಸೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸೀಲಂ ದಸಙ್ಗಸೀಲಞ್ಚ ಅಖಣ್ಡಂ ಅಚ್ಛಿದ್ದಂ ಅಸಬಲಂ ಅಕಮ್ಮಾಸಂ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಿತುಂ ಸಾಮಣೇರಸೀಲವಸೇನ ದಸಸೀಲಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖುಸೀಲವಸೇನ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಞ್ಚ ರಕ್ಖಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಗವತಾ ಹಿ “ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಹೇತು ವಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ ಚ। “ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಹೇತು ವಾ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ ಚ। “ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಮಹನ್ತಂ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ಚತುಪರಿಸಂ ವಿಸಾರದೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಅಮಙ್ಕುಭೂತೋ। ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** “ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರಸದಿಸೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಸದಿಸಂ ಪುಪ್ಫಂ ನತ್ಥಿ, ಸೀಲಗನ್ಧಸದಿಸೋ ಗನ್ಧೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಚ। “ಸೀಲ ಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ ಚ। “ಆದಿಮ್ಹಿ ಸೀಲಂ ವಿಸೋಧೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಚ। “ಸತ್ತಾ ಸೀಲೇನ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ ಚ। “ಸೀಲಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ಆದೀ”ತಿ ಚ। “ಸತ್ತಸು ವಿಸುದ್ಧೀಸು ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿ ಸರೀರಂ ನಾಮಾ”ತಿ ಚ। “ಸೀಲಂ ನಾಮೇತಂ ಅವಸ್ಸಯೋ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯನ”ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿರಕ್ಖೋತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋತಿ ಅನಿಚ್ಛೋ ಚ, ರೂಪಾದಿಕಾಮಗುಣೇಸು ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಭಾವತ್ಥೋಹೇತ್ಥ ಅಪ್ಪಸದ್ದೋ। ಅಪ್ಪಡಂಸಮಕಸವಾ ತಾತಪಾತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಇಚ್ಛನಂ ಇಚ್ಛಾ, ರೂಪಾದಿಕಾಮಗುಣಂ ಇಚ್ಛತೀತಿ ವಾ ಇಚ್ಛಾ, ಕಾಮತಣ್ಹಾ। ಇಸುಧಾತು ಇಚ್ಛಾಕನ್ತೀಸು ಅ। ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸಚ್ಛೋ। ನತ್ಥಿ ಇಚ್ಛಾ ಯಸ್ಸ ಮೇತಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ರೂಪಾದೀಸು ಕಾಮೇಸು ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಪನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಧುತಙ್ಗಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ, ಪಟಿವೇಧಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ। ಯೋ ಪನ ಪಚ್ಚಯೇ ಬಹುಂ ದೇನ್ತೇ ಅಪ್ಪಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಪ್ಪಂ ದೇನ್ತೇ ಅಪ್ಪತರಂ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ನ ಅನವಸೇಸಗಾಹೀ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ತೇಪಿಟಕೋಪಿ ಸಮಾನೋ ನ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪರಿಯತ್ತಿಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ನಾಮ। ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನಸ್ಸ ಪನ ಧುತಙ್ಗಪರಿಹರಣಭಾವಂ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ಅಯಂ ಧುತಙ್ಗಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರೋ ಹುತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತುಂ ನ ಇಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ಅಧಿಗಮಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ನಾಮ। ಇಮೇಹಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಅಹಂ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅಪ್ಪಕೋಧೋತಿ ದುಸ್ಸನಲಕ್ಖಣದೋಸತೋ ವಿರಹಿತೋ ಚ। ಸೋ ಹಿ ಕುಜ್ಝತೀತಿ ಕೋಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದೋಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ನತ್ಥಿ ಕೋಧೋ ಅಸ್ಸ ಮೇತಿ ಅಪ್ಪಕೋಧೋ।

කුද්ධෝ අත්ථං න ජානාති, කුද්ධෝ ධම්මං න පස්සති।
අන්ධතමං තදා හෝති, යං කෝධෝ සහතේ නරන්ති॥

ವುತ್ತದೇಸನಂ ಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಕೋಧೋತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಅತಿವುಜುಹದಯೋತಿ ಅತಿಏವ ಉಜುಚಿತ್ತಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ। ಅರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತಿ ಅಕುಟಿಲಭಾವೇನಾತಿ ಉಜು, ಅಜ್ಜವಂ। ಅರಧಾತು ಗತಿಯಂ ಜು। ಅರಿಸ್ಸ ಉ। ಆರಮ್ಮಣಂ ಹರತೀತಿ ಹದಯಂ, ಚಿತ್ತಂ। ಹರಧಾತು ಹರಣೇ ಅಯ। ರಸ್ಸ ದೋ। ಅಥ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹರನ್ತಂ ಅಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಹದಯಂ, ಚಿತ್ತಂ। ಹರಸದ್ದೂಪಪದ ಅಯಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಉಜು ಚ ತಂ ಹದಯಞ್ಚಾತಿ ಉಜುಹದಯಂ। ಅತಿಏವ ಉಜು ಹದಯಂ ಅಸ್ಸ ಮೇತಿ ಅತಿವುಜುಹದಯೋ। ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕೋ ಚ ಚನ್ದಲೇಖಾವಙ್ಕೋ ಚ ನಙ್ಗಲಕೋಟಿ ವಙ್ಕೋ ಚಾತಿ ತೀಹಿ ವಙ್ಕೇಹಿ ವಿಗತೋ ಹುತ್ವಾ ಅತಿವಿಯ ಉಜುಚಿತ್ತಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಚ ಯೋ ಪಾಪಂ ಕತ್ವಾವ ನ ಕರೋಮೀತಿ ಭಾಸತಿ। ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚೋಸಕ್ಕನತಾಯ ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕೋ ನಾಮ। ಯೋ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತೋವ ಭಾಯಾಮಹಂ ಪಾಪಸ್ಸಾತಿ ಭಾಸತಿ। ಸೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಕುಟಿಲತಾಯ ಚನ್ದಲೇಖಾ ವಙ್ಕೋ ನಾಮ। ಯೋ ಪಾಪಂ ಕರೋನ್ತೋವ ಕೋ ಪಾಪಸ್ಸ ನ ಭಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಭಾಸತಿ, ಸೋ ನಾತಿಕುಟಿಲತಾಯ ನಙ್ಗಲಕೋಟಿವಙ್ಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ವಾ ತೀಣಿ ಕಮ್ಮದ್ವಾರಾನಿ ಅಸುದ್ಧಾನಿ। ಸೋ ಗೋಮುತ್ತವಙ್ಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ದ್ವೇ। ಸೋ ಚನ್ದಲೇಖಾ ವಙ್ಕೋ ನಾಮ। ಯಸ್ಸ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ। ಸೋ ನಙ್ಗಲಕೋಟಿವಙ್ಕೋ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇದ್ಧಿಮಾತಿ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ, ಇದ್ಧಿಸದ್ದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಇದ್ಧಿ ಅಸ್ಸ ಮೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಇದ್ಧಿಮಾ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಮನ್ತುಪಚ್ಚಯೋ। ಮಾನುಸ್ಸಿಕಾಲೇ ಮನುಸ್ಸಿದ್ಧಿಯಾ ದೇವುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇ ದೇವಿದ್ಧಿಯಾ ಸಮಣುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಸಮಣಿದ್ಧಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಪುಣ್ಣೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋತಿ ಅಪ್ಪಮೇತಬ್ಬೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಪಮೇತಬ್ಬೋತಿ ಪಮೇಯ್ಯೋ। ಪಪುಬ್ಬಮಾಧಾತು ಪಮಾಣೇ ಣ್ಯ। ನ ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣೋ ಮೇ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ। ಅಸ್ಸತ್ಥ್ಯತ್ಥೇ ಣ। ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚ ಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಚ ಸಮ್ಪಜ್ಜಾಮೀತಿ ಪತ್ಥನಂ ಕರೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪಾಸಂಸೋತಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಪಸಂಸಾರಹೋ ಚ, ಪಸಂಸಿಯತೇ ಥವಿಯತೇ ಪಸಂಸೋ। ಭಾವ ಸಾಧನೋಯಂ। ಪಪುಬ್ಬಸಂಸಧಾತು ಥುತಿಯಂ, ತಂ ಅರಹತೀತಿ ಪಾಸಂಸೋ। ಅರಹತಿತದ್ಧಿತೇ ಣ। ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಪಸಂಸಿ ತಬ್ಬೇಹಿ ದಾನಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪೇಮವಾಚೋತಿ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರತಾಯ ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಪೇಮಿತಬ್ಬವಾಚಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ। ಪಿಯತೇತಿ ಪೇಮಾ, ವಾಚಾ। ಪೀಧಾತು ತಪ್ಪನಕನ್ತೀಸು ಇಮೋ। ವಚಿತಬ್ಬಾತಿ ವಾಚಾ। ವಚಧಾತು ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ ಣ। ಪೇಮಾ ವಾಚಾ ಅಸ್ಸ ಮೇತಿ ಪೇಮ ವಾಚೋ। ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಪೇಮಿಯಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತ ವಾಚಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಪನ ವಾಚಾ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಾ ಹೋತಿ। ಸುಭಾಸಿತವಾಚಾ ಚ ಧಮ್ಮವಾಚಾ ಪಿಯವಾಚಾ ಸಚ್ಚವಾಚಾತಿ। ತಥಾಹೇತಂ ವುತ್ತಂ **ಸಗಾಥಾವಗ್ಗ ಸಂಯುತ್ತೇ** –

ಸುಭಾಸಿತಂ ಉತ್ತಮಮಾಹು ಸನ್ತೋ,
ಧಮ್ಮಂ ಭಣೇ ನಾಧಮ್ಮಂ ತಂ ದುತಿಯಂ।
ಪಿಯಂ ಭಣೇ ನಾಪ್ಪಿಯಂ ತಂ ತತಿಯಂ,

ಸಚ್ಚಂ ಭಣೇ ನಾಲಿಕಂ ತಂ ಚತುತ್ಥನ್ತಿ॥

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ। ಸನ್ತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಉತ್ತಮಂ ಸುಭಾಸಿತಂ ಸುಟ್ಠು ಭಾಸಿತಂ ವಾಚಂ ಆಹು, ಧಮ್ಮಂ ಭಣೇ ಭಣೇಯ್ಯ, ಅಧಮ್ಮಂ ನ ಭಣೇ ನ ಭಣೇಯ್ಯ, ದುತಿಯಂ ತಂ ವಾಚಂ ಆಹು, ಪಿಯಂ ಭಣೇ ಭಣೇಯ್ಯ, ಅಪ್ಪಿಯಂ ನ ಭಣೇ ನ ಭಣೇಯ್ಯ, ತತಿಯಂ ತಂ ವಾಚಂ ಆಹು, ಸಚ್ಚಂ ಭಣೇ ಭಣೇಯ್ಯ ಅಲಿಕಂ ನ ಭಣೇ ನ ಭಣೇಯ್ಯ, ಚತುತ್ಥಂ ತಂ ವಾಚಂ ಆಹೂತಿ।

ಸುಜನಗುಣವಿದೂತಿ ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣಂ ವಿಜಾನಕೋ ಚ। ಸುನ್ದರೋ ಜನೋ ಸುಜನೋ। ಗುಣತಿ ಪಕಾಸೇತಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣಸಮಙ್ಗಿತಂ ಪುಗ್ಗಲನ್ತಿ ಗುಣಂ, ಸೀಲಾದಿಗುಣಂ। ಗುಣಧಾತು ಪಕಾಸನೇ ಅ। ಸುಜನಾನಂ ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಗುಣೋ ಸುಜನಗುಣೋ, ತಂ ವಿದತಿ ಜಾನಾತೀತಿ ಸುಜನಗುಣವಿದೂ। ಸುಜನ ಗುಣಸದ್ದೂಪಪದವಿದಧಾತು ಞಾಣೇ ಊ। ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾದಿಗುಣಂ ಜಾನಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಮಾಮಕೋತಿ ಬುದ್ಧಾದಿಸಜ್ಜನಾನಂ ಮಾಮಕೋ ಚ। ಮಮಾಯತೀತಿ ಮಾಮಕೋ। ಮಮಧಾತು ಮಾನನೇ ಪೇಮೇ ವಾ ಣ್ವು। ತಸ್ಸ ಅಕೋ। ಬುದ್ಧಾದಿರತನತ್ತಯಞ್ಚ ಸದ್ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಮಾನನ್ತೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ**ತಿ ಸೋ ಅಹಂ। **ಭವೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಭವಾಮೀತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ **ಸಙ್ಖೇಪಯೋಜನಾ**। ಸೋ ಅಹಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತೇ ಅತ್ತಭಾವೇ, ಸದ್ಧೋ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ, ದಾತಬ್ಬುಪೇತೋ ದಾತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾಯ ಕಾರಣಭೂತಾಯ ಧನ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ, ದಾತಬ್ಬ ವತ್ಥು ಚ, ತಪ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಪುಗ್ಗಲೋ ಚ, ಸದ್ಧಾ ಚಾತಿ ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ ವಾ, ಪರಮಸಿರಿಧರೋ ಉತ್ತಮಸಿರೀಧಾರಕೋ ಚ, ಉತ್ತಮಸಿರಿಂ ಧಾರಣಸಮತ್ಥೋ ಚ ವಾ, ವಿರತ್ತೋ ಕಾಮಗುಣೇಸು ವಿಗತರತ್ತೋ ಚ, ಲಜ್ಜೀ ಪಾಪಹಿರಿವನ್ತೋ ಚ, ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಲಕ್ಖಣಾಯ ಲಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ ವಾ, ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ ವಾ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಸುನ್ದರಮಿತ್ತ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ, ಅಭಿರತಕುಸಲೋ ದಾನಾದಿಪುಞ್ಞಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಅಭಿರಮಣೋ ಚ, ಪಞ್ಚಸೀಲಾದಿರಕ್ಖೋ ಪಞ್ಚಸೀಲಾದೀನಿ ರಕ್ಖಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಚ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಅನಿಚ್ಛೋ ಚ, ರೂಪಾದಿಕಾಮಗುಣೇಸು ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ವಾ, ಅಪ್ಪಕೋಧೋ ದುಸ್ಸನಲಕ್ಖಣದೋಸತೋ ವಿರಹಿತೋ ಚ, ಅತಿವುಜುಹದಯೋ ಅತಿಏವ ಉಜುಚಿತ್ತಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ, ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಚ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೇಹಿ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ, ಪಾಸಂಸೋ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಪಸಂಸಾರಹೋ ಚ, ಪೇಮವಾಚೋ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರತಾಯ ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ಪೇಮಿತಬ್ಬವಾಚಾಯ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ, ಸುಜನಗುಣವಿದೂ ಬುದ್ಧಾದಿಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಸೀಲಾದಿಗುಣಂ ವಿಜಾನಕೋ ಚ, ಮಾಮಕೋ ಬುದ್ಧಾದಿಸಜ್ಜನಾನಂ ಮಾಮಕೋ ಚ, ಬುದ್ಧಾದಿರತನತ್ತಯಞ್ಚ ಸದ್ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಮಾನನ್ತೋ ಚ ವಾ, ಭವೇಯ್ಯಂ ಭವಾಮೀತಿ।

ಅಟ್ಠವೀಸತಿಮಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೨೯. ಇತ್ಥಂ ಅಸಙ್ಖಯೇ ನಾಥ, ಗುಣೇ ಲಕ್ಖಣದೀಪಿತೇ।
ಗಾಥಾಸು ಸೂಚಕಾಸ್ವೇಕ, ಗಾಥಮ್ಪಿ ಸರತೇ ಬುಧೋ॥

೩೦. ಚತುರಾಪಾಯಮುತ್ತೋ ಸೋ, ಸಾಧಕತ್ಥದ್ವಯಸ್ಸ ಚ।
ಹತೂಪದ್ದವಜಾಲೋ ಚ, ಲಾಭೀ ಹಿತಸುಖಸ್ಸ ಚ॥

೩೧. ಅಧಿಪೋ ನರದೇವಾನಂ, ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರೋಪಿ ವಾ।
ಭವೇಯ್ಯ ಅನ್ತಿಮೇ ದೇಹೇ, ತಮಞ್ಞಂ ಸೇತಭತ್ತಕಂ॥

೩೧. ಭಾವನಾಯಾನಮಾರುಯ್ಹ, ಸಮಮೇಸ್ಸತಿ ಸುಬ್ಬತೋ।
ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇಪಿ, ಅರೋಗೋ ದೀಘಜೀವಿಕೋ॥

೩೨. ಪೂಜಿತೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇಹಿ, ಭಾವನಾಭಿರತೀಮನೋ।
ಜನಪ್ಪಿಯೋ ಮನಾಪೋ ಚ, ಕಾ ಕಥಾಖಿಲಧಾರಣೇ॥

೧೯. ಏವಂ ಪುಞ್ಞೇನೇತೇನತ್ಯಾದಿ ಗಾಥಾದ್ವಯೇನ ಪಣಿಧಿಂ ಕತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬುದ್ಧವನ್ದನಸ್ಸ ಫಲಾನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇತ್ಥನ್ತ್ಯಾದಿ** ಗಾಥಾಪಞ್ಚಕಂ ಆಹ। ತಂ ಪನ ಮೂಲಾಚರಿಯೇಹಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಪನ ಹಿತಕಾಮೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಗಾಥಾಪಞ್ಚಕನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತಾ ಪನ ಗಾಥಾಯೋ ಪಥ್ಯಾವತ್ತಗಾಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ತಾಸು ಪನ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ ಇತ್ಥಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇ ಲಕ್ಖಣದೀಪಿತೇ ನಾಥಗುಣೇ ಸೂಚಕಾಸು ಗಾಥಾಸು ಏಕಗಾಥಮ್ಪಿ ಯೋ ಬುಧೋ ಸರತೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಇತ್ಥನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುಗತನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। **ಅಸಙ್ಖ್ಯೇತಿ** ಏತ್ತಕಾ ಬುದ್ಧಗುಣಾತಿ ಗಣೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥೇ। ಸಙ್ಖ್ಯಿಯತೇ ಸಙ್ಖ್ಯಾ। ಸಙ್ಖ್ಯಿಯತಿ ಗಣಿಯತೀತಿ ವಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾ । ಸಖಿಧಾತು ಸಞ್ಞಾಯಂ ಯಪಚ್ಚಯೋ। ಅಥ ವಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀತಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯಾ। ಏತ್ತಕಾ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಏತ್ತಕಾ ಬುದ್ಧಗುಣಾತಿ ನಿರವಸೇಸತೋ ಏಕಬುದ್ಧೋಪಿ ಅನೇಕವಸ್ಸ ಸತಸಹಸ್ಸಕೋಟಿಯಾಪಿ ಗಣೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋವ। ಪಗೇವ ಪನ ಅಞ್ಞೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ **ಅಪದಾನೇ** –

"ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಣೇಯ್ಯ ವಣ್ಣಂ,
ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞಮಭಾಸಮಾನೋ।
ಖೀಯೇಥ ಕಪ್ಪೋ ಚಿರದೀಘಮನ್ತರೇ,
ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ॥

"ಸಕ್ಕಾ ಸಮುದ್ದೇ ಉದಕಂ, ಪಮೇತುಂ ಆಳ್ಹಕೇನ ವಾ।
ನತ್ವೇವ ತವ ಸಬ್ಬಞ್ಞು, ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾ ಪಮೇತವೇ"ತಿ ಚ॥

ಮಹಾವಗ್ಗಸಂಯುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ "ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ಅನವಸೇಸತೋ ವಣ್ಣಂ ವತ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ, ಪಗೇವ ಇತರಾ ಪಜಾ"ತಿ ಚ। **ಲಕ್ಖಣದೀಪಿತೇತಿ** ಉಪಲಕ್ಖಣ ನಯೇನ ಪಕಾಸಿತಬ್ಬೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಧಾನನಯೋ ನಿದಸ್ಸನ ನಯೋ ಚ ಲಬ್ಭತಿ। **ನಾಥಗುಣೇತಿ** ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೀಲಸಮಾಧಿ ಪಞ್ಞಾದಿಗುಣೇ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪದಸ್ಸ ವಚನತ್ಥೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಸೂಚಕಾಸ್ವೇಕಗಾಥಮ್ಪೀತಿ** ಸೂಚಕಾಸು ಏಕಗಾಥಮ್ಪೀತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। **ಸೂಚಕಾಸೂತಿ** ಪಕಾಸಕಾಸು। **ಗಾಥಾಸೂತಿ** ಸುಗತನ್ತ್ಯಾದಿನಾ ವುತ್ತಾಸು ಛಬ್ಬೀಸತಿವನ್ದನಗಾಥಾಸು। ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಚೇತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। ಕವೀಹಿ ಗಾಯತಿ ಕಥಿಯತೀತಿ ಗಾಥಾ। ಪಜ್ಜವಿಸೇಸೋ। ಗೇಧಾತು ಸದ್ದೇ ಥ। ಗೇಧಾತುಸ್ಸ ಗಾದೇಸೋ। ಅಥ ವಾ ಗಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ। ತಂ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಗಾಥಾ। ಗಂಸದ್ದೂಪಪದಥಾಧಾತು ಗತಿನಿವತ್ತಿಯಂ। ಗಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ, ತೇನ ಕವೀಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಥಿಯತಿ ಥಪಿಯತೀತಿ ವಾ ಗಾಥಾ, ತಾಸು ಗಾಥಾಸು। **ಏಕಗಾಥಮ್ಪೀತಿ** ಏಕಪಜ್ಜಮ್ಪಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಿಸದ್ದೋ ಗರಹತ್ಥೋ। ತೇನ ಅನೇಕಗಾಥಾಯ ಬುದ್ಧಗುಣಸರಣೇ ಕಾ ಕಥಾವಾತಿ ಸಮ್ಭಾವೇತಿ। **ಬುಧೋತಿ** ಯೋ ಪಣ್ಡಿತೋ। ಸೋ ಹಿ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ಬುಧತಿ ಜಾನಾತೀತಿಬುಧೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸರತೇತಿ** ಸರತಿ। ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಚ ಪರಸ್ಸಪದತಿವಿಭತ್ತಿಯಾ ಅತ್ತನೋಪದತೇವಿಭತ್ತಾದೇಸೋ।

೨೦. **ಸೋತಿ** ಸೋ ಬುಧೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಚತುರಾಪಾಯಮುತ್ತೋತಿ** ನಿರಯತಿರಚ್ಛಾನಪೇತಅಸುರಕಾಯಸಞ್ಞಾತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಅಪಾಯೇಹಿ ವಿಮುತ್ತೋ ಚ। ಪುಞ್ಞಸಮ್ಮತಾ ಅಯಾಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಪಗತೋತಿ ಅಪಾಯೋ। ಅಯತೋ ಸುಖತೋ ಅಪಗತೋತಿ ವಾ ಅಪಾಯೋ। ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸೋಯಂ। ಅಥ ವಾ

ತಿಸ್ಸೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಅಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅಯೋ, ಪುಞ್ಞಂ। ಅಯಧಾತು ಗತಿಯಂ ಅ। ಪುಞ್ಞತೋ ಅಯತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಾ, ಪುಞ್ಞಕಾರೀಹಿ ಅಯಿತಬ್ಬೋ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬೋತಿ ವಾ ಅಯೋ, ಸುಖಂ। ತತೋ ಅಪಗತೋತಿ ಅಪಾಯೋ। ಚತುರೋ ಅಪಾಯೋ ಚತುರಾಪಾಯೋ, ತೇಹಿ ಮುತ್ತೋ ವಿಮುತ್ತೋತಿ ಚತುರಾಪಾಯಮುತ್ತೋ। **ಸಾಧಕತ್ಥದ್ವಯಸ್ಸ ಚಾತಿ** ಸಾಧಕೋ ಅತ್ಥದ್ವಯಸ್ಸ ಚಾತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। **ಅತ್ಥದ್ವಯಸ್ಸಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥದ್ವಯಸ್ಸ। ಏತ್ಥ ಚಸದ್ದೋ ಅಟ್ಠಾನಯೋಗೋ। ಸೋ ಪನ ಸಾಧಕೋ ತ್ಯಾದೀಸು ಪದೇಸು ಯುತ್ತೋ। **ಸಾಧಕೋತಿ** ನಿಪ್ಫಾದಕೋ ಚ। ಸೋ ಹಿ ಸಾಧೇತಿ ನಿಪ್ಫಾದೇತೀತಿ ಸಾಧಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಹತೂಪದ್ದವಜಾಲೋ ಚಾತಿ ಹತೋ ಉಪದ್ದವಸಙ್ಖಾತಜಾಲೋ ಚ। ಹನಯಿತ್ಥ ಅಪನಯಿತ್ಥಾತಿ ಹತೋ। ಹನಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ತ। ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ದವತಿ ಹಿಂಸತೀತಿ ಉಪದ್ದವೋ, ಜಾತಿಭಯಾದಿ ಸೋಳಸಉಪದ್ದವೋ। ಉಪಪುಬ್ಬದುಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ, ಉಪದ್ದವಾ ನಾಮ ಪನ ಸೋಳಸವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ ಜಾತಿಭಯಂ, ಜರಾಭಯಂ, ಬ್ಯಾಧಿಭಯಂ, ಮರಣಭಯಂ, ರಾಜಭಯಂ, ಚೋರಭಯಂ, ಅಗ್ಗಿಭಯಂ, ಉದಕಭಯಂ, ಊಮಿಭಯಂ, ಕುಮ್ಭಿಲಭಯಂ, ಆವಟ್ಟಭಯಂ, ಸುಸುಕಾಭಯಂ, ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯಂ, ಪರಾನುವಾದಭಯಂ, ದಣ್ಡಭಯಂ, ದುಗ್ಗತಿಭಯಞ್ಚಾತಿ। ಜಲತಿ ಹಿಂಸತಿ ಮಚ್ಛೇ ಏತೇನಾತಿ ಜಾಲಂ, ಮಚ್ಛಜಾಲಂ। ಜಾಲಂ ವಿಯಾತಿ ಜಾಲೋ, ಉಪದ್ದವೋ। ನಿತತ್ಥೇನ ಪನ ಜಲತಿ ಹಿಂಸತಿ ಸತ್ತೇ ಏತೇನಾತಿ ಜಾಲೋ। ಉಪದ್ದವೋ। ಜಲಧಾತು ಹಿಂಸಾಯಂ ಣ। ಹತೋ ಉಪದ್ದವಸಙ್ಖಾತಜಾಲೋ ಯೇನ ಸೋತಿ ಹತೂಪದ್ದವಜಾಲೋ। ಬುದ್ಧಪಣಾಮಚೇತನಾಯ ಪಹಿತೋ ಉಪದ್ದವಸಙ್ಖಾತಜಾಲೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಾಭೀ ಹಿತಸುಖಸ್ಸ ಚಾತಿ** ಹಿತಸ್ಸ ಚ ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಲಾಭೀ ಚ। ಲಭನಂ ಲಾಭೋ, ತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಲಾಭೀ, ಹಿನೋತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ ಹಿತಂ, ಅತ್ಥಂ। ಸುಖಯತೀತಿ ಸುಖಂ। ಯಸ್ಸುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸುಖಿತಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಸುಟ್ಠು ದುಕ್ಖಂ ಖನತೀತಿ ಸುಖಂ। ಸುಪುಬ್ಬ ಖನುಧಾತು ಅವಧಾರಣೇ ಕ್ವಿ। ಹಿತಞ್ಚ ಸುಖಞ್ಚ ಹಿತಸುಖಂ, ತಸ್ಸ ಲಾಭೀ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೦-೩೧. ನರದೇವಾನಂ ಅಧಿಪೋ ಚ ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರೋಪಿ ವಾ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ನರದೇವಾನ**ನ್ತಿ ನರಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ನರದೇವಾ, ತೇಸಂ। ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ಚೇತಂ ಛಟ್ಠೀವಚನಂ। **ಅಧಿಪೋತಿ** ಇಸ್ಸರೋ ಚ। ಸೋ ಹಿ ಅತ್ತಾಧೀನಂ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತಿ ಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಅಧಿಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ಅಧಿಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಧಿಪುಬ್ಬಪಾಧಾತು ರಕ್ಖನೇ ಅ, ನರಾನಂ ಅಧಿಪೋ ಇಸ್ಸರೋ ಮನುಸ್ಸರಾಜಾ ಚ ದೇವಾನಂ ಅಧಿಪೋ ಇಸ್ಸರೋ ದೇವರಾಜಾ ಚ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರೋಪಿ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪಿಸದ್ದೋ ಸಮ್ಭಾವನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತೇನ ಪಗೇವ ಏಕದೀಪಿಸ್ಸರರಾಜಭಾವೋ ಚ, ಪದೇ ಸಿಸ್ಸರರಾಜಭಾವೋ ಚಾತಿ ಸಮ್ಭಾವೇತಿ। ವಾ ಸದ್ದೋ ಪದಪೂರಣ ಮತ್ತೋಯೇವ। ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರೋತಿ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೋ, ಅಪರಗೋ ಯಾನೋ, ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ಉತ್ತರಕುರು ಚಾತಿ ಚತುನ್ನಂ ದೀಪಾನಂ ಇಸ್ಸರೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾಪಿ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೋತಿ ಸಿನೇರುನೋ ಪುರೇ ಭವಂ ಪುಬ್ಬಂ, ವೇದೇನ ಪಞ್ಞಾಯ ಈಹನ್ತಿ ವಾಯಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವೇದೇಹೋ, ವಿದಸದ್ದೂಪಪದ ಈಹಧಾತು ವಾಯಾಮೇ ಣ। ಸೋಯೇವ ವಿದೇಹೋ। ಇಮಂ ದೀಪಮುಪಾದಾಯ ಸಿನೇರುನೋ ಪುಬ್ಬದಿಸಭಾಗತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೋ ಚ ಸೋ ವಿದೇಹೋ ಚಾತಿ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹೋ, ಪುಬ್ಬದೀಪೋ।

ಅಪರಗೋಯಾನೋತಿ ಸಿನೇರುನೋ ಅಪರೇ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಭವೋ ಅಪರೋ। ಗವೇನ ಯನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಗೋಯಾನೋ। ಗೋಸದ್ದೂಪಪದ ಯಾಧಾತು ಗಮನೇ ಯು। ಸಿನೇರುನೋ ಪಚ್ಛಿಮ ದಿಸಭಾಗತ್ತಾ ಅಪರೋ ಚ ಸೋ ಗೋಯಾನೋ ಚಾತಿ ಅಪರಗೋಯಾನೋ, ಪಚ್ಛಿಮದೀಪೋ। ಜಮ್ಬುದೀಪೋತಿ ಜಾಯತೀತಿ ಜಮ್ಬು। ಯೋಜನಸತುಬ್ಬೇಧೋ ರುಕ್ಖೋ। ಜನಧಾತು ಜನನೇ ಊ। ನಸ್ಸ ಮೋ। ಬಕಾರಾಗಮೋ। ಜಲಮಜ್ಝೇ ದಿಪ್ಪತೀತಿ ದೀಪೋ, ದಿಪ್ಪನ್ತಿ ಜೋತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸದ್ಧಮ್ಮಾತಿ ವಾ ದೀಪೋ। ದೀಪಧಾತು ದಿತ್ತಿಯಂ ಅ। ತಸ್ಸ ಪನ ದ್ವಿಆಪೋತಿ ಪದಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ದ್ವಿಧಾ ಆಪೋ ಸನ್ದತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ದೀಪೋತಿ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೋಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಜಮ್ಬುಯಾ ಲಕ್ಖಿತೋ ಪಞ್ಞಾತೋ ವಾ ದೀಪೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ದಕ್ಖಿಣದೀಪೋ। ಉತ್ತರಕುರೂತಿ ಸಿನೇರುನೋ ಉತ್ತರೇ ಭವಾ ಉತ್ತರಾ। ಧಮ್ಮತಾಸಿದ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಚಸೀಲಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಕಂ ಸುಖಂ ಉರುಮಹನ್ತಂ

ಏತ್ಥಾತಿ ಕುರು। ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೋಯಂ। ಕುಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಪಂ। ತಂ ರುನ್ಧನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ಕುರು। ಕುಪುಬ್ಬರುಧಿಧಾತು ಆವರಣೇ ಕ್ವಿ। ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ। ಸಿನೇರುನೋ ಉತ್ತರದಿಸಭಾಗತ್ತಾ ಉತ್ತರೋ ಚ ಸೋ ಕುರು ಚಾತಿ ಉತ್ತರಕುರು। ಉತ್ತರದೀಪೋತಿ ಚತುನ್ನಂ ದೀಪಾನಂ ಇಸ್ಸರೋ ಚತುದೀಪಿಸ್ಸರೋ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಲಬ್ಭತಿ।

ಏವಂ ಲೋಕಿಯಹಿತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಲೋಕುತ್ತರಹಿತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **ಅನ್ತಿಮೇ ದೇಹೇ...ಪೇ॰... ಸುಬ್ಬತೋತಿ** ಅನ್ತಿಮೇ ದೇಹೇ ಸುಬ್ಬತೋ ಭಾವನಾಯಾನಂ ಆರುಯ್ಹ ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಸೇತಛತ್ತಕಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ಸಮಂ ಏಸ್ಸತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ ಪನ ಅತ್ಥಕ್ಕಮೇನ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಅನ್ತಿಮೇತಿ** ಚರಿಮೇ ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಾ। ಅನ್ತೇ ಪರಿಯೋಸಾನೇ ಭವೋ ಅನ್ತಿಮೋ, ಪಚ್ಛಿಮಸರೀರೋ। ತಸ್ಮಿಂ। **ದೇಹೇತಿ** ಸರೀರೇ। ದಿಹತಿ ಉಪಚಿಯತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ ದೇಹೋ, ಸರೀರೋ। ದಿಹಧಾತು ಉಪಚಯೇ ಣ। ಅಥ ವಾ ದಿಹತಿ ಉಪಚಯತಿ ಏತೇನ ಪುಞ್ಞಾಪುಞ್ಞನ್ತಿ ದೇಹೋ, ಪಚ್ಛಿಮಭವಭೂತೇ ಭಬ್ಬಕುಲಪುತ್ತಭೂತೇ ವಾ ಸರೀರೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಬ್ಬತೋತಿ** ಸುಟ್ಠು ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಹುತ್ವಾ । ಸುಟ್ಠು ವತಂ ಪಟಿಪನ್ನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸುಬ್ಬತೋ। ವಕಾರಸ್ಸಬ್ಬೋ। **ಭಾವನಾಯಾನಮಾರುಯ್ಹಾತಿ** ಭಾವನಾಯಾನಂ ಆರುಯ್ಹಾತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಯಾನಂ ಆರುಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಾವೇತಬ್ಬಾ ವಡ್ಢೇತಬ್ಬಾತಿ ಭಾವನಾ। ತೇಭೂಮಕ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ। ಅಥ ವಾ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ಭಾವೇತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ ಭಾವನಾ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ। ಭೂಧಾತು ಸತ್ತಾಯಂ ವಡ್ಢನೇ ವಾ ಯು। ಸಾ ಚ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಭಾವನಾವಸೇನ ದುವಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಇಧ ಪನ ಅಞ್ಞಂ ಸೇತಛತ್ತಕನ್ತಿ ಸದ್ದನ್ತರಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಯನ್ತಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ಏತೇನ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಯಾನಂ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ। ಯಾಧಾತು ಗತಿಯಂ ಯು। ಭಾವನಾಸಙ್ಖಾತಂ ಯಾನಂ ಭಾವನಾಯಾನಂ, ಭಾವನಾ ಚ ಸಾ ಯಾನಞ್ಚಾತಿ ವಾ ಭಾವನಾಯಾನಂ।

ಆರುಯ್ಹಾತಿ ಆರೋಹಿತ್ವಾ। ಪಕತಿಯಾನಸದಿಸಂ ಅನಿಚ್ಚ ದುಕ್ಖಅನತ್ತಯಾನಂ ಆರುಹಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣೇನ ಹಿ ವಿನಾ ಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಾವನಾಯಾನಮಾರುಯ್ಹಾತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಞ್ಞನ್ತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲಂ। ತಞ್ಹಿ ಪರಮಮಗ್ಗೇನ ಆದಿಟ್ಠಮರಿಯಾದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಅವಬುಜ್ಝತೀತಿ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಆಪುಬ್ಬಞಾಧಾತು ಅವಬೋಧನೇ ಕ್ವಿ। ಆಸದ್ದೋ ಮರಿಯಾದತ್ಥೋ। **ಸೇತಛತ್ತಕನ್ತಿ** ಓದಾತಾತಪತ್ತಂ। ಸೇವಿಯತೀತಿ ಸೇತಂ, ಧವಲಂ। ಸಿಧಾತು ಸೇವಾಯಂ ತ। ಕಿಲೇಸತಪಂ ಛಾದೇತೀತಿ ಛತ್ತಂ। ಛದಧಾತು ಸಂವರಣೇ ತ। ತಂಯೇವ ಛತ್ತಕಂ। ಸೇತಞ್ಚ ತಂ ಛತ್ತಕಞ್ಚಾತಿ ಸೇತಛತ್ತಕಂ। ಅರಹತ್ತಫಲಆತಪತ್ತಂ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಅರಹತ್ತಫಲಸಙ್ಖಾತಂ ಸೇತಛತ್ತಕಂ ಧಾರೇನ್ತೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಮನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಸಮತಿ ವೂಪಸಮತಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಏಸ್ಸತೀತಿ** ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಇದಾನಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇಪೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇಪಿ ಅರೋಗೋ ಚ ದೀಘಾಯುಕೋ ಚ ಸಬ್ಬಲೋಕೇಹಿ ಪೂಜಿತೋ ಚ ಭಾವನಾಭಿ ರತಿಮನೋ ಚ ಜನಪ್ಪಿಯೋ ಚ ಮನಾಪೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅತ್ತಭಾವೇಪೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪಿಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ। ತೇನ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ಅತ್ತಾತಿ ಭವತಿ ಏತೇನ ಅಭಿಧಾನಂ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತಿ ಅತ್ತಭಾವೋ। ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸೇತಮಧಿವಚನಂ। **ಅರೋಗೋತಿ** ಸಬ್ಬಬ್ಯಾಧಿವಿರಹೋ ಚ। ಸೋ ಹಿ ನತ್ಥಿ ರೋಗೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅರೋಗೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ದೀಘಜೀವಿಕೋತಿ** ದೀಘಾಯುಕೋ ಚ। ಸೋ ಹಿ ದೀಘಾ ಜೀವಿ ಆಯು ಅಸ್ಸಾತಿ ದೀಘಜೀವಿಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೩೩. ಸಬ್ಬಲೋಕೇಹೀತಿ ಸಬ್ಬದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ। **ಪೂಜಿತೋತಿ** ಪೂಜಿತಬ್ಬೋ ಚ। **ಭಾವನಾಭಿರತಿಮನೋತಿ** ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಙ್ಖಾತಾಯ ಭಾವನಾಯ ಅಭಿರಮಣಚಿತ್ತೋ ಚ। **ಜನಪ್ಪಿಯೋತಿ** ಸಬ್ಬಜನೇಹಿ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬೋ ಚ। **ಮನಾಪೋತಿ** ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತವಡ್ಢನಕೋ ಚ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಏವಂ ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ವನ್ದನಗಾಥಾಸು ಏಕಗಾಥಾಮತ್ತಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾನುಸ್ಸರಣೇ ಫಲಾನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸಬ್ಬಗಾಥಾಯೋ ವಚಸಾ ಧಾರೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧವನ್ದನೇ ಅನೇಕಾನಿ ಫಲಾನಿಸಂಸಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಾ ಕಥಾಖಿಲಧಾರಣೇ**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಕಾ ಕಥಾಖಿಲಧಾರಣೇ**ತಿ ಕಾ ಕಥಾ ಅಖಿಲಧಾರಣೇತಿ ಪದಚ್ಛೇದೋ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧವನ್ದನಗಾಥಾಯ ವಚಸಾ ಧಾರಣೇ ಕಿಂ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಅಖಿಲಸದ್ದೋ ಸಬ್ಬವಾಚಕೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನಪಾಟಿಪದಿಕೋ। ಅಥ ವಾ ಖಿಯನಂ ಖಿಲಂ। ಖಿಧಾತು ಖಯೇ ಲಪಚ್ಚಯೋ। ಖಯಂ ಲಾತಿ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ವಾ ಖಿಲಂ, ಅಪ್ಪಕಂ। ಖಯಸದ್ದೂಪಪದಲಾಧಾತು ಗಹಣೇ ಅ। ನ ಖಿಲಂ ಅಖಿಲಂ, ಸಬ್ಬಗಾಥಾಯೋ। ಧಾರಿಯತೇ ಧಾರಣಂ, ಅಖಿಲಾಯ ಸಬ್ಬಾಯ ಗಾಥಾಯ ಧಾರಣಂ ಅಖಿಲಧಾರಣಂ, ತಸ್ಮಿಂ। ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಬುದ್ಧವನ್ದನಗಾಥಾಸು ಏಕಂ ಗಾಥಂ ವಚಸಾ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧವನ್ದನೇ ಯಥಾವುತ್ತಫಲಾನಿಸಂಸಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಪನ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧವನ್ದನಗಾಥಾಯೋ ವಚಸಾ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬುದ್ಧವನ್ದನೇತಿ ಅತ್ಥೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಪನ ಗಾಥಾಪಞ್ಚಕೇನ ಯಥಾವುತ್ತ ಫಲಾನಿಸಂಸಂ ಞತ್ವಾ ಸದ್ಧಹಕೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಸಬ್ಬಬುದ್ಧವನ್ದನಗಾಥಾಯೋ ವಚಸಾ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಕಾಲೇ ಚ ಸಾಯನ್ಹಕಾಲೇ ಚ ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಯಾಮೇ ಚ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ ಚ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ನಿರನ್ತರಂ ಬುದ್ಧಂ ವನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ ಉಯ್ಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ।

ಪಞ್ಚಕಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ಇತಿ ಪೋರಾಣಾಚರಿಯೇಹಿ ವನ್ದಿತಸ್ಸ ನಮಕ್ಕಾರಸ್ಸ ಸದ್ದತ್ಥನಯೇಹಿ ಛನ್ದಾಲಙ್ಕಾರನಯೇಹಿ ಚ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಸುದುದ್ದಸ ಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದುಪ್ಪಟಿವಿಧಗುಣಪರಿದೀಪಕಸ್ಸ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಚಿತ್ತಪಸನ್ನಜನಕಸ್ಸ ಸಾಟ್ಠಕಥೇ ಪಿಟಕತ್ತಯೇ ಅಸಂಹಿರ ವಿಸಾರದಞಾಣಚಾರಿನಾ ಸಾಸನಸೋಧಕೇನ ಭದ್ದನ್ತರೇವ ತತ್ಥೇರವರೇನ ರಚಿತಾ ಬುದ್ಧಗುಣಪ್ಪದೀಪಿಕನಾಮಿಕಾ ವಣ್ಣನಾ।

ನಿಗಮನ

ಇದಂ ಪನ ಪುರಂ ನಿಮ್ಮಿತೇನ ಸಿರೀಪವರವಿಜಯಾನನ್ತಯಸಪಣ್ಡಿತ ತ್ರಿಭವನಾದಿತ್ಯಾಧಿಪತಿಮಹಾಧಮ್ಮರಾಜಾಧಿರಾಜಾತಿ ಲಞ್ಛಿತನಾಮಿಕೇನ ಪಿಟಕತ್ತಯಪಾಳಿಂ ಸಿಲಾರೂಳ್ಹಂ ಕಾರಯಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮ ಸಙ್ಗೀತಿಕರಣೇನ ತಿಮಹಾಧಮ್ಮರಾಜೇನ ರತನಾಪುಞ್ಜನ್ತಿ ಸಮ್ಮತೇ ರಾಜಧಾನೀಭೂತೇ ನಾನಾಕುಲಸಂಕಿಣ್ಣೇ ಪುಞ್ಞಧಞ್ಞವನ್ತಾನಂ ಸಾಧೂನಞ್ಚ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞವನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ನಿವಾಸಭೂತೇ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘರತನಾಕರೇ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸಾಸನುಜ್ಜೋತನೇ **ಮನ್ತಲೇ** ನಗರೇ ಇತಿ ಪರಿಕಿತ್ತಿತೇ ಮಹಾರಾಮೇ ದೇಸೇ ವಸನ್ತೇನ ಉಪಾಸಕ ಗುಣಸಮ್ಪನ್ನೇನ ನಾಮಿಕೇನ ಉಪಾಸಕೇನ ಚ ತಸ್ಸುಪಟ್ಠಾಕಾಯ ನಾಮಿಕಾಯ ಉಪಾಸಿಕಾಯ ಚ ಸಮಕುಸಲಚ್ಛನ್ದಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕರಣತ್ಥಾಯ ಕಾರಿತೇ ಮನೋರಮೇ ಸುವಣ್ಣೇನ ಲಿಮ್ಪಿತತ್ತಾ ಸುವಣ್ಣವತೀ ನಾಮಿಕೇ ದ್ವಿಭುಮ್ಮಿಕೇ ಮಹಿಟ್ಠಕವಿಹಾರೇ ಅಟ್ಠಹಿ ದಿಸಾಹಿ ಆಗತಾನಂ ಸುತೇಸನಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಾಟ್ಠಕಥಂ ಪಿಟಕತ್ತಯಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ಸತತಂ ನಿರನ್ತರಂ ವಾಚೇನ್ತೇನ ಅಧಿವಸನ್ತೇನ ಸಾಟ್ಠಕಥೇ ಪಿಟಕತ್ತಯೇ ಅಸಂಹಿರವಿಸಾರದಞಾಣಚಾರಿನಾ ಮನ್ತಲೇ ಪುರೇ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನಹಿತಧಮ್ಮಾಚರಿಯಗಣಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠುಕ್ಕಟ್ಠಭೂತೇನ ರೇವತಾಭಿಪಣ್ಡಿತಧಜಸಾಸನವಂಸಮಹಾಧಮ್ಮರಾಜಗುರೂತಿ ಚ **ಅಗ್ಗ ಮಹಾಪಣ್ಡಿತಾ**ತಿ ಚ ಲದ್ಧಲಞ್ಛಿತೇನ ಮೂಲದ್ವಾದಸಸಾಸನ ಕರಮಹಾಗಣಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠಮಹಾನಾಯಕಭೂತೇನ **ಸಾಸನಾಪುಞ್ಞೋ** ಆಚರಿಯೋತಿ ವಿಸ್ಸುತೇನ ಸಾಸನಸೋಧಕ ಮಹಾನಾಯಕತ್ಥೇರವರೇನ ಪೋರಾಣೇಹಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತೇಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣಪ್ಪಕಾಸಕೇಹಿ ಬುದ್ಧಗುಣಪದೇಹಿ ಥೋಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಛನ್ದಾಲಙ್ಕಾರನಯೇನ ಚ ಪಥವೀಸನ್ಧಾರಕಸ್ಸ ಉದಕಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ವಿಯ ಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಪಬ್ಬತೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಪಿತಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸ ವಿಯ ಅತಿದುದ್ದಸಸ್ಸ ಸತಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ಅಗ್ಗಕೋಟಿಯಾ ವಿಯ ಅತಿಸಣ್ಹ ಸುಖುಮಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಞಾಣೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದುಪ್ಪಟಿವಿಧಗುಣಪರಿದೀಪಕಸ್ಸ ನಮಕ್ಕಾರಸ್ಸ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಬುದ್ಧಗುಣಪ್ಪದೀಪಿಕನಾಮಿಕಾ

ಸಂವಣ್ಣನಾ ತಾಸು ತಾಸು ಅಟ್ಠಕಥಾಟೀಕಾಸು ಆಗತಂ ಸಂವಣ್ಣನಾನಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಞ್ಞಾಪಾಟವತ್ಥಾಯ ಸಾಸನವುದ್ಧಿಯಾ ಚ ಕತಾ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ -

ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಚಕ್ಕವಸ್ಸೇ ಸಾ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸೇ ಚತೂಸತೇ।
ನವಾಧಿಕಾಸಿತೀಯಾ ಚ, ಸಕ್ಕರಾಜೇ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತೇ॥

ಸತ್ತತಿಸತಸಹಸ್ಸ, ವಸ್ಸೇ ಫುಸ್ಸಮಾಸಸ್ಸೇವ।
ಕಾಲಪಕ್ಖಸತ್ತಮೇ ಚ, ಬುದ್ಧದಿನೇ ಸುನಿಟ್ಠಿತಾ। ಸಾಮಞ್ಞ॥

ಏಸಾ ಚ ಸಙ್ಖರೋನ್ತೇನ, ಯಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸುತಂ ಮಯಾ।
ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತೇನ ಪುಞ್ಞೇನ, ಪತ್ವಾ ಸಮ್ಬೋಧಿಮುತ್ತಮಂ॥

ಸಂಸಾರತೋ ಬಹೂ ಸತ್ತೇ, ತಾರಯಿತ್ವಾ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ।
ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಾರೇಯ್ಯಂ, ಮಗ್ಗಞಾಣುತ್ತರೇನ ಚ॥

ಸದಾ ರಕ್ಖನ್ತು ರಾಜಾನೋ, ಧಮ್ಮೇನೇವ ಪಜಂ ಇಮಂ।
ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಸುಖೀ ಹೋನ್ತು, ಜೋತೇನ್ತು ಜಿನಸಾಸನಂ॥

ಮ್ರಮ್ಮರಟ್ಠೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ, ಸಬ್ಬದಾ ನಿರುಪದ್ದವಾ।
ನಿಚ್ಚಂ ಕಲ್ಯಾಣಸಙ್ಕಪ್ಪಾ, ಪಪ್ಪೋನ್ತು ಅಮತಂ ಪದನ್ತಿ॥

ಬುದ್ಧಗುಣಪ್ಪದೀಪಿಕನಾಮಿಕಾ

ನಮಕ್ಕಾರಟೀಕಾ ಸಮತ್ತಾ।